

ახად

სპორტის საბუნ

3

დუბაგბუჩი

ს.ს.ს.რ. ბანათლები სხალხო კომისარიატის
ყოველთვიური პედაგოგიური ჟურნალი
№ 11. VII

ახად სკოლისაკენ

4 883

3 (52)

დეკემბერი

1929-30

თბილისი

მარქსიზმისა და ლენინიზმისათვის თავდა-
ბული გეგმატლის დაგადეგიდან
50 წლის უსსრულების გავო

სტალინი

ამხ. სტალინს.

ლენინის საუკეთესო მოწაფეს და თანამებრძოლს. მისი თეორიისა და პრაქტიკის უდიდეს მესვეურს, საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) ბელადს და მსოფლიო პროლეტარული რევოლუციის მესაჭეს, ფოლადისებური ნებისყოფით ლენინიზმის ძლიერად გამტარებელს და დამცველს შოველგვარი გადახრებისა და სიძნელეთაგან დაზინებულ-დაეჭვინებულთა წინააღმდეგ მებრძოლს. კომუნისტური აღზრდის გზაზე დამდგარი ახალგაზრდობის უდიდეს მასწავლებელს და კომუნისმისათვის ბრძოლაში გზის მარშველებს და უდიდეს აღმზრდელს — ამხ. სოსო სტალინს, მისი დაბადებიდან 50 წლის შესრულების გამო, მხურვალედ ესალმება საბჭოთა საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატი.

საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკა და ც. ს. კ.

ამხ. სტალინს,

მოსკოვი, 20 დეკემბერი. ძვირფასო მეგობარო, მებრძოლო ამხანაგო!

ლენინური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი და ცენტრალური საკონტროლო კომისია მხურვალედ მოგესალმებიან შენ, საუკეთესო ლენინელს, ცენტრალური კომიტეტისა და მის პოლიტიბიუროს უძველეს წევრს.

შენი 50 წლის სიცოცხლე, ოცდაათ წელიწადზე მეტი შენი აქტიური ბოლშევიკური მუშაობა განუყრელად დაკავშირებულია ჩვენი პარტიის მთელ გმირულ ბრძოლასთან და ლენინიზმის გამარჯვებასთან. როგორც პროფესიონალური რევოლუციონერი, შენ ლენინის ხელმძღვანელობით ჰქმნიდი ბოლშევიკური ორგანიზაციის უჯრედებს და შენი მუშაობის პირველი დღეებიდანვე გამოიჩინე თავი როგორც ლენინის ერთგულმა, საუკეთესო მოწაუემ. ლენინის უშუალო მოწაფეებიდან, მისი თანამებრძოლებიდან შენ აღმოჩნდი ყველაზე შეუდრეკელი, ბოლომდე თანამიმდევარი ლენინელი. მთელ შენს მუშაობაში შენ არც ერთხელ არ გიღალატნია ლენინისათვის როგორც თეორიულ პრინციპულ პოზიციებში, ისე მთელ პრაქტიკულ მუშაობაში.

არალეგალური მუშაობის სუსხიანმა წლებმა, ცარიზმის სასტიკმა დევნამ, საპრობილეებმა და გადასახლებამ გამოაწვრთო შენი ფოლადისებური ნებისყოფა და რევოლუციონური სიმტკიცე. დამარცხებათა მძიმე წლებში თუ რევოლუციონური ტალღის აზვირთების წლებში შენ ყოველთვის რჩებოდი მტკიცე და შეუდრეკელი, ყოველთვის ლენინთან ერთად, მისი ხელმძღვანელობით ანხორციელებდი თანამიმდევარ ბოლშევიკურ ხაზს და გადაჭრით ილაშქრებდი ოპორტუნიზმის, ინტელიგენტური ფრაზიორობის, გულგატეხილობის, მერყეობისა და აშკარა რენეგატობის წინააღმდეგ. დიდი ოქტომბრის ძღვევამოსილ დღეებში, ლენინის ზოგიერთი მოწაფის მაგალითის წინააღმდეგ, შენ აღმოჩნდი ლენინის ყველაზე მახლობელი, ყველაზე ერთგული თანაშემწე, როგორც ოქტომბრის გამარჯვების ერთ-ერთი ყველაზე თვალსაჩინო ორგანიზატორი.

ბრესტის მიძმე დღეებში, როდესაც რევოლუციის ბედი სწყდებოდა, შენ ლენინთან ერთად მტკიცედ იცავდი ბოლშევიკურ სტრატეგიას იმ ოპორტუნისტების წინააღმდეგ, რომელთაც განხეთქილება შეჰქონდათ პარტიაში და რომელნიც ძირს უთხრიდნენ ბოლშევიკურ მთლიანობას წვრილ-ბურჟუაზიული მემარცხენეობის დროში. სამოქალაქო ომის წლებში პარტია შენ გგზავნიდა გამარჯვების მოსაპოვებლად ყველაზე უფრო გადამწყვეტ ფრონტებზე. შენი სახელი დაკავშირებულია ჩვენი წითელი არმიის ყველაზე უფრო სახელოვან გამარჯვებებთან.

სიკვდილმა მოაშორა ჩვენ რიგებს ჩვენი უდიდესი ბელადი და მასწავლებელი ლენინი სახალხო მეურნეობის აღდგენის სწორედ ყველაზე უფრო მიძმე წლებში. ლენინიზმისადმი მტრულად განწყობილმა ტროცკიზმმა იერიში მიიტანა პარტიაზე, სცადა ხელთ ჩაეგდო პარტიის ხელმძღვანელობა და გადაეხვევინებინა მისთვის ლენინიზმის გზიდან. ლენინის გარდაცვალების შემდეგ ლენინიზმის მტრებთან პირველივე შეტაკების დროს ცენტრალური კომიტეტი პარტიის ლენინური მთლიანობისათვის ბრძოლაში დაირაზმა შენს ირგვლივ, როგორც ლენინის საქმის ყველაზე უფრო ერთგული და გამობრძმედილი განმგრობის ირგვლივ.

პარტიამ ბრწყინვალედ გაიმარჯვა ტროცკიზმთან და ზინოვიევი-კამენევის ყალბი ლენინიზმის ახალ ოპოზიციისთან, — საქმით კონტრ-რევოლუციონური ტროცკიზმის აშკარა აგენტურასთან, — ბრძოლაში.

ისევე, როგორც 1923 წელს, შენ თამამად ამხილე ტროცკიზმის ანტიპარტიული მენშევიკური შინაარსი, ისევე, როგორც მაშინ, 1928 წელსაც შენ გამოამყლადნე მემარჯვენე გადახრის ანტიპარტიული კულაკური შინაარსი.

სწორედ ამიტომ პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა შესძლო შემოეკრიბა თავის ირგვლივ მილიონიანი მასები, სწრაფად დაემარცხებინა მემარჯვენე გადახრა და საქმით და პრაქტიკაში გაეტარებინა გენერალური ლენინური ხაზი.

აღდგენისა და რეკონსტრუქციის პერიოდის უდიდესი სიძნელებიდან პარტიამ გამოიყვანა ჩვენი ქვეყანა ბუმბერაზული მასშტაბის სოციალისტური მშენებლობის გზაზე. ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისა და სოფლის მეურნეობის სოციალისტური გარდაქმნის სწრაფი განვითარება ნათლად ადასტურებს ლენინის იმ თეორიას, რომ შესაძლებელია სოციალიზმის მშენებლობა ჩვენს ქვეყანაში, იმ თეორიას, რომელიც შენ დაიცავი წვრილ-ბურჟუაზიულ ტროცკიზმთან ბრძოლაში.

სოციალისტურ მშენებლობაში პარტიის მიერ მიღწეული უდიდესი წარმატება განუყრელად დაკავშირებულია შენს სახელთან და შენს შეუდრეკელ და შეურიგებელ ბრძოლასთან პარტიის გენერალური ხაზისათვის. შენს სახელთან განუყრელად დაკავშირებულია კაცობრიობის ისტორიაში უნახავი ტემპები ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისა, სოფლის გადაჭრით გადაყვანისა კოლექტიური და მსხვილი სოციალისტური მეურნეობის ლიანდაგზე, გაბედული იერიში კულაკზე და სოციალისტური შეჯიბრების და თვითკრიტიკის გაშლა. შენ, როგორც არავენ სხვა, აერთებდი ლენინიზმის ღრმა თეორიულ ცოდნას იმის უნართან, რომ გაბედულად გაგეტარებინა იგი ცხოვრებაში რევოლუციონური ბრძოლის სხვადასხვა ეტაპზე. ამან საშუალება მისცა პარტიას უმცირესი დროისა და ძალების დახარჯვით წარმატებით გადაეჭრა ისტორიული ამოცანები, ამან საშუალება მისცა პარტიას დაეცვა თავისი რიგების ნამდვილად ლენინური მთლიანობა. როგორც ნამდვილი ლენინელი, შენ პარტიის მთლიანობისათვის იბრძოდი არა ოპორტუნუიზმის მიმართ დათმობების საშუალებით, არამედ გაბედული შეურიგებელი ბრძოლით ოპორტუნუიზმის ყოველგვარ გამოხატულებასთან. სწორედ ამიტომ გაცამტვერდა პარტიის მტრების ყველა უბადრუკი ცდა — შენთვის დაეპირისპირებინათ ცენტრალური კომიტეტი. ლენინიზმის მტრებს არა ერთხელ ჰქონდათ შემთხვევა დარწმუნებულიყვნენ იმაში, რომ ცენტრალური კომიტეტი და სტალინი ერთ განუყრელ ლენინურ მთლიანობას წარმოადგენენ.

დღევანდელი დღე უფრო მტკიცედ შეამჭიდროებს მილიონიან პარტიას ცენტრალური კომიტეტის ირგვლივ, შეამჭიდროებს პროლეტარიატისა და მშრომელთა მრავალმილიონიან მასებს პარტიის ლენინური გენერალური ხაზის ირგვლივ, იმ ხაზის ირგვლივ, რომლისთვისაც შენ იბრძოდი და იბრძვი, რომელსაც შენ აძლევ მთელ შენს ძალ-ღონეს, ენერგიას და ცოდნას. პროლეტართა მილიონიან მასებს შეუძლიათ დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ ბოლშევიკური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი, რომელსაც თავის რიგებში ჰყავს ისეთი ხელმძღვანელი, როგორიც არის ამხ. სტალინი, მიიყვანს ჩვენს ქვეყანას სოციალიზმის დამყარებამდე და პროლეტარული რევოლუციის გამარჯვებამდე მთელ მსოფლიოში. გაუმარჯოს ლენინურ ბოლშევიკურ პარტიას!

გაუმარჯოს რევოლუციის რკინის ჯარისკაცს — სტალინს!

ს ტ ა ლ ი ნ ი

კომუნისტური პარტია, მუშათა კლასი და მსოფლიო რევოლუციონური მოძრაობა დღესასწაულობენ თავისი ხელმძღვანელის, ბელადის, მეგობრისა და მებრძოლი ამხანაგის — სტალინის ორმოცდაათი წლის იუბილეს.

ამხ. სტალინის სახელი ლენინის უახლოეს, ერთგულ მოწაფეებსა და თანამებრძოლებს შორის, რევოლუციის უერთგულეს შვილებს შორის იქცა ბოლშევიკური სიმტკიცის, შეუდარეკლობისა და შეურიგებლობის სინონიმად. ის წარმოადგენს დროშას დაუზოგავი ბრძოლისა ბოლშევიზმისა და ლენინიზმისათვის.

ძნელია ბოლშევიკური პარტიის გზა. ჩვენმა პარტიამ გადალახა ყველა სიძნელე, დაღწა ყველა ზღუდე, აღმართული ცარიზმის უსაშინელესი სისხლიანი რეჟიმის მიერ და მიუხედავად ფეოდალურ-ბურჟუაზიულ მონარქიის უსასტიკესი დევნისა, თავისი არსებობის გარიჟრაჟზე გაიკაფა გზა მუშებისაკენ და იქცა რევოლუციონურ მუშათა კლასის პარტიად. ლენინის გენერალური ხელმძღვანელობით ჩვენმა პარტიამ განვლო გრძელი გზა, განვლო 1905 წლის რევოლუცია, გადაიტანა შემდეგ რეაქციის თარეში, განვლო ახალი რევოლუციონური ამხედრების პერიოდი 1912-14 წლებში და იმპერიალისტური ომის ხანაში იქცა მილიონიან პარტიად და ეს პარტია, რომელმაც დაამხო კაპიტალიზმი და ხალხთა ციხე, როგორც იყო მეფის რუსეთი და აქცია ის საბჭოთა ქვეყნად, განუზომელ სივრცეზე ანხორციელებს სოციალიზმის მშენებლობას. ჩვენი პარტიის ამ განუწყვეტელ, სახელოვან, გმირულ ბრძოლაში გაიზარდა და შეიარაღდა ამხ. სტალინი. მეფის ციხეებმა, გადასახლებამ, რაც მან გადიტანა, ორმოცი წლის რევოლუციონური ბრძოლის გამოცდილებამ და ლენინის შეუდარებელმა გამოცდილებამ გამოსჭედა ეს რკინისებური ბოლშევიკი, რომელმაც ლენინის სიკვდილის შემდეგ დაიკავა პარტიის ხელმძღვანელისა და ბელადის ადგილი.

ათეულ წლების რევოლუციონური ბრძოლის მანძილზე ლენინის ხელმძღვანელობით და ლენინთან ერთად აგურს აგურზე აწყობდა და ამაგრებდა ჩვენს პარტიას ამხ. სტალინი, რომელიც ყოველთვის განირჩეოდა, როგორც პროფესიონალური რევოლუციონერი ორგანიზატორი.

რომ უხელმძღვანელოთ ისეთ პარტიას, როგორიც არის ჩვენი პარტია, ძალიან ბევრია საჭირო, და ეს ბევრი ახასიათებს ამხ. სტალინს. ამხ. სტალინიში გაერთიანებულია ჩვენი პარტიის პრაქტიკო-

სის, ორგანიზატორის და იშვიათი თეორეტიკოსის თვისებები. ამხ. სტალინი იჩენს ლენინიზმის იშვიათ გარკვეულ გაგებას ოპორტუნისმთან ბრძოლაში, ის აყენებს და ნათელს ხდის იმპერიალიზმისა და პროლეტარული დიქტატურის მთელ რიგ თეორიულ პრობლემებს.

ამხ. სტალინი სათავეში უდგას ლენინურ ცენტრალურ კომიტეტს. ამიტომაც მას ცოფმორევით თავს ესხმიან მსოფლიო ბურჟუაზია და სოციალ-დემოკრატია. ყველა ოპოზიცია პარტიის შიგნით ყოველთვის თავის ისარს მიმართავს ამხ. სტალინის წინააღმდეგ, რადგან ის ლენინიზმის ყველაზე შურიგებელი დამცველია ყოველგვარი გადამახინჯებისაგან.

პარტიის მტრებმა იციან, რომ ამხ. სტალინზე თავდასხმით ისინი თავს ესხმიან ბოლშევიკურ პარტიას — მთელი სოციალისტური მშენებლობის ხელმძღვანელს, რომელიც თავის ლენინურ დროშის ქვეშ აერთიანებს მუშების და მშრომელი ხალხის სულ ახალ და ახალ მილიონებს. ფუჟია მტრების ყველა იმედი: კომუნისტური ინტერნაციონალის ავტორიტეტი, ამხ. სტალინის ავტორიტეტი შეუჩერებლად იზრდება და მსოფლიოს ყველა კუთხეში ჩაგრულთა და გაპარტახებულთა მილიონების გული ისე მუშაობს, როგორც კომუნისტური პარტიის გული.

უკანასკნელ წლებში, მეურნეობის აღდგენისა და რეკონსტრუქციის უმძიმეს და ურთულეს პირობებში, ებრძოდა რა გადაჭრით მერყეე ელემენტებს და სპობდა რა რენეგატებს, ჩვენი პარტიის ცენტრალურ კომიტეტს, რომლის სათავეში ლენინის სიკვდილის შემდეგ ამხ. სტალინი სდგას, მტკიცედ და შეუდრეკელად მიჰყავდა ქვეყანა სოციალიზმის გზით. ისტორიული გარდატეხა, რომელიც მოახდინა მე-15-ე ყრილობამ, უკვე იძლევა რეალურ ნაყოფს სოციალისტური მშენებლობის გამოცდილებით, რომელშიაც მილიონები მონაწილეობენ.

სოციალიზმი ძვალ-რბილში გაუჯდათ მილიონებს და ამიტომ მისი გამარჯვება დღით-დღე უფრო უზრუნველყოფილად ითვლება. მაგრამ გადაკარწახებული სოციალისტური მშენებლობა, რომელიც ასე წარმატებით ტარდება ჩვენს ქვეყანაში, იმ უდიდეს სიძნელეთა დაძლევა, რომელნიც სოციალიზმის გზაზე გველობებიან და რევოლუციონურ არმიების ძლევამოსილი წინსვლა საერთაშორისო მასშტაბით საჭიროებენ, როგორც უმნიშვნელოვანეს დაუზოგაგ ბრძოლას ოპორტუნისმთან, რანაირი დროშითაც გინდა გამოდიოდეს ის, იქნება ის „მემარცხენე“, თუ მემარჯვენე.

ამხ. სტალინის სახით პარტიას და მთელს საერთაშორისო მუშათა კლასს ჰყავს გამობრძმედილი ლენინელი და შეურიგებელი, რკინისებური ბოლშევიკი.

ამხ. სტალინის მაგალითი და მუშაობა კიდევ უფრო მჭიდროდ დარაზმავს ჩვენი პარტიის საერთაშორისო რევოლუციის რაზმებს ახალ ბრძოლების წინ, რომლებშიაც შედის საერთაშორისო პროლეტარიატი.

გაუმარჯოს მთლიან რკინისებურ ლენინურ პარტიას!

გაუმარჯოს მის ბელადს — ამხ. სტალინს!

იოსებ ბესარიონის ძე სტალინი.

(ბიოგრაფია).

იოსებ ბესარიონის ძე სტალინი (ჯულაშვილი) დაიბადა ქ. გორში 1879 წ. ეროვნებით ამხ. სტალინი ქართველია. მამა მისი იყო ტფილისის გუბერნიის და იმავე მაზრის სოფელ დიდი ლილოს გლეხი, მუშაობდა ტფილისში ადელხანოვის ფეხსაცმელების ფაბრიკაში.

1893 წ. სტალინმა დაასრულა გორის სასულიერო სასწავლებელი და იმავე წელს შევიდა ტფილისის სასულიერო სემინარიაში. სემინარია ამ დროს წარმოადგენდა განმათავისუფლებელი (როგორც ხალხოსნურ-ეროვნული, ისე მარქსისტულ-ინტერნაციონალური) იდეების კერას. სემინარიის მოსწავლეთა შორის არსებობდა რამდენიმე წრე. 1897 წ. სტალინი უდგება სათავეში მარქსისტულ წრეებს. ის იჭერს კავშირს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ტფილისის არალეგალურ ორგანიზაციასთან, ღებულობს არალეგალურ ლიტერატურას და ესწრება ტფილისის რკინის გზის მთავარი სახელოსნოების მუშების არალეგალურ კრებებს.

1898 წ. სტალინი შედის რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიის ტფილისის ორგანიზაციაში. ამ დროს ის ეწევა პროპაგანდას მუშებს შორის რკინის გზისა და საფაბრიკო-საქარხნო რაიონებში. სემინარიაში არ დარჩა შეუმჩნეველი სტალინის არალეგალური მუშაობა და ის, როგორც არაკეთილსამედო მოსწავლე, გამოორიციხეს სემინარიიდან.

1899 — 1900 წ. სტალინი აწარმოებს ინტენსიურ მუშაობას მუშათა წრეებში. 1900 წ. არსდება რუსეთის სოციალ-დემოკრატი-

ული მუშათა პარტიის ტფილისის კომიტეტი. სტალინი არის ამ კომიტეტის წევრი და ერთ-ერთი თვალსაჩინო ხელმძღვანელი. ამ დროს ტფილისის მუშათა მოძრაობაში ხდება გარდატეხა: მოძრაობა გამოდის ძველი პრობაგანდისტული მუშაობის ჩარჩოებიდან.

აგიტაცია მასებში, პროკლამაციების ფართოდ გავრცელება ღ პოლიტიკური დემონსტრაციები თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ ხდება დღის საჭირობო საკითხებად. გაჩაღდა ბრძოლა „მოხუცებულებსა“ და „ახალგაზრდებს“ შორის მუშაობისა და ბრძოლის მეთოდების ირგვლივ. „ახალგაზრდები არ კმაყოფილდებიან მუშაობის ძველი მეთოდებით და მოითხოვენ მუშაობის ქუჩებში გადატანას. ამ ბრძოლაში სტალინი „ახალგაზრდების“ მხარეზეა.

ახალი მეთოდების გამარჯვების და სტალინის რევოლუციონური აღზრდის საქმეში დიდი როლი ითამაშა ამხ. ლენინის ახლობელმა თანამებრძოლმა და მისი იდეების პირველმა გამავრცელებელმა ამიერკავკასიაში, ამხ. კურნატოვსკიმ.

გაფიცვების ტალღებს ტფილისში 1900 — 1901 წ. და ცნობილს საპირველშაისო პოლიტიკურს დემონსტრაციას მოჰყვა პარტიის ტფილისის კომიტეტის განადგურება.

1901 წ. გაჩხრიკეს სტალინის ბინა და ის იძულებული შეიქნა გადასულიყო არალეგალურ მდგომარეობაში. ამ დროიდან დაწყებული, სტალინი ხდება არალეგალურად მომუშავე პროფესიონალური რევოლუციონერი და არალეგალურ მდგომარეობაში რჩება თებერვლის რევოლუციამდე (1917 წ.). ამ მუშაობის დროს ის ატარებდა სხვადასხვა სახელს: „დავითი“, „კობა“, „ნიჟარაძე“, „ჩიჩიკოვი“, „ივანოვიჩი“, „სტალინი“.

1901 წლის ბოლოს სტალინი გადადის ბათომში და აარსებს რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბათომის კომიტეტს. იქ ის ხელმძღვანელობს მუშების გაფიცვებს როტშილდისა და მანთაშევის ქარხნებში. 1902 წ. სტალინმა მოაწყო ცნობილი დემონსტრაცია, მუშების თებერვლის დემონსტრაცია. იმავე წლის მარტში დაატუსაღეს სტალინი და მოათავეს ბათომის საპყრობილეში. აქ მან დაპყრო 1903 წლამდე, როდესაც ის გადაასახლეს აღმოსავლეთ ციმბირში, ირკუტსკის გუბერნიაში, სოფელ ახალ უდაში. აქედან ერთი თვის შემდეგ (1904 წ. იანვარი) სტალინი გაიქცა, დაბრუნდა ტფილისში და დაიწყო მუშაობა როგორც ამიერკავკასიის საოლქო ორგანიზაციის წევრმა. 1904 — 1905 წლებში სტალინი აწარმოებს გაშმაგებულ ბრძოლას მენშევიზმის წინააღმდეგ (ბათომში, კიათურაში, ქუთაისში, ტფილისში, ბაქოში), ის ებრძვის აგრეთვე ესერებს, ანარქისტებს და

ნაციონალისტებს. ჯერ კიდევ 1903 წელს, ციხეში ყოფნის დროს, გაიგო სტალინიმა პარტიის მეორე ყრილობაზე მომხდარი განხეთქილება და იმთავითვე მიემხრო ბოლშევიკებს. გადასახლებიდან დაბრუნების შემდეგ კი, როდესაც ბრძოლა ბოლშევიკებსა და მენშევიკებს შორის მეტად გამწვავებული იყო, ისე ხელმძღვანელობს ბოლშევიკების ამიერკავკასიის ორგანიზაციებს. 1905 წ. სტალინი ხელმძღვანელობს ბოლშევიკების არალეგალურ ორგანოს „პროლეტარიატის ბრძოლა“ და აქტიურ მონაწილეობას იღებს პარტიის მესამე ყრილობის მომზადების საქმეში. 1905 წ. „ოქტომბრის მანიფესტმა“ სტალინს ტფილისში მოუსწრო, ფრაქციული ბრძოლის გამწვავების მომენტში. ამ მომენტს ეკუთვნის სტალინის ბროშურა ქართულ ენაზე „მოკლედ პარტიული განხეთქილების შესახებ“. 1905 წლის ბოლოს სტალინი, როგორც ბოლშევიკების ამიერკავკასიის ორგანიზაციების დელეგატი, გაემგზავრა რუსეთის ბოლშევიკების კონფერენციაზე ტამერფორსში (ფინეთი). აქ სტალინი დაუახლოვდა ლენინს.

1906 წელი იყო პერიოდი 1905 წლის რევოლუციის დამარცხების, სახელმწიფო სათათბიროს არჩევნების და პარტიის სტოკჰოლმის ყრილობის მომზადების. ბოლშევიკებმა სახელმწიფო სათათბიროს ბოიკოტი გამოუცხადეს. ბრძოლა ბოლშევიკებსა და მენშევიკებს შორის ახალი სიძლიერით ჩაღდება. სცენაზე ჩნდებიან ანარქოსინდიკალისტური ელემენტები; ისინი განსაკუთრებით ხმაურობენ ტფილისში. სტალინი ამ მიმდინარეობათა წინააღმდეგ მიმართული ბრძოლის ცენტრშია. ამ დროს სტალინის ხელმძღვანელობით იწყებს გამოსვლას ბოლშევიკების ყოველდღიური არალეგალური გაზეთი „დრო“. ამავე დროს ეკუთვნის სტალინის წერილების მთელი სერია ქართულ ენაზე „ანარქიზმი და სოციალიზმი“. სტოკჰოლმის ყრილობას (1906 წ.) ესწრება სტალინი („ივანოვიჩის* სახელით) როგორც ბოლშევიკების ამიერკავკასიის ორგანიზაციებზე დელეგატი.

1907 წელს, ლონდონის ყრილობიდან (რომელსაც ის დაესწრო როგორც ამიერკავკასიის ორგანიზაციების დელეგატი) დაბრუნების შემდეგ, ის სტოკჰოლმს ტფილისს და გადადის ბაქოში. აქ ის ეწევა ინტენსიურ მუშაობას და რაზმავს ბაქოს ორგანიზაციას ლონდონის ყრილობის ლოზუნგების ირგვლივ. სტალინი აძევებს მენშევიკებს მუშათა რაიონებიდან და ხელმძღვანელობს ბოლშევიკურ არალეგალურ ორგანოს „ბაკინსკი რაბოჩი“. ის ხელმძღვანელობს აგრეთვე დიდ კამპანიას ნავთისმწარმოებელთა და მუშებს შორის კოლხელშეკრულების დადების საქმეში და ახერხებს ბოლშევიზმის სრულ გამარჯვ-

ვებას ბაქოს ორგანიზაციაში. ამ დროიდან ბაქო ხდება ბოლშევიზმის ციტადელი.

1908 წლის მარტში აპატიმრებენ სტალინს და რვა თვის პატიმრობის შემდეგ ასახლებენ სამი წლით ვოლოგდის გუბერნიაში. რამდენიმე თვის შემდეგ სტალინი გაიქცა და დაუბრუნდა არალეგალურ მუშაობას ბაქოში.

1910 წ. სტალინს კვლავ აპატიმრებენ და გზავნიან ვოლოგდის გუბერნიაში.

1911 წ. სტალინი ახერხებს გადასახლების ადგილიდან გაპარვას და, პარტიის ცენტრალური კომიტეტის დავალებით, იწყებს მუშაობას პიტერში, სადაც ხელმძღვანელობს ბოლშევიკების არალეგალურ მუშაობას. 1912 წ. პრალის კონფერენციამ სტალინი აირჩია ცენტრალური კომიტეტის წევრად. ცეკას დავალებით სტალინმა შემოიარა რუსეთის სხვადასხვა რაიონი და ჩაატარა მოსამზადებელი მუშაობა მორიგი საპირველმისო დემონსტრაციისთვის. ლენის გაფიცვების დღეებში ის ხელმძღვანელობს „ზევზდას“ და მხურვალე მონაწილეობას იღებს ბოლშევიკების ორგანოს „პრავდას“-ს დაარსებაში.

1912 წლის აპრილში სტალინს აპატიმრებენ და ასახლებენ ოთხი წლით ნარიმის ოლქში. იმავე წლის ზაფხულზე სტალინი ახერხებს გაქცევას და მიდის ჯერ პიტერში, შემდეგ კი კრაკოვში ლენინთან. აქ ის იღებს მონაწილეობას ბოლშევიკების თათბირში 1912 წლის ბოლოს და შემდეგ ბრუნდება პიტერში. პიტერში სტალინი ხელმძღვანელობს სახელმწიფო სათათბიროს ბოლშევიკურ ფრაქციას და ბოლშევიკების ორგანოებს „ზევზდა“-ს და „პრავდას“-ს. ამ პერიოდს ეკუთვნის სტალინის ბროშურა: „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხი“

1913 წლის გაზაფხულზე სტალინს კვლავ აპატიმრებენ და აგზავნიან ტურუხანის ოლქში, სოფ. კურეიკაში, სადაც ის რჩება თებერვლის რევოლუციამდე. თებერვლის რევოლუციის შემდეგ სტალინი ბრუნდება პიტერში და, როგორც ცეკას წევრი, იღებს მონაწილეობას პარტიის ხელმძღვანელ მუშაობაში. ბოლშევიკების აპრილის კონფერენციაზე, სადაც თავი იჩინა ორმა მიმდინარეობამ, სტალინი გადაჭრით დგება ლენინის პოზიციაზე 1917 წლის მაისში არსდება ცეკას პოლიტბიურო, და სტალინს ირჩევენ პოლიტბიუროს წევრად. აქედან დაწყებული სტალინი ცეკას პოლიტბიუროს წევრია. ოქტომბრის სამხადისის პერიოდში სტალინი ლენინთან მუშაობს.

კორნილოვშჩინის, დემოკრატიული თათბირის, „პრედპარლამენტის“ ზე შეიარაღებული აჯანყების პერიოდში, როდესაც პარტიის ერთი ნაწილი მერყეობდა (ზინოვიევი, კამენევი), სტალინი მედგრად უდგა ლენინს გვერდში, მისი ახლობელი თანაშემწე იყო. ივლისის დემონსტრაციის შემდეგ თითქმის ოქტომბრამდე, როდესაც ლენინი არაღეგალურ მდგომარეობაში იყო, სტალინი ხელმძღვანელობდა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ორგანოებს („რაბოჩი-ი სოლდატ“, „პროლეტარი“; „რაბოჩი“, „რაბოჩი პუტ“ და სხვა). სვერდლოვთან ერთად სტალინი ხელმძღვანელობდა პარტიის ნახევრად არაღეგალურ მეექვსე ყრილობას. ოქტომბრის დღეებში ცეკამ აირჩია სტალინი „ხუთეულის“ (აჯანყების პოლიტიკური ხელმძღვანელობისათვის) და „შვიდეულის“ (აჯანყების ორგანიზაციის ხელმძღვანელობისათვის) წევრად.

1917 წ. სტალინი არის რუსეთის ცაკის წევრი. 1917 — 1923 წლებში სტალინი არის ეროვნებათა საქმეების სახალხო კომისარი, 1919 — 1922 წლებში მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი, 1922 წლიდან — ცეკას მდივანი. 1925 წლიდან — კომინტერნის აღმასკომის პრეზიდიუმის წევრი.

სამოქალაქო ომის პერიოდი სტალინმა ფრონტზე გაატარა. 1918 წ. (გაზაფხული და ზაფხული) სტალინი ვაშლილოვთან და მინინთან ერთად ხელმძღვანელობს ცარიცინის დაცვის საქმეს კრასნოვის ჯარების თავდასხმების დროს. 1919 წ. გაზაფხულზე სტალინი მუშაობს პიტერის ფრონტზე და ხელმძღვანელობს იუდენიჩის ჯარზე თავდასხმის საქმეს. 1919 წლის ზაფხულზე სტალინი მუშაობს დასავლეთის ფრონტზე, სმოლენსკში, სადაც ხელმძღვანელობს პოლონელთა შემოტევის უკუგდების საქმეს. 1919 წლის ზამთარში სტალინი ხელმძღვანელობს სამხრეთის ფრონტს დენიკინის წინააღმდეგ (სანამ წითლები არ იკავებენ როსტოვს და ოდესას).

1920 წ. სტალინი მუშაობს სამხრეთ-დასავლეთის ფრონტზე. აქ ის ხელმძღვანელობს პოლონეთის ჯარების ფრონტის გარღვევას ჟიტომირის რაიონში, ათავისუფლებს კიევს. ამის შემდეგ სტალინის ხელმძღვანელობით ჩვენი ჯარები მიეშურებიან ლვოვისაკენ. 1920 წელს ივე სტალინი ხელმძღვანელობს უკრაინის დაცვის საქმეს ვრანგელის ჯარების შემოტევისაგან.

1920 — 23 წ. სტალინი არის რევოლუციონური სამხედრო საბჭოს წევრი. სამხედრო დამსაჯურებისათვის დაჯილდოვებულია წითელი დროშის ორდენით.

1923 — 1924 წ. სტალინი ხელმძღვანელობს ჯერ ტროცკის-ტული, შემდეგ კი „ლენინგრადის“ (კამენევი, ზინოვიევი) და გაერთიანებული ოპოზიციის (1925 — 1927 წ.) საწინააღმდეგო ბრძოლას და დაუზოგავად ააშკარავენ მათ ანტილენინურ და ოპორტუნისტულ სახეს.

პარტიის მე-14 ყრილობაზე სტალინი პარტიის ცენტრალურ ამოცანად აყენებს ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის საქმეს. რეკონსტრუქციის პერიოდში (მე-15 ყრილობის პერიოდი) პარტია სტალინის მეთაურობით აყენებს სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციის საკითხს და აწარმოებს სასტიკ შეტევას სოფლისა და ქალაქის კაპიტალისტური ელემენტების წინააღმდეგ. 1928 წ. სტალინი დროულად იწყებს პარტიისა და მუშათა კლასის მობილიზაციას მემარჯვენე გადახრის (ბუხარინი, რიკოვი, ტომსკი) წინააღმდეგ და ახერხებს მემარჯვენე ოპოზიციის სრულ გაკოტრებას და განადგურებას. ამ ორ ფრონტზე წარმოებული ბრძოლის ყველა პერიოდში სტალინი პარტიისა და კომინტერნის რიგებში მედგრად იცავს ლენინის ხაზს და დაუზოგველად ააშკარავენ ოპოზიციის რევიზიონიზმისა და ოპორტუნიზმის სახეს.

სტალინს ეკუთვნის მთელი რიგი წიგნები და ბროშურები: „ლენინიზმის საკითხები“, „ოქტომბრისაკენ“, „ოპოზიციის შესახებ“, „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხი“ და სხვა, სადაც ის ნათლად და სრულად აშუქებს ლენინიზმის საკითხებს. ის, გამოდის რა ლენინიზმის თეორიიდან, თავის ნაწერებში აყენებს პროლეტარიატის დიქტატურის კონკრეტ ამოცანებს და ააშკარავენ ტროცკიზმისა და მემარჯვენე გადახრის ოპორტუნისტულსა და წვრილბურჟუაზიულ სახეს.

სტალინი არის ყველაზე უფრო დიდი ორტოდოქსალური მოწაფე ლენინის, მისი საქმის გამგრძელებელი და პარტიის უმთავრეს ღონისძიებათა სულისჩამდგმელი სოციალიზმის შენების საქმეში. სტალინი არის პარტიისა და კომინტერნის ყველას მიერ აღიარებული ბელადი.

ლენინის დროშის ქვეშ.

დღეს სრულდება ორმოცდაათი წელი ამხ. სტალინის დაბადების დღიდან.

ამხ. სტალინის ცხოვრება და მისი მრავალწლოვანი რევოლუციონური მუშაობა მჭიდროდ არის გადაბმული რუსეთის და ს. ს. რ. კ. მუშათა კლასის ამ უკანასკნელი ოცდაათი წლის ბრძოლის ყველა მთავარ ეტაპთან და ლენინურ-ბოლშევიკური პარტიის მთელს ისტორიასთან, რომლის ბელადთა შორის ამხ. სტალინმა, ლენინის გარდაცვალების შემდეგ, პირველი ადგილი დაიჭირა.

ჯერ კიდევ 1905 — 06 წლების რევოლუციის ხანებში და თვით რევოლუციის დროს ამხ. სტალინი ამიერკავკასიაში ბოლშევიზმისათვის მებრძოლთა პირველ რიგში დგება. აქ იწყება მისი მრავალწლოვანი შეურიგებელი ბრძოლა მენშევიზმთან, რომლის ციხე-სიმაგრე იმ დროს საქართველო იყო. ამ ბრძოლამ სტალინს ამიერკავკასიის მუშათა რევოლუციონური მასების უდიდესი სიყვარული და ნდობა დაუმსახურა და თან ოპორტუნისტ-მენშევიკების, საერთაშორისო იმპერიალისტების დღევანდელი პირდაპირი აგენტების — წერეთლის, ჟორდანიასი და „ძმათა მათთა“ მწვავე სიძულვილი. ამხ. სტალინი მათ დაუზოგავად ამხელდა. აქ, ეროვნებათა შორის უაღრესად დახლართული დამოკიდებულების ატმოსფეროში და გამწვავებულ ბრძოლაში, რომელსაც აღევივებდა ცარიზმი და ბურჟუაზია რევოლუციონური და მუშური მოძრაობის ჩაქრობის მიზნით, — იწყო გამოკვეთა ამხ. სტალინში ლენინის შემდეგ პარტიაში უდიდესმა თეორეტიკოსმა ეროვნულს საკითხში და პარტიის ეროვნული პოლიტიკის ხელმძღვანელმა.

გამარჯვებულმა რეაქციამ მთელი რიგი სასტიკი მარცხი დაატეხა პარტიულ ორგანიზაციას. მისი აღდგენა უსაშინლესი რეაქციის და მასების აპატიის უძნელეს პირობებში ხდებოდა. მენშევიზმი, აშკარა ლიკვიდატორობად გარდაიქცა და მან რევოლუციონური ბრძოლის უარყოფის ღ არალეგალური რევოლუციონური ორგანიზაციის დაშლის ღოზუნგი გადმოისროლა. ბოლშევიკური პარტიის კადრები მეტის-მეტად შეთხელდა. ერთი ნაწილი სრულიად ჩამოშორდა მუშაობას, ზოგი კი მენშევიკების წახედულობით ლიკვიდატორული და ნახევრადლიკვიდატორული სულისკვეთებით გაიმსჭვალა. ამ ნიადაგზე აღმოცენდა საკმარად გავლენიანი მიმდინარეობა ე. წ. შემრიგებლებისა, რომელნიც მხალს უჭირდენ ლიკვიდატორებთან შეთანხმებას, რაც გინდა

4883

ყოფილიყოს და რაც მსხვერპლიც გინდა მოეთხოვა ამ შეთანხმებას; ამნაირად, ფაქტიურად, ისინი მხარს უჭერდნენ პარტიის მიერ რევოლუციონურ პოზიციების დათმობას. მეორე მხრით ბოლშევიკების ერთი გავლენიანი ჯგუფი გადაიხარა „მარცხნივ“ და ბრძოლის ახალ ფორმებთან შეგუების უნარდაკარგული, ე. წ. მემარცხენე ოტზოვისტურ-ულტიმატისტურ“ სულისკვეთებას დაემორჩილა; ეს მიმდინარეობა ზურგს აქცევდა ლეგალურ შესაძლებლობათა გამოყენებას (სათათბირო, პროფკავშირები) და, სავსებით უტოვებდა რა ყოველივე ამას მენშევიკებს, ცხოვრებიდან განყენებულ, სექტანტურ ჯგუფად ბოლშევიზმის გარდაქცევის საშიშროებას ჰქმნიდა.

და აი სწორედ ამ უძნელეს პერიოდში, მეფის რეაქციის უსასტიკესი თარემის ხანაში, როდესაც ბოლშევიზმი სიკვდილ-სიცოცხლის ბრძოლას აწარმოებს ლიკვიდატორულ მიმდინარეობასთან და **ორ ფრონტზე** (ერთი მხრით შემრიგებლებთან, ხოლო მეორე მხრით კი — „ოტზოვისტურ-ულტიმატისტურ“ მიმდინარეობასთან) იბრძვის თვით ბოლშევიზმის ფარგლებს შიგნით, — **ამხ. სტალინი ვ. ი. ლენინის ერთ-ერთ უახლოეს და უერთგულეს თანაშემწედ ხდება** ძველი იატაკქვეშა ორგანიზაციის აღდგენის და განმტკიცების საშინლად მძიმე მუშაობაში. ამ უახლოესი მუშაობის პირველი ნაბიჯების წარმატებით ჩატარების შემდეგ, 1912 წელს მომხდარ პარიზის კონფერენციის შემდეგ, როდესაც ბოლშევიზმმა უკანასკნელი ორგანიზაციული კავშირი გასწყვიტა მენშევიკებთან, ახალი რევოლუციონური ალტყინების დასაწყისში სტალინი შედის პარტიის ცენტრალური კომიტეტის შემადგენლობაში და ლეგალურ ბოლშევიკურ „პრავედა“-ს და მე-IV სახელმწიფო სათათბიროს ლეგალური ს.-დ. ფრაქციის ერთ-ერთი პირველ ხელმძღვანელთაგანი ხდება. დაპატიმრებამ და შემდეგ ციხიბრის უშორეს მხარეში რამდენიმე წლით გადასახლებამ ჩამოაშორა ამხ. სტალინი ცოცხალ პრაქტიკულ მუშაობას და სწორედ მაშინ, როდესაც პარტიას განსაკუთრებით ესაჭიროებოდა მისი მაშინ უკვე ფართოდ გაშლილი **ლენინური სკოლის ორგანიზატორის და პირველხარისხიანი პოლიტიკოსის** ნიჭი და გამოცდილება

და მაშინ, თებერვლის რევოლუციის შემდეგ, 1917 წლის აპრილის დასაწყისში, როდესაც ლენინი დაბრუნდა რუსეთში და საჯაროდ გამოვიდა თავისი ცნობილი თეზისებით ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის სოციალისტურ რევოლუციად გარდაქმნის და საბჭოთა რესპუბლიკისათვის ბრძოლის შესახებ, მან ამხ. სტალინიში უახლოესი თანამოაზრე და უშუალო თანაშემწე იპოვა.

ლენინთან ერთად ამხ. სტალინი მედგრად ებრძოდა 1917 წლის აპრილში მომხდარ პეტროგრადისა და შემდეგ სრულიად რუსეთის კონფერენციებზე და აგრეთვე მთელი ოქტომბრის წინა პერიოდის განმავლობაში პარტიაში არსებულ მერყევ და მოაპორტუნისტო ელემენტებს. ლენინთან ერთად ან მისი უახლოესი ხელმძღვანელობის ქვეშ სტალინი დღითი-დღე ატარებდა უდიდეს მუშაობას პარტიულ თუ საბჭოთა ხელმძღვანელ ორგანიზაციებში. და, როდესაც ივლისის დღეების შემდეგ აღვირახსნილი იმპერიალისტური ხროვა მენშევიკებისა და ესერების შემწეობით თავს დაატყდა რეპრესიების მთელი სეტყვით ზოლშევიკურ პარტიას და ლენინი აიძულა დროებით მაინც გადასულიყო არალეგალურ მდგომარეობაზე, ამხ. სტალინი მე-VI პარტიულ ყრილობაზე გამოდის პოლიტიკურ ანგარიშით, სადაც, ლენინის ხაზის სწორი დაცვით, ის შემდგომი რევოლუციონური ბრძოლის ბურჟუაზიულ დიქტატურაზე თავდასხმის და ხელისუფლების ხელში ჩაგდების გეგმებს ავითარებდა.

და მე-VI ყრილობის შემდეგაც ამხ. სტალინი ერთი იმათგანი იყო, ვინც ლენინური ცენტრალური კომიტეტის რიგებში ლენინის თან მიყოლით მიუძღოდა პარტიას ყოველივე დაბრკოლებების წინააღმდეგ, მიუხედავად მრავალთა ქანაობის და მერყეობისა მიუხედავად იმისა, რომ ოპორტუნისტებს არ სწამდათ ძალ-ღონე მუშათა კლასისა, რომელსაც პარტია ხელმძღვანელობდა, ძალა-უფლების დასაპყრობად და შესანარჩუნებლად, ოქტომბრის გამარჯვებისკენ. ყველასათვის ცნობილია, თუ რა უდიდესი როლი ითამაშა ამხ. სტალინმა ოქტომბრის გადატრიალების უშუალო მომზადებასა და ჩატარებაში.

იმავე სიმტკიცით და შეურყეველობით, როგორითაც ამხ. სტალინი ლენინთან ხელი-ხელ ჩაკიდებული იბრძოდა ოქტომბერში კაპიტალისტურ ოპორტუნისტულ ნახევრად ლიკვიდატორული სულისკვეთების წინააღმდეგ, აგრეთვე მათ წინააღმდეგ, ვინც ცდილობდა ხელში არ აეღო პარტიას ძალა-უფლება ან ურჩევდა უკვე ხელში ჩაგდებული ხელისუფლება ბურჟუაზიისა და მენშევიკებისათვის გადაეცა მეორე დღესვე და იმავე სიმტკიცით ილაშქრებდა ამხ. სტალინი ბრესტის შიძიმე დღეებში „მემარცხენე“ კაპიტულიანტების წინააღმდეგ, რომელთაც სწადდათ გერმანიის იმპერიალიზმთან ომის ავანტურისტული ტაქტიკა მოეხვიათ თავს პარტიისათვის, ომის, რომელიც უეჭველად დამთავრდებოდა საბჭოთა ხელისუფლების დამხობით.

უდიდესი მუშაობა ჩაატარა ამხ. სტალინმა, ლენინის გვერდით, ოქტომბრის შემდეგ პროლეტარიატის დიქტატურის პერიოდში პარ-

ტიის ორგანიზაციის პროლეტარული დიქტატურის სახელმწიფოებრივი აპარატის ჩამოყალიბების და ამ დიქტატურის ერთ-ერთი უმთავრესი ინსტრუმენტის — მუშურ-გლეხური წითელი არმიის ორგანიზაციის საქმეში.

განსაკუთრებით უნდა იქნეს აღნიშნული ამხ. სტალინის როლი, როგორც ამავე წლებში, ისე შემდგომაც, როგორც პარტიის ეროვნული პოლიტიკის უშუალო ხელმძღვანელისა, რამაც მოუხვეჭა პარტიას მხურვალე თანაგრძნობა და მხარის დაჭერა ცარიზმის მიერ დაჩაგრული ერების მშრომელი მასების მხრივ; ამ პოლიტიკამ მთელი ეს მასები მუშათა კლასის მხარეზე დააყენა, ხოლო მეფის რუსეთის ყოფილი განაპირა კუთხეების კონტრრევოლუციონური ბურჟუაზია კი, რომელიც ცდილობდა ბრძოლა გაეჩაღებინა პროლეტარულ რევოლუციის წინააღმდეგ ეროვნული დროშის ქვეშ — სრულიად განამხოლოვა მათგან.

პარტიის სწორი ლენინური ეროვნული პოლიტიკა, რომელსაც პარტია ამხ. სტალინის უშუალო ხელმძღვანელობით ატარებდა, სამოქალაქო ომში საბჭოთა ხელისუფლების სრული გამარჯვების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი გახდა.

ამ სამოქალაქო ომში ამხ. სტალინი წითელი არმიის ერთ-ერთი ზღვამდვანელი იყო.

მისი სახელი დაკავშირებულია საბჭოთა რესპუბლიკის თეთრ-გვარდიელთა კონტრრევოლუციის და უცხოელთა ინტერვენციის წინააღმდეგ სამხედრო ბრძოლის ისტორიის მთელ რიგ ბრწყინვალე ფურცლებთან (ცარიცინის დაცვა 1918 წ., გადამწყვეტი და თან ძლევა-მოსილი ეტაპი დენიკინთან ბრძოლაში სამხრეთის ფრონტზე 1919 წლის დასასრულს, თეთრ პოლონელებთან ბრძოლა უკრაინაში 1920 წელს).

ლენინის და ლენინური ცენტრალური კომიტეტის ხელმძღვანელობით პარტია გამარჯვებით ამთავრებს სამოქალაქო ომს, გადადის ახალ ეკონომიურ პოლიტიკაზე და უდიდესი შრომით იწყებს განადგურებული მეურნეობის აღორძინებას. ჯერ კიდევ ამ აღორძინებითი პერიოდის გადამწყვეტ შედეგებამდე პარტია კარგავს თავის უდიდეს ბელადს და ორგანიზატორს — ვ. ი. ლენინს.

მაგრამ ჯერ კიდევ ორი წლით ადრე, ვიდრე ლენინი სამუდამოდ დაშორდებოდა პარტიის და საბჭოთა ხელისუფლების ხელმძღვანელობას, პარტიის შიგნით იწყებს გაღვივებას ტროცკიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა, როგორც იმ მიმართულების წინააღმდეგ, რომელიც წვრილბურჟუაზიული სტიქიონის წნევის გამოხატულებას წარ-

მოადგენდა. ლენინის ხელმძღვანელობით პარტია მე-X ყრილობაზე სასტიკად ამარცხებს ტროცკიზმს პროფკავშირების საკითხში, და ამხ. სტალინი იბრძვის ამ ლენინის მიერ დასახული ხაზისათვის თავის მასწავლებელთან ხელიხელჩაკიდებული. მე-X ყრილობაზე დამარცხებული ტროცკიზმი, პარტიის უდიდეს უმრავლესობას ჩამოშორებული, დროებით აჩერებს პარტიის წინააღმდეგ ბრძოლას.

და მხოლოდ ლენინის ავადმყოფობა და 1923 წ. დასასრულის აღორძინებითი პერიოდის სიძნელენი აძლევენ ხელახალ საშუალებას ტროცკიზმს კვლავ გადავიდეს პარტიის წინააღმდეგ გენერალურ შეტევაზე, ის ცდილობს მემარცხენე ხასიათის ფრაზებით გააბრუოს პარტიული მასები, ჩაიგდოს ხელში პარტიული ხელმძღვანელობა და დააყენოს პარტია მენშევიკურ გზაზე.

1923 წლის დასასრულს პარტია გადადის ტროცკიზმთან გაათრებული ოთხწლიანი ომის მეორე, ლენინის შემდეგს, პერიოდში. ეს ბრძოლა გადადის კომინტერნის უკვე სხვა სექციებში. საბჭოთა ხელისუფლების ყველა მტერი მთელს თავის იმედებს ამ ხელისუფლების დამხობაზე უკვე ტროცკიზმის გამარჯვებას უკავშირებს, მაგრამ **პარტია ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით გამანადგურებელ წინააღმდეგობას უწევს ტროცკიზმს**, ააშკარავებს მის იდეოლოგიას პარტიული მასების წინაშე, როგორც მენშევიკურ იდეოლოგიას, და ბოლოს სრულიად აძევებს ყველა ტროცკისტს თავისი წრიდან.

ტროცკიზმი ცდილობდა გაეხრწნა პარტიული რიგები მით, რომ ჩვენს ქვეყანაში სოციალისტური ამშენებლობის საქმე მას არა სწამდა, ის ცდილობდა გაესინჯა ლენინის მოძღვრება მუშათა კლასის გლახობასთან კავშირის შესახებ, ცდილობდა დაემხსვრია პარტიული აპარატი და ამით გზას უკაფავდა პროლეტარული დიქტატურის მტრებს.

ამხ. სტალინმა მისცა პარტიას ლენინის მოძღვრების საფუძველზე ჩამოსხმული გარკვეული ლოზუნგები ს. ს. რ. კავშირის ინდუსტრიალიზაციისა და მასში სოციალიზმის სრული განხორციელების შესახებ.

ამჟამად არა თუ მერივე ტროცკისტული უმრავლესობა, არამედ იმავე ტროცკისტების ხელმძღვანელი კადრების თვალსაჩინო ნაწილიც კი იძულებულია ჩამოშორდეს თავის ლიდერს და იცნოს პარტიის ხაზის სისწორე, ვინაიდან ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური აღმშენებლობის წარმატებები უკვე თავისთავად ლაღადებენ მათ შეცდომებზე. ხოლო თვითონ ის კი, ვინც ცდილობდა ხელში ჩაეგდო პარტია ლენინის გარდაცვალების შემდეგ და თავს მოეხვია მენშევიკური ტაქ-

ტიკა მემარცხენე ფრაზების მეოხებით, — სამარცხვინოდ ამთავრებს თავის პოლიტიკურ ცხოვრებას ყვითელი ბურჟუაზიული პრესის ფურცლებზე.

ტროცკიზმის განადგურების შემდეგ **პარტია ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით სასტიკად ამარცხებს მემარჯვენე ოპორტუნისტულ გადახრას**, რომელიც, შეუშინდა რა რეკონსტრუქციული პერიოდის სიძნელებებს, გამოვიდა ნეპმანის და კულაკის წინაშე კაპიტულიაციის ფართო პროგრამით. პარტიამ აიძულა მემარჯვენე გადახრის ლიდერები საჯაროდ ეცნოთ თავისი შეცდომები და უარეყოთ ისინი.

მარცხნით და მარჯვნივ მოწოლილი კაპიტულიანტების ძალების შეუბრალებლად დაძლევის გზით ლენინის გარდაცვალების შემდეგ **პარტია, ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით, მტკიცე სისწორით ატარებდა ლენინურ გენერალურ ხაზს**, და ამ ხნის განმავლობაში მან შესძლო არა თუ აღედგინა მრეწველობის ომამდე არსებული დონეები, არამედ გადაეჭარბებინა კიდევ მათთვის. პარტია, მე-XV ყრილობიდან დაწყებული, ამხ. სტალინის ინიციატივით შეუდგა სოფლის მეურნეობის ფართო სოციალისტური რეკონსტრუქციის საქმეს, გაშლილ კოლექტივიზაციას და ძლიერი საბჭოთა მეურნეობების შექმნას, მიუხედავად ყველა კაპიტალისტური ელემენტის გააფთრებული წინააღმდეგობისა. ჩვენ დღეს უკვე მოწმენი ვართ სოფლად სოციალისტური მშენებლობის ბრწყინვალე წარმატებისა, სოფლად, სადაც ჯერ კიდევ სულ ახლო წარსულში ბატონობდა წვრილი, დაქსაქსული გლეხური მეურნეობა და მის საფუძველზე იზრდებოდნენ სოციალიზმის მოქიშვე აპიტალისტური ელემენტები.

პარტია ხედავს ამხ. სტალინში თავისი უდიდესი მეთაურის და ორგანიზატორის ვ. ი. ლენინის ყველაზე უფრო ერთგულს და თავდადებულს მოწაფეს და თანამებრძოლს, ლენინიზმის უგამოჩენილეს თეორეტიკოსს არა მარტო სრულიად საკავშირო კომუნისტური პარტიისათვის (ბ), არამედ მთელი კომუნისტური ინტერნაციონალისთვის. ამხ. სტალინის მიერ დაწერილი „ლენინიზმის საფუძვლები“ დიდი ხანია უკვე რაც ყოველი ლენინელის განუშორებელ წიგნად გადაიქცა მიუელს მსოფლიოში.

1923 წელს გერმანიაში მომხდარი ამბების და განსაკუთრებით კი კომინტერნის მე-V კონგრესის შემდეგ, ამხ. სტალინი სისტემატიურად უშუალო მონაწილეობას იღებს კომინტერნის მუშაობაში. ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით მე-V კონგრესის შემდეგ კომინტერნის ძირითად სექციებში წარჩინებით ჩატარდა ბრძოლა ტროცკიზმის

წინააღმდეგ. ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობითი მონაწილეობით იქნა შედგენილი მე-VI კონგრესის უმთავრესი დოკუმენტები და ალებულ იქნა ძირითადი გეზი მთელი კომინტერნის ფარგლებში მემარჯვენე გადახრისა და შემრიგებლობის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის.

პარტია ხედავს ამხ. სტალინში პოლიტიკოსის და ორგანიზატორის თვისებათა ბრწყინვალე შეთავსებას, რომელიც ასე საჭიროა მუშათა კლასის ბელადისათვის, ვინაიდან მუშათა კლასი იბრძვის თავისი გამარჯვებისათვის მთელი მსოფლიო მასშტაბით უამრავი და უძლიერესი მტრის წინააღმდეგ და მტკიცე ორგანიზაციის გარეშე ის წარმოადგენს ცალკეული ადამიანების მტვერს. ეს შეთავსება განსაკუთრებული სიძლიერით გამოირკვეა ამ უკანასკნელ წლებში, როდესაც ამხ. სტალინმა დაიწყო მუშაობა **ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის თანამდებობაზე**, რა თანამდებობაც მან მე-XI ყრილობის შემდეგ დაიკავა. პროლეტარული დიქტატურის იმ ძლიერად აპარატის შექმნაში, რომელიც საბჭოთა კავშირში არსებობს ამჟამად და რომელსაც მეთაურობს პარტია მთელი რიგი ამძრავი ღვედით (საბჭოები, პროფკავშირები) დაკავშირებული მუშათა და ღარიბ და საშუალო გლეხთა მილიონიან მასებთან, პირველი ადგილი ლენინის შემდეგ ეკუთვნოდა ამხ. სტალინს და ახლაც ეკუთვნის.

ბოლოს, არა მარტო ჩვენი პარტია, არამედ მთელი კომუნისტური ინტერნაციონალი ხედავს ამხ. სტალინში **პარტიული ერთიანობისათვის, შემჭიდროებისა და ბოლშევიკური ხაზისათვის შეურიგებელ მებრძოლს, რომელიც არ დაინდობს არავითარ ოპორტუნისა და შემრიგებლობას**, არ დაინდობს არავითარ გადახრას ლენინიზმისაგან.

პარტია დარწმუნებულია, რომ უახლოეს ხანაში, ცენტრალური კომიტეტის და მისი გენერალური მდივნის ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით საბოლოო და სრულ გამარჯვებას მიაღწევს კაპიტალისტურ ელემენტებზე პროლეტარული დიქტატურის ქვეყანაში და ამით მძლავრ ბიძგს მისცემს საერთაშორისო მასშტაბით რევოლუციის გამარჯვებას.

ფოლადისებური ლენინის პარტია ცენტრალური კომიტეტისა და მისი გენერალური მდივნის ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით მიაღწევს კიდევ ამ გამარჯვებას და ვლადიმერ ილიასძის საქმეს ბოლომდე მიიყვანს.

სტალინი და პარტია

მთელი მსოფლიოს პოლიტიკური პარტიების ისტორიას არ ახსოვს ისეთი მძლავრი და ძლევამოსილი პარტია, როგორც არის ჩვენი პარტია.

თუ პარტიამ უდიდეს გამარჯვებასა და წარმატებებს მიაღწია, ეს აიხსნება პირველ ყოვლისა მისი სწორი პოლიტიკითა და ტაქტიკით, პარტიის ორგანიზაციის სწორი სისტემით.

რეაქციის შავბნელ წლებში, როდესაც თითქოს არსაიდან შუქი არ მოჩანდა, როდესაც ძალიან ბევრი ჰკარგავდა რევოლუციის რწმენას და შორდებოდა რევოლუციას, ხოლო ზოგიერთი ხელმძღვანელი მერყეობას იჩენდა და გადადიოდა ოპორტუნისმის მხარეზე ბოლშევიზმის წინააღმდეგ, — ლენინის მიერ შექმნილი პარტია აწარმოებდა მედგარ თავგამოდებულ ბრძოლას და ამზადებდა პროლეტარული რევოლუციის გამარჯვებას.

პატარა წრეებში ჩასახული პარტია ლენინმა გადააქცია მსოფლიოში უდიდესი სახელმწიფოს ხელმძღვანელად, იმ სახელმწიფოს ხელმძღვანელად, რომელიც ძლევამოსილად აშენებს სოციალიზმს, რომელიც წარმოადგენს მთელი მსოფლიო პროლეტარიატის მიმზიდველ ძალას და საფრთხეს მსოფლიო ბურჟუაზიისათვის.

როდესაც ლენინი მოკვდა, ძალიან ბევრს დაებადა ეჭვის მძიმე გრძნობა. ბევრი ფიქრობდა: შევძლებთ თუ არა დავამყაროთ ლენინის საქმე ულენინოდო. როდესაც ამხანაგები ასე ფიქრობდენ, ვერც კი წარმოედგინათ, რომ ამით სასტიკად აკრიტიკებდენ თვით ლენინს.

ლენინი აშენებდა ჩვენს პარტიას როგორც მასიურ, პროლეტარულ პარტიას, რომელიც აერთებს რკინისებურ დისციპლინას და ცენტრალიზაციაქმნილ ორგანიზაციას, რომელშიაც ბელადების — პროფესიონალური რევოლუციონერების — ხელმძღვანელობა შეერთებულია პროლეტარული მასების უფართოეს აქტივობასთან და ბოლშევიკურ პარტიაში პროლეტართა უფრო და უფრო მეტი რიცხვის ჩაბმასთან.

ლენინმა გამოსკედა პარტიის მრავალი ასი და ათასი აქტიური მშენებელი, რომლებიც გამოსულნი იყვნენ არალეგალურ მუშაკთა წრეებიდან, რომლებიც მუშაობდენ ლენინთან ერთად და სწავლობდენ მასთან, თუ როგორ ეშენებინათ პარტია, როგორ წაეყვანათ იგი სიძნელეებისა და დამარცხებებიდან გამარჯვებებისაკენ.

ძველ პროფესიონალურ რევოლუციონერთა სწორედ ეს რაზმი გახდა იმ ძალად, რომელიც, უფართოეს მასებზე დაყრდნობით, განაგრძობს ლენინის საქმის დაგვირგვინებას.

თავისი ბელადის სიკვდილის შემდეგ პარტია განსაკუთრებული ყურადღებითა და სიმწვავეთ ადევნებდა თვალყურს პარტიის ხელმძღვანელობის საკითხებს. პარტიამ იცოდა, რომ ამ ხელმძღვანელობის რიგებში იყვნენ ისეთი ადამიანები, რომლებიც განსაკუთრებით მძიმე დღეებში მერყეობას იჩენდნენ და შორდებოდნენ ლენინს. პარტიამ იცოდა, რომ პარტიის ხელმძღვანელობაში იყო გუშინდელი მენშევიკი ტროცკი, მაგრამ პარტიამ ისიც იცოდა, რომ ხელმძღვანელობის რიგებში დარჩა ლენინის ერთ-ერთი უშუალო მოწაფე, რომელიც მთელი თავისი 32 წლის ბოლშევიკური მოღვაწეობის განმავლობაში არ მოშორებია ლენინს, თანმიმდევრობით ანხორციელებდა ლენინურ პოლიტიკას და განსაკუთრებით მძიმე წლებში, რეაქციის წლებში, იყო პარტიის ერთ-ერთი ყველაზე მტკიცე მშენებელთაგანი. ლენინის ეს მოწაფე არის სტალინი.

ამხ. სტალინი ეკუთვნის იმ ძველ პროფესიონალურ რევოლუციონერთა კატეგორიას, რომელნიც დღითი-დღე მუშაობდნენ ჩვენი პარტიის მშენებლობისათვის დამარცხებათა და სიძნელეთა პირობებში, მტკიცედ და შეუდრეკლად მიდიოდნენ მიზნისაკენ და დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ ბოლოს პარტია გაიმარჯვებს.

ამხ. სტალინის, როგორც ჩვენი პარტიის ერთ-ერთი საუკეთესო ორგანიზატორისა და მშენებლის, როლი გამოირკვა პარტიის განვითარების გარიჟრაჟზევე, როდესაც პარტიას ჯერ კიდევ საძირკველი ეყრებოდა, როდესაც იქმნებოდნენ მისი ჯერ კიდევ პირველი წრეები.

რეაქციის წლებში, როდესაც ზოგიერთი ჯგუფები სცდილობდნენ მოეხდინათ პარტიის აშკარა ლიკვიდაცია, როდესაც მეორენი „მემარცხენე“ ფრაზების რახა-რუხით არსებითად აქეთკენვე მისწრაფოდნენ, როდესაც მესამენი შემრიგებელთა სამოსელში ეხვეოდნენ დაცდილობდნენ შეერიგებიან პარტიის სხვადასხვა მიმდინარეობა, ლენინის ერთგულად დარჩენილ პარტიელთა, ჩვენს ქვეყანაში პარტიის აღდგენისათვის მომუშავეთა პატარა ჯგუფის როლი ჭეშმარიტად გმირული და მხსნელი იყო. ამხ. სტალინი იყო ერთ-ერთი უერთგულესი ხელმძღვანელთაგანი იმ მრავალი ათასი ბოლშევიკისა, რომელნიც თავგანწირულად ანხორციელებდნენ ლენინის საქმეს განუწყვეტელი, მედგარი მუშაობით ჩვენი ქვეყნის შიგნით.

შემთხვევითი როდია, რომ მუშათა მოძრაობის მძლავრი აზვირთების წლებში, როდესაც ჩვენი პარტია ხელახლა შეივსო „პრავდისტების“ ახალი კადრებით, ამ მძლავრი აზვირთების უშუალო ხელმძღვანელი, „პრავდა“-ს ორგანიზატორი ამხ. სტალინი იყო.

მისი ყველაზე შესანიშნავი და დამახასიათებელი თვისება სწორედ ის არის, რომ იგი მთელი თავისი პარტიულ-პოლიტიკური მოღვაწეობის განმავლობაში არ ჩამოშორებია ლენინს, არ გადახრილა არც მარჯვნივ, არც „მარცხნივ“ და მტკიცედ და შეუდრეკელად ანხორციელებდა სწორ ბოლშევიკურ პოლიტიკას როგორც არალეგალურად მუშაობის დროს, ისე ხელისუფლების დაპყრობის შემდეგ.

ამხ. სტალინიში განსაკუთრებით მკაფიოდ განსახიერებულია ბოლშევიკური პარტიის ყველა უმთავრესი თვისება. როგორც ხელმძღვანელი, იგი რჩება ძველი ბოლშევიკური ტრადიციების, ბოლშევიკური თეორიის, პრაქტიკისა და ორგანიზაციის ერთგული. პარტიის სწორ ხელმძღვანელობას საფუძვლად უძევს: 1) ბრძოლა პროლეტარული რევოლუციის მტკიცე მარქსისტული თეორიისათვის; 2) კლასობრივი ბრძოლის თანმიმდევრობითი პოლიტიკა და პრაქტიკა; 3) დასახული პოლიტიკური ამოცანების პრაქტიკულად განხორციელების ორგანიზაცია და ამ პოლიტიკური ამოცანების შესაფერისი სისტემა პროლეტარული პარტიის ორგანიზაციისა.

მოღალატეობა პოლიტიკაში ყოველთვის თეორიის რევიზიით იწყება. სოციალ-დემოკრატიის მოღალატეობა დაიწყო მარქსის მოძღვრების რევიზიით. მენშევიზმთან და რევიზიონიზმთან გააფთრებულ ბრძოლაში ლენინმა დაიცვა მარქსის თეორიის სიწმინდე. რევიზიონიზმსა და ოპორტუნიზმს ის თვისება აქვთ, რომ ისინი ხელახლა წარმოიშობიან ახალი ფორმებით, ახალი სახით და პროლეტარული დიქტატურის ახალ პირობებშიაც კი.

ჩვენი პარტიის პროლეტარული დიქტატურის არსებობის 12 წლის განმავლობაში, როგორც „მარცხნიდან“, ისე მარჯვნიდან, სხვადასხვა ფორმით იჩენდნენ თავის იმის ცდები, რომ მოეხდინათ მარქსის მოძღვრებისა და ლენინის მოძღვრების რევიზია კლასობრივი ბრძოლის ძირითად საკითხებში. იმ აშკარა ლალატის დაძლევის მეორე დღეს, რომელიც მოხდა ოქტომბრის დღეებში, ოქტომბრის გამარჯვების შემდეგ წარმოიშვა ნახევრად ანარქისტული გადახრა, რომელმაც „მემარცხენე“ კომუნიზმის დროშით გაილაშქრა იმ ზომების წინააღმდეგ, რასაც ჩვენი პარტია ატარებდა პროლეტარული სახელმწიფოებრივობის განმტკიცებისა და დისციპლინისა და რევოლუციონური წესრიგის დამყარების საქმეში. დემოკრატიული ცენ-

ტრალიზმი, მუშათა ოპოზიცია, ტროცკისტული ოპოზიცია — ყოველივე ეს იმის ცდები იყო, რომ „შეესწორებიათ“ მარქსისა და ლენინის მოძღვრება. პარტიამ ლენინის ხელმძღვანელობით წარმატებით მოიგერია ყველა ეს იერიშები რევოლუციონურ მარქსიზმსა და ლენინიზმზე. ლენინის უახლოესი, ყველაზე აქტიური და ყველაზე ერთგული თანამემწე ამ ბრძოლაში უცვლელად იყო ამხ. სტალინი. მაგრამ განსაკუთრებით დიდია ამხ. სტალინის დამსახურება ლენინიზმის თეორიული და პრინციპული პოზიციების დაცვაში ლენინის სიკვდილის შემდეგ, როდესაც ლენინის ძველი მოწინააღმდეგე ტროცკი, რომელიც მენშევიზმის ერთგული დარჩა და რომელიც სიცოცხლეშივე ებრძოდა ლენინს, გათავხედდა და იერიში მიიტანა პარტიაზე თეორიისა და პოლიტიკის ძირითად საკითხებში.

როდესაც ტროცკის ავტორიტეტი ჯერ კიდევ საკმაოდ დიდი იყო, და როდესაც ჯერ კიდევ ბევრს შეუძლებლად მიაჩნდა მისი გაკრიტიკება, ამხ. სტალინმა პირველად გადაჭრით და აშკარად მთელი პარტიის წინაშე აღნიშნა ტროცკიზმის მენშევიზმი და მოუწოდა პარტიას გადაჭრით შებრძოლებოდა ტროცკიზმს და მის ცდებს — მოეხდინა ლენინის რევიზია ძირითად საკითხებში: ჩვენი რევოლუციის ხასიათის, გლეხობისადმი პროლეტარიატის დამოკიდებულების და პარტიის მშენებლობის საკითხებში. ამ ბრძოლამ განსაკუთრებით მწვავე ფორმა მიიღო, როდესაც ამხ. ზინოვიევი და კამენევი, რომლებსაც თავი მოჰქონდათ — ჩვენ ლენინის უახლოესი მოწაფენი და თანამებრძოლნი ვართო, სცადეს ტროცკისათვის მიეშველებინათ ეს თავიანთი კაპიტალი და როდესაც მათ, თვალთმაქცურად და ფარისევლურად, ლენინიზმის სამოსელში გახვევით, გაილაშქრეს პარტიისა და მისი ცენტრალური კომიტეტის წინააღმდეგ და ბლოკი შეჰკრეს კონტრრევოლუციისკენ მიმავალ ტროცკისთან.

საჭირო იყო რკინისებური ნებისყოფა და სიმტკიცე, ხოლო, რაც უმთავრესია, ლენინიზმის ღრმა თეორიული ცოდნა და რწმენა თავისი სიმართლისა გადამჭრელი. ბრძოლისათვის ლენინიზმის მტრების ამ იერიშების ინააღმდეგ. და არა მარტო მტრების იერიშების წინააღმდეგ, არამედ უფართოესი მასების დასარაზმავად ლენინის ანდერძის შესრულების, პროლეტარული დიქტატურის განმტკიცებისა და სოციალიზმის მშენებლობისათვის. აი აქ ამხ. სტალინის უდიდეს თეორიულ დამსახურებას წარმოადგენ ის, რომ მან შესძლო მთელი სივრცე-სივრცითა და მნიშვნელობით წამოეყენებინა ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის განხორციელების შესაძლებლობის საკითხი. ამხ. სტალინმა დაიცვა ეს ლენინური თეორია ბრძოლაში იმ

წვრილ-ბურჟუაზიულ, მენშევიკურ ოპორტუნისტებთან და მოწუწუნებებთან, რომლებიც გადაჭრით უარყოფდნენ ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის განხორციელების შესაძლებლობას. იმისათვის, რომ ამხ. სტალინი თანამიმდევრობით იცავდა ლენინის მიერ წამოყენებულ თეორიას ერთს ქვეყანაში რევოლუციის გამარჯვებისა და სოციალიზმის მშენებლობის შესაძლებლობის შესახებ, მის წინააღმდეგ წამოაყენეს ბრალდება ნაციონალური შეზღუდულობისა, მსოფლიო რევოლუციის დავიწყებისა და სხვ. შესახებ. მაგრამ ახლა მთელი პარტიისა და მრავალმილიონიანი უფართოესი მასების უდიდესი უმრავლესობისათვის სრულიად ცხადია, რომ ისინი, ვინც ამ ბრალდებებს აყენებდა, აღმოჩნდნენ საბჭოთა სახელმწიფოს მტრების და არა მსოფლიო რევოლუციის მხარეზე, პარტიამ კი უდიდეს წარმატებებს მიაღწია სოციალისტური მშენებლობის, ჩვენი ქვეყნის გარდაქმნის და საბჭოთა სახელმწიფოს, როგორც მომავალი მსოფლიო პროლეტარული რევოლუციის ბურჯის, განმტკიცების საქმეში.

სოციალიზმის ზრდას ჩვენს ქვეყანაში თან სდევს იმ სიძნელეთა ზრდა, რომლებიც თავს იჩენენ დიადი მშენებლობის პროცესში. კლასობრივი ბრძოლა, რომელიც პროლეტარიატის დიქტატურის დროს გრძელდება, ახალი ფორმებით მწვავედება. ბრძოლა განვითარების გზაზე შემდგარ სოციალიზმსა და მომაკვდავ კაპიტალიზმს შორის თანდათან უფრო მწვავე ფორმებს იღებს. ნაკლებად რთული ამოცანებიდან პარტია გადადის უფრო რთულ ამოცანებზე. პარტია და პროლეტარიატი იწყებენ კაპიტალიზმის ფესვების აღმოფხვრას. სახალხო მეურნეობის აღდგენის პერიოდის დასასრული მოითხოვდა ნათელ, მკაფიო პროგრამას მისი განვითარების შემდგომი გზებისათვის. და აქ ამხ. სტალინის უდიდესი დამსახურება ის არის, რომ მან თავის დროზე და მწვავედ დასვა ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის სწრაფი ტემპების, სოფლის მეურნეობის სოციალისტური გარდაქმნის და კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების მშენებლობის საკითხი. ეს გენერალური ამოცანები უაღრესად მჭიდროდ დაკავშირებულნი იყვნენ პროლეტარიატისა და ლარობი გლეხობის ძალების მობილიზაციის ამოცანასთან შეტევაზე გადმოსულ კლასობრივ მტერთან—კულაკთან და ნეპმანთან საბრძოლველად, იმ სიძნელეთა დასაძლევად, რომლებიც ბუნებრივად იჩენენ თავს იმ გრანდიოზული ისტორიული ამოცანების გადაჭრის დროს, რომლებსაც პარტია ახლანდელ პერიოდში ანხორციელებს. წვრილ-ბურჟუაზიული ფენების მერყეობა ბუნებრივად პოულობს თავის გამოხატულებას ოპორტუნისტების ახალ მოვლინებაში, ახალ იერიშებში.

ლენინიზმსა, მის თეორიასა და პრაქტიკაზე. ყალიბდება მემარჯვენე გადახრა, რომელიც ჩქმალავს კლასობრივი ბრძოლის გამწვავებას, რომელიც ცდილობს თეორიული და ეკონომიური დასაბუთების საფუძველზე დაამტკიცოს, რომ შეუძლებელია ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისა და სოფლის მეურნეობის სოციალისტური გარდაქმნის ასეთი სწრაფი ტემპები. პურის დამზადების საქმეში წამოკრილ სიძნელეთა ზეგავლენით მემარჯვენენი დგებიან კულაკის მხარეზე და არა მსხვილი სოციალისტური სოფლის მეურნეობის მშენებლობის მხარეზე. აქ ამხ. სტალინის უდიდესი დამსახურება ის არის, რომ მან გადაჭრით და შეურიგებლად გამოაშკარავა მემარჯვენე გადახრის კულაკური ანტიპროლეტარული რაობა და ბოლომდე გამოამჟღავნა იგი თეორიულად და პრაქტიკულად ჩვენს წინაშე მდგომი ამოცანების ნათელი და მკაფიო ანალიზით. იგი ეხმარებოდა პარტიას და მის ცენტრალურ კომიტეტს წარმატებით დაერაზმათ უფართოესი მასები პარტიის გენერალური ხაზის ენერგიული განხორციელებისათვის.

ჩვენი პარტიის დამახასიათებელ თვისებას მთელი მისი ისტორიის მანძილზე წარმოადგენს თეორიისა და პრაქტიკის შეთანხმება პოლიტიკაში. კარგ პოლიტიკას ესაჭიროება კარგი გაშლილი მასიური ენერგიული ორგანიზატორული მუშაობა. პოლიტიკოსი—ხელმძღვანელი აღჭურვილი უნდა იყოს სწორედ ამ თვისებებით—მას უნდა შეეძლოს თავისი პოლიტიკური აზრის შეთანხმება ორგანიზატორული მუშაობის სათანადო გაშლასთან და წამოყენებული ღონისძიებების პრაქტიკულად განმტკიცებასთან. სწორედ ამ თვისებებით მაქსიმალურად აღჭურვილია ამხ. სტალინი. თავისი ორგანიზატორული ნიჭი, რომელსაც იგი ჯერ კიდევ არაღეგალური მუშაობის პერიოდშიაც იჩენდა, ამხ. სტალინმა განსაკუთრებით გაშალა იმ პერიოდში, როდესაც პარტია ხელისუფლების სათავეში ჩადგა. მის სახელთან დაკავშირებულია ნაციონალური პოლიტიკის ურთულესი ამოცანების გადაჭრა, პროლეტარული რესპუბლიკების ორგანიზაცია და პირველი ნაბიჯები მუშათა და გლეხთა ინსპექციის, როგორც მასიური ორგანიზაციის, მოწყობაში, წითელი არმიის საბრძოლველი დარაზმვა ფრონტებზე და, დასასრულ, პარტიის უშუალო საორგანიზაციო მუშაობა ცენტრალური კომიტეტის გენერალურ მდივნად მისი ყოფნის რვა წლის განმავლობაში. ჩვენი განვითარების ყოველ ახალ ეტაპზე ამხ. სტალინი აყენებდა უდიდეს ორგანიზაციულ ამოცანებს. ახალ პირობებში ამხ. სტალინი არა ერთხელ აღნიშნავს იმ

ახალ მოთხოვნებს, რომლებიც ხელმძღვანელობას ეკისრება. ეს ამოცანები მან შემდეგნაირად განმარტა:

„საჭესთან ჯდომა და ისე ცქერა, რომ ვერაფერი ვერ დაინახო, სანამ გარემოებები რაიმე ახალ უბედურებასთან არ შეგახვედრებენ, კიდევ არ ნიშნავს ხელმძღვანელობას. ბოლშევიზმს ასე როდი ესმის ხელმძღვანელობა. საქმეს რომ ხელმძღვანელობდე, გათვალისწინებაც უნდა შეგეძლოს. ხოლო გათვალისწინება, ამხანაგებო, ყოველთვის ადვილი როდია. ერთი საქმეა, როდესაც ერთი-ორი ათეული ხელმძღვანელი ამხანაგი ხედავს და ამჩნევს დეფექტებს ჩვენს მუშაობაში, ხოლო მუშათა მასებს არ სურთ ან არ შეუძლიათ დაინახონ და შეამჩნიონ ეს დეფექტები. აქ ყველა შანსია იმისათვის, რომ ნამდვილად გამოუშვებ მხედველობიდან და ყველაფერს ვერ შეამჩნევ. სხვა საქმეა, როდესაც ერთ-ორ ათეულ ხელმძღვანელ ამხანაგებთან ერთად ჩვენს მუშაობაში დეფექტებს ხედავენ და ამჩნევენ ასეული ათასი დამილიონი მუშები, ააშკარავენ ჩვენს შეცდომებს, ებმებიან მშენებლობის საქმეში და სახავენ გზებს საქმის გასაუმჯობესებლად“ (მოხსენება საკავშირო კომპარტიის (ბ) მოსკოვის ორგანიზაციის აქტივის კრებაზე საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის აპრილის პლენუმის მუშაობის შესახებ, 13 აპრილი, 1928 წელი).

ამასთან მჭიდროდ დაკავშირებულია ის ახალი დიდი, მთელი რიგი წლებისათვის ნავარაუდები, ლოზუნგები, რომლებსაც გვაძლევდა ამხ. სტალინი მასების გამოცდილების აღრიცხვის საფუძველზე, მაგალითად: საბჭოების გამოცოცხლება, თვითკრიტიკა, პროფკავშირთა მუშაობის გაუმჯობესება, სოციალისტური შეჯიბრება, ბრძოლა კადრებისათვის და სხვ. თვითკრიტიკის გაშლას, მასიური პროლეტარული ორგანიზაციების მუშაობის გაშლას ამხ. სტალინი მჭიდროდ აკავშირებს იმ აუცილებელ პირობასთან, რომ განმტკიცებულ და გაძლიერებულ უნდა იქნას პარტიის ხელმძღვანელობა. ეს არის ლენინიზმის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვინესი დებულება. ბრძოლა პარტიის რიგების გახრწნის ყოველგვარ ელემენტებთან და ოპორტუნისტულ სიდამპლესთან, თუნდაც ეს უკანასკნელი მხოლოდ ჩანასახ მდგომარეობაში იყოს, წარმოადგენს აუცილებელ პირობას ჩვენი პარტიის შემდგომი წარმატებისათვის. ეს წითელი ზოლივით არის გავლებული ამხ. სტალინის მთელ მოღვაწეობაში. აქედან გამომდინარეობს სასტიკი ბრძოლა პარტიის მონოლიტობისათვის, მისი რიგებისა და პრინციპების სიწმინდისათვის. და თუ ლენინის სიკვდილის შემდეგ ჩვენმა პარტიამ წარმატებით გაართვა თავი უძნელეს ამოცანებს,—ეს აიხსნება იმ გადამჭრელი და უღმობელი ბრძოლით

გადახრებთან ლენინური ხაზიდან, რომელსაც აწარმოებდა ცენტრალური კომიტეტი, ხოლო მის რიგებში სტალინი, როგორც პარტიის ყველაზე თვალსაჩინო ხელმძღვანელი. თანამიმდევარი ლენინელობა პოლიტიკაში ნიშნავს თანამიმდევრობას ორგანიზაციაში. ჩვენი პარტია არასოდეს არ ურიგდებოდა ფრაქციებს თავის რიგებში, არასოდეს არ ურიგდებოდა ერთიერთმანეთის უარყოფელ შეხედულებათა პრინციპულ შეგუებას. არ შეიძლება, მაგალითად, უარყოფდე ტროცკიზმის პრინციპებს, ხოლო ორგანიზაციულად ეგუებოდე მას პარტიის ხელმძღვანელობაში—ეს იქნებოდა არა ლენინური პოლიტიკა, არამედ წვრილბურჟუაზიული პოლიტიკა. ლენინიზმი მოითხოვს მონოლიტობასა და მთლიანობას პროლეტარული პარტიის რიგებში ყველა წვრილბურჟუაზიული მიმდინარეობის გადამჭრელი და უღმობელი აღმოფხვრის საფუძველზე. სწორედ პარტიის ასეთი მთლიანობა გვაქვს ამჟამად. ეს თვალსაჩინოდ აიხსნება ლენინის საქმის პირველი და საუკეთესო გამგრძელებლის—ამხ. სტალინის სწორი და მოხერხებული ლენინური ხელმძღვანელობით. აი რატომ ესალმება პარტია, ხოლო მასთან ერთად მთელი მუშათა კლასიც, ამხ. სტალინს, როგორც თავის საერთოდ აღიარებულ ბელადს.

კ. ვოკოშილოვი

სტალინი და წითელი არმია

ჩვენი ისტორიის მშვიდობიანი სააღმშენებლო პერიოდი უდიდესი მნიშვნელობის ამბებითაა აღსავსე. უკანასკნელი წლების განმავლობაში წყალმა მართლაც რომ მდინარეებით კი არა, ოკეანეებით ჩაიარა. ჩვენს გარშემო დიდი ცვლილებები მოხდა, ჩვენმა პერსპექტივებმა სულ სხვა სახე მიიღო, მთლად შეტრიალდა ყველასაგან აღიარებული მასშტაბები და საზომები. ყველა ამ ამბავთან განუშორებლად დაკავშირებული ამხ. სტალინის მდიდარი და მრავალმხრივი რევოლუციონური მოღვაწეობა. უკანასკნელი 5-6 წლის განმავლობაში ამხ. სტალინი გაშლილსა და მქუხარე ბრძოლის ფოკუსში იყო მოქცეული. მხოლოდ ამ გარემოებით შეიძლება აიხსნას, რომ ამხ. სტალინის, როგორც სამოქალაქო ომის გამარჯვებათა ერთერთი გამოჩენილი ორგანიზატორის, მნიშვნელობა რამდენადმე დაჩრდილული იყო და სათანადოდ არ ყოფილა შეფასებული.

დღეს, როდესაც ჩვენს მეგობარს ორმოცდაათი წელი შეუსრულდა, მე მსურს ნაწილობრივ მაინც შევახსოვო ეს ხარვეზი.

ცხადია, საგაზეთო წერილში ამხ. სტალინის სამხედრო მუშაობის სრულ დახასიათებაზე მე პრეტენზიას არ ვაცხადებ. მხოლოდ მსურს ამხანაგების მენსიერებაში აღვადგინო რამდენიმე ფაქტი ახლო წარსულიდან, გამოვაქვეყნო რამდენიმე ნაკლებადცნობილი საბუთი, რომ ფაქტების უბრალო მოწმობით მივეუთითო იმ ქვეშარიტად განსაკუთრებულ როლზე, რომელიც შეასრულა ამხ. სტალინმა სამოქალაქო ომის უმეტესად დაჭინულ მომენტებში.

1918-20 წ. წ. პერიოდში ამხ. სტალინი, ეგონებ, ერთადერთი კაცი იყო, რომელსაც ცენტრალური კომიტეტი ისვრიდა ბრძოლის ერთი ფრონტიდან მეორეზე, გზავნიდა ისეთ ადგილებზე, რომლებიც რევოლუციისათვის ყველაზე სახიფათო და საშიში იყო. იქ კი, სადაც შედარებით მშვიდობიანობა იყო და სადაც ჩვენ ვიმარჯვებდით, სტალინს ვერასოდეს ვერ ნახავდით. მაგრამ იქ, სადაც სხვადასხვა მიზეზის გამო წითელი არმიების საქმე ცუდად იყო, სადაც კონტრ-რევოლუციური ძალები იმარჯვებდნენ და ძლიერდებოდნენ და ამით ემუქრებოდნენ თვით საბჭოთა ხელისუფლების არსებობას, სადაც არევ-დარევა და პანიკა ყოველ წამს შეიძლებოდა უმწეობად და კატასტროფად ქცეულიყო, ამხ. სტალინი იქა ჩნდებოდა. მას ლამობით არ ეძინა, იგი რაზმავდა, თავის მტკიცე ხელში ხელმძღვანელობას იღებდა, იგი ამსხვრევდა, ზღმობელი იყო და ჰქმნიდა გარდატეხას, მდგომარეობას აჯანსაღებდა. თვით ამხ. სტალინი ცკ-სადმი მიმართულ ერთ-ერთ წერილში 1919 წ. სწერდა: „სამხედრო უწყების საჯინიბოთა წმენდის სპეციალისტად მხდინაო“.

ც ა რ ი ც ი ნ ი

თავისი სამხედრო მუშაობა ამხ. სტალინმა დაიწყო ცარიცინის ფრონტიდან და საკმაოდ შემთხვევით. 1918 წ. ივნისის დასაწყისში ამხ. სტალინი წითელარმიელთა რაზმით და ორი ჯავშნოსანი ავტომობილით მიემართება ცარიცინისაკენ სამხრეთ რუსეთის მთელი სასურსათო საქმის ხელმძღვანელად. ცარიცინში იგი ხვდება აუწყურელ ქაოსს არ მარტო საბჭოთა, პროფესიონალურ და პარტიულ ორგანიზაციებში, არამედ უფრო მეტ არევიდარევისა და უთავბოლობას სამხედრო სარდლობის ორგანოებშიაც. ამხ. სტალინი ფეხის ყოველ გადადგმაზე ხვდება ზოგადი ხასიათის დაბრკოლებებს, რომლებიც მას ხელს უშლიან პირდაპირი ამოცანის შესრულებაში. ამ დაბრკოლებების მიზეზი უწინარეს ყოვლისა იყო ყაზახთა სწრაფად მოზარდი კონტრრევოლუცია, რომელიც ამ დროს დიდ დახმარებას ღებულობდა უკრაინაში გაბატონებული გერმანელი ოკუპანტებისაგან.

ყაზახთა კონტრრევოლუციონურმა ბანდებმა მალე ხელთ იგდეს ცარიცინის მახლობლად მდებარე მთელი რიგი ადგილები და ამით არა მარტო შეუძლებელი გახადეს დამშეული მოსკოვისა და ლენინგრადისათვის პურის გეგმიანი დამზადება, არამედ თვით ცარიცინს დიდი საფრთხე შეუქმნეს.

ამ დროს საქმე არც სხვა ადგილებში იყო უკეთ. მოსკოვში მოხდა მემარცხენე ესერთა აჯანყება, აღმოსავლეთისაკენ გვიღალატა მურავიოვმა, ურალში განვითარდა და განმტკიცდა ჩენ-სლოვაკთა კონტრრევოლუცია, სამხრეთით—ბაქოსაკენ ინგლისელები მოიწვედნენ. ყველაფერი ცეცხლის რკალში იყო მოქცეული. რევოლუცია უდიდეს განსაცდელში იყო. მავთულებს დეპეშა დეპეშაზე გადაჰქონდათ ამხ. სტალინთან ცარიცინში ლენინისაგან და პირიქით. ლენინი აფრთხილებს საშიშროების შესახებ, ამხენეებს, გადამწყვეტ ზომებს თხოულობს. ცარიცინის მდგომარეობას უდიდესი მნიშვნელობა ეძლევა. დონზე რომ ამბოხება მოხდეს და ცარიცინი რომ დავკარგოთ, ამით ჩვენ დავკარგავთ მთელ მწარმოებელს, პურით მდიდარ ჩრდილოეთ კავკასიას. და ამხ. სტალინს ეს კარგად ესმის. როგორც გამოცდილი რევოლუციონერი, ის მალე რწმუნდება, რომ მის მუშაობას რაიმე აზრი მხოლოდ მაშინ ექნება, თუ მას შეეძლება გავლენა იქონიოს სამხედრო სარდლობაზე, რომლის როლიც არსებულ პირობებში გადამწყვეტი შეიქნა.

„ცარიცინის სამხრეთით ხაზი ჯერ კიდევ არაა აღდგენილი“, —სწერს იგი ლენინს 7 ივლისის თარიღით დაწერილ ბარათში, რომელზეც დამახასიათებელი წარწერაა გაკეთებული: „მივიჩქარი ფრონტზე, ვიწერები მხოლოდ საქმეზე“.

„ვლანძლავ და ვერეკები ყველას, ვისაც ეს სჭირდება; იმედია, მალე აღვადგენთ. დარწმუნებული იყავით, რომ არ დავინანებთ არც ჩვენს თავს, არც სხვას—და პურს ჩაგაბარებთ. ჩვენი სამხედრო „სპეციალისტები“ (ფინაჩები!) რომ ფხიზლად ყოფილიყვენ და არ გადამდგარიყვენ უსაქმურობაზე, ხაზი გაწყვეტილი არ იქნებოდა; და თუ ხაზი აღდგენილი იქნა, ეს ამ სამხედროების წყალობით კი არა, მათ საწინააღმდეგოდ მოხდება“.

შემდეგ კი, ლენინის შეშფოთებაზე ცარიცინში მემარცხენე ესერების შესაძლო გამოსვლის გამო, იგი მოკლედ, მაგრამ მტკიცედ და მკაფიოდ სწერს:

„რაც შეეხება ისტერიულებს, დარწმუნებული იყავით, რომ ჩვენი ხელი არ შედრკება, მტრებს მტრულად გავუსწორებთ“.

რამდენად უფრო აკვირდებოდა ამხ. სტალინი სამხედრო აპარატს, მით უფრო მეტად რწმუნდებოდა მის უმწეობაში, ხოლო მის ერთ ნაწილს იმასაც კი ამჩნევდა, რომ პირდაპირ არა სურდა წინააღმდეგობის გაწევა გათავხედებული კონტრევიოლუციისათვის.

და უკვე 1918 წ. ივლისს ამხ. სტალინი დეპეშით ატყობინებს ლენინს:

„საქმეს ის ართულებს, რომ ჩრდილოეთ კავკასიის ოლქის შტაბი უვარგისი აღმოჩნდა კონტრევიოლუციისთან ბრძოლის პირობებისათვის. საქმე მარტო ის კი არ არის, რომ ჩვენი „სპეციალისტები“ ფსიქოლოგიურად მოკლებული არიან უნარს კონტრევიოლუციისთან ვადამწყვეტი ბრძოლა აწარმოონ, არამედ ისიც, რომ ისინი, როგორც „შტაბის“ მუშაკები, რომლებმაც მხოლოდ „ნახაზების ხაზვა“ და ჯარის ნაწილების გადაკეთების გეგმის მოცემა იციან, სულ მთლად გულგრილად ეკიდებიან ოპერატიულ მოქმედებას... და საზოგადოდ ისე გრძნობენ თავს, როგორც უცხო ხალხი, სტუმრები. სამხედრო კომისრებმაც ვერ შესძლეს ხარვეზის შევსება“...

ამხ. სტალინი ამ გამანადგურებელი დახასიათებით არა კმაყოფილდება; ამავე პარატში მას თავისთვის სამოქმედო დასკვნა გამოჰყავს:

„ვეუცქირო გულგრილად, როგორ არის კალინინის (მაშინდელი სარდალი ჩრდილო კავკასიაში. ვ.) ფრონტი მოწყვეტილი მომმარაგებელ პუნქტს, ჩრდილოეთი კი—პურის რაიონს, ვგონებ, მე ამის უფლება არა მაქვს. მე გამოვასწორებ ამ დამრავალ სხვა ნაკლოვანებას ადგილზე, მე ვიღებ მთელ რიგ ზომებს და შემდეგშიც მივიღებ ხოლმე თვით იქამდე, რომ გადავაყენებ საქმის დამღუპველ მოხელეებსა და მეთაურებს, მიუხედავად ფორმალური სიძნელებისა, რომლებსაც, თუ საჭიროება მოითხოვს, აგრეთვე გადავლახავ. ამასთანავე, ცხადია, რომ ვკისრულობ სრულ პასუხისმგებლობას ყველა უმაღლესი დაწესებულების წინაშე“.

მდგომარეობა უფრო და უფრო დაჭიმული ხდებოდა. ამხ. სტალინი იჩენს უდიდეს ენერგიას და სულ მოკლე ხანში სასურსათო საქმის განსაკუთრებული რწმუნებულიდან ხდება ცარიცინის ფრონტის ყველა წითელ ძალის ფაქტიური ხელმძღვანელი. ეს მდგომარეობა ჩამოყალიბებულ იქნა მოსკოვში და ამხ. სტალინის დაევალა:

„წესრიგის დამყარება, რაზმების გაერთიანება რევოლუციონერულ ნაწილებად, წესიერი სარდლობის შექმნა, ყველა ურჩის განდევნა (რესპუბლიკის სამხ.-სარევოლ. საბჭოს დეპუტიდან, რომელსაც აქვს წარწერა: „ეს დეპუტა იგზავნება ლენინთან შეთანხმებით“).

ამ დროს ცარიცინში მოვიდნენ უკრაინის რევოლუციონერული არმიების ნარჩენები, რომლებიც გერმანიის ჯარების შემოტევის გამო იხევდნენ დონის ველებზე.

ამხ. სტალინის მეთაურობით შეიქმნა რევოლუციონერული სამხედრო საბჭო, რომელიც შეუდგა რევოლუციონერული არმიის მოწყობას. ამხ. სტალინის უსახლგრო მხნეობამა და ნებისყოფამ ჰქნა ის, რაც ჯერ კიდევ გუშინ შეუძლებლად იქნა. სულ მოკლე ხნის განმავლობაში შეიქმნა დივიზიები, ბრიგადები, პოლკები. შტაბი, მობარაგების ორგანოები და საერთოდ მთელი ზურგი რადიკალურად გაიწმინდა კონტრრევოლუციონერული და მტრული ელემენტებისაგან, საბჭოთა და პარტიული აპარატი გაუმჯობესდა და კალაპოტში ჩადგა. ამხ. სტალინის გარშემო შემოიკრიბა ძველი ბოლშევიკებისა და რევოლუციონერული მუშების ჯგუფი, და უმწეო შტაბის ნაცვლად სამხრეთით, კონტრრევოლუციონერული დონის კარიბჭესთან, წითელი ბოლშევიკური ციხე-სიმაგრე აიშარდა.

ცარიცინი იმ ხანად ყველა ჯურის კონტრრევოლუციონერებით იყო სავსე, დაწყებული მემარჯვენე ესერებიდან და ტერორისტებიდან და დამუკავებული მონარქისტებით გათავებული. ყველა ეს ვაჟბატონები ამხ. სტალინის გამოჩენამდე და უკრაინიდან რევოლუციონერული რაზმების მოსვლამდე თითქმის მთლად თავისუფლად გრძნობდნენ თავს და ცხოვრობდნენ უკეთესი დღეების მოლოდინში. ფრონტზე წითელი ძალების რეორგანიზაციის უზრუნველსაყოფად საჭირო იყო ზურგის გაწმენდა რკინის დაუნდობელი ცოცხით. რევოლუციონერმა სამხედრო საბჭომ, ამხ. სტალინის მეთაურობით, შეჰქმნა სპეციალური საგანგებო კომისია და დაავალა მას ცარიცინის გაწმენდა კონტრრევოლუციონერებისაგან.

მტრის მოწმობა ზოგჯერ მეტად ძვირფასი და საინტერესოა. აი როგორ ასწერს ამ პერიოდს და ამხ. სტალინის როლს თეთრგვარდიელთა ჟურნალ „დონსკაია ვოლნა“-ში, 1919 წ. 3 თებერვლის თარიღით, პოლკოვნიკი ნოსოვიჩი (არმიის ოპერატიული სამმართველოს ყოფ. უფროსი), რომელმაც გვიღალატა და კრასნოველებთან გაიქცა:

„სტალინის მთავარი დანიშნულება იყო ჩრდილო გუბერნიების მომარაგება სურსათ-სანოვაგით, და ამ ამოცანის შესასრულებლად მას განუსაზღვრელი რწმუნებები ჰქონდა...“

გრიანი — ცარიცინის ხაზი მთლად გადაჭრილი აღმოჩნდა. ჩრდილოეთით დარჩა სურსათის მიღებისა და კავშირის ერთადერთი საშუალება: ეს იყო ვოლგა. სამხრეთით, მხალისეების მიერ ტიხორეცკაიას დაკავების შემდეგ, მდგომარეობა კიდევ უფრო მერყევი შეიქნა. ხოლო სტალინისთვის, რომელიც თავის მარაგებს მხოლოდ და მხოლოდ სტავროპოლის გუბერნიიდან ღებულობდა, ეს უდრიდა მისი მისიის თითქმის დასრულებას სამხრეთით. მაგრამ, ეტყობა, ისეთ კაცს, როგორიც სტალინია, არა სჩვევია ერთხელ დაწყებულ საქმეზე ხელის აღება. უნდა ითქვას სიმართლე, რომ მისი ენერგია შესაშური თვითეული ძველი ადმინისტრატორისათვის, ხოლო მდგომარეობაში ვარკვევისა და გარემოებისადმი შეწყობის უნარი ხომ კარგი იქნებოდა რომ ბევრს ჩვენგანს ესწავლა.

თანდათანობით, რამდენადაც უსაქმოდ რჩებოდა, ან, უკეთ რომ ვთქვათ, რამდენადაც ვიწროვდებოდა მისი პირდაპირი ამოცანა, სტალინმა დაიწყო ქალაქის მართვა-გამგეობის ყველა განყოფილებაში ჩახედვა და, რაც მთავარია, დაიწყო კერძოდ ცარიცინის და საერთოდ მთელი კავკასიის ფრონტის, ეგრეთწოდებული რევოლუციონური ფრონტის თავდაცვის ფართო ამოცანების შესწავლა“.

შემდეგ, გადადის რა ცარიცინში გაშეფებული მდგომარეობის დახასიათებაზე, ნოსოვიჩი სწერს:

„ამ დროისთვის ცარიცინში ატმოსფერა საერთოდ შეიკუმშა. ცარიცინის საგანგებო კომისია გაცხარებული მუშაობდა. დღე არ გადიოდა ისე, რომ რომელიმე თითქო საიმედო და საიდუმლო ადგილას არ აღმოეჩინათ სხვადასხვა შეთქმულობა. ქალაქის ყველა საპატიმრო გაივსო...“

ბრძოლა ფრონტზე უკიდურესად გამწვავდა...

ყველაფრის მთავარი მამოძრავებელი და მთავარი მესვეური 20 ივლისიდან სტალინი შეიქნა. უბრალო ლაპარაკს ცენტრთან პირდაპირი მავთულით იმის შესახებ, რომ უხერხულია და საქმისათვის შეუფერებელი ამჟამად მხარეში არსებული მმართველობაო, შედეგად მოჰყვა ის, რომ პირდაპირი მავთულითვე მოსკოვმა გასცა ბრძანება, რომლითაც სტალინს აყენებ-

და მთელი სამხედრო... და სამოქალაქო მართვა - გამგეობის სათავეში...“

მაგრამ თვით ნოსოვიჩი ქვემოთ აღიარებს, რამდენად საფუძვლიანი იყო ეს რეპრესიები: აი რასა სწერს ის ცარიცინის კონტრ-რევოლუციონური ორგანიზაციების შესახებ:

„ამ დროსთვის ადგილობრივი კონტრრევოლუციონური ორგანიზაცია, რომელიც დამფუძნებელი კრების პლატფორმაზე იდგა, საკმაოდ მომაგრდა და, როგორც კი მოსკოვიდან ფული მიიღო, შეუდგა მზადებას აქტიური გამოსვლისათვის ცარიცინის განთავისუფლების საქმეში დონის ყაზახებისათვის დასახმარებლად.

საუბედუროდ, მოსკოვიდან ჩამოსული მეთაური ამ ორგანიზაციისა ინჟინერი ალექსეევი და მისი ორი შვილი არსებულ მდგომარეობას კარგად არ იცნობდენ და, შეცდომით შედგენილი გეგმის გამო, რომელიც ემყარებოდა გამოსვლის აქტიურ მონაწილეთა რიცხვში ბოლშევიკების საგანგებო კომისიასთან სამსახურში მყოფ სერბთა ბათალიონის მოზიდვას, ორგანიზაცია აღმოჩენილ იქნა...

სტალინის რეზოლუცია მოკლე იყო: „დახვრიტეთ“. ინჟინერი ალექსეევი, მისი ორი შვილი, მათთან ერთად ოფიცრების საკმაო რიცხვი, რომელთაგან ნაწილი მონაწილეობდა ორგანიზაციაში, ხოლო ნაწილზე კი ეჭვი იყო შიტანილი, საგანგებო კომისიამ დააპატიმრა და გაუსამართლებლად დაუყოვნებლივ დახვრიტა“.

გადადის რა შემდეგ ზურგის (ჩდილ. კავკასიის ოლქის შტაბისა და მისი დაწესებულებების) დარბევასა და თეთრგვარდიელთაგან გაწმენდაზე, ნოსოვიჩი სწერს:

„ამ გარეკვის დამახასიათებელ თავისებურობას შეადგენდა სტალინის დამოკიდებულება ცენტრიდან მოსული ხელმძღვანელი დეპეშებისადმი. როდესაც ტროცკი შეაშფოთა თავისი დიდი ღვაწლით მოწესრიგებული საოლქო მმართველობის დასრულებამ და მან გამოგზავნა დეპეშა შტაბისა და კომისარიატის წინანდელ პირობებში დატოვებისა და მათთვის მუშაობის შესაძლებლობის მინიჭების შესახებ, სტალინმა წააწერა დეპეშაზე კატეგორიული და დიდმნიშვნელოვანი სიტყვები:

„არ იქნეს მიღებული მხედველობაში“.

ეს დეპეშა არც მიუღიათ მხედველობაში, და არტილერიის მთელი სამმართველო და შტაბის სამმართველოს ნაწილი ისევ ბარჯაზე იმყოფება ცარიცინში“.

ცარიცინის სახე სულ მოკლე დროში მთლად ერთიანად შეიცვალა. ქალაქი, სადაც ცოტა ხნის წინ ბაღებში მუსიკა გაისმოდა, სადაც მრავალი მხრიდან თავმოყრილი ბურჟუაზია თეთრ ოფიცრობასთან ერთად ახდილად დახეტილობდა ქუჩებში, გადაიქცა წითელ სამხედრო ბანაკად, სადაც უმკაცრესი წესრიგი და სამხედრო დისციპლინა ყველაფერზე იყო გაბატონებული. ზურგის ეს გამაგრება დაუყოვნებლივ დაეტყო ფრონტებზე მებრძოლი ჩვენი პოლკების განწყობილებას. მეთაურთა და პოლიტიკური შემადგენლობა და წითელარმიელთა მთელი მასა გრძნობენ, რომ მათ განაგებს მტკიცე რევოლუციონური ხელი, რომელიც აწარმოებს ბრძოლას მუშათა და გლეხთა ინტერესებისათვის და სასტიკად სჯის ყველას, ვინც ამ ბრძოლას გზაზე ელობება.

ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობა კაბინეტით არ განისაზღვრება. აუცილებელი წესრიგის დამყარების, რევოლუციონური ორგანიზაციის აღდგენის შემდეგ იგი მიეშურება ფრონტზე, რომელიც იმ დროისათვის 600 კილომეტრზე მეტად გაიჭიმა. და მართლაც სტალინობა და მისი უდიდესი ორგანიზატორული ნიჭი იყო საჭირო, რომ ყოველგვარი სამხედრო მომზადების უქონლად (ამხ. სტალინი არასოდეს არ ყოფილა სამხედრო სამსახურში!) ასე კარგად გარკვეულიყო ადამიანი მაშინდელი უძნელესი მდგომარეობის სპეციალურ სამხედრო საკითხებში.

თითქო ახლა იყო, ისე მახსოვს 1918 წლის აგვისტოს დასაწყისი. კრასნოვის ყაზახთა ნაწილებს იერიში მოაქვთ ცარიცინზე, კონცენტრული დაკვრით ცდილობენ წითელი პოლკების გადაყრას ვოლგისაკენ. მრავალი დღის განმავლობაში წითელი ჯარები, კომუნისტური დივიზიის მეთაურობით, რომელიც მთლად დონბასის მუშებისაგან შესდგებოდა, იგერიებს ყაზახთა ჩინებულად დარაზმული ნაწილების ძლიერ შემოტევას. ეს ძალების უკიდურესი დაძაბვის დღეები იყო. უნდა გენახათ ამ დროს ამხ. სტალინი. როგორც ყოველთვის, დინჯი, ღრმად წასული თავის ფიქრებში, იგი მთელ დამეებს უძილოდ ათენებდა, და თავის უინტენსიურეს მუშაობას საბრძოლო პოზიციებსა და არმიის შტაბს შორის ანაწილებდა. მდგომარეობა ფრონტზე თითქმის კატასტროფიული ხდებოდა. კრასნოვის ნაწილები, ფიცხალაუროვის, მამონტოვის და სხვების მეთაურობით, ჩინებულად მოფიქრებული მანევრით ავიწროებდნენ ჩვენს დაქანცულს ჯარს, რომელიც აუარებელ მსხვერპლს იღებდა. მოწინააღმდეგის ფრონტი, რომელიც ნალის მსგავსად იყო მომართული და რომლის ფლანგებიც ვოლგამდე სწვდებოდა, დღითიდღე ვიწროვდებოდა. ჩვენ

უკან დასახევი გზა აღარა გვქონდა. მაგრამ სტალინი ამ გზაზე არცა ზრუნავდა. იგი გამსჭვალული იყო ერთი შეგნებით, ერთადერთი აზრით, და ეს აზრი იყო—გამარჯვება, მტრის გასრესა, რადაც არ უნდა დაგვჯდომოდა. და სტალინის ეს შეუდრეკელი ნებისყოფა გადმოგვეცემოდა ხოლმე მის უახლოეს თანამოლაშქრეებს და, მიუხედავად თითქმის გამოუვალი მდგომარეობისა, არავის ეჭვი არ შესდიოდა გამარჯვებაში. და გავიმარჯვეთ კიდეც. განადგურებული მტერი დონისაკენ უკუვაგდეთ.

3 მ რ მ ი

1918 წლის დამლევს შეიქნა კატასტროფიული მდგომარეობა აღმოსავლეთის ფრონტზე, განსაკუთრებით კი მე-3 არმიის უბანზე, რომელიც იძულებული გახდა პერმი დაეტოვებინა. ეს არმია, რომელიც თითქმის გარშემორტყმული იყო მტრით, ნოემბრის დამლევსათვის მთლად დაძაბუნდა. ექვსი თვის განუწყვეტელი ბრძოლებისა, რამდენადმე საიმედო რეზერვების უქონლობისა, ზურგის არასაიმედო სიმტკიცისა, სურსათის მოზიდვის სრული მოუწყობლობისა (მე-29 დივიზია ხუთი დღის განმავლობაში ულუკმაპუროდ იგერიებდა მტერს), 35⁰ ყინვისა, სრული უგზოობისა, ფრონტის უზარმაზარ სივრცეზე გაჭიმვისა (400 კილომეტრზე მეტი) და შტაბის სისუსტის გამო მესამე არმიას ძალა აღარ შესწევდა მოწინააღმდეგის უკეთეს ძალებს გამკლავებოდა.

უნუგეშო სურსათის სისრულისათვის საჭიროა დავუმატოთ ყოფ. ოფიცრებიდან მოკრებილ მეთაურთა შემადგენლობის მასიური ლალატი, მთელი პოლკების ტყვედ ჩავარდნა, რაც შემავსებელი ნაწილების ცუდი კლასიური შერჩევის შედეგი იყო, და ყოვლად უვარგისი სარდლობა. ასეთ გარემოებაში მესამე არმია საბოლოოდ დაიშალა და უწესრიგოდ იხევდა უკან; 20 დღის განმავლობაში მან 300 კილომეტრით დაიხია უკან და დაჰკარგა 18.000 მებრძოლი, ათეული ზარბაზანი, ასობით ტყვიამტრქევეი და სხვ. მოწინააღმდეგემ სწრაფად იწყო წინსვლა და შეუქმნა რეალური საფრთხე ვიატკასა და მთელ აღმოსავლეთ ფრონტს.

ამ ამბებმა ცეკას წინაშე დააყენა კატასტროფის მიზეზების გამორკვევისა და მესამე არმიის ნაწილების წესრიგში მოყვანის აუცილებლობის საკითხი. ვინ უნდა გაიგზავნოს ამ უძნელესი ამოცანის შესასრულებლად? და აი ლენინი დეპეშას უგზავნის რესპ. რევოლუციონ. სამხედრო საბჭოს მაშინდელ თავმჯდომარეს:

„პერმიდან მრავალი პარტიული ცნობა გვაქვს არმიის კატასტროფიული მდგომარეობისა და ლოთობის შესახებ. მე ვფიქრობდი გამეგზავნა სტალინი — მეშინია, ვაითუ სმილგა რბილად მოეპყროს „...ს, რომელიც, როგორც ამბობენ, აგრეთვე ლოთობს და წესრიგის აღდგენისათვის გამოუსადეგარია“.

ცეკამ მიიღო დადგენილება:

„დაინიშნოს პარტიულ-საგამომძიებლო კომისია ცეკს წევრების ძერჟინსკისა და სტალინის შემადგენლობით პერმის დათმობის და ურალის ფრონტზე უკანასკნელი დამარცხებების მიზეზთა დაწვრილებით გამოსაკვლევად, აგრეთვე იმ გარემოებათა გამოსარკვევად, რომლებიც თან სდევდა ამ მოვლენებს. ც. კ. ავალებს კომისიას მიიღოს ყველა საჭირო ზომა როგორც პარტიულ, ისე საბჭოთა მუშაობის საჩქაროდ აღსადგენად მესამე და მეორე არმიების მიერ რაიონში“ (სვერდლოვის დეპეშა № 00079).

ეს დადგენილება თითქო ზღუდავს ამხ. ამხ. სტალინისა და ძერჟინსკის ფუნქციებს „პერმის დათმობისა და ურალის ფრონტზე უკანასკნელი დამარცხებების მიზეზთა გამოკვლევით“. მაგრამ ამხ. სტალინს თავისი „პარტიულ-საგამომძიებლო“ მუშაობის სიმძიმის ცენტრი გადააქვს ნამდვილი ზომების მიღებაზე მდგომარეობის აღსადგენად, ფრონტის გასამაგრებლად და სხვ. ლენინისათვის ვაგზავნილ პირველსავე დეპეშაში, 5/1-19 წ. თარიღით, კომისიის მუშაობის შედეგის შესახებ სტალინი ერთ სიტყვასაც არ ამბობს „კატასტროფის მიზეზებზე“, არამედ აქედანვე აყენებს საკითხს, თუ რა უნდა გაკეთდეს არმიის გადასარჩენად. აი ეს დეპეშა:

„თავდაცვის საბჭოს თავმჯდომარეს ამხ. ლენინს:

კვლევა - ძიება დაიწყო. მისი მსვლელობის შესახებ თანდათანობით გაცნობებთ. ახლა კი საჭიროდ მიგვაჩნია გაცნობოთ მესამე არმიის ერთი გადაუღებელი საჭიროება. საქმე ისაა, რომ მესამე არმიიდან (30.000 კაცზე მეტიდან) დარჩა მხოლოდ 11 ათასამდე დაქანცულ - დაბეჩავებული ჯარისკაცი, რომლებიც ძლივს-ლა უმკლავდებიან მტრის შემოტევას. მთავარსარდლის მიერ ვაგზავნილი ნაწილები საიმედონი არ არიან, ნაწილობრივ მტრულადაც კი არიან განწყობილი ჩვენდამი და მათი სერიოზული გადარჩევა საჭირო. მესამე არმიის ნაშთების გადასარჩენად და ვიატკამდე მოწინააღმდეგის სწრაფი წაწევისათვის დაინიშნა (ეს საფრთხე, რამდენადაც ფრონტის

და მესამე არმიის სარდლობისაგან მიღებული ცნობები ადასტურებს, სავსებით რეალურია) **აბსოლუტურად** აუცილებელია **სასწრაფოდ** გადმოიგზავნოს რუსეთიდან არმიის სარდლის განკარგულებაში მთლად საიმედო 3 პოლკი მაინც. დაჟინებით გთხოვთ მოახდინოთ ამ მიმართულებით ზეგავლენა სათანადო სამხედრო დაწესებულებებზე. ვიმეორებთ: თუ ასეთი ზომა არ იქნა მიღებული, ვიატკას პერმის ბედი მოელის, ასეთია საქმეში ჩახედული ამხანაგების აზრი, რომელსაც ჩვენც ვუერთდებით; რამდენადაც გავეცანით გარემოებას სტალინი. ძერჟინსკი. 5/1-19. ვიატკა“.

და მხოლოდ 1919 წ. 13 იანვარს ამხ. სტალინი ძერჟინსკისთან ერთად გზავნის თავის მოკლე წინასწარ ანგარიშს „კატასტროფის მიზეზების“ შესახებ, რაც უმთავრესად შემდეგში მდგომარეობდა: მოწინააღმდეგის შემოტევის დროსთვის არმია საშინლად მოქანცული იყო, ამ დროს ჩვენ სათადარიგო ნაწილები არა გვყავდა, შტაბი არმიას მოწყვეტილი იყო; ამის მიზეზი იყო აგრეთვე არმიის უფროსის უთაურობა, რესპუბლიკის რევ. სამხედრო საბჭოს მხრივ ფრონტის ხელმძღვანელობის დაუშვებელი დანაშაულებრივი წესი, რომელმაც თავისი ერთიმეორის საწინააღმდეგო დირექტივებით დააძაბუნა ფრონტი და ამ უკანასკნელს საშუალება მოუხპო სასწრაფო დანმარება. აღმოეჩინა მესამე არმიისათვის; ამის მიზეზი იყო აგრეთვე ზურგიდან გამოგზავნილი დამხმარე ნაწილების არასაიმედოობა, რაც ჯარისკაცთა მოკრებების ძველი წესებით აიხსნება, ზურგის სრული განუმტკიცებლობა, რაც საბჭოთა და პარტიული ორგანიზაციებებს სრული უმწეობითა და უუნარობით აიხსნება.

ამასთან ერთად ამხ. სტალინმა დაისახა და მისთვის ჩვეული სისწრაფითა და სიმტკიცით გაატარა მთელი რიგი პრაქტიკული ღონისძიება მესამე არმიის ბრძოლისუნარიანობის ასამაღლებლად.

„15 იანვრისათვის, — ვკითხულობთ თავდაცვის საბჭოსათვის გაგზავნილ მის ანგარიშში, — გაიგზავნა ფრონტზე 1.200 საიმედო მეომარი; ერთი დღის შემდეგ — ცხენოსანთა ორი ესკადრონი. 20-ს გაიგზავნა მე-3 ბრიგადის 62 პოლკი (რომელიც წინდაწინ გულდასმით გავწმინდეთ). ამ ნაწილებმა შესაძლებელი გახადეს მოწინააღმდეგის შემოტევის შეჩერება, მესამე არმიის განწყობილების შეცვლა და ჩვენი გადასვლა იერიშზე პერმის მიმართულებით, რაც ჯერჯერობით წარმატებით მიმდინარეობს. არმიის ზურგში სწარმოებს საბჭოთა და პარტიული დაწესებულებების სერიოზული წმენდა. ვიატკა“.

კაში და სამაზრო ქალაქებში მოვაწყეთ რევოლუციონური კომიტეტები. დაწყებულია და გრძელდება მტკიცე რევოლუციონური ორგანიზაციების შექმნა სოფლად. მთელი პარტიული და საბჭოთა მუშაობა ახალ ყაიდაზე შენდება. გაწმენდილია და გადაკეთებული სამხედრო ზედამხედველობა, გაწმენდილია და შეესებული ახალი პარტიული მუშაკებით საგუბერნიო საგანგებო კომისია. მოგვარებულია ვიატკის კვანძის განტვირთვა“... და სხვ.

ყოველივე ამ ღონისძიების გატარების შედეგად არა მარტო შეჩერებულ იქნა მოწინააღმდეგის შემდგომი წინსვლა, არამედ 1919 წ. იანვარში აღმოსავლეთის ფრონტი შეტევაზე გადავიდა და ჩვენს მარჯვენა ფლანგზე ურალი იქნა აღებული.

აი როგორ გაიგო და განახორციელა ამხ. სტალინმა თავისი ამოცანა „კატასტროფის მიზეზების გამოძიებისა“. გამოიძია, გამოარკვია ეს მიზეზები და იქვე ადგილობრივ, საკუთარი ძალებით მოსპო ისინი და მოაწყო აუცილებელი გარდატეხა.

პეტროგრადი.

1919 წლის გაზაფხულზე გენ. იუდენიჩის თეთრგვარდიელთა არმია, რომელსაც კოლჩაკის მიერ დავალებული ჰქონდა „ხელში ჩაეგდო პეტროგრადი“ და იძულებული გავეხადეთ რევოლუციონური ჯარების ნაწილი აღმოსავლეთის ფრონტიდან მოგვეხსნა, ესტონელ და ფინელ თეთრგვარდიელებისა და ინგლისის ფლოტის დახმარებით მოულოდნელად გადმოვიდა შეტევაზე და ლენინგრადს რეალური საფრთხე შეუქმნა. მდგომარეობის სერიოზულობას აგრეთვე ისიც აღრმავებდა, რომ თვით ლენინგრადში აღმოჩენილ იქნა კონტრრევოლუციონური შეთქმულებანი, რომელთა ხელმძღვანელებიც აღმოჩნდნენ დასავლეთის ფრონტის შტაბში, მე-7 არმიაში და კრონშტადტის საზღვაო ბაზაში მოსამსახურე სამხედრო სპეციალისტები. ლენინგრადზე იუდენიჩის შემოტევისთან ერთად საკმაოდ დიდ შედეგებს მიაღწია ბულაკ-ბალახოვიჩმაც პსკოვის მიმართულებით. ფრონტზე დაიწყო ლალატი. რამდენიმე ჩვენი პოლკი მოწინააღმდეგის მხარეზე გადავიდა; ფორტების „წითელი მთა“ და „ლურჯი ცხენი“-ს მთელი გარნიზონი აშკარად გამოვიდა საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ. მთელი მე-7 არმია დაიბნა, ფრონტი შეირყა, მტერი ლენინგრადს უახლოვდებოდა. საჭირო იყო მდგომარეობის დაუყოვნებლივ გამოსწორება.

ცენტრალურმა კომიტეტმა ამ მიზნისათვის ხელახლა ამხ. სტალინი აირჩია. სამი კვირის განმავლობაში ამხ. სტალინმა მოახერხა გარდატეხის მოხდენა. უთავბოლობა და დაბხეულობა ნაწილებში სწრაფად მოისპო, შტაბების მუშაობა გამოკეთდა, ზედიზედ ჩატარდა პიტერის მუშებისა და კომუნისტების მობილიზაცია, მტრები და მოლაღატეები დაუნდობლად იქნენ განადგურებულნი. ამ სტალინი ერევა სამხედრო სარდლობის ოპერატიულ მუშაობაშიც. აი როგორი შინაარსის დეპეშას უგზავნის იგი ამხ. ლენინს:

„წითელ მთას“ შემდეგ ლიკვიდაცია ვუყავით „ლურჯ ცხენსაც“, ქვემეხები ორივეზე სრულ წესრიგშია, სწარმოებს ფორტებისა და სიმაგრეების სწრაფი.....(გაურკვეველია)...მეზღვაური სპეციალისტები გვარწმუნებენ, „წითელი მთის“ ალება ზღვიდან მთელ საზღვაო მეცნიერებას უკუაგდებსო. მე დამრჩენია მხოლოდ გამოვიგლოვო ეგრეთწოდებული მეცნიერება. „მთის“ ასეთი სწრაფი ალება აიხსნება ჩემი და საერთოდ სამოქალაქო პირების მეტად უხეში ჩარევით ოპერატიულ საქმეებში, რაც იქამდე მიდიოდა, რომ ვაუქმედით როგორც ზღვის, ისე ხმელეთისათვის გაცემულ ბრძანებებს და ჩვენს საკუთარ ბრძანებებს ვახვევდით თავზე. მოვალედ ვრაცხ ჩემს თავს განვაცხადო, რომ შემდეგშიც ასევე მოვიქცევი, მიუხედავად ჩემი უღრმესი პატივისცემისა მეცნიერებისადმი. სტალინი“.

ექვსი დღის შემდეგ ამხ. სტალინი აცნობებს ლენინს:

„ჩვენს ნაწილებში დაიწყო გარდატეხა. მთელი კვირის განმავლობაში ჩვენში არ მომხდარა ნაწილობრივი ან ჯგუფობრივი გაქცევა მტერთან. დეზერტირები ათასობით ბრუნდებიან. მტრის ბანაკიდან ჩვენსაში გადმობრუნა გახშირდა. ერთი კვირის განმავლობაში ჩვენთან გადმოიბრინა 400 კაცმა, მეტ წილად იარაღიანად. გუშინ დღისით დაიწყო ჩვენი იერიში. თუმცა დაპირებული დახმარება ჯერ არ მოგვევლია, მაგრამ იმავე ხაზზე დგომა, რომელზეც ჩვენ გაეჩერდით, შეუძლებელი იყო — პიტერამდე მეტად მცირე მანძილია. ჯერჯერობით იერიში წარმატებით მიმდინარეობს, თეთრები გარბიან, ჩვენ დავიკავებთ ხაზი კერნოვო — ვორონინო — სლეპინო — კასკოვო. ჩავიგდეთ ტყვეები, 2 თუ მეტი ქვემეხი, ავტომატები, ვაზნები. მოწინააღმდეგის გემები აღარა ჩნდებიან, ეტყობა, „წითელი მთისა“ ეშინიათ, რომელიც ახლა მთლად ჩვენია. სასწრაფოდ გამოგზავნეთ 2 მილიონი ვაზნა ჩემს განკარგულებაში მე-6 დივიზიისათვის...“

ეს ორი დებეზა იძლევა სრულ წარმოდგენას იმ უზარმაზარი შემოქმედებითი მუშაობის შესახებ, რომელიც შეასრულა ამხ. სტალინმა, როდესაც მოახდინა წითელ პიტერთან შექმნილი უკიდურესად სახიფათო მდგომარეობის ლიკვიდაცია.

სამხრეთის ფრონტი

1919 წლის შემოდგომა ყველას მეხსიერებაში ცოცხალია. მთელი სამოქალაქო ომის გადამწყვეტი მომენტი, გარდატეხის მომენტი დგებოდა. „მოკავშირეთა“ მიერ მომარაგებული, მათივე შტაბების მიერ წელგამაგრებული დენიკინელ თეთრგვარდიელთა ურდოები ორი-ოლს უახლოვდებოდნენ. სამხრეთის მთელი უზარმაზარი ფრონტი მძიმე ტალღებად უკან მოექანებოდა. შიგნით მდგომარეობა არა ნაკლებ მძიმე იყო. სასურსათო სიძნელებები მეტის-მეტად გამწვავდა. სამრეწველო რაიონები სათბობის უქონლობის გამო გაჩერდა. ქვეყნის შიგნით და თვით მოსკოვშიც კი ამოდრავდნენ კონტრრევოლუციონური ელემენტები. საფრთხე მოელოდა ტულას, საფრთხე აღიმართა მოსკოვის წინაშეც.

საჭირო შეიქნა მდგომარეობის გამოსწორება. და სამხრეთის ფრონტზე რევოლუც. სამხედრო საბჭოს წევრად ც. კ. გზავნის ამხ. სტალინს. ახლა რაღა საჭიროა იმის დამალვა, რომ თავისი დანიშვნის წინ ამხ. სტალინმა ცეკას სამი მთავარი პირობა დაუყენა: 1) ტროცკი არ უნდა ჩაერიოს სამხრეთის ფრონტის საქმეებში და არ უნდა გადასცდეს მის მსაზღვრავ ხაზებს, 2) სამხრეთის ფრონტიდან დაუყოვნებლივ გაწვეულ უნდა იქნენ ის მუშაკები, რომლებიც, ამხ. სტალინის აზრით, უფარგისი არიან მდგომარეობის გამოსასწორებლად ჯარებში, და 3) სამხრეთის ფრონტზე დაუყოვნებლივ უნდა გაიგზავნონ ახალი ძუშაკები ამხ. სტალინის ამორჩევით, რომლებსაც შეეძლებათ ამ ამოცანის შესრულება. ეს პირობები მთლიანად იქნა მიღებული.

მაგრამ ამ ვეება საქმის გასაწვდომად, რასაც სამხრეთის ფრონტი ერქვა (ვოლგადან პოლონეთ-უკრაინის საზღვრამდე) და რომლის შემადგენლობაშიც რამდენიმე ასიათასი ჯარისკაცი ითვლებოდა, საჭირო იყო ზუსტი ოპერატიული გეგმა, საჭირო იყო ნათლად ჩამოყალიბებული ამოცანა ფრონტისათვის. მაშინ შეიძლებოდა ამ მიზნის დასმა ჯარების წინაშე და უმთავრეს მიმართულებებში საუკეთესო ძალების გადაჯგუფებისა და თავმოყრის საშუალებით მტრის შემუსრვა.

ამხ. სტალინის ფრონტზე მეტად გაურკვეველი და მძიმე მდგომარეობა დახვდა. მთავარი მიმართულებით, კურსკ-ორიოლ-ტულას მიმართულებით, ჩვენები მარცხდებიან, აღმოსავლეთის ფლანგი უმწეოდ სტეპენის ადილს. რაც შეეხება ოპერატიულ დირექტივებს, მას ურჩევენ ძველი (სექტემბრის) გეგმის გატარებას, რომლის მიხედვითაც მთავარი შეტევა უნდა შეასრულოს მარცხენა ფლანგმა ცარინიდან ნოვოროსიისაკენ დონის ველებზე გავლით.

„სამხრეთის ფრონტის შეტევის ძირითადი გეგმა უცვლელი რჩება; სახელდობრ, მთავარ შეტევას აწარმოებს შორინის განსაკუთრებული ჯგუფი, რომელსაც ევალემა მტრის მოსპობა დონსა და ყუბანში“ (მთავარსარდლის დირექტივიდან, სექტემბერი 1919 წ.).

ამხ. სტალინმა მდგომარეობის გაცნობისთანავე მიიღო გადაწყვეტილება. მან კატეგორიულად უარპყო ძველი გეგმა, იძლევა ახალ წინადადებებს და მოჰყავს ისინი ლენინისათვის გაგზავნილ ბარათში, რომელსაც განმარტება არ ესაჭიროება. იგი იმდენად საინტერესოა, იმდენად ნათლად გვიხატავს ამხ. სტალინის სტრატეგიულ ნიჭს, იმდენად დამახასიათებელია საკითხების გაბედული დაყენებით, რომ სასარგებლოდ მიგვაჩნია მისი მთლიანად მოყვანა.

„ორიოდე თვის წინ მთავარსარდალს პრინციპიალურად არა უთქვამს რა დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ შეტევის, როგორც ძირითადი შეტევის, წინააღმდეგ დონის აუზზე გავლით. თუ მან ეს შეტევა მაინც არ განახორციელა, ეს იმიტომ, რომ მიზეზად ასახელებდა ზაფხულში სამხრეთის ჯარების უკანდახევის შედეგად მიღებულ „მემკვიდრეობას“, ე. ი. სამხრეთ-აღმოსავლეთის ფრონტის ჯარების სტიქიურად შექმნილ დაჯგუფებას, რომლის (დაჯგუფების) გადაკეთებაც გამოიწვევდა დიდი ღროის დაკარგვას, რაც დენიკინისათვის ხელსაყრელი იქნებოდა... მაგრამ ახლა გარემოება და მასთან დაკავშირებული გადაჯგუფება ძალებისა ძირიანად შეიცვალა: მე-8 არმია (ძირითადი ყოფილ სამხრეთის ფრონტზე) გადავიდა სამხრეთის ფრონტის რაიონში და პირდაპირ დონის აუზს გასცქერის. ბუდიონის ცხენოსანი კორპუსი (მეორე ძირითადი ძალა) გადავიდა აგრეთვე სამხრეთის ფრონტის რაიონში, მოემატა მესამე ძალა — ლატვიელთა დივიზია, რომელიც ერთი თვის შემდეგ განახლდება და დენიკინისათვის საშიშარ ძალად იქცევა... მაშ რაღა აიძულებს მთავარსარდლობას (მთავარ შტაბს) დაიცვას ძველი გეგმა? ალბათ, მარტო ჯიუტობა, თუ გნებავთ — ფრა-

ქციულობა, ყველაზე უტვინო და რესპუბლიკისათვის ყველაზე საშიშარი, რომლის აყვავებასაც მთავარსარდლობაში ხელს უწყობს მასთან მყოფი „სტრატეგიული“ მამლაყინწა... რამდენიმე დღის წინ მთავარსარდლობამ დირექტივა მისცა შორინს ნოვოროსიისკზე შეტევის შესახებ დონის ველებზე გავლით, ე. ი. იმ ხაზით, რომლითაც შეიძლება მოხერხებული იყოს ფრენა ჩვენი ავიატორებისათვის, მაგრამ ჩვენი ქვეითი ჯარისა და არტილერიის ხეტიალი კი ყოვლად შეუძლებელი იქნება. მტკიცებაც კი ზედმეტია, რომ ეს სულელური (განზრახული) ლაშქრობა ჩვენთვის მტრულ გარემოში, სრული უგზობის პირობებში, სრულ დაღუპვას გვიქადის. ძნელი არ არის იმის გაგება, რომ ეს ლაშქრობა ყაზახთა სტანიცებზე, როგორც ეს არც თუ ისე შორეულმა პრაქტიკამ დაგვანახვა, მხოლოდ შემოპკრებს ყაზახებს დენიკინის გარშემო თავისი სტანიცების დასაცავად ჩვენს წინააღმდეგ, მხოლოდ გამოიყვანს დენიკინს დონის მხსნელად, მხოლოდ შეჭმნის ყაზახთა არმიას დენიკინისათვის, ე. ი. მხოლოდ გააძლიერებს დენიკინს. სახელდობრ ამიტომ აუცილებელია ახლავე, დაუყოვნებლივ, შეიცვალოს პრაქტიკის მიერ უკვე უკუგდებული ძველი გეგმა და შეიცვალოს ახალი გეგმით, რომლის თანახმადაც ძირითადი შეტევა უნდა მოხდეს როსტოვზე ხარკოვ-დონის აუზის გავლით: ჯერ ერთი, აქ გარემო მტრულად განწყობილი არ გვეყოლება, პირიქით, იგი სიმპატიით გვეპყრობა ჩვენ, და ეს გაგვიადვილებს წინსვლას; მეორე — ჩვენ ხელში ვიგდებთ უმნიშვნელოვანეს რკინის გზის ქსელს (დონისას) და ძირითად ძარღვს, რომელიც ჰკვებავს დენიკინის არმიას — ვორონეჟ-როსტოვის ხაზს...; მესამე — ამ წინწაწვეით ჩვენ დენიკინის არმიას ვყოფთ ორ ნაწალად, რომელთაგან მობალისეთა არმიას შესაქმელად ვუტოვებთ მახნოს, ყაზახთა არმიებს კი ზურგში შემოვლის საშიშროების ქვეშ ვაყენებთ; მეოთხე — ჩვენ შესაძლებლობა გვეძლევა ყაზახები დენიკინს წავკიდოთ, ვინაიდან დენიკინი, თუ ჩვენ წარმატებით წავედით წინ, შეეცდება ყაზახთა ნაწილები დასავლეთისაკენ გადაიყვანოს, რაზეც ყაზახთა უმრავლესობა არ დათანხმდება...; მეხუთე — ჩვენ ხელში ვიგდებთ ნახშირს, დენიკინი კი უნახშიროდ რჩება. ამ გეგმის მიღების დაყოვნება არ შეიძლება... მოკლედ: არავითარ შემთხვევაში არ უნდა მოხდეს ძველი, ცხოვრების მიერ უკვე გაუქმებული გეგმის გაღვანიზაცია, — ეს საშიშია რესპუბლიკისათვის, დენიკინს ეს უთუოდ შეუმსუბუქებს მდგომარეობას.

იგი სხვა გეგმით უნდა შეიცვალოს. გარემოება და პირობები არა მარტო მომწიფდა ამისათვის, არამედ დაჟინებით გვიკარნახებს ასეთ შეცვლას... უამისოდ ჩემი მუშაობა სამხრეთის ფრონტზე ხდება უაზრო, დანაშაულებრივი, ზედმეტი, ეს კი უფლებას მაძლევს, ან, უფრო სწორედ, მოვალედ მხდის წავიდესადაც გნებავთ, თუგინდ ეშმაკთან, მხოლოდ სამხრეთის ფრონტზე კი არ დავრჩე. თქვენი სტალინი“.

ამ საბუთს კომენტარიები არ ესაჭიროება. ყურადღებას იქცევს ის, თუ რა საზომით ზომავს სტალინი უახლოეს ოპერატიულ მიმართულებას. სამოქალაქო ომში უბრალო არითმეტიკა საკმარისი არ არის და ხშირად შემცდარიც არის ხოლმე. გზა ცარიცინიდან ნოვოროსიისკამდე შეიძლება გაცილებით უფრო გრძელი აღმოჩნდეს, ვინაიდან იგი მტრულ კლასიურ გარემოზე გადის. და პირიქით, გზატულადან ნოვოროსიისკამდე შეიძლება გაცილებით უფრო მოკლე აღმოჩნდეს, ვინაიდან იგი მუშურ ხარკოვზე, მემალაროეთა დონბასზე გადის. მიმართულებათა ამ შეფასებაში თავს იჩენს ამხ. სტალინის მთავარი ღირსებანი, როგორც პროლეტარული რევოლუციონერისა, როგორც სამოქალაქო ომის ნამდვილი სტრატეგისა.

სტალინის გეგმა მიიღო ცენტრალურმა კომიტეტმა. ლენინმა საკუთარი ხელით მიუწერა ბრძანება საველე შტაბს დრომოკმული ღირეპტივის დაუყოვნებლივ შეცვლის შესახებ. მთავარი შეტევა სამხრეთის ფრონტმა აწარმოვა ხარკოვ-დონბას-როსტოვის მიმართულებით. ამის შედეგები ცნობილია: გარდატეხა სამოქალაქო ომში მიღწეულ იქნა. დენიკინის ურდოები გადაეყარეთ შავ ზღვაში. უკრაინა და ჩრდილო კავკასია გავათავისუფლეთ თეთრგვარდიელებისაგან. ამხ. სტალინს ამაში უდიდესი დამსახურება მიუძღვის.

საჭიროა შევჩერდეთ კიდევ ერთ უმნიშვნელოვანეს ისტორიულ მომენტზე, რომელიც სამხრეთის ფრონტზე ამხ. სტალინის სახელთანაა დაკავშირებული. მე მხედველობაში მაქვს ცხენოსანი არმიის შექმნა. ეს იყო პირველი ცდა ცხენოსანი დივიზიების შედულებისა ისეთ დიდ გაერთიანებად, როგორიც არმიაა. სტალინი ხედავდა ცხენოსანი მასების ძლიერებას სამოქალაქო ომში. მას კონკრეტულად ესმოდა მათი უდიდესი მნიშვნელობა შემმუსვრელი მანევრისათვის. მაგრამ წარსულში არავის არა ჰქონია ასეთი თავისებური გამოცდილება, როგორცაა ცხენოსანი არმიების მოქმედება. ამის შესახებ მეცნიერულ შრომებშიც არა მოიპოვებოდა რა და ამიტომ ეს წამოწყება იწვევდა ან განცვიფრებას; ან პირდაპირ წინააღმდეგობას. მაგრამ სტალინი ეგრეთი როდია: დარწმუნებული თუ იყო თავისი გეგმების.

სარგებლობასა და სისწორეში, იგი არაფერს არ ერიდებოდა მათ განხორციელებაში. და ნოემბრის 11 რესპუბლიკის რევ. სამხედრო საბჭოს მოსდის სამხრეთის ფრონტის რევ. სამხედრო საბჭოსაგან შემდეგი მოხსენება.

„რესპუბლიკის რევ. სამხედრო საბჭოს:

სამხრეთის ფრონტის რევ. სამხედრო საბჭომ ა. წ. ნოემბრის 11 თავის სხდომაზე მიიღო რა მხედველობაში არსებული გარემოება, დაადგინა შექმნას ცხენოსანი არმია 1-ლი და მე-2 ცხენოსანი კორპუსებისა და ერთი მსროლელთა ბრიგადის შემადგენლობით (შემდეგ დაემატება მეორე ბრიგადაც).

ცხენოსანი არმიის რევ. სამხ. საბჭოს შემადგენლობა: არმიის უფროსი ამხ. ბუდიონი და წევრები: ამხ. ამხ. ვოროშილოვი და შადენკო.

ცნობა: სამხრეთის ფრონტის რევ. სამხედრო საბჭოს 1919 წ. ნოემბრის 11 დადგენილება, № 505/ა.

გთხოვთ დაამტკიცოთ აღნიშნული“.

ცხენოსანი არმია შეიქმნა ცენტრის დაუკითხავად და მისი სურვილის საწინააღმდეგოდაც კი. მისი შექმნის ინიციატივა ეკუთვნის ამხ. სტალინს, რომელსაც ნათლად ჰქონდა წარმოდგენილი ამგვარი ორგანიზაციის მთელი აუცილებლობა. ამ ნაბიჯის ისტორიული შედეგები ყველამ კარგად უწყის.

კიდევ ერთი დამახასიათებელი თვისება აღმოაჩნდა მკაფიოდ ამხ. სტალინს სამხრეთის ფრონტზე: მოქმედება დამკრეული ჯგუფებით, მთავარი მიმართულებების ამორჩევა, მათზე საუკეთესო ნაწილების გაგზავნა და მტრის უკუგდება. ამ მხრივ, და აგრეთვე მიმართულების ამორჩევაში, იგი მეტის-მეტად დახელოვნდა.

* * *

დენიკინის დამსხვრევის შემდეგ სტალინის ავტორიტეტი, როგორც პირველხარისხოვანი ორგანიზატორისა და სამხედრო ბელადისა, უდავო შეიქნა. როდესაც 1920 წ. იანვარში როსტოვთან ფრონტის სარდლობის უხეში შეცდომების გამო სახიფათოდ შეფერხდა ჩვენი შეტევა, როდესაც ხელახლა წარმოიშვა საფრთხე, რომ თეთრგვარდიელები მოითქვამდნენ სულს და ჩვენი გამარჯვების შედეგებს გააქარწყლებდნენ, ცენტრალურმა კომიტეტმა სტალინს შემდეგი დეპეშა გაუგზავნა:

„ვინაიდან აუცილებელია კავკასიის ფრონტზე სარდლობის ნამდვილი მთლიანობის დამყარება, ფრონტის სარდლისა და

არმიის სარდლის ავტორიტეტის დაცვა, ადგილობრივი ძალებისა და საშუალებების ფართო მასშტაბით გამოყენება, ც. კ-ს პოლიტიურო აუცილებლად სცნობს თქვენს დაუყოვნებლივ შესვლას კავკასიის ფრონტის რეგ. სამხედრო საბჭოს შემადგენლობაში... გვაცნობეთ, როდის მიდიხართ როსტოვში“.

ამხ. სტალინი ემორჩილება, თუმცა თვითონ მიაჩნია, რომ ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო იგი ადგილიდან არ უნდა დაეძრათ. ამასთანავე მას ისიც აფიქრებს, რომ ეს მუდმივი გადაყვანგადმოყვანა ერთი ადგილიდან მეორეზე შეიძლება უმართებულოდ გაიგონ ადგილობრივმა პარტიულმა ორგანიზაციებმა, რომლებმაც შეიძლება „დამიწყონ ბრალის დება წინდაუხედავ გადახტომ-გადმოხტომაში მმართველობის ერთი დარგიდან მეორეში, ვინაიდან ისინი გაცნობილი არ იქნებიან ც. კ-ს დადგენილებებს“ (ამხ. სტალინის დებემა 7/II—20 წ. თარიღით). ც. კ. ეთანხმება ამხ. სტალინს და ლენინი 10 თებერვალს აცნობებს დებემით: „არა ვკარგავ იმედს, რომ... მთელი საქმე თქვენ გადაუყვანლად მოგვარდება“.

როდესაც თეთროპლონელთა კამპანიის აურზაურში ვრანგელმა გამოჰყო თავი ყირიმიდან და განთავისუფლებულ დონის აუზსა და მთელ სამხრეთს საფრთხე შეუქმნა, ცენტრალურმა კომიტეტმა გამოიტანა შემდეგი დადგენილება (3/VIII-20 წ.):

„ვრანგელის მიერ მიღწეული წარმატებებისა და ყუბანში შექმნილი საშიშროების გამო აუცილებელია ვრანგელის ფრონტი მიჩნეულ იქნეს დიდ, სრულიად დამოუკიდებელი მნიშვნელობის მქონედ, და გამოიყოს, როგორც ცალკე ფრონტი. დაევალოს ამხ. სტალინს რეგ. სამხედრო საბჭოს შექმნა, მთელი თავისი ძალების თავმოყრა ვრანგელის ფრონტზე, ფრონტის სარდლად ეგოროვის ან ფრუნზეს დანიშვნა მთავარსარდლისა და სტალინის შეთანხმებით“.

ამავე დღეს ლენინი სწერს სტალინს:

„ეს არის ახლა გავატარეთ პოლიტიუროში ფრონტების განაწილება, რომ თქვენ შეგეძლოსთ მხოლოდ ვრანგელის წინააღმდეგ მუშაობა...“

ამხ. სტალინმა მოაწესრიგა ახალი ფრონტი და მხოლოდ ავადმყოფობამ გაათავისუფლა იგი ამ მუშაობისაგან.

თეთროპლონელთა კამპანიის დროს ამხ. სტალინი სამხრეთდასავლეთის ფრონტის რევილ. სამხედრო საბჭოს წევრი იყო. პლონეთის არმიების განადგურება, კიევისა და მარჯვენა ნაპირის უკრაინის განთავისუფლება, გალიციაში ღრმად შეჭრა, პირველი ცხე-

ნოსანი არმიის სახელოვანი რეიდის ორგანიზაცია — სტალინის საქმეებისა, უმთავრესად მისი ნიჭიერი და დახელოვებული ხელმძღვანელობის შედეგია.

უკრაინაში პოლონეთის მთელი ფრონტის განადგურებამ და კიევთან პოლონეთის მე-3 არმიის თითქმის მთლად მოსპობამ, შემშუსვრელმა შეტევამ ბერდიჩევსა და ჟიტომირზე და 1-ლი ცხენოსანი არმიის მოძრაობამ როვნოს მიმართულებით შეჰქმნა გარემოება, რომელმაც შესაძლებელი გახადა ჩვენი დასავლეთის ფრონტის გადასვლა საერთო იერიშზე. სამხრეთ-დასავლეთის ფრონტის შემდგომმა მოქმედებამ წითელი ჯარები თვით ლვოვამდე მიიყვანა, და მხოლოდ ჩვენი ჯარების მარცხმა ვარშავასთან ხელი შეუშალა ცხენოსან არმიას, რომელიც უკვე მომზადებული იყო ლვოვზე იერიშის მისატანად და მისგან 10 კილომეტრის მანძილზე იმყოფებოდა.

მაგრამ ეს პერიოდი ამბებით ისე მდიდარია, და მისი გაშუქება ისეთ ფართო დასაბუთებასა და გულდასმით ანალიზს მოითხოვს, რომ მისი მოქცევა ვაზეთის წერილის ჩარჩოებში სრულიად შეუძლებელია.

ამხ. სტალინის სამხედრო მუშაობის ამ მოკლე აღწერით არ ამოიწურება მისი, როგორც სამხედრო ბელადისა და პროლეტარული რევოლუციონერის, ძირითად თვისებათა დახასიათებაც კი. რაც ყველაზე მეტად იპყრობს ყურადღებას, ეს არის — ამხ. სტალინის უნარი კონკრეტულ მდგომარეობაში უცებ გარკვევისა და შესაფერად მოქმედებისა. ამხ. სტალინი, როგორც შეურიგებელი მტერი დაუდევრობისა, უდისციპლინობისა და პარტიზანულობისა, იქ, სადაც ამას რევოლუციის ინტერესები მოითხოვდა, არასოდეს არ ერიდებოდა პასუხისმგებლობის აღებას უკიდურესი ზომებისა და რადიკალური ცვლილებისათვის; იქ, სადაც ამას რევოლუციის გარემოება მოითხოვდა, ამხ. სტალინი მზად იყო წასულიყო ყოველგვარი წესდებისა და ყოველგვარი სუბორდინაციის წინააღმდეგ.

ამხ. სტალინი მუდამ უსასტიკესი სამხედრო დისციპლინისა და ცენტრალიზაციის მომხრე იყო, მაგრამ იმ აუცილებელი პირობით, რომ უმაღლესი სამხედრო ორგანოების მხრით ხელმძღვანელობა მოფიქრებული და აწონილ-დაწონილი ყოფილიყო. თავდაცვის საბჭოსათვის წარდგენილ მოხსენებაში, 1919 წლის იანვრის 31 თარიღით, ამხ. სტალინი ძერჟინსკისთან ერთად სწერს:

„არმია ვერ იმოქმედებს როგორც დამოუკიდებელი, სავსებით ავტონომიური ერთეული, თავის მოქმედებაში ის მთლად დამოკიდებულია მის გვერდით მომქმედ არმიებზე და უწინარეს

ყოვლისა რესპუბლიკის რევოლ. სამხედრო საბჭოს დირექტივებზე; რაც გინდა ბრძოლის უნარის მქონე იყოს, არმიამ შეიძლება მაინც განიცადოს მარცხი, თუ ცენტრიდან სწორე დირექტივები არ მიუვა და მეზობელ არმიებთან ნამდვილი კონტაქტი არ ექნება. საჭიროა შემოღებულ იქნეს ფრონტებზე, უპირველეს ყოვლისა აღმოსავლეთის ფრონტზე, რეჟიმი ცალკე არმიების მოქმედებათა სასტიკი ცენტრალიზაციისა განსაზღვრული; სერიოზულად მოფიქრებული სტრატეგიული დირექტივის განხორციელების გარშემო. თვითნებობა ან მოუფიქრებლობა დირექტივის განსაზღვრის საქმეში, როდესაც თვითეული პირობა სერიოზულად არ არის შეფასებული, და აქედან გამომდინარე სწრაფი შეცვლა დირექტივებისა, აგრეთვე თვით დირექტივების გაურკვევლობა, როგორც ამას რესპუბლიკის რევოლ. სამხ. საბჭო სჩადის, შეუძლებელს ხდის არმიების ხელმძღვანელობას, იწვევს ძალისა და დროის გაფლანგვას და ფრონტში დეზორგანიზაცია შეაქვს“.

ამხ. სტალინი ყოველთვის მოითხოვდა დაკისრებული საქმისათვის პერსონალურ პასუხისმგებლობას და ფიზიკურად ვერ იტანდა „საუწყებო გამიჯნულობას“.

ამხ. სტალინი უდიდეს ყურადღებას აქცევდა ჯარების მომარაგების ორგანიზაციას. მან იცოდა, თუ რას ნიშნავს მეომრისათვის საზრდო და თბილი ტანისამოსი. როგორც ცარიცინში, ისე პერმში და სამხრეთის ფრონტზე ის არ ერიდებოდა არაფერს, ოღონდ მოემარაგებინა ჯარები და ამით უფრო ძლიერი და მტკიცე გაეხადა.

ამხ. სტალინიში ჩვენ ვხედავთ პროლეტარული კლასიური ფრონტის ორგანიზატორის უტიპიურეს ნიშნებს. იგი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს არმიის კლასიურად შევსებას, რომ მასში ნამდვილად რჩებოდნენ მუშები და გლეხები, „რომლებიც სხვისი შრომის ექსპლოატაციას არ ეწევიან“. იგი უდიდეს მნიშვნელობას მიაწერდა არმიაში პოლიტმუშაობის გაფართოვებას და არაერთხელ ყოფილა კომუნისტების მობილიზაციის ინიციატორი, ვინაიდან საჭიროდ მიაჩნდა, რომ მათი საკმაო პროცენტი გაგზავნილიყო ჯარში მერიგ მეომრად. ამხ. სტალინი სამხედრო კომისრების შერჩევის საკითხში მეტად მკაცრი იყო. ის სასტიკად აკრიტიკებდა სამხედრო კომისართა მაშინდელ სრულიად რუსეთის ბიუროს „ბიჭბუჭების“ გამოგზავნისათვის. იგი ამბობდა:

„სამხედრო კომისრები სამხედრო საქმის სული და გული უნდა იყვნენ, სპეციალისტებს ისინი უნდა წინამძღვრობდნო“ (დებეზა ცარიცინიდან 1918 წ.).

ამხ. სტალინი უდიდეს მნიშვნელობას აძლევდა არმიის ზურგის პოლიტიკურ მდგომარეობას. მე-3 არმიის შესახებ წარდგენილ მოხსენებაში იგი სწერს:

„ჩვენი არმიების მტკივანი ადგილია — ზურგის განუმტკიცებლობა, რაც აიხსნება უმთავრესად იმით, რომ პარტიული მუშაობა თავმინებებულია, დებუტატთა საბჭოებს არ შესწევთ უნარი ცენტრის ღირებულებები განახორციელონ, ადგილობრივი საგანგებო კომისიები განსაკუთრებულ, თითქმის განცალკევებულ მდგომარეობაში იმყოფებიან“.

ამხ. სტალინი განსაკუთრებით მკაცრი იყო ადამიანების შერჩევაში. მიუხედავად თანამდებობისა, მართლაც რომ „პიროვნებათა განურჩევლად“, იგი დიდი სიმკაცრით ერეკებოდა ადგილებიდან უვარგის სპეცებს, კომისრებს, პარტიულ და საბჭოთა მუშაკებს. მაგრამ იმავე დროს ამხ. სტალინი ყოველთვის მხარს უჭერდა და ექომაგებოდა მათ, რომლებმაც, მისი აზრით, გაამართლეს რევოლუციის ნდობა მათდამი. ასე იქცეოდა ამხ. სტალინი იმ დამსახურებული წითელი მეთაურების მიმართ, რომელთაც პირადად იცნობდა. როდესაც სამოქალაქო ომის ერთერთ ნამდვილ პროლეტარულ გმირს, შემდეგ მე-14 ცხენოსანი დივიზიის უფროსს, ამხ. პარხომენკოს, მახნოს ბანდებთან ბრძოლაში მოკლულს, 1920 წლის დასაწყისში გაუგებრობით მიესაჯა სასჯელის უმაღლესი ზომა, ამხ. სტალინმა, რა წამსაც გაიგო ეს, მოითხოვა მისი დაუყოვნებლივ განთავისუფლება. ასეთი და ამის მსგავსი ფაქტი შეიძლებოდა მრავალი მოგვეყვანა. რევოლუციისათვის თავდადებულ მუშაკთა დიდად დაფასება დიდი ადამიანებიდან არავის არა სცოდნია ისე, როგორც ამხ. სტალინს, და ეს იცოდენ სამხედრო მეთაურებმა, ეს იცოდა ყველამ, ვისაც კი მისი ხელმძღვანელობით უწარმოებია ბრძოლა ჩვენი საქმისათვის.

ასეთია ამხ. სტალინი სამოქალაქო ომში, ასეთივე რჩება იგი სოციალიზმისათვის ბრძოლის შემდგომ წლებშიც.

სამოქალაქო ომი ამხ. სტალინისაგან ძალებისა, ენერჯისა, ნებისყოფისა და გონების უდიდეს დაჭიმვას მოითხოვდა. იგი მთლიანად და განუყოფელად ებმოდა საქმეში. მაგრამ მან იმავე დროს მიიღო აქედან დიდი გამოცდილება თავისი შემდგომი მუშაობისათვის.

სამოქალაქო ომის სხვადასხვა და ურთულეს პირობებში ამხ. სტალინი, როგორც რევოლუციონური სტრატეგის დიდი ნიჭის მქონე, ყოველთვის სწორე განსაზღვრავდა მთავარი შეტევის ძირითად მიმართულებას და გარემოების შესაფერი ტაქტიკური ხერხების ხმარებით სასურველ შედეგებს აღწევდა. პროლეტარული სტრატეგის და ტაქტიკოსის ეს თვისება მას სამოქალაქო ომის შემდეგაც შერჩა. მისი ეს თვისება მთელი პარტიისათვის კარგად არის ცნობილი. ყველაზე უკეთ ამის შესახებ იციან ტროცკებმა და ძმათა მათთა, რომელთაც საკუთარ ტყავზე იწვნიეს მისი რისხვა მარქს-ლენინის დიადი მოძღვრების თავისი წვრილბურჟუაზიული იდეოლოგიით შეცვლის ცდილობის. მათზე ნაკლებ არ იციან ამის შესახებ მემარჯვენე ოპორტუნისტებმაც, რომლებიც ამ ცოტა ხნის წინ მთლიანად იქნენ განადგურებული.

ამხ. სტალინი მშვიდობიანობის პირობებშიც ლენინურ ცეკასთან ერთად გამუდმებით, არა ნაკლები წარმატებით, ვიდრე სამოქალაქო ომში, აწარმოებს დაუნდობელ ბრძოლას პარტიისა და ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის შენების ნებისთესა და უნებურ მტრებთან.

ამასთანავე ამხ. სტალინი ფორმალურად თუმცა დიდი ხანია სამხედრო პირი აღარ არის, მაგრამ მას ყოველთვის აინტერესებდა პროლეტარულ სახელმწიფოს თავდაცვის საკითხები და მათ გადაწყვეტაში მონაწილეობას იღებდა. როგორც წარსულ წლებში, ახლაც ისევე იცნობს იგი წითელ არმიას და მისი უახლოესი და უძვირფასესი მეგობარია.

5. კოპოვი

სტალინი და ლენინური პარტიის ეროვნული პოლიტიკა.

ძველი, მეფის დროის რუსეთი, მრავალერიანი სახელმწიფო იყო. ჩვენი პარტია თავისი არსებობის დღიდანვე ცდილობდა, რომ რუსეთში მოსახლე ყველა ეროვნების მუშები და მშრომელები თავის რიგებში გაერთიანებინა. მაგრამ ამას ხელს ის უშლიდა, რომ ცარიზმი და ბურჟუაზია მშრომელ რუსთა მასებს შოვინისტურ გრძობას უნერგავდნენ, ხოლო არარუს ეროვნებათა მუშები და მშრომელები უნდობლად ექცეოდნენ რუს პროლეტარებს, რომლებიც ჩვენი პარტიის ძირითად კადრს წარმოადგენდნენ. ამის შედეგი ის იყო, რომ

რუსეთის სხვადასხვა ეროვნების რევოლუციონერი მუშებიც კი ერთ-მანეთისაგან ერთგვარად დაშორებული იყვნენ. მაგალითად, უკვე 1905 წლის რევოლუციის დროს პოლონელ და ლატვიელ მუშებს ცალკეული სოციალ-დემოკრატიული პარტიები ჰქონდათ და ეს პარტიები რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიაში არ შედიოდნენ. სწორედ ასევე ებრაელ მუშათა ნაწილი იმ ბუნდის რიგებში იმყოფებოდა, რომელიც თავის ამოცანად ისახავდა მხოლოდ ებრაელ მუშათა გაერთიანებას სხვა ეროვნებათა მუშების გარეშე.

1905 — 6 წ. რევოლუციის დამლევისათვის ჩვენმა პარტიამ თვალსაჩინო წარმატებას მიაღწია თავისი დროშის ქვეშ მეფის რუსეთის ყველა ეროვნების მუშებისა და მშრომელების გაერთიანების მხრით. სტოკჰოლმის მე-IV ყრილობაზე გაერთიანება მოხდა პოლონეთისა და ლატვიის პარტიებთან და ბუნდთან. კავკასიაში პარტიამ კიდევ უფრო ადრე მოახერხა, რომ საერთო ორგანიზაციებში შეემჭიდროებინა ქართველი, სომეხი, რუსი და ყველაზე უფრო ჩამორჩენილი თურქი მუშებისა და გლეხების თვალსაჩინო მასებიც კი. პარტია დაულალავად ამტკიცებდა, რომ მხოლოდ ყველა ერის მუშებისა და მშრომელების შემჭიდროებული ძალებით მოხერხდება საერთო მტრის — რუსეთის ცარიზმის — დამხობა, დემოკრატიული რესპუბლიკის დამყარება და ამით ყველა დაჩაგრული ერისათვის თვითგამორკვევის უფლების უზრუნველყოფა.

1905 წ. რევოლუციის დამარცხების შემდეგ, როდესაც მეფის მთავრობამ უფრო გააძლიერა ეროვნული ჩაგვრის პოლიტიკა, დაჩაგრულ ერთა ბურჟუაზიის წრეებში თვალსაჩინოდ გაიზარდა შოვინისტური და ნაციონალისტური განწყობილება; ნაწილობრივ ამ განწყობილების ზეგავლენით მშრომელთა მასების ერთ ნაწილს რაოდენადმე შეერყა რწმენა, რომ რუს მუშებთან ერთად ბრძოლა ცარიზმის წინააღმდეგ გამარჯვებით დაგვირგვინდებოდა. მაგრამ ამ განწყობილებას უფრო მეტად დაემორჩილნენ დაჩაგრულ ერთა სოციალისტების ოპორტუნისტული ელემენტები, კერძოდ, კავკასიელი მენშევიკები, ბუნდელები, უკრაინელი სოციალ-დემოკრატები. მათი „სოციალიზმის“ შეგუებას ბურჟუაზიულ ნაციონალიზმთან ის მოჰყვა, რომ ავსტრიელი სოციალ-დემოკრატებისაგან ისეხსეს და შეაკეთეს კულტურულ-ეროვნული ავტონომიის პროგრამა — სხვადასხვა არატერიტორიალური ეროვნული კავშირების შექმნა სასკოლო, კულტურული და სხვა საქმეებისათვის; ამ კავშირებს უნდა გაეერთიანებინათ ამა თუ იმ ეროვნების ყველა წარმომადგენელი — მუშიდან ბურჟუაზიამდე. კულტურულ-ეროვნულ ავტონომიას ეროვნული საკითხის გადა-

ჭრის იდეალურ ფორმად ასაღებდენ, ამ ფორმას უკავშირებდენ აგრეთვე მუშების ეროვნებათა მიხედვით ორგანიზაციის ლოზუნგს, რომელიც ადრევე წამოაყენეს ბუნდელებმა. ნამდვილად კულტურულ-ეროვნული ავტონომია არამც თუ ხელს ვერ შეუწყობდა სხვადასხვა ეროვნების მუშების შემჭიდროებას, არამედ, პირიქით, მათს შორის ზღუდეებს ჰქმნიდა და ერთმანეთს უფრო აშორებდა.

ამიტომ იყო, რომ ბოლშევიკურმა პარტიამ კულტურულ-ეროვნული ავტონომიის წინააღმდეგ ენერგიულად გაილაშქრა. მაგრამ ამ ნაციონალ-ოპორტუნისტულ ლოზუნგთან ბრძოლა არა კმაროდა. მოახლოვებულ მეორე რევოლუციას ისეთს სახელმწიფოში, როგორიც იყო ყოფ. მეფის რუსეთი, უეჭველად განსაკუთრებული სიმწვავით უნდა დაესვა ეროვნული საკითხი და მოეთხოვა მისი გადაჭრა დადებითი ფორმით.

ბუნებრივია, რომ ახალი რევოლუციონური ამოძრავების მოახლოვებასთან ერთად ბოლშევიკურმა პარტიამ მორიგ საკითხად დასვა უფრო კონკრეტული და გაშლილ-გაფართოებული პროგრამის შემუშავება. ამ პროგრამას მთლიანად უნდა დაეკმაყოფილებინა დაჩაგრულ ეროვნებათა მშრომელი მასები; ამავე დროს — მას ხელი კი არ უნდა შეეშალა, არამედ ხელი უნდა შეეწყოს მათი გაერთიანებისათვის საერთო ბრძოლისა და საერთო ორგანიზაციებში ცარიზმისა და ბურჟუაზიის წინააღმდეგ.

პარტიული პროგრამისა და ტაქტიკის ძირითადი დებულებანი ეროვნული საკითხის დარგში ჩამოყალიბებულ იქნა **ლენინისა** და **ამხ. სტალინის** წერილებში 1913 წელს; ეს წერილები საფუძვლად დაედო იმ პარტიული თათბირის რეზოლუციას, რომელიც იმავე 1913 წლის აგვისტოში მოხდა. რეზოლუციაში ნათქვამი იყო, რომ **მეფის რუსეთში მოსახლე ყველა ერს უფლება აქვს თავისუფალი თვითგამორკვევისა, გამოყოფისაც კი**; იმ ერებისათვის, რომლებიც მოისურვებდენ ერთს სახელმწიფოებრივ კავშირში დარჩენას, გათვალისწინებული იყო ეროვნულ-ტერიტორიალური ავტონომია, ერთიანი სახელმწიფო ენა უქმდებოდა და ადგილობრივ ენებს (მათ შორის ეროვნულ უმცირესობათა ენებსაც) უაღრესად ფართო უფლებაინი ენიჭებოდა; გათვალისწინებული იყო ეროვნული ჩაგვრის ყოველგვარი შესაძლებელი ფორმის კანონმდებლობის წესით აკრძალვა.

გადაჭრით უკუგდებულ იქნა კულტურულ-ეროვნული ავტონომიის რეაქციონური წვრილ-ბურჟუაზიული პროგრამა, რომლის განხორციელების აუცილებელი შედეგი იქნებოდა ეროვნული განკერძოებისა და შუღლის გაღრმავება და გაღვივება მუშათა კლასის შიგნით. ერთხელ

კიდევ დადასტურებული იქნა მთლიანი პოლიტიკური და პროფესიონალური ორგანიზაციების პრინციპი ყველა ეროვნების მუშებისათვის.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ მანამდე ჩვენი პარტია ეროვნულ საკითხს უფრო ნაკლებ ყურადღებას აქცევდა, ვიდრე საჭირო იყო. ამის წყალობით, იგი ყოველთვის ვერ ახერხებდა ნაყოფიერად ბრძოლას იმ ბურჟუაზიული ნაციონალისტების წინააღმდეგ, რომლებიც თავისი ეროვნული მოთხოვნებით თავს აწონებდნენ დაჩაგრულ ეროვნებათა მუშებსა და მშრომლებს.

ლენინისა და ამხ. სტალინის დამსახურებას შეადგენს, რომ მათ ჩვენს პარტიას დროიანად და მკაფიოდ დაუყენეს ეროვნული საკითხი იმ წლებში, რომლებიც წინ უძღოდა მსოფლიო იმპერიალისტურ ომს, პროლეტარულ რევოლუციას რუსეთში და ეროვნულ-კოლონიალურ მოძრაობას დედამიწის იმ უდიდეს ტერიტორიებზე, რომლებიც იმპერიალისტური სახელმწიფოების ხელშია...

1917 წლის რევოლუციამ (ხოლო უფრო ადრე იმპერიალისტურმა ომმა) ეროვნული საკითხი მართლაც მეტის-მეტად აქტუალურ საკითხად გადააქცია ჩვენი პარტიისათვის, და აი, ამხ. სტალინი ამ საკითხის გამო მომხსენებლად გამოვიდა აპრილის პარტიულ კონფერენციაზე. ამავე კონფერენციაზე ბევრი ამხანაგი წინააღმდეგი იყო, რომ ერებს თვითგამორკვევის, გამოყოფის უფლება მისცემოდათ. ამ პოზიციაზე იდგა მაშინ ამხ. ბუხარინიც. ამ პოზიციას ასაბუთებდნენ უაღრესად „რევოლუციონური“ არგუმენტით: იმპერიალიზმის დროს დიდ სახელმწიფოთა დანაწილებისაკენ მიმართული ეროვნული მოძრაობა რეაქციონურიაო; ნამდვილად კი ასეთი პოზიცია გულისხმობდა ბურჟუაზიის ცენტრალისტური პოლიტიკის ზურგის გამაგრებას; იგი უფსკრულს სთხრიდა რუსეთის პროლეტარიატსა და დაჩაგრულ ეროვნებათა მშრომლებს შორის.

კონფერენციის უმრავლესობა ლენინისა და ამხ. სტალინის თვალსაზრისს დაადგა. კონფერენციის რეზოლუცია ეთანხმებოდა 1913 წლის პარტიული თათბირის რეზოლუციას. მან დიდად ხელი შეუწყო ბოლშევიკური პარტიის ავტორიტეტის გაძლიერებას, იგი ყოველგვარი ჩაგვრის წინააღმდეგ ერთადერთ მტკიცე მებრძოლად იქნა მიჩნეული იმ დაჩაგრულ ეროვნებათა მშრომელ მასებს შორის, რომელთა მიმართაც დროებითი მთავრობა მენშევიკებთან და ესერებთან ერთად ცარიზმის პოლიტიკის განგრძობას ცდილობდა.

როდესაც ოქტომბრის რევოლუცია მოხდა, მას რუს მუშებთან, ჯარისკაცებთან და გლეხებთან ერთად მხარი დაუჭირეს აგრეთვე სხვა-

ეროვნებათა მშრომელმა მასებმაც. მართალია, პირველ ხანებში უკრაინასა, თურქესტანსა, თათართა მხარესა და სხვაგან ბურჟუაზიულ და მენშევიკურ ნაციონალისტებს ერთგვარი გავლენა ჰქონდათ მასებს შორის, მაგრამ ეს გავლენა ძალიან მალე დაეცა, როდესაც ჩვენმა პარტიამ ზავისა, მიწისა და წარმოებაზე მუშათა კონტროლის დაწესების ლოზუნგებთან ერთად მშრომელთა მასების წინაშე წამოაყენა მათი ეროვნული მოთხოვნებისა და თვითგამორკვევის საკითხის კონკრეტული გადაჭრის პროგრამა, სახელდობრ: ეროვნულ რესპუბლიკათა შექმნა უაღრესად ფართო უფლებებით, მაგრამ ამავე დროს მათი გაერთიანება სამხედრო და ეკონომიური კავშირით. საბჭოთა მთავრობის ერთ-ერთი პირველი საკანონმდებლო აქტი იყო **ამხ. სტალინის უახლოესი მონაწილეობით** გამოცემული დეკლარაცია რუსეთის ხალხთა უფლებების შესახებ; დეკლარაციაში აღიარებულ იქნა.

1. რუსეთის ხალხთა თანასწორობა და სუვერენობა.

2. თავისუფალი თვითგამორკვევის უფლება, გამოყოფისა და დამოუკიდებელი სახელმწიფოს შექმნის უფლებაც კი.

3. ყველა და ყოველგვარი ეროვნული და ეროვნულ-რელიგიური პრივილეგიისა და უფლებათა შეზღუდვის გაუქმება.

4. რუსეთის ტერიტორიაზე მოსახლე ეროვნულ უმცირესობათა და ეთნოგრაფიული ჯგუფების თავისუფალი განვითარება.

საბჭოთა ხელისუფლების მეორე უმნიშვნელოვანეს საპროგრამოდოკუმენტს წარმოადგენდა 1917 წლის დეკემბერში გამოცემული და **ამხ. ლენინისა** და **ამხ. სტალინის** მიერ ხელმოწერილი მიმართვა რუსეთისა და აღმოსავლეთის მშრომელ მუსლიმანებისადმი. თურქესტანისა, ვოლგის მხრისა, კავკასიისა, ციმბირისა და სხვ. მუსლიმანთა მრავალმილიონიანი მოსახლეობა ყოფილი რუსეთის არარუს მცხოვრებთა ყველაზე უფრო დაჩაგრულ და ჩამორჩენილ ნაწილს წარმოადგენდა. თავისი მიმართებით საბჭოთა ხელისუფლება ადასტურებდა, რომ იგი განსაკუთრებულ ყურადღებას იჩენდა ამ ყველაზე ჩამორჩენილ და რევოლუციამდე დაჩაგრულ ხალხებისადმი...

ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვების შემდეგ **ამხ. სტალინი**, როგორც ც. კ.-ის წევრი და ეროვნებათა საქმეების სახალხო კომისარი, **უშუალო და ყოველდღიური ხელმძღვანელი იყო პარტიის პოლიტიკისა ეროვნულ საკითხში.**

ამ პოლიტიკის პირველმავე ნაბიჯმა უდიდესად შეუწყო ხელი კონტრრევოლუციონურ ნაციონალისტურ მთავრობათა ლიკვიდაციას უკრაინასა, თურქესტანსა და სხვ... მხოლოდ გერმანიის იმპერიალიზმის ჩარევამ, რომელმაც კონტრრევოლუციას განაპირა ქვეყნებში გა-

მაგრების საშუალება მისცა, გამოიწვია საბჭოთა ხელისუფლების დაცემა უკრაინასა, ფინეთსა, ბელორუსიასა და ბალტიის მხარეში, მაგრამ უკრაინისა და ბელორუსიის ტერიტორიის უდიდეს ნაწილში კონტრრევოლუციის გამარჯვება მეტად ხანმოკლე გამოდგა.

სამოქალაქო ომის შემდგომი გაშლა-განვითარების დროს პარტიის სწორმა ლენინურმა ეროვნულმა პოლიტიკამ, რომლის გატარება ამხ. სტალინის უშუალო ხელმძღვანელობით სწარმოებდა, ხელი შეუწყო საბჭოთა ხელისუფლების გადამწყვეტ გამარჯვებას და რუსეთის თეთრგვარდიელთა კონტრრევოლუციის — დენიკინისა და კოლჩაკის — დამარცხებას; ეს კონტრრევოლუცია ყოფილ დაჩაგრულ ეროვნებათა ხალხის მასებს ეროვნული ჩაგვრის უსაშინელესი ფორმების აღორძინებას უქადდა.

თეთრგვარდიელთაგან განთავისუფლებულ ტერიტორიაზე, სადაც დასახლებული იყვნენ არარუსი ეროვნებანი, ეროვნებათა საქმეების სახ. კომისარიატის ხელმძღვანელობით ეროვნული რესპუბლიკები და ოლქები იქმნებოდა. ამ ტერიტორიაზე ბევრგან ვხედავდით მეტის-მეტად ჩამორჩენილ მასებს და კომუნისტური ძალების უკიდურეს სისუსტეს; ზოგჯერ კი ეს ძალები სრულებითაც არ არსებობდა. რესპუბლიკების ორგანიზაციისა და მათი მუშაობის ხელმძღვანელობის დროს პარტიული ხაზითაც და საბჭოთა ხაზითაც საჭირო იყო არა მარტო ეროვნული საკითხის ცოდნა, არამედ ადგილობრივი სამეურნეო, საყოფაცხოვრებო პირობების ცოდნაც, უდიდეს ტაქტზედაც რომ აღარაფერი ვთქვათ, მეტადრე თუ მხედველობაში მივიღებთ დაჩაგრულ ხალხთა ფსიქოლოგიას, რომლებიც მიჩვეულნი იყვნენ უნდობლად მოჰყიდებოდნენ ყველაფერს, რაც ცენტრიდან მომდინარეობდა.

ძნელი წარმოსადგენია ის დიდი და რთული მუშაობა, რომელსაც ამხ. სტალინი აწარმოებდა ეროვნული საკითხის პრაქტიკულად გადაჭრისათვის საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე, მეტადრე საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის პირველ წლებში.

ამხ. სტალინის სახელთან განუყრელად დაკავშირებულია სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირის შექმნა (1922 წლის დამლევის) და მისი კონსტიტუციის შემუშავება, ეროვნებათა ურთიერთობის იმ ფორმის შემუშავება, რომელიც გამოყენებულ უნდა იქნას კაპიტალიზმისა და იმპერიალიზმის უღლისაგან განთავისუფლებული ყველა ხალხისათვის; იგი იოვალისწინებს მჭიდრო ეკონომიურ და სამხედრო კავშირს, უაღრესად ფართო თვითმართველობას, ყველა

ეროვნული კულტურის განვითარების სრულ თავისუფლებას, ეროვნული უთანასწორობის ყოველგვარი კვალისა და ნაშთის სისტემატიურად მოსპობას და ეკონომიურად უფრო მძლავრ ხალხთა სისტემატიური დახმარების გაწევას უფრო სუსტ ხალხთათვის.

არსებობს საბჭოთა კავშირის ეროვნული პოლიტიკის სამი უმნიშვნელოვანესი, მთავარი პუნქტი, სადაც ამ პოლიტიკის განხორციელება გადახლართულია არა მარტო სოციალისტური მშენებლობის, ყოველი განაპირა ქვეყნების ეკონომიური განვითარების და ეროვნული უთანასწორობის მოსპობის ინტერესებთან, არამედ საერთაშორისო პროლეტარული რევოლუციის ინტერესებთანაც; ამავე დროს იქ ჩვენი ეროვნული პოლიტიკა ეხება იმ საერთაშორისო იმპერიალიზმის ინტერესებს, რომელსაც ჯერ ხელი არ აუღია და არც აპირებს ხელის აღებას საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ მიმართულ აგრესიულ პოლიტიკაზე.

ჩვენ მხედველობაში გვაქვს უკრაინა, ამიერკავკასია და შუა აზია. ყველამ იცის, თუ რა როლი ითამაშა უკრაინამ ყოფილი რუსეთის ტერიტორიაზე გაჩაღებული სამოქალაქო ომის დროს საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის პირველ წლებში. საკმარისია გავიხსენოთ უკრაინელი მუშებისა და გლეხების ბრძოლა ცენტრალური რადის წინააღმდეგ, დონეცის მუშების ბრძოლა კალედინის ბანდებთან, გერმანელების მიერ უკრაინის დაჭერა, გეტმანის ბატონობისა და პეტლიურას დირექტორიის დამხობა, ანტანტას ინტერვენცია შავი ზღვის სანაპიროზე, დენიკინის თავდასხმა უკრაინაზე და, ბოლოს, ბრძოლა პოლონელებთან და ვრანგელებთან.

უკრაინაში საბჭოთა ხელისუფლების საბოლოო გამარჯვება მჭიდროდ იყო დამოკიდებული სწორი ეროვნული პოლიტიკის წარმოებაზე; ამიტომ გასაგებია, რომ ამხ. სტალინი, ისე, როგორც ვ. ი. ლენინი, უკრაინას განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა ამ წლებში, ოქტომბრის რევოლუციის დასაწყისიდან და უკრაინის იმ პირველი საბჭოთა მთავრობის შექმნის დღიდან, რომელიც ცენტრალური რადის წინააღმდეგ გამოვიდა და რომელიც შემდეგ გერმანელთა ოკუპაციამ დაამხო. უკრაინის საბჭოთა ხელისუფლების აღდგენისათვის დაწყებული ახალი ბრძოლის გაშლა-განვითარების წინა ხანებში, 1918 წლის დამლევს, რუსეთის კომუნისტური პარტიის ც. კ-მა ამხ. სტალინი გამოაპყრო იმ მიზნით, რომ მას ამ ბრძოლისათვის ხელმძღვანელობა გაეწია პარტიული და სამხედრო ხაზით. ამხ. სტალინს უშუალო დამოკიდებულება ჰქონდა იმ სამხედრო ოპერაციების ხელმძღვანელობასთან, რომლებიც უკრაინაში სწარმოებდა 1919 წლის

დამლევს და 1920 წელს დენიკინისა, პოლონელებისა და ვრანგელის წინააღმდეგ, მას უშუალო დამოკიდებულება ჰქონდა აგრეთვე ამ დროის მთელი პარტიული და სამეურნეო მუშაობის ხელმძღვანელობასთან. 1920 წლის მარტს ის რუსეთის კომუნისტური პარტიის ცეკას წარმომადგენლად იყო უკრაინის მე-IV პარტიულ კონფერენციაზე. 1923 წელს, მე-XII პარტიული ყრილობის შემდეგ, ეროვნებათა მე-IV თათბირზე ამხ. სტალინმა მკვეთრად აღნიშნა, თუ რა უდიდესი მნიშვნელობა აქვს სწორ ეროვნულ პოლიტიკას უკრაინაში არა მარტო საშინაო, არამედ საერთაშორისო თვალსაზრისითაც, მან აღნიშნა აგრეთვე, რომ ამ მხრით საჭიროა უკრაინა სანიმუშო რესპუბლიკად გადაიქცეს. უკრაინის კომუნისტებისათვის ამ დირექტივას კიდევ მრავალი წლის განმავლობაში ექნება უაღრესად აქტუალური მნიშვნელობა.

ამხ. სტალინმა უდიდესი ხელმძღვანელი როლი შეასრულა იმ ბრძოლაში, რომელიც სწარმოებდა საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისათვის ამიერკავკასიაში, სადაც გერმანიისა და ოსმალეთის ხიშტების დახმარებით პირველ ხანებში გაიმარჯვა ქართველი მენშევიკებისა, სომეხი დაშნაკებისა და თურქი მუსავატელების ნაციონალისტურმა კონტრრევოლუციამ. ამხ. სტალინის იდეური ხელმძღვანელობით ამიერკავკასიის კომუნისტებმა ბურჟუაზიული ხელისუფლებისა და ფარული მუშაობის პირობებში ფართო მუშაობა გააჩაღეს მშრომელ მასებს შორის. ამ მუშაობაში ეროვნული მომენტის სწორმა გათვალისწინებამ, რომელიც გამოიხატა საქართველოს, აზერბაიჯანის და სომხეთის საბჭოთა რესპუბლიკების შექმნის ლოზუნგით, დიდად შეუწყო ხელი კომუნისტების წარმატებას, მეტადრე ბაქოში, სადაც მათ მოკლე ხანში, ჯერ კიდევ მუსავატელების ხელისუფლების დროს, თავის გარშემო გააერთიანეს არა მარტო რუსი, არამედ თურქი პროლეტარიატის დიდი უმრავლესობაც კი. ამ მუშაობამ ნიადაგი მოამზადა საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისათვის ამიერკავკასიაში 1920—21 წელს; ესეც ამხ. სტალინის ენერგიული იდეური და პრაქტიკული ხელმძღვანელობით მოხდა. ამიერკავკასიაში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებას უდიდესი ეკონომიური (ბაქო) და პოლიტიკური (კავშირის გაბმა აღმოსავლეთთან, საქართველო) მნიშვნელობა ჰქონდა საბჭოთა რესპუბლიკისათვის, საბჭოთა სახელმწიფოს განმტკიცებისათვის საერთაშორისო მასშტაბით. მაგრამ ამიერკავკასიის სხვადასხვა ნაწილებში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარება მხოლოდ პირველ ნაბიჯს ნიშნავდა ეროვნული საკითხის გადაჭრის საქ-

მეში. იმ ტერიტორიაზე, სადაც რამდენიმე ათი წლის განმავლობაში გაათრეებული ეროვნული შუღლი ღვივდებოდა და მძვინვარებდა, ხოცვა-ჟლეტა და რბევა ხდებოდა, სადაც ბურჟუაზიული ხელისუფლების დროს სხვადასხვა რესპუბლიკებს შორის (რომლებსაც „სოციალისტები“ მეთაურობდნენ) მუდამ შეტაკება ხდებოდა და ეს შეტაკება ომად იქცეოდა ხოლმე, — უძნელეს ამოცანას წარმოადგენდა რესპუბლიკების პოლიტიკური და ეკონომიური თანამშრომლობა, ეროვნული შუღლის ლიკვიდაცია და ეროვნულ უმცირესობათა უფლებების უზრუნველყოფა თვითეული რესპუბლიკის შიგნით. ამ მხრით უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა ლენინისა და ამხ. სტალინის თაოსნობით შექმნილ ამიერკავკასიის ფედერაციას.

ამიერკავკასიის ფედერაცია, რომელიც 1918 წლის დამდეგს მენშევიკებმა, დაშნაკებმა და მუსავატელებმა შექმნეს, უდღეო გამოდგა. სამაგიეროდ ამიერკავკასიის საბჭოთა ფედერაცია წლითი-წლობით მაგრდება. ერთ დროს ქართველი კომუნისტების ნაწილი, მენშევიკებისა და ბურჟუაზიის გავლენით, ფედერაციის წინააღმდეგ იბრძოდა. მე-XII ყრილობაზე პარტია გადაჭრით შეებრძოლა ამ უკლონისტურ ჯგუფს, რომელიც შემდეგ ტროცკიზმს მიემბრო და პარტიის გარეთ დარჩა... ამიერკავკასიის ფედერაციის შექმნის საჭიროება ბრწყინვალედ დადასტურდა. მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლებამ, სხვადასხვა ეკონომიური და პოლიტიკური ღონისძიების წყალობით, მოახერხა და ბოლო მოუღო ეროვნულ ბრძოლას, რომელიც კავკასიაში მძვინვარებდა. ეს არის ჩვენი პარტიის უდიდესი დამსახურება. ეს არის, პირველ ყოვლისა, ამხ. სტალინის უდიდესი ღვაწლი.

შუა აზიაში საბჭოთა ხელისუფლება პირველ ხანებში თითქმის მხოლოდ რუს მუშებსა და ჯარის ნაწილებს ეყრდნობოდა. ადგილობრივი მკვიდრი მოსახლეობა მეტის-მეტად სუსტად იყო ჩაბმული სოციალისტურ მშენებლობაში. საბჭოთა აპარატში ფრიად ძლიერი იყო კოლონიზატორული დიდმპყრობელური ტენდენციები. ამ ტენდენციების გავლენას განიცდიდა კომუნისტების ერთი ნაწილიც.

ამხ. სტალინმა უდიდესი ხელმძღვანელი და მიმართულების მიმცემი როლი შეასრულა იმ უღმობელ ბრძოლაში, რომელსაც პარტია საბჭოთა თურქესტანის საბჭოთა რუსეთთან საბოლოო გაერთიანების შემდეგ აწარმოებდა კოლონიზატორობისა და დიდმპყრობელური შოვნიზმის წინააღმდეგ; ამ ბრძოლამ უზრუნველყო ადგილობრივი პარტორგანიზაციისა და საბჭოთა აპარატის განმტკიცება მკვიდრ ეროვნებათა მუშებისა და მშრომელი მასების მიზიდვის წყა-

ლობით, რასაც ხელი შეუწყო, პირველ ყოვლისა, სხვადასხვა უმნიშვნელოვანესი სამეურნეო ღონისძიების მიღებამ თურქესტანის კოლონიალური წარსულის ლიკვიდაციის ხაზით (მიწის რეფორმა, ირიგაცია და სხვა.) და, ბოლოს, შუა აზიის ეროვნულმა გამიჯვნამ — სხვადასხვა ეროვნული რესპუბლიკის შექმნამ (უზბეკისტანი, თურქმენისტანი, ტაჯიკისტანი, ყირგიზეთი).

ჯერ კიდევ ნაადრევია ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ საბჭოთა კავშირში ეროვნული საკითხი საბოლოოდ იყოს გადაჭრილი, რომ ეკონომიურ, კულტურულ და სხვა დარგებში ფაქტიურად მოსპობილი იყოს უთანასწორობა სხვადასხვა ეროვნების მშრომელთა შორის. ინდუსტრიალიზაციისა და სოფლის მეურნეობის სოციალისტური რეკონსტრუქციის სწორედ ახლანდელი ტემპი მოითხოვს მუშაობის გაძლიერებას ამ დარგში და სრულებითაც არ ხსნის მას დღის წესრიგიდან.

საბჭოთა კავშირის სწორედ ახლანდელი საერთაშორისო მდგომარეობა თავის მხრით მოითხოვს, რომ მეტი ყურადღება მიექცეს ეროვნული პოლიტიკის გატარებას უკრაინასა, ბელორუსიასა, ამიერკავკასიასა და, პირველ ყოვლისა, შუა აზიაში, რადგან აქ ჩვენი მტრები დაჟინებით ეძებენ სუსტ ადგილს, რომ ამ გზით ლახვარი ჩასცენ საბჭოთა კავშირს. აქტიურ სოციალისტურ მშენებლობაში ფართო მასების ჩაბმა, მათი პოლიტიკური და კულტურული ღონის ამალგება, რაც განუყრელად დაკავშირებულია სწორი ეროვნული პოლიტიკის გატარებასთან, მძლავრ გამარეგოლუციონერებელ ფაქტორს წარმოადგენს მეზობელი ქვეყნებისათვის; ამ ფაქტორის მნიშვნელობა იმდენად გაიზრდება, რამდენადაც იმის შემდგომი დროის კაპიტალიზმის მესამე პერიოდი გადაიქცევა უშუალო რევოლუციონურ სიტუაციად.

აქ მივადექით ჩვენი წერილის უკანასკნელს პუნქტს, რომელსაც გვერდს ვერ ავუხვევთ, როცა ვლაპარაკობთ ამხ. სტალინის როლის შესახებ ჩვენი პარტიის ეროვნულ პოლიტიკაში, ვინაიდან ეს როლი სცილდება ჩვენი პარტიის ფარგლებს, თუ მხედველობაში გვექნება მხოლოდ მისი ორგანიზაციული ჩარჩოები.

ეროვნულ საკითხს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს კომინტერნისათვის: პირველ ყოვლისა, კოლონიალური და ნახევრად კოლონიალური ქვეყნებისათვის, მთელი აღმოსავლეთისათვის, შემდეგ ევროპის სხვადასხვა მრავალეროვნო სახელმწიფოებისათვის, რომლებიც იმპერიალისტური იმისა და ვერსალის ზავის შემდეგ უცხო ეროვნ-

ნებათა დაჩაგვრის წყალობით შეიქმნენ ან გაფართოვდნენ (პოლონეთი, ჩეხოსლოვაკია, სამხრეთ-სლავია, რუმინეთი).

იმპერიალიზმის დამარცხების აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ის, რომ ამ ქვეყნების კომუნისტებმა შეითვისონ ლენინური შეხედულებანი ეროვნულ საკითხზე, დასძლიონ დიდმპყრობელური მოვინიზმი, რომელიც ხშირად იმით გამოიხატება, რომ საკმაოდ არ აფასებენ ეროვნულ საკითხს, დასძლიონ ფრიად „რევოლუციონური“ ფრაზის ლიუქსემბურგიანობა; ხოლო დაჩაგრულ კოლონიალურ და ნახევრად კოლონიალურ ხალხთა კომუნისტებს შორის დაძლეულ უნდა იქნას შემარიგებელ-ობორტუნისტული დამოკიდებულება თავისი ბურჟუაზიის მიმართ. ამ უაღრესად საჭირო პირობის შექმნაში ამხ. სტალინმა უკვე უდიდესი დახმარება გაუწია აღნიშნული ქვეყნების კომუნისტურ პარტიებს. ამის საბუთად საკმარისია მოვიგონოთ მისი დამოკიდებულება ლიუქსემბურგიანობის ნაშთებისადმი, ეროვნული საკითხის არასაკმაოდ შეფასებისადმი პოლონეთის პარტიაში, კერძოდ, მოვიგონოთ 1926 წელი, როცა იქ სცადეს თვითგამორკვევის და გამოყოფის ლოზუნგი დასავლეთ უკრაინისა და დასავლეთ ბელორუსეთის მიმართ ავტონომიის ობორტუნისტული ლოზუნგით შეეცვალათ, საკმარისია მოვიგონოთ ამხ. სტალინის გამოსვლა კომინტერნის სამხრეთ-სლავურ კომისიაში კომინტერნიდან უკვე გამოირიცხული მემარჯვენე ობორტუნისტის სიმ მარკოვიჩის წინააღმდეგ, ბოლოს, საკმარისია მოვიგონოთ ამხ. სტალინის დიდი მუშაობა 1927-28 წელს ჩინეთის კომპარტიაში არსებულ ნაციონალ-ობორტუნისტთან ბრძოლაში. ამ მოკლე ფაქტიური ცნობებით ჩვენ არც კი ვცდილობთ ამოვწუროთ საკითხი იმის შესახებ, თუ რა როლი შეასრულა ამხ. სტალინმა უკზოეთის კომპარტიების ბოლშევიზაციაში — ლენინური ეროვნული პოლიტიკის ძირითადი პრინციპების შეთვისებაში.

პარტია დარწმუნებულია, რომ ამხ. სტალინი ისეთივე სიმტკიცითა და გამჭრიახობით უხელმძღვანელებს, როგორც დღევანდლამდე, ჩვენი პარტიის ეროვნულ პოლიტიკას და ეს ხელმძღვანელობა უაღრესად ნაყოფიერი იქნება კომინტერნის ყველა სექციისათვის; ხოლო კომინტერნისათვის ეროვნულ-კოლონიალური საკითხის სწორი ლენინური დაყენება და სწორი პოლიტიკა ამ საკითხში წარმოადგენს ერთ-ერთ უსაჭიროეს პირობას, რომ საერთაშორისო იმპერიალიზმის გადამწყვეტი და საბოლოო დამარცხება მოხდეს.

ბ. ორჯონიკიძე

ამხ. ი. სტალინის დაბადების 50 წლის თავი

სტალინის შესახებ დღეს მთელი ქვეყანა სწერს. ცოტა არ დაიწერება მომავალშიც. სხვანაირად არც შეიძლება. იმ კაცის შესახებ, რომელმაც 50 წელიწადი იცხოვრა და აქედან 30 წელიწადზე მეტი რევოლუციონურ ორომტრიალში გაატარა, ამჟამად კი მთელი მსოფლიოს კომუნისტური მოძრაობის სათავეში იმყოფება, რასაკვირველია, დასწერენ და დასწერენ სხვადასხვანაირად: მტრები დასწერენ სიძულელით, მეგობრები -- სიყვარულით. და, მიუხედავად ამისა, საეჭვოა ვინმემ მოგვეცეს ამომწურავი დახასიათება სტალინის, როგორც პროლეტარული რევოლუციონერის, პოლიტიკოსის, ორგანიზატორისა და ამხანაგის.

თავისი რევოლუციონური მოღვაწეობა სტალინმა საქართველოში დაიწყო. მენშევიკებსა და ბოლშევიკებს შორის ბრძოლის დაწყების პირველი დღეებიდანვე სტალინი უყოყმანოდ დადგა ლენინის მხარეზე და უკვე 1905 წლის დასაწყისიდან ხდება ბოლშევიკების უდავო ხელმძღვანელი ჯერ საქართველოში, შემდეგ წლებში კი მთელს ამიერკავკასიაში. სტალინი უკვე ამ დროს ხდება მენშევიკებისათვის ყველაზე უფრო საძულველი ყველა კავკასიელი ბოლშევიკებიდან. წვრილ-ბურჟუაზიულ გლეხურ საქართველოში მენშევიკები იმარჯვებენ ჩვენზე. საქართველო ხდება მენშევიზმის ციხე-სიმაგრე. კავკასიელ ბოლშევიკებს თავისი მოღვაწეობის ცენტრი გადააქვთ პროლეტარულ ბაქოში. აქ 1907 წ., ლონდონიდან დაბრუნებული სტალინი სათავეში უდგება ბოლშევიკებს და გააფთრებულ ბრძოლას აწარმოებს მენშევიკების წინააღმდეგ. ორი თვის შემდეგ ბაქოს ორგანიზაციის დიდი უმრავლესობა უკვე ჩვენს მხარეზეა. მენშევიკებმა არ ისურვეს ორგანიზაციის უმრავლესობას დამორჩილებოდნენ, მოახდინეს განხეთქილება და თვითონვე ასტეხეს ფარისევლური ყვირილი განხეთქილების შესახებ, რომელიც ვითომ სტალინმა შეიტანა ბაქოს ორგანიზაციაში. სტალინს ძლიერ ნაკლებად აფიქრებს მენშევიკებთან განხეთქილება. ბოლშევიკები განაგრძობენ ბაქოს პროლეტარიატის შეკავშირებას.

1907 წ. შემოდგომაზე ბაქოს პროლეტარიატი იწყებს ბრძოლას კოლექტიური ხელშეკრულებისა და ნავთის მრეწველებთან თათბირის გარშემო. ბაქოს ორგანიზაციის წინაშე დაისვა კითხვა: მონაწილეობა

მივიღოთ ნავთის მრეწველებთან თათბირზე, თუ ბოიკოტი გამოვეყენებოდით მას. ბოლშევიკების ერთი ნაწილი მზად იყო მონაწილეობა მიეღო თათბირზე, ბოლშევიკების მეორე ნაწილმა სტალინის მეთაურობით კითხვა ასე დააყენა: თათბირზე მონაწილეობა მივიღოთ, მაგრამ იმ პირობით, თუ ნავთის მრეწველები მოლაპარაკებაში მონაწილე მხარედ იცნობენ არა ცალკე ქარხნებისა და სარეწაოების მუშებს, არამედ პროფკავშირებს და უზრუნველყოფილი იქნება მუშების დელეგატების არჩევნების თავისუფლება, მათი ხელშეუხებლობა და პრესის თავისუფლება. სტალინის თვალსაზრისში გაიმარჯვა ბოლშევიკებს შორის და ჩვენ, ბოლოსა და ბოლოს, 1907 წლიდან გავშალეთ გრანდიოზული კამპანია ნაკაზების შესამუშავებლად და დელეგატების ასარჩევად. რაღაც ათი დღისა თუ ორი კვირის განმავლობაში ბაქოში თავისუფლად მუშაობდა მუშათა პარლამენტი. ეს იმ დროს, როცა რუსეთში უკვე ხეიმობდა შავბნელი რეაქცია. და ბოლოს, რეაქციის ტალღამ მოაღწია ბაქომდეც და სტალინს თავი ამოაყოფინა ბაილოვის (ბაქო) ციხეში. ამ დროს ხდება განხეთქილება ბოლშევიკებს შორის — ლენინსა და ბოგდანოვს (მომავალ ვაერიოდოველს) შორის უცხოეთში. ბაქოს ბოლშევიკები სტალინის მეთაურობით ყოველგვარი ყოყმანის გარეშე დგებიან ლენინის მხარეზე. პირდაპირ უნდა ითქვას, რომ სტალინი იყო და რჩება ლენინის ერთგულ მოწაფედ. არ ყოფილა არცერთი შემთხვევა, რომ მას უთანხმოება მოსვლოდეს ლენინთან. ლენინმა იცოდა ვისთან ჰქონდა საქმე, დიდად აფასებდა და ენდობოდა მას.

როცა 1912 წლის დასაწყისში გამოჩნდა მუშათა მოძრაობის ახალი გაძლიერების ნიშნები და ლენინმა საბოლოოდ ორგანიზაციულად (პრაქტიკა, 1912 წ.) გასწყვიტა კავშირი მენშევიკებთან და შეუდგა დამოუკიდებელი ბოლშევიკური პარტიის მშენებლობას, ის პრალის კონფერენციაზე წინადადებას იძლევა ცენტრალურ კომიტეტში არჩეულ იქნეს იმ დროს გადასახლებული სტალინი. და აი ახლა, როცა ყოველგვარი ტროცკები სწერენ და ლაპარაკობენ სტალინის როლის შესახებ ჩვენი პარტიისა და რუსეთის რევოლუციონური მოძრაობის ისტორიაში, ისინი ივიწყებენ ერთ პატარა „წვრილმანს“. ეს ის, რომ შავბნელი რეაქციის წლებში, როცა იქმნებოდა და შენდებოდა ჩვენი ბოლშევიკური ორგანიზაციები რუსეთში, რომლებმაც ოქტომბრის დღეებში შეუტყეს კაპიტალიზმის სიმაგრეებს, სტალინი იყო ლენინის ერთგული მოწაფე, რომელიც მთელ თავის ენერჯიას და მთელს თავის ორგანიზატორულ ნიქს ანდომებდა ბოლშევიკური

ორგანიზაციის შექმნას რუსეთში. ბატონი ტროცკები ამ დროს მკაცრ ბრძოლას აწარმოებდნენ ლენინისა და მისი პარტიის წინააღმდეგ. კაცი ლენინის იდეების უსახლეროდ ერთგული უნდა ყოფილიყო, რომ იდეური გზააბნეულობის და ორგანიზაციული ნგრევის წლებში დარჩენილიყო დიდი მასწავლებლის ერთგული. სწორედ ამგვარი ერთგული და ურყევი იყო სტალინი. სტალინის დამახასიათებელი თვისება იყო და არის ლენინიზმის ერთგულება, რკინისებური ნებისყოფა ლენინიზმის განხორციელების საქმეში და უდიდესი ორგანიზაციული ნიჭი. მთელი თავისი სიდიადით სტალინი ჩვენ წარმოგვიდგა ვლადიმერ ილიჩის სიკვდილის შემდეგ. ბრძოლა ტროცკიზმთან და მემარჯვენეთან სტალინის ხელმძღვანელობით ჩატარდა. ტროცკისტებისა და მემარჯვენეთა გამარჯვება დაღუპვას უქადდა საბჭოთა ხელისუფლებას, მაგრამ პარტიამ სტალინის ხელმძღვანელობით დაიცვა ლენინური პოზიციები ტროცკისა და მემარჯვენეთა წვრილბურჟუაზიული იდეოლოგიების შემოტევისაგან და საბჭოთა კავშირი გამოიყვანა სოციალისტური მშენებლობის ფართო გზაზე, რკინისებური მთლიანობით შეამჭიდროვა პარტია ლენინური ცენტრალური კომიტეტის გარშემო.

ტროცკისტებისა და მემარჯვენეთა გაცამტვერება წარმოადგენს ოქტომბრის რევოლუციისა და მისი ორგანიზატორის — ვლადიმერ ილიასძე ლენინის შემდგომს გამარჯვებას. ეს გამარჯვება მოიპოვა მისმა პარტიამ და მისმა ცეკამ მისი მოწაფის — სტალინის — ხელმძღვანელობით.

დღე, მსოფლიო კომუნიზმის მტრებმა სიძულვილით მოიხსენიონ მისი სახელი, ჩვენ მთელის გულწრფელობით ვუსურვებთ ამხ. სტალინს მტკიცე ჯანმრთელობას და კიდევ მეტ წარმატებებს საბჭოთა კავშირში სოციალისტური მშენებლობისა და ლენინიზმის დროშით მსოფლიო პროლეტარული რევოლუციის გამარჯვების გზაზე.

ფ. მახარაძე

ლენინის ყველაზე შეუდრეკელი და საუკეთესო მოწაფე.

ამხ. სტალინს მისი დაბადებიდან ორმოცდაათი წლის შესრულების აღნიშვნა უსწრებს საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის, საკავშირო კომპარტიის (ბ) ბელადის სახელოვან სადარაჯოზე. იგი ჩვენი პარტიის ბელადი გახდა არა მარტო იმის მეოხებით, რომ უანგაროდ ერთგულია მუშათა კლასის ინტერესებისა, არა მარტო იმ თავგანწირული ბრძოლის მეოხებით, რომელსაც იგი განუწყვეტლივ, რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში აწარმოებდა პროლეტარიატის და გლეხობის მტრების წინააღმდეგ, არამედ იმ გამობრძმედის მეოხებითაც, რომელიც რევოლუციონური ბრძოლის წლებში მიიღო მან ბოლშევიკური პარტიის რიგებში პარტიის უშუალო ხელმძღვანელობით.

ცნობილია, რომ ამხ. სტალინმა (ი. ბ. ჯულაშვილმა) რევოლუციონური მუშაობა დაიწყო ჩვენში, ტფილისში, და რომ ის თავიდანვე მიემხრო სოციალ-დემოკრატიულ მოძრაობას მუშათა შორის.

პირველად მე მას შევხვდი, რამდენადაც მახსოვს, 1896 წელს, ტფილისში. ეს პირველი შეხვედრა კარგად დამანახსოვრდა. იგი მაშინ უკვე ჩამოყალიბებული მარქსისტი იყო, მას ჰყავდა წრე, რომელშიაც უმთავრესად მაშინდელი რევოლუციონურად განწყობილი ახალგაზრდობა შედიოდა. საინტერესოა აღინიშნოს, რომ ამხ. სტალინი მაშინვე დიდი ინტერესს იჩენდა ნაციონალური საკითხისადმი, ვინაიდან ამის შესახებ მაშინ, ჩვენს პირველ გაცნობისათანავე, მომცა რამდენიმე შეკითხვა. უნდა ითქვას, რომ ამხ. სტალინი მკვეთრად ერჩეოდა იმ ახალგაზრდა რევოლუციონერებში, რომლებსაც მე მაშინ ვხვდებოდი. იგი განირჩეოდა, პირველ ყოვლისა, თავისი პირდაპირობით და ცნობისმოყვარეობით, საკითხებისადმი კრიტიკული მიდგომით და აგრეთვე იმ თავისებური ფანატიზმით, რომლითაც იგი ეკიდებოდა თავის საქმეს. მის მაშინდელ მუშაობაზე შემიძლია შემდეგი ვთქვა: იგი მთელი თავისი არსებით ჩაება რევოლუციის საქმეში, აწარმოებდა პროპაგანდასა და აგიტაციას ტფილისის მუშებს შორის, შეუსისხლხორცდა ამ მუშაობას. მთელი ეს მუშაობა, რა თქმა უნდა, მიმდინარეობდა არალეგალურ წრეებსა და ორგანიზაციებში, სასტიკი კონსპირაციის პირობებში. საჭირო იყო ამ პირობებს შეგუებოდით, დახელოვნებულიყავით სხვადასხვა საშუალების გამონახვაში, რომ გაგეცურებიათ პოლიციელები და ჟანდარმები

და დროზე გასხლტომოდით მათ კლანჭებს. მაშინ ჩვენ ამ მხრივ არავითარი გამოცდილება არ მოგვეპოებოდა. ჩვენ თვითონ გვიხდებოდა კონსპირატიული მუშაობის საშუალებათა გამონახვა. უნდა ითქვას, რომ ჩვენს ორგანიზაციებს ამ მხრივ შეეძლოთ დიდი წარმატებები დაეკეცნათ. განსაკუთრებით დიდ უნარს იჩენდენ ახლანდელი სტალინი, რომელიც მაშინ ცნობილი იყო „კობას“ სახელით, და მისი ღირსეული მოწაფე — განსვენებული ამხ. კამო. ყოველივე ის, რასაც ისინი სჩადიოდენ ჟანდარმებისა და პოლიციელების მოსატყუებლად, იწვევდა მახლობელი ამხანაგების გაკვირვებას და აღტაცებას.

ამხ. სტალინი, ანუ კობა, ძალიან მალე გადაიქცა ერთ-ერთ პოპულარულ და საყვარელ ბელადად ტფილისის, ბათუმის, ჭიათურის, ქუთაისის, ხაშურის, ხოლო შემდეგ ბაქოს მუშებშიაც. ამ ქალაქების ყველა ძველ მუშას კარგად ახსოვს ამხ. კობა და მისი მჩქეფარე რევოლუციონური მუშაობა, რომელმაც ყველგან ღრმა კვალი დასტოვა.

ცნობილია, რომ რევოლუციონური მოძრაობა ჩვენში შეტად სწრაფი ტემპით იზრდებოდა, ამასთან ერთად იზრდებოდა და ვითარდებოდა მუშათა კლასიც. თანდათანობით და სწრაფად გროვდებოდა რევოლუციონური გამოცდილება, ვითარდებოდა რევოლუციონური ტრადიციები. რევოლუციონურ ბრძოლებში და მუშების რევოლუციონურ შეტაკებებში ჟანდარმერიასა და მეფის ჯალათებთან ეწრთობოდენ მუშათა კლასის ბელადებიც. პირველ რიგში ეს უნდა ითქვას ამხ. კობას შესახებ.

ჩვენ ვიცით, რომ რევოლუციის დროს ყველაფერი ძირ-ფესვიანად ირღვევა, ყველაფერი აღიგვება და ქვა ქვაზე აღარ რჩება.

რევოლუციის დროს იგივე მოსდის რევოლუციონერებს და რევოლუციის ეგრეთწოდებულ ბელადებსაც კი. რევოლუცია ადვილი საქმე როდია. იმათგან, ვინც სიტყვიერად თანაუგრძნობს რევოლუციას და ხოტბასაც კი ასხამს მას, ყველა როდი რჩება საქმით მისი ნამდვილი ერთგული. მათ ნაწილს არაერთხელ უღალატნია მუწათა ინტერესებისათვის და რევოლუციონერებიდან კონტრრევოლუციონერებად გადაქცეულა. სიტყვიერ „რევოლუციონერთა“ მეორე კატეგორია რეაქციის დადგომისთანავე უკან გარბოდა და სამარცხვინოდ სტოვებდა რევოლუციის რიგებს. რევოლუციის საქმისადმი აშკარა ღალატის ან მხდალი გაქცევის ასეთი მაგალითები რევოლუციონური მოძრაობის ისტორიამ ბევრი იცის. ამას მეტყველებს მეორე ინტერნაციონალის ისტორია, მენშევიკური პარტიის ისტორია ჩვენში. ეს მთელ პარტიებს მოსდიოდა. რა თქმა უნდა,

ბოლშევიკების პარტიაშიაც ყოფილა ბოლშევიზმისაგან ჩამოშორების შემთხვევები. მაგრამ ეს ერთეული შემთხვევები იყო. ბოლშევიზმი საერთოდ აღმოჩნდა მუშათა კლასის ყველაზე შეუდრეკელი, ყველაზე მტკიცე და ბოლომდე რევოლუციონური პარტია. ეს ახლა დამტკიცებულია იმ სამი რევოლუციის ისტორიით, რომლებიც საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატმა განვლო. ბოლშევიკური პარტია ეყრდნობა **მარქსისა და ენგელსის რევოლუციონურ მოძღვრებას** და ლენინის სკოლას. ლენინმა რევოლუციონური მოძრაობის დასაწყისშივე წამოაყენა **მეფის თვითმპყრობელობასთან და კაპიტალისტურ ბურჟუაზიასთან საბრძოლველად პროფესიონალურ რევოლუციონერთა კადრის შექმნის იდეა.**

რევოლუციონურმა ტაქტიკამ და რევოლუციონურმა სტრატეგიამ, რომლებიც შეიმუშავა ლენინმა ყოფილი მეფის რუსეთის პირობებთან შეფარდებით, უზრუნველჰყვეს ჩვენი პარტიის უდიდესი გამარჯვება. მაგრამ ეს გამარჯვება მან მოიპოვა მთელ რიგ უსასტიკეს დამარცხებათა შემდეგ. ეს დროებითი დამარცხებები იყო, და ჩვენი პარტია არასოდეს არ სცნობდა თავს დამარცხებულად, იგი როდი წუწუნებდა და გულს როდი იტეხდა, არამედ, პირიქით, ხელახლა იკრებდა თავის ძალებს და ემზადებოდა ახალი ბრძოლისათვის, ახალი შეტაკებებისათვის. ლენინი იყო ორგანიზატორი სისტემატიური ბრძოლისა კაპიტალიზმის უღლის დასამხოვად. მან თავის ირგვლივ გააერთიანა რევოლუციონურ მარქსისტ-ლენინელთა მჭიდრო კადრი. ეს იყო ლენინიზმის ნამდვილი სკოლა. ამ სკოლას დიდი წინააღმდეგობა გაუწიეს ოპორტუნისტულმა და რევიზიონისტულმა ელემენტებმა, რომლებიც მაშინ ჩვენს პარტიაში მოიპოვებოდენ; სხვადასხვა სოციალ-დემოკრატიული ჯგუფების, უმთავრესად ნამდვილი და მომავალი მენშევიკების მხრივ დაიწყო გაბოროტებული ბრალდებები, ღვარძლიანი გამოსვლები და დაცინვა. დაიწყო ბოლშევიკების საშინელი დევნა. მაგრამ ეს ვერ აშინებდა მათ, ვინაიდან, ყოველგვარი ინსინუაციისა და ცილისწამების მიუხედავად, მუშათა კლასი, განსაკუთრებით მისი ავანგარდი, ბოლშევიკებს მიჰყვებოდა. სწორედ მარქსისტ-ლენინელთა ამ ჯგუფში აღმოჩნდა სტალინიც. ლენინმა თავიდანვე შეაფასა მისი არაჩვეულებრივი ნიჭი, შეაფასა იგი, როგორც შეუდრეკელი და მედგარი რევოლუციონერი და არალეგალური მუშაობის ორგანიზატორი.

ბოლშევიკური ფრაქციის ხელმძღვანელი ლენინელთა კადრი დაულალავად მუშაობდა, როგორც რუსეთის შიგნით, ისე საზღვარგარეთ. თებერვლის და, განსაკუთრებით, ოქტომბრის რევოლუციის

შემდეგ ამ კადრის როლი და მნიშვნელობა თვალსაჩინოდ გაიზარდა. ოქტომბრის დიდი რევოლუცია ერთგვარი უდიდესი გამოცდა, ერთგვარი ეკზამენი გამოდგა როგორც მთელი რევოლუციონური პარტიებისათვის (ყოველ შემთხვევაში ისინი ასე უწოდებდნენ თავს), ისე ცალკე რევოლუციონურ მოღვაწეთათვის რევოლუციონურ სიმტკიცესა და შეუდრეკლობაში. ბოლშევიკების ზოგიერთი ბელადებიც კი შეყოყმანდნენ პროლეტარიატის მიერ სახელმწიფო ძალა-უფლების რევოლუციონური გზით დაპყრობის პერსპექტივის წინაშე და, ამრიგად, სინამდვილეში ისინი პროლეტარიატის დიქტატურის გამოცხადების წინააღმდეგ წავიდნენ.

ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ დაწყებული სამოქალაქო ომი თითქოს რკინის საცრით არჩევდა ვარგისთ უვარგისთაგან, ერთგულს, შეუდრეკელს, მტკიცე ბოლშევიკებს რბილტანიან და მერყევ ელემენტებისაგან. ეს ჩვენი პარტიის ხელმძღვანელ ფენებსაც კი შეეხო. რუსეთის კომპარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის წევრებს შორისაც კი იჩენდნენ თავს ოპოზიციონური განწყობილებანი ლენინური ხელმძღვანელობის წინააღმდეგ, ეს განწყობილებები დაჯგუფებებად იქცეოდნენ, თავი იჩინა ყოველნაირმა გადახრებმა და გადახვევებმა ბოლშევიზმის გენერალური ხაზიდან, „მემარცხენე“ ფრაზებისა და „მემარცხენე“ ლოზუნგების დროშის ქვეშ. ყოველივე ეს ხდებოდა განსაკუთრებით საშიშ და კრიტიკულ მომენტებში, გაძლიერებულ სამოქალაქო ომის დროს, როდესაც საბჭოთა ხელისუფლების ბედი პირდაპირ ბეწვზე ეკიდა. პროლეტარიატის დიქტატურის შენარჩუნება დამოკიდებული იყო მტკიცე ნებისყოფაზე, დისციპლინაზე, შეუდრეკლობაზე და ბოლშევიკური პარტიის გენერალური ხაზისადმი ერთგულებაზე. ყველა ამ მომენტში ამხ. სტალინი იჩენდა განსაცვიფრებელ სიმტკიცესა და შეუდრეკლობას. ერთი შემთხვევაც კი არ ყოფილა, რომ მას თუნდაც ოდნავი ყოყმანი შემჩნეოდეს ჩვენი პარტიის გენერალურ ხაზზე დგომის დროს, მაშინ როდესაც ჩვენი პარტიის მეტად თვალსაჩინო ბელადებიც კი არაერთხელ იჩენდნენ მერყეობას და ბოლშევიზმ-ლენინიზმის გენერალური ხაზიდან გადახვევას.

მაგალითები რამდენიც გენებოთ იმდენია. პროლეტარიატის დიქტატურა გლეხურ წვრილ-ბურჟუაზიულ ქვეყანაში უთუოდ ჰქმნიდა და ჰქმნის ნიადაგს ყველა ასეთი გადახრისა და მერყეობისათვის და რომ პარტიას ძირშივე თავის დროზე არ აღეკვეთა ეს მერყეობა და გადახრები, ეს დალუპვის საფრთხეს შეუქმნიდა საბჭოთა ხელისუფლებას. ყველა ამ გადახრასა და მერყეობასთან ბრძოლაში ამხ.

სტალინი როგორც ლენინის დროს, ისე მისი სიკვდილის შემდეგ ჩვენი პარტიის ყველაზე მოწინავე რიგებში იყო და დარჩა.

აი რაშია მისი დაუფასებელი დამსახურება პარტიისა და პროლეტარიატის წინაშე. რევოლუციონური ტაქტიკისა და სტრატეგიის ყველა საკითხში იგი ლენინური თეორიისა და პრაქტიკის საუკეთესო გამომხატველია.

იგი გამოსავალს პოულობს ყველაზე დახლართულ და ურთულეს მდგომარეობიდან.

მაგრამ ყველაზე მნიშვნელოვანი მისი დამსახურება უკანასკნელ წლებში არის **ტროცკიზმისა და მემარჯვენე უკლონიზმის** საბოლოოდ გამოაშკარავება. ამჟამად იმის წარმოდგენაც კი ძნელია, თუ რა საფრთხე მოელოდა ჩვენს პარტიას და საბჭოთა ხელისუფლებას ყველა ამ „მემარცხენე“ და მემარჯვენე მერყეობისა და გადახრების არა თუ გამარჯვებით, არამედ გაძლიერებითაც. ამხ. სტალინმა დროზე შეამჩნია ეს საფრთხე და მოუწოდა პარტიას დაეწყო უღმობელი ბრძოლა როგორც „მემარცხენე“, ისე მემარჯვენე უკლონიზტების წინააღმდეგ. მაგრამ ამ ბრძოლას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს არა მარტო ჩვენთვის, საკავშირო კომპარტიისათვის (ბ), არამედ ყველა დანარჩენი კომპარტიისათვისაც, კომინტერნის ყველა სექციისათვის, საბოლოო ანგარიშით მთელი საერთაშორისო პროლეტარიატისთვის.

ამხ. სტალინის მიერ განვლილი გზა პირდაპირ არაჩვეულებრივია თავისი უდიდესი სიძნელეებით. ეს მოწმობს მისი თეორიული შეხედულებებისა და რევოლუციონური გამოწრთობის მთლიანობასა და პარმონიულობას. იგი იზრდებოდა და ვითარდებოდა პარტიის ზრდასთან ერთად, მაგრამ მთავარი ის არის, რომ იგი წინ უსწრებდა პარტიის ზრდას. აი რატომ არის იგი **ნამდვილი ბელადი**. მაგრამ ამხ. სტალინს, თავისი ორმოცდათი წლის მიუხედავად, კიდევ არ ამოუწურავს თავისი შესაძლებლობანი. პირიქით, იგი სწორედ ისეთ ასაკში შედის, როდესაც მას, თავისი ხანგრძლივი რევოლუციონური გამოცდილების გამოყენებით, შეუძლია კიდევ უფრო მეტად გამოიჩინოს თავისი შემოქმედებითი ენერგია. ხოლო ენერგია და ძალღონე მას, საბედნიეროდ, ჯერ კიდევ ძალიან დიდი აქვს. გულწრფელად ვულოცავ მას დღეს დაბადებიდან ორმოცდათი წლის შესრულებას და, როგორც მის ძველ თანამებრძოლსა და მეგობარს, არ შემიძლია არ ვუთხრა: „კობა, გაგიმარჯოს!“

3. ადორატსკი

ი. ბ. სტალინი, როგორც ლენინიზმის თეორეტიკოსი.

ამხ. სტალინის როლი, როგორც პროლეტარიატის წინამძღოლის და მეთაურისა, ყველას მიერ ცნობილია, თვით ჩვენი მტრებისგანაც კი. მაგრამ გაცილებით უფრო ნაკლებადაა ცნობილი და შეფასებული მისი მნიშვნელობა, როგორც ლენინიზმის თეორეტიკოსის, არსებითად კი ამ უკანასკნელს არა ნაკლები მნიშვნელობა აქვს. ამხ. სტალინის როლი, როგორც თეორეტიკოსის, ისეთივე დიდია, როგორც მისი როლი, როგორც მეთაურისა და წინამძღოლისა. ამას მიხედვება ყველა, ვისაც გაეგება, თუ რა არის მარქსიზმი-ლენინიზმი. ჩვენი დროის პროლეტარიატის მეთაურს არ შეუძლია გასწიოს ნამდვილი მეთაურობა, თუ კი ის იმავე დროს დიდი თეორეტიკოსიც არ არის.

მარქსიზმი შეიცავს არა მარტო თეორიას, არამედ მასების პრაქტიკულ მოძრაობასაც, მათ გარდამქმნელ, რევოლუციონურ მოქმედებასაც. მარქსიზმისათვის მნიშვნელობა აქვს არა მარტო გამოჩენილ თეორეტიკოსებს, რომელნიც განმარტავენ და ახსნიან არსებულ ისტორიულ პროცესებს, არამედ მუშათა კლასის მთელს მასას, რომელიც ბრძოლას აწარმოებს და საზოგადოდ მთელს ხალხს, რომელიც ისტორიულ მოძრაობაში, რევოლუციაში იღებს მონაწილეობას. მარქსიზმ-ლენინიზმის თეორიას ასაზრდოებს მასების: ბრძოლის გამოცდილება, გამოცდილება, რომელიც შესწავლილ უნდა იქნეს დიდის ყურადღებით. ამ თეორიას მხოლოდ მაშინ აქვს ნამდვილი ღირებულება, როდესაც ის ასახავს ობიექტური პირობების საერთო ჯამს, როდესაც ის მხედველობაში იღებს ამა თუ იმ ქვეყანაში არსებული ყველა კლასის ერთმანეთდამი დამოკიდებულებას და აგრეთვე ქვეყნების ერთმანეთს შორის დამოკიდებულებას.

მაგრამ თეორია არ უნდა იყოს რაღაც მაჩანჩალასებური და მხოლოდ ფაქტების რეგისტრაციაში გამტარებელი. ის უნდა იყოს რევოლუციონური. „რევოლუციონური თეორიის გარეშე არ შეიძლება რევოლუციონური მოძრაობა“—ამბობდა ლენინი. აღმოცენდება რა და ვითარდება „რევოლუციონურ პრაქტიკასთან განუწყვეტელ კავშირში“, თეორია ხდება „მუშათა მოძრაობის უდიდეს ძალად“ (სტალინი—„ლენინიზმის შესახებ“, გვ. 89), ვინაიდან ის იძლევა მოძრაობის საერთო გაგებას მთელი მისი მოცულობით და თან მხედველობიდან არ უშვებს საბოლოო მიზანს, ხელს უწყობს მოძრაობის

ყოველ ეტაპზე საერთოდ მთელი მოძრაობის ინტერესების დაცვას, იძლევა ყოველი მომენტის თავისებურობის, როგორც წინა მოვლენიდან მომდევნოზე გადასვლის გაგებას, იძლევა ნათელ წარმოდგენას იმაზე, თუ საიდან და რათ ხდება ეს გადასვლა.

„მხოლოდ თეორიას შეუძლია,—ამბობს ამხ. სტალინი,—მისცეს მოძრაობას დარწმუნება, გარკვევის ძალა და ირგვლივ არსებული მოვლენების შინაგანი დამოკიდებულების შეგნება, ვინაიდან მას, და მხოლოდ მას, შეუძლია დაეხმაროს პრაქტიკას, გაიგოს არა მარტო ის, თუ როგორ და საით მიემართებიან კლასები ამჟამად, არამედ ისიც, თუ როგორ და საით უნდა მიემართონ ისინი ახლო მომავალში“ („ლენინიზმის შესახებ“, გვ. 89).

მხოლოდ ასეთი თეორიის დაძლევის პირობებში შეუძლია თანამედროვე პროლეტარიატის წარმომადგენელს შეასრულოს თავისი დანიშნულება, როგორც მასების მეთაურმა, რომელიც პასიურად კი არ მიჰყვება მოძრაობის სტიქიური სრბოლის ყოველ მიხვევ-მოხვევას, არამედ ყოველ ძალას ხმარობს მისთვის, რომ ასწიოს მასების შეგნების დონე და განვითარების სვლა სასურველი გზით წარმართოს, იბრძოლოს გზის არჩევისათვის, როგორც ამას გვასწავლიდა ლენინი. „რევოლუცია დაგვასწავლის ჩვენ, დაასწავლის ხალხის მასებს,—სწერდა ლენინი 1905 წელს თავისი ბროშურის „ორი ტაქტიკა“ წინასიტყვაობაში.—მაგრამ საკითხი მებრძოლი პოლიტიკური პარტიისათვის ამჟამად მდგომარეობს იმაში, თუ რამდენად შევძლებთ ჩვენ ვასწავლოთ რამე რევოლუციას“ (თხზულებანი, ტომი VIII, გვ. 32). მაგრამ რომ ასწავლო, ჯერ თვითონ უნდა იცოდეს, თუ რა უნდა მოსთხოვო. აი, თუ ასეთი ცოდნა, თუ ასეთი რევოლუციონური თეორია არა აქვს პიროვნებას, ისე წარმოუდგენელია თანამედროვე პროლეტარიატის მეთაურად ყოფნა.

ამხ. სტალინი არის მეთაური პროლეტარიატისა და ამავე დროს ლენინიზმის უგამოჩენილესი თეორეტიკოსიც.

მოკლე წერილში, რასაკვირველია, ყოველად შეუძლებელია ოდნავ მაინც სისრულით დავახასიათოთ ამხ. სტალინის ნამუშევრის თეორიული მნიშვნელობა, შეიძლება მხოლოდ რამდენიმე მთავარი მომენტის აღნიშვნა; და ჩვენც აქ მხოლოდ შემდეგს აღვნიშნავთ:

ამხ. სტალინიმა მოგვცა კლასიკური განმარტება, დაფასება და დახასიათება ლენინიზმისა,—საუკეთესო სახელმძღვანელო ლენინიზმის შესასწავლად.

ამხ. სტალინის ყოველ გამოსვლაში, სიტყვებში, წერილებში თუ მოქმედებაში არის ის, რაც „მარქსიზმის ცოცხალ სულს“ შეადგენს —რევოლუციონური დიალექტიკა.

ამხ. სტალინის თეორიული ხელმძღვანელობა გამოიხატება პროლეტარიატის მოწინააღმდეგე თეორიებთან თანდათანობით, დინჯს და მედგარს ბრძოლაში. უმაჯორესი ის არის, რომ ამხ. სტალინი ასეთივე სიმტკიცით, ასეთივე სწორი ხაზით და ასევე შეურყევლად რევოლუციონური მარქსიზმ-ლენინიზმის მიხედვით უხელმძღვანელებს მასებს კომუნისტებისათვის ბრძოლაში; აქ აღსანიშნავია მისი მჭიდრო, ცოცხალი კავშირი მასებთან, არა უბრალო შეგუება მათთან, არამედ მათთან ერთად მედგარი სვლა წინ და ხელის შეწყობა უმაღლეს საფეხურზე მათ დასაყენებლად.

ამხ. სტალინის თეორიული ნაშრომნი ყველასათვის ცნობილია და ჩვენ არ შევჩერდებით აქ მათ შეფასებაზე. აღვნიშნავთ მხოლოდ იმ გარემოებას, რომ მის ნაშრომებში, როგორცაა „ლენინიზმის საფუძვლების შესახებ“, „ლენინიზმის საკითხებისათვის“ საუკეთესოადა დახასიათებული ლენინის თეორია. ამ ნაშრომების ენა ისეთია, რომ ის გასაგებია ყოველი მოაზროვნე, ყოველი შეგნებული მუშისათვის. როგორც ამ ნაშრომებში, ისე სხვა მთელ რიგ მის ნაწერებში საკითხების გარჩევა და გაშუქება ხდება მოძრაობის პრაქტიკულ ამოცანებთან რაც შეიძლება მჭიდროდ დაკავშირებით. თეორია და პრაქტიკა აქ მეტად მოხდენილადაა ერთმანეთთან შეთანხმებული.

ამხ. სტალინი მართალია, როდესაც ამტკიცებს, რომ ლენინიზმის ძირითადი საკითხია პროლეტარიატის დიქტატურა. და მართლაც სწორედ ეს საკითხია ძირითადი მთელი ჩვენი ისტორიული ეპოქისათვის, ვინაიდან დადგა „ერა რევოლუციებისა“, როგორც ამბობდა ლენინი ჯერ კიდევ 1914—15 წლებში; ამ რევოლუციის მთავარი ხელმძღვანელი ძალა, იმპერიალიზმის მიერ დამონებული და დაჩაგრული გივანტური მასების მეთაური, კაცობრიობის დიდი უმრავლესობის მეთაური ჩვენი დროის პროლეტარიატია, რომელიც ამყარებს თავის დიქტატურას იმ მიზნით, რომ საბოლოოდ ააშენოს უკლასო კომუნისტური საზოგადოება.

პროლეტარიატის დიქტატურის იდეის ფუძეს კი, ამხ. სტალინის განმარტებით, რომელიც მას მსოფლიო რევოლუციის მეთაურის და თეორეტიკოსის—ლენინის გენიალური თეორიიდან გამოყავს, შემდეგი საკითხები წარმოადგენს: იმპერიალიზმის საკითხი, იმპერიალიზმის ნახტომისებური ხასიათის განვითარების საკითხი, ერთს ქვეყანაში სოციალიზმის გამარჯვების საკითხი, პროლეტარიატის სახელმწიფოს საკითხი, ამ სახელმწიფოს საბჭოთა ფორმის საკითხი, პროლეტარიატის დიქტატურის სისტემაში პარტიის დანიშნულების საკითხი, სოციალიზმის აღმშენებლობის გეზების საკითხი“ (ლენინიზმის შესახებ“,

გვ. 13). პროლეტარიატის დიქტატურის საკითხში შედის აგრეთვე პროლეტარიატის მოკავშირეთა, გლეხობის და აგრეთვე იმპერიალიზმის მიერ დაჩაგრული ერების საკითხები. და ყველა ამ საკითხზე ამხ. სტალინის ნაწერებში მოცემულია დასკვნები, თანამედროვე მდგომარეობის ახალ პირობებთან შეთანხმებით. ასეთია იმ უმთავრესი საკითხების წრე, რომელიც გაშუქებულია ამხ. სტალინის ნაწერებში.

შემდეგი მეტად დიდი მომენტი, თეორიული მხრით გადამწყვეტი, არის ის, რომ ამხ. სტალინი მარქსის და ლენინის მეთოდის—ერთგული მიმდევარია.

აქაც შეუძლებლად მიგვაჩნია ამხ. სტალინის, როგორც თეორეტიკოსის და მეთაურის, ამ დარგში მუშაობის თუნდაც ოდნავ მაინც დახასიათება. აუცილებელია აღინიშნოს და ხაზი გაესვას მხოლოდ შემდეგს: მატერიალისტური დიალექტიკის უმთავრეს დამახასიათებელ ნიშნებად ლენინი სთვლიდა: უნარს საკითხის სხვადასხვა პუნქტის, სხვადასხვა მხარის პირველ რიგში დაყენების და ხაზგასმისა, ამა თუ იმ პოლიტიკურ თუ ეკონომიურ პირობათა კონკრეტულ თავისებურებებთან შეფარდებით“ (თხზულებანი, ტ. I, გვ. 166).

ამხ. სტალინის ყოველ საჭირო გამოსვლაში, მის მიერ პროლეტარული პარტიის ხელმძღვანელობაში თვალში გეცემათ ის გარემოება, რომ მას შესწევს ამ მოთხოვნის სრული დაკმაყოფილების უნარი. მატერიალისტური დიალექტიკა ფორმალური მეთოდი როდია, ის არის გამოკვლევა ნამდვილი პროცესისა, არეკლვა მის თავისებურობათა. მეტად ძვირფასია ამხ. სტალინში მისი უნარი ახალი პირობების თავისებურობისათვის ალღოს აღებისა და ამის მიხედვით მთელი ყურადღების მიქცევისა იმაზე, რაც ამ მომენტისათვის უმთავრესია.

ამხ. სტალინის თხზულებები წარმოადგენს მშვენიერ მაგალითს განსახილველი მოვლენის სირთულის დანახვის, ისეთი დანახვის, რომ არ დაიბნე წვრილმანებში, გამოჰყო სწორედ არსებითი, დაიჭირო მისი განვითარების მოძრაობა და მიმართულება, დაინახო განვითარების ეტაპების თანმიმდევრობა, გაიგო საგანი არა ბრტყლად, როგორც სჩადის ამას ტროცკიზმი, არამედ დაიჭირო წინააღმდეგობათა მთლიანობა, მათი განუწყვეტელი კავშირი და მათი სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლა.

როგორც ასეთი განხილვის ერთერთს საუკეთესო მაგალითზე, ჩვენ შეგვიძლია მივუთითოთ თუნდაც ამხ. სტალინის მოხსენებაზე, რომელიც მან გააკეთა მოსკოვის ორგანიზაციის აქტივის წინაშე 1925 წლის 9 მაისს („ოპოზიციის შესახებ“ გვ. 169-177). ამ მის

სიტყვაში მოცემულია საერთაშორისო მდგომარეობის ე. წ. სტაბილიზაციის საუკეთესო გაშუქება და დახასიათება. მენშევიკები როდესაც სტაბილიზაციაზე ლაპარაკობდნენ, მარხავდნენ კიდევ რევოლუციას, ხედავდნენ რა კაპიტალიზმის მხოლოდ და მხოლოდ განმტკიცებას. ნამდვილად კი, როგორც ამას ამხ. სტალინი მიუთითებდა, „ერთიანი და ყოველის შემცველი კაპიტალიზმი აღარ არსებობს უკვე ქვეყნიერებაზე... მთელი მსოფლიო გაყოფილია ორ ბანაკად, ერთია—კაპიტალიზმის ბანაკი, რომელსაც სათავეში უდგას ინგლის-ამერიკის კაპიტალი, და მეორე კი სოციალიზმის ბანაკი, რომელსაც მეთაურობს საბჭოთა კავშირი“. და როდესაც ის ამ ორი ბანაკის, ორი სტაბილიზაციის შეფასებას იძლევა, როდესაც ის თითოეული მათგანის განვითარებას აღრიცხავს, ამხ. სტალინი გარკვევით აღნიშნავს, თუ როგორ ხდება ძალთა ახალი შეფარდებების საფუძველზე წინააღმდეგობათა თანდათანობითი ზრდა. შექმნილ მდგომარეობაში ორგვარი პროცესი მიმდინარეობს: „კაპიტალიზმს არ შეუძლია განვითარება“ ისე, რომ არ გაამწვავოს... ყველა წინააღმდეგობა და მით არ დააგროვოს ის პირობები, რომელიც ბოლოს და ბოლოს ხელს უწყობს კაპიტალიზმის დამხობას“ (174). საბჭოთა კავშირი კი მაგრდება, მისი ძალები იზრდება, იზრდება მშრომელთა მასების მისდამი სიმპატიები და რომ იმპერიალისტებმა კიდევ მოახერხონ ჩვენ ქვეყანაზე თავდასხმა, იმ შემთხვევაში ქვეყნიერების ყოველ ადგილზე მილიონობით გაჩნდებიან ჩვენი მოკავშირენი და ჩვენ ყოველ ძალას ვიღონებთ, რომ ეს ომი, რომელიც ჩვენს წინააღმდეგ იქნება მომართულ, გადაიქცეს იმპერიალიზმის წინააღმდეგ მიმართულ რევოლუციად.

მატერიალისტური დიალექტიკა მოითხოვს ბრძოლას, და, როდესაც ჩვენ ვიძლევიტ ამხ. სტალინის დახასიათებას, როგორც თეორეტიკოსისას, საჭიროა აღვნიშნოთ, როგორც მისი მუშაობის დამახასიათებელი თვისება, ენერგიული, თანდათანობითი და მოქნილი თეორეტიკული ბრძოლა იმ მიმდინარეობათა წინააღმდეგ, რომელნიც რევოლუციონურ მარქსიზმა ლენინიზმისადმი მტრულად არიან განწყობილი და ცდილობენ პროლეტარიატის მოქცევას ბურჟუაზიული იდეოლოგიის გავლენის ქვეშ. ჩვენ შეგვიძლია მოგავიგონოთ მისი ბრძოლა ტროცკიზმთან 1924—25 წლებში, ახალ ოპოზიციასთან 1926—27 წლებში და, ბოლოს, ბრძოლა მემარჯვენე გადახრასთან და მასთან შემრიგებლობასთან 1928—29 წლებში. თეორიული ბრძოლის კამპანიები, ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით და უახლოესი მონაწილეობით რომ ტარდებოდა, გამარჯვებით მხოლოდ

იმიტომ მთავრდებოდა, რომ ის მჭიდროდ არის დაკავშირებული მუშათა კლასის მასებთან, მოხდენილად გამოსთქვამს მათს ისტორიულს დანიშნულებას და ამოცანებს და მტკიცედ დგას მარქსიზმ-ლენინიზმის თეორიის კლდესავით მაგარ ნიადაგზე, იშვიათი ხელოვნებით სარგებლობს მატერიალისტური დიალექტიკით.

მთელ რიგ მტრებთან განუწყვეტელ ბრძოლაში გამაგრდა და განმტკიცდა ბოლშევიზმი ლენინის ხელმძღვანელობით 1903 წლიდან—1923 წლამდე. ამხ. სტალინი, ერთგულად მისდევს რა ლენინის გზას ამ დარგში, განაგრძობს ლენინის საქმეს, ავითარებს მას, ამხვილებს ყურადღებას, სხვადასხვა პოლემიკის დროს, საკითხებზე და მის სხვადასხვა მხარეზე ისტორიული განვითარების მიმდინარეობის მიხედვით და საშუალებას არ აძლევს არავის ოდნავად გადახაროს მაინც ლენინის თეორია, ლენინის პოლიტიკა და ტაქტიკა.

ტროცკიზმთან კამათში 1924—25 წლებში ბრძოლა სწარმოებდა პარტიის მთლიანობისათვის და გაშუქდა მთელი რიგი თეორიული საკითხები პარტიის შესახებ, მისი დანიშნულების შესახებ პროლეტარიატის დიქტატურის სისტემაში, გარდა იმისა, რომ ბრძოლა შეეხო მთელ რიგ სხვა საკითხებსაც, როგორც თეორიულს, ისე ისტორიულს (ოქტომბრის მნიშვნელობას და სხვა). 1926—27 წლებში გაშუქდა ერთს ქვეყანაში სოციალიზმის დამყარების საკითხი. ამასთან დაკავშირებით განხილულ იქნა შემდეგ ისეთი საკითხებიც, როგორცაა, მაგალითად, სოციალიზმის მშენებლობის გზების და აგრეთვე მრავალი სხვა დიდი მნიშვნელობის მქონე საკითხი. იმ საკითხებს, რომელიც იყო გაშუქებული და წამოყენებული მტრულად განწყობილ თეორიებთან (ტროცკიზმი, მენშევიზმი, მემარჯვენე გადახრა) პოლემიკაში, დიდი თეორიული მნიშვნელობა ჰქონდა და მასთან ერთად მათ პრაქტიკისთვისაც მეტად დიდი როლი ითამაშეს.

აქ ჩვენ ვუახლოვდებით უკანასკნელს და უმთავრესს მომენტს ამხ. სტალინის დახასიათებისათვის, როგორც თეორეტიკოსის, თეორიული დებულებების პრაქტიკულად განხორციელების, მასიური მოძრაობის საშუალებით მათი გატარების მომენტს. ეს მომენტი ყველაზე უფრო დიდია, ვინაიდან მასშია მარქსიზმის მთელი რაობა. ლენინი ამბობდა, რომ არავითარი სოციალიზმის შესახებ ლაპარაკიც კი არ შეიძლება, თუ მას კავშირი არ ექნა ნამდვილ მასიურ მუშათა მოძრაობასთან. და ლენინმავე ასწავლა ჩვენს პარტიას თეორიული ბრძოლის წარმოება, როგორც, კლასიური ბრძოლის განუშორებელი შემადგენელი ნაწილისა, რომელიც მასების პრაქტიკული მოქმედებისათვის აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს.

„თეორიული და პრაქტიკული მუშაობანი,—სწერდა ლენინი „ხალხის მეგობრებ“-ში, ერთდებიან ერთს მუშაობაში, რომელიც გერმანიის სოციალ-დემოკრატიის ვეტერანმა ლიბკნეხტმა ასე სხარტად დაახასიათა: „შესწავლა, პროპაგანდა, დაორგანიზება“. არ შეიძლება იყო იდეური ხელმძღვანელი, თუ ასეთ თეორიულ მუშაობას არ აწარმოებ, ისე, როგორც არ შეიძლება იქნე ასეთი ხელმძღვანელი, თუ ამ მუშაობას არ მიმართავ საქმის მოთხოვნილებებისამებრ, თუ ამ თეორიის შედეგების შესახებ პროპაგანდას არ გასწევ მუშებში და ხელს არ შეუწყობ მათ ორგანიზაციულად შეკავშირებას.“ (ლენინი, თხზულ. ტ. I, გვ. 198). ლენინის მიხედვით, თეორია საჭიროა იმისათვის, რომ „დაეხმარო მუშათა კლასს, რომ რაც შეიძლება მალე და რაც შეიძლება ადვილად მოუღოს მან ბოლო ყოველივე ექსპლოატაციას“. ამხ. სტალინი განსაკუთრებით ძლიერია თავისი კავშირით მასებთან, თავისი უნარით უხელმძღვანელოს ამ მასებს მისგან ჩამოუშორებლად, უნარით იაროს მათ წინ და მიიყვანოს ისინი რევოლუციონურ პოზიციებამდე იმნაირად, რომ „მასები თვითონ, საკუთარი გამოხატულებით დარწმუნდნენ პარტიული ხაზის სისწორეში“ (კომინტერნის პროგრამა).

იმ აუარებელი მასალიდან, რომელიც ჩვენ ხელთ არის და რომელზედაც შეიძლებოდა გვეჩვენებინა, თუ როგორ ტარდება ცხოვრებაში ასეთი ხელმძღვანელობა, აღენიშნოთ აქ მხოლოდ ერთი—ეს არის გლახობის საკითხი. ჩვენ განგებ ვიღებთ ამ საკითხს, ვინაიდან ის ყველაზე უძნელესია. მუშათა კლასის მასებთან კავშირი რევოლუციონური მარქსიზმის თეორიის წარმომადგენლისთვის არაა იმდენად ძნელი, მაგრამ, სულ სხვაა წვრილ მწარმოებელთა მასებთან ასეთი კავშირის დაჭერა!

მარქსმა ჯერ კიდევ 1852 წელს დაამტკიცა თავის ბროშურაში—„18 ბრიუმერი“ ის ურყევი ფაქტი, რომ „გლახების ინტერესები უკვე აღარ ეთანხმება ბურჟუაზიის ინტერესებს, კაპიტალს, როგორც ეს იყო ნაპოლეონის დროს, არამედ ეწინააღმდეგება მას“. და აქედან მან გამოიტანა დასკვნა, რომ გლახები „ამნაირად ნახულობენ თავის ბუნებრივ მოკავშირეებს და მეთაურს ქალაქის პროლეტარიატში, რომლის ისტორიულ ამოცანას ბურჟუაზიული წყობილების დამხობა შეადგენს“. პროლეტარიატი—მეთაურია გლახობისა. მეორე ინტერნაციონალის ბრძენები ვერ მოერიენ ამ დიალექტიკას. მხოლოდ ლენინმა მოახერხა სავსებით შეეგნო და სისწორით განევითარებია კიდევ მარქსის ეს იდეა. ლენინმა მოახერხა წაეყვანა თავის და პროლეტარიატის კვალდაკვალ გლახობის მასები 1917 წ. მიწისა და ზავისათვის, პროლეტარული რევოლუციის მხარის დასაჭე-

რად. პროლეტარიატთან დაკავშირებით გლახობის მასები მედგრად იბრძოდნენ მემამულე-აზნაურული, ბურჟუაზიული და კულაკური კონტრ-რევოლუციის წინააღმდეგ; სამოქალაქო ომის დამთავრების შემდეგ კი ლენინმა მიუთითა იმ გზაზე, რომლითაც პროლეტარიატს უნდა წაეყვანა გლახობის მასები სოციალიზმის მშენებლობისაკენ,—კოოპერაციის საშუალებით.

ამნაირად იყო დაყენებული ამოცანა და ის შესრულდა პარტიის ხელმძღვანელობით, რომელიც ლენინის გეგმას ატარებდა და მხოლოდ დროგამოშვებით კონკრეტიზაციას უშვრებოდა მას. იმის მიხედვით, თუ რამდენად შეიცვალა მთელი მდგომარეობა, თუ რამდენად შეჰქონდა ცვლილებები არსებულ მოძრაობას. თავის უკანასკნელ წერილში, რომელიც მიუძღვნა ოქტომბრის 12 წლის თავს, ამხსტალინიმა აღნიშნა „ძირითადი გარდატეხა ჩვენში კოლექტიური მიწათმოქმედების განვითარებაში და არაჩვეულებრივი წარმოება კოლმეურნეობათა მშენებლობისა“ და თვითვე მოგვცა ამ წარმატების ახსნა-განმარტება მით, რომ „პარტია ატარებდა ლენინის პოლიტიკას მასების აღზრდის საქმეში, თანდათანობით მიყავდა რა გლახობა კოლმეურნეობასთან კოოპერატიული საზოგადოებრივობის შექმნით“, აგრეთვე იმითაც, რომ პარტია აწარმოებდა წარმატებით ბრძოლას როგორც მათ წინააღმდეგ, რომელნიც ცდილობდნენ გაესწროთ მოძრაობისათვის და დეკრეტიტ განევიტარებინათ კოლმეურნეობა („მემარცხენე“ ფრაზიორები), ისე მათ წინააღმდეგაც, რომელნიც ცდილობდნენ უკან დაეხიათ პარტია და ამნაირად მოძრაობის კუდში დარჩენილიყვნენ („მემარჯვენე ბრიყვები“). ასეთი პოლიტიკის გარეშე პარტიას არ შეეძლო გადაექცია კოლმეურნეობათა მოძრაობა ნამდვილ, თვით გლახობის მასების მოძრაობად. აი ამგვარი ტაქტიკის მრავალი მაგალითიდან ერთი მაგალითი, რომელიც გენიალურად გამოიყენა და რასაც ასწავლიდა ჩვენს პარტიას ლენინი.

პარტიული ხელმძღვანელობა, რომლის სათავეშიაც დღეს დგას ამხ. სტალინი, ყველგან მოხდენილად ატარებს ლენინის ამ მასებთან კავშირის ტაქტიკას,—როგორც ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის საქმეში, ისე შრომის ნაყოფიერების გაზრდის საქმეშიც, აგრეთვე თვითკრიტიკისა და სახელმწიფო აპარატის გაუმჯობესების საქმეში, და მრავალ სხვა დიდ ამოცანაში, რომელიც პროლეტარიატის დიქტატურამ წამოაყენა, ამოცანებში, რომელთა გადაჭრაც შესაძლებელია მხოლოდ ფართო მასების ენერჯის და აქტივობის გაღვივებით, მასების, რომელსაც ხელმძღვანელობენ გამოზრძმედილი მარქსისტულ-ლენინური თეორიის მიხედვით. ასეთი თეორიის საუკეთესო წარმომადგენელია ამხ. სტალინი.

მის. კოლცოვი.

ამოცანა — სტალინი.

მუშები სტალინის ულოცავენ, სალამს უძღვნიან, დეპეშებს უგზავნიან, წერილებს სწერენ და თვითონაც მიდიან, რომ ხელი ჩამოართვან, შეხედონ და რამდენიმე სიტყვა უთხრან.

მართალია, მუშებს ოდნავ კიდევაც უკვირთ: როგორ, ორმოცდაათიც შეუსრულდა? ეგონათ, გაცილებით უფრო მცირე ხნისა იქნებაო. გაცილებით უფრო ახალგაზრდული იერი აქვს. არც კი იფიქრებდენ...

დიალ, ორმოცდაათი. ბევრმა ჩვენთაგანმა სრული ასაკით ცხოვრება მხოლოდ ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ დაიწყო. ხოლო სტალინს იმ წუთში, როცა „აერორამ“ პირველად გაისროლა ზარბაზანი, უკვე ეკიდა ზურგზე ცხრამეტი წელიწადი საიდუმლო მუშაობის, საპრობილის და გადასახლების, მეფის მათრახის ნაჭრილობების, მარქსისტული კამათის, წრეებსა და უჯრედებში მუშაობის, პარტიული განხეთქილების, ფიზიკური და იდეური მძიმე გამოცდების. გამოაკელით ეს ცხრამეტი წელიწადი, შეკრულ კბილებივით დაჭიმული, დაზამბარებული.—დიალ, ის ჯერ კიდევ ახალგაზრდაა.

სტალინისა ყოველივე დანარჩენი გასაგებია მუშებისთვის: მისი ფრენი, მისი ჩიბუხი, მისი სიტყვებიც და მისი ოხუნჯობაც. ჩიბუხიც ჩვეულებრივი აქვს და ფრენიც. სიტყვებს სასტიკი წესრიგით ალაგებს: ჯერ ერთი, მერე მეორე, მესამე და მეექვსე. ოხუნჯობა უბრალო აქვს და იშვიათად ხარჯავს. და როცა ხარჯავს, მას არასოდეს არა აქვს ირონიის და გესლის იერი. იმ საქმის სუსტი ალაგები, რომლისთვისაც იბრძვის სტალინი, მას არასოდეს არ აცინებს.

სტალინი მუშებ-სთვის გასაგებია, სხვებისთვის კი იღუმალებაა. უცნაური, გადაუჭრელი ამოცანაა და მის გამოცნობაზე დღითი-დღე გულდასმით მუშაობს მსოფლიო პრესა, თანაც როტაციონ-მანქანებით გაჯავრებული გუგუნებს და სათაურებს ისვრის ღორბლივით.

„სტალინი—კრემლის იღუმალი მდგმური“.

„სტალინი—მსოფლიოს მეექვსედის დიქტატორი და დანარჩენ ნაწილთა კომუნისტების მეთაური“.

„სტალინი—ყოველგვარი ოპოზიციის მძლევი“.

„სტალინი—გამოუცნობელი პიროვნება“.

„სტალინი—კომუნისტური სფინქსი“.

„სტალინი—ამოცანა“.

მსოფლიო ბურჟუაზიული პრესა ასეული წერილით, ათასეული შენიშვნით, ათიათასეული დეპეშით და ქალაქის უთვალავი მუმილივით დასტრიალებს სტალინს. ათვალეირებენ პირისპირ, უსინჯავენ პროფილსაც და ზურგსაც. არ ესმით. ეკითხებიან საბჭოთა ხალხს და თუმცა ზუსტს, მაგრამ მაინც უცნაურ პასუხს ისმენენ.

— მაშ ეშმაკი კაცია?

— შეიძლება ეგრეც იყოს. ასეა თუ ისე, თავს არავის არ მოატყუებინებს.

— მკაცრი ადამიანია?

— მკაცრი? არა. მაგრამ უეჭველად მაგარია.

— მისი საჯარო სიტყვები გამარჯვებას პოულობს?

— ჰო, მაგრამ ცდილობს რაც შეიძლება იშვიათად ილაპარაკოს.

— მებრძოლია?

— როცა იბრძვის. ხოლო ბრძოლამდე მშვიდობისმოყვარეა.

— დიალ, ძნელია. ძალიან ძნელი გასაგებია სტალინი, თუ კიდევ ზოგი რამ არ გაიგეთ.

და ჩვენ ერთხელ კიდევ, ასჯერ კიდევ ვადასტურებთ: დიალ სტალინი ამოცანაა. ძალიან ძნელი, მტანჯველი, ცხრაკლიტურში ჩაკეტილი ამოცანაა, — თუ ისე მიუღეჭით სტალინს, როგორც ბურჟუაზიული ქვეყნის ოცნება უდგება: როგორც მარტოდ-მარტოს, ცალკეულ ადამიანს, როგორც ერთეულ პოლიტიკურ მოღვაწეს, როგორც დიქტატორს.

სტალინს ისე ვერ გაიგებ, თუ იგი იმ გარემოს, პარტიას და კლასს ჩამოაშორე, რომელთაც ეს კაცი წინ წამოაყენეს, თუ ერთად არ შეადუღებ იმ ამოცანებს და მიზნებს, რომელთათვისაც ყველა ისინი ერთად იბრძვიან.

დიალ, სტალინი ამოცანაა, ისეთივე ამოცანაა, როგორც მისი საყვარელი იდეები, რომლისათვისაც გამარჯვებით იბრძოდა ამდენი წლების განმავლობაში. სოციალიზმი ერთ ქვეყანაში, რეკონსტრუქცია, ხუთწლელი, კოლმეურნეობა, თვითკრიტიკა—განა ეს ამოცანები არ არის? განა ეს თავსატეხი ამოცანები არ არის, ამ სიტყვის პირდაპირი და შებრუნებული მნიშვნელობით, ბურჟუაზიისთვის? როცა მათი დედა-აზრი სავსებით შეისხამს ხორცს, კაპიტალისტური ქვეყანა კისერს მოიტეხს.

ამ „მისტიურსა და იდეულ“ იდეებს მუშათა კლასი ისე ატარებს ყოველდღიურ შრომაში, როგორც რეალურს და უდავო საქ-

მეს. ის სოციალიზმს აშენებს ფრონტის დაპყრობილ ნაწილზე და არა მისდევს უცხოეთის დემოკრატიის ციკინითელას ცთუნებას. ის ხელახლა ჰქმნის თავის მრეწველობას და უკან შორს დასტოვა ბურჟუაზიულ-ექსპლოატატორული დაგროვების მემკვიდრეობა, რომელიც უკვე საბრალო რამედ გვეჩვენება. ის ბუმბერაზულად ჰქმნის ახალს სოციალურ ურთერთობას სოფლად და მასთან ერთად სასოფლო მეურნეობასაც. ის მუშაობს სასტიკი და მტკიცე სამეურნეო გეგმით და მას ნაპარბევადაც ასრულებს. ის სწმენდს თავის საკუთარს სახელმწიფო აპარატს, რომელსაც იმავე სახელმწიფო პრესაში ჰკილავს, და ძალიან გაოცდებოდა, რომ გაეგო: შეიძლება სხვანაირადაც მომხდარიყო.

ამიტომ ეჩვენება ბავშურ ტიტინად მუშათა კლასს „ამოცანები“, რომელნიც სტალინის ირგვლივ მეშინებმა და ბურჟუეზმა შეჰქმნეს.

— „დიქტატორი“ და „კომუნისტების მეთაური“? დიად, ისეთივე მეთაურია ცეკაში, როგორც ყოველი უჯრედის მიერ არჩეული მდივანი მეთაურობს თავის უჯრედს. მუშათა კლასი სიტყვა „დიქტატურას“ გამო შიშით თვალს არა სჭუტავს. მან ამ სიტყვასთან ერთად აიღო ხელისუფლება, ამ სიტყვით იბრძოდა და ისევ მასთან ერთად მიდის სოციალიზმისკენ, უკლასო საზოგადოებისკენ.

— „ემმაკი, მკაცრი“? დიად, ჩვენივე, მუშებისავე დავალებითა აბა სცადოს და კაპიტალისტურ ქვეყანასთან უამისოდ დაიჭიროს, საქმე, საიერიშო ისტორიულ დარში საჭირო მანევრები შეასრულოს, ისიც იმ დროს, როცა იგი შემორტყმულია გამოცდილი და ემმაკურად გაწვრთნილი მტრებით!

— „მშვიდია, მაგრამ მებრძოლია“? დიად. ერთი მეორეს ეწინააღმდეგება. რა თქმა უნდა, უცხოელი დოყლაპია გაშეშდა, როცა გაიგო, რომ წითელმა ლაშქარმა მანჯურიის საზღვარი გადალახა და დაბნეულ ჩინელ თეთრებს სასტიკი ზარალი მიაყენა, მაგრამ სხვა ლაშქარივით წინ კი არ გადაეშვა, არამედ უკანვე, ისევ თავის მიწა-წყალზე დაბრუნდა. აქ არის ბრძნული სიდანჯე კლასობრივი მტრის, რომელმაც ბოლომდე შეინარჩუნა მშვიდობიანობის ერთგულება და იარაღი მხოლოდ სოციალისტური აღმშენებლობის დასაცავად აღმართა.

დიად, დასავლეთის მთავრობის უდიდესი მინისტრისთვის სტალინი იღუმალება და ამოცანაა, ხოლო საამქრო უჯრედის მდივნისთვის ის გასაგებიც არის და უბრალოც.

საამქრო უჯრედის მდივანი ფეხდაფეხ, შეთანხმებულად მიჰყვება გენერალურ მდივანს და იცის, ალლოთი ჰგრძნობს იმას, რაც შეიძლება გამოითქვას ლენინზე ნათქვამი სტალინისავე სიტყვებით:

— ლენინი უდიდესი მარქსისტია და ბელადია იმპერიალიზმისა და პროლეტარული რევოლუციის ეპოქის მუშათა კლასის.

— სტალინი უდიდესი ლენინელია ლენინის მომდევნო უმძიმესი ეპოქის, რომელსაც თან მოსდევს ახალი წინააღმდეგობანი და კლასობრივი ბრძოლები.

დემიან ბედნი.

ნ ა კ ვ თ ე ბ ი.

ვიცი, სტალინზე ინტიმურად წერა დიდი თავგანწირულებაა. შემდეგ სტალინი მხეცურად შემოვიღრენს და დაგიყვფს. ამას წინდაწინვე უნდა შევურიგდეთ. თუმცა თავდაცვის მოსაზრებით შემედლო ლენინის მაგალითი დავემოწმებინა. ასეთი რამ შეემთხვა: ახალი წელი იწყებოდა, 1920 წელი. მე სადღესასწაულო კრებაზე გამოვედი ბაუმანის რაიონში. ჩემი სიტყვა ლენინს ეხებოდა: იგი სწორედ ჩემამდე გამოვიდა და როგოჟ-სემიონოვის რაიონში გაემგზავრა კიდეც. ლენინის დახასიათება დღესასწაულებრივ ტონზე ავაგე, მხიარულად, ჰუმორისტულად, ერთგვარი გულთბილი, აღტაცებული გაშარება მოვახდინე, როგორც „მოეშმაკო ბერიკაცს“ შეეფერებოდა. აუდიტორია გულიანად ხარხარობდა. შეიძლება მან შეამჩნია ის, რაც მე ვერ შევამჩნიე: ილიჩი ჯერ როდი წასულიყო, მხრებზე პალტო მოესხა, გასავალ კარში დამდგარიყო და მისმენდა, როგორ ვხატავდი და თვითონაც გულიანად ხარხარობდა. დიდად შევშფოთდი, როცა გამოვედი კრებიდან, რომელმაც მქუხარე ტაშის ცემით გამაცილა და ლენინს წავაწყდი. მაგრამ ჩემს გაოცებას საზღვარი არ ჰქონდა, როცა ლენინმა არაჩვეულებრივად შეაქო ჩემი სიტყვა და წინადადება მომცა — როგოჟ-სემიონოვის რაიონში გაიმეორე იგიო. მართლაც, ჩვენ იქ ერთად გავემგზავრეთ ილიჩის მუდმივი თანამგზავრის მარია ილიას ასულის თანხლებით.

ამ მაგალითით შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ, სადამდე აღწევდა ილიჩის პირადი თავდავიწყება. ილიჩი სიამაყის და თავმდაბლობის გარეშე იღვა. მას ხელმძღვანელობას უწევდა ერთადერთი რევოლუციური მიზანსწრაფვა. კარგია, რაც თავის ადგილასაა ნათქვამი, სახელად კი რაც გინდა ის მიწოდეთ! ვინც ასე თუ ისე ილიჩის „პი-

რადობის“ გაზვიადებას ან დამცირებას ცდილობდა, იგი მიზანს ვერ აღწევდა. ილიჩი ასეთ სიტყვიერებას ვერ ამჩნევდა. სტალინი ამჩნევს. ამჩნევს და შიჟურს ხსნის: რისთვის ხდება ეს ამბავი? პირადი მიდგომა სიტყვიერი ოინებით და ხლართებით განსაკუთრებით გაღიზიანებას და სიფრთხილეს იწვევს მასში: ფიქრობს — აქ რაღაც ცუდადაა საქმეო! და იგი ვითვალთვალებს. ამ სიფრთხილის მიზეზი, ჩემი აზრით, სტალინის გმირულ წარსულში უნდა ვეძებოთ: იგი ხანგრძლივი სასოწარკვეთილი ბრძოლის ცეცხლში გამოიბრძმიდა, მრავალი ადამიანის დეზერტირობის და მოღალატეობის, შლიქვნელობის, ფარისევლობის და მატყუარობის მოწმეა. სტალინს უდიდესი პრაქტიკული გამოცდილება აქვს. შეიძლება მისი გაცემა, მაგრამ მისი მოტყუება შეუძლებელია. იგი ისეთი ადამიანი როდია, რომ ანკესს წამოეგოს. მრავალს ეგონა მოვატყუებო, მაგრამ თვით მოსტყუვდა.

თავის დროზე, როცა ვცდილობდი ჩემი თავისთვის და სხვებისათვის ლენინის სახე გამომერკვია, მე საბჭოთა მეშვიდე ყრილობის ანგარიშში იმავე 1919 წელს ლენინის შესახებ ასე ვწერდი:

ლენინი ლაპარაკობს —

მარტივი სიტყვა,

არც მყვირალა, არც მოხმაურე.

მას ვერ გაიგებს, ვინც გაგებას არ მოისურვებს.

თითქოს ვოლგაა: სიღრმე, სიფართოვე

და დაწმენდილი სინათლე ფსკერამდე.

არ შეედრება სხვას არაფერს ლენინის სიტყვა:

ამ სინათლეში სინათლეა დიდი გენიის,

სიმარტივეში — უდიდესი სიბრძნე ხალხური.

სუნთქავს უსაზღვრო ძლიერებით მდინარე მოხეტქილი

და უნაპირო ტრამალებზე ტალღებს მიაქანებს.

ჯებირს ჯებირზე ანადგურებს ის დაუღლეადა,

და აღარ არის ძალა, მისი გზის გადამჭრელი,

სხვა კალაპოტში მისი დენის ჩამყენებელი“.

ასე ვწერდი ლენინზე 1919 წელს.

— ლენინი სტიქიონია, მდინარე ვოლგაა მეთქი.

ხუთი წლის შემდეგ ლენინზე სტალინი სწერდა:

-- ლენინი მთის არწივია!

მე გამაკვირა ამ შედარებამ, ისევე, როგორც მთელმა მომდევნო დახასიათებამ:

„ლენინი... უმაღლესი ტიპის ხელმძღვანელია, მთის არწივია, რომელსაც ბრძოლის დროს არ ესმის შიში რა არის და პარტია გა-

ბედულად მიჰყავს რუსეთის რევოლუციური მოძრაობის გაუკაფავი გზებით, ეს სურათი ღრმად ჩამებეჭდა სულში...“

კარგა ხანი გავიდა, სანამ ამ არსებითად მხატვრული განსაზღვრის წმინდა სტალინურ თავისებურებას გავიგებდი. ლენინის პიროვნების შთაბეჭდილება სტალინს სულში 1903 წელს ჩაესახა, მაგრამ თვით „მთის არწივთა“ სახე ბევრად უფრო ადრე აღებეჭდა, სახელდობრ ბავშობაში. მთა! რა შეიძლება უფრო დიდებული იყოს? მაგრამ მთაზე უფრო მაღალია არწივი. მთის არწივი. სტალინი შეხვდა უდიდეს ადამიანს უდიდესთა შორის და მას თავისი უდიდესი განსაზღვრა მისცა: მთის არწივი! ეს სახე სტალინის უზომო აღტაცების გამოხატულებაა, მხატვრულად გამოთქმული. მაგრამ როგორც თითქმის ყოველ მხატვრულ სახეს მოსდის ხოლმე, ეს შედარებაც უფრო, ან უკეთ ვთქვათ განსაკუთრებით, თვით შემოქმედს, მხატვარს ახასიათებს, ვიდრე საგანს, რომელმაც მხატვრული აღტაცება გამოიწვია. ასეთი მოვლენა სრულიად ბუნებრივი და აუცილებელია. ამიტომ ჩვენ უფლება გვაქვს (არ ვიცი, რატომ უნდა წარმოადგენდეს სტალინი გამონაკლისს ამ კანონიდან? ლენინის პორტრეტს, რომელიც სტალინმა შეასრულა, შევხედოთ როგორც შეუგნებლად შესრულებულ თვითდახასიათებას. თუმცა არა სავსებით, მაგრამ აქ ლენინი მაინც გაიდევალებული, განსაზოგადოებულია. ლენინის სახით მებრძოლი-რევოლუციონერის იდეალია მოცემული. როგორ წარმოუდგენია იგი სტალინს?

„რამდენიმე ხნის შემდეგ, ციმბირში გადასახლების დროს, 1903 წლის დასასრულს, მივიღე ლენინის უბრალო, მაგრამ ღრმა შინაარსიანი წერილი... ეს შედარებით პაწია წერილი იყო, მაგრამ იგი ჩვენი პრაქტიკის გაბედულ, უშიშარ კრიტიკასაც იძლეოდა და მოკლედ და ნათლად დაწყებული პერიოდის მუშაობის გეგმასაც გადმოსცემდა. მხოლოდ ლენინს შეეძლო დახლართულ საგნებზე ასე უბრალოდ, სხარტად და გაბედულად წერა: ყოველი ფრაზა უფრო თოფის გასროლას ჰგავდა, ვიდრე ლაპარაკს. ამ უბრალო და გაბედულმა წერილმა კიდევ უფრო დამარწმუნა, რომ ლენინის სახით ჩვენ მთის არწივი გვყავდა პარტიაში“.

აღარას ვიტყვი სტალინის საყვარელ შედარებაზე, მთის არწივზე. აღტაცების ყოველი გამოხატულება კანონიერი და მისადაგებულია ამ ბუმბერაზის — ლენინის — მიმართ. ჩრდილოეთის მცხოვრები ლენინს ალბათ „ჩრდილოეთის ციალს“ უწოდებდა და იგიც მართალი იქნებოდა. მაგრამ ჩვენ არ შეგვიძლია ყურადღება არ მივაქციოთ იმ კომპლექსს, რომელსაც სტალინის მიერ არჩეული ეპიტეტები ჰქმნიან ერთად:

„მხოლოდ შემდეგ გავიგე, რომ ლენინის ეს უბრალოება და თავმდაბლობა, ეს მისწრაფება შეუმჩნევლად თვალში არავის სცემოდა და თავისი მაღალი მდგომარეობა არ აღენიშნა, — ეს თვისება ლენინის უძლიერეს მხარეს წარმოადგენს, როგორც ახალი, უბრალო და ჩვეულებრივი მასების, კაცობრიობის უღრმესი „ქვედა ფენების“ ახალი ბელადისა“.

აი იმის დახასიათება, როგორ უნდა ილაპარაკოს „ახალი მასების ახალმა ბელადმა“:

„რწმენის არაჩვეულებრივი ძალა, უბრალო და ნათელი დასაბუთება, მოკლე და ყველასათვის გასაგები ფრაზები, მანქვა-გრეხის უქონლობა, თავბრუსმომხვევი მიმოხვრის და ეფექტიანი ფრაზების უქონლობა... მე დამატყვევა ლოგიკის იმ უძლეველმა ძალამ ლენინის სიტყვებში, რომელიც, ცოტა არ იყოს მშრალად, მაგრამ სამაგიეროდ საფუძვლიანად იპყრობს აუდიტორიას, ნელ-ნელა ელექტრონით მსკვლავს მას და შემდეგ ატყვევებს საბოლოოდ“.

მთელი ეს ქეშმარიტად შესანიშნავი ბროშურა „ლენინზე“ ერთგვარ რევოლუციურ კათეხიზმოს წარმოადგენს:

„ოხვრის და ბუზლუნის სიძულვილი... მობუზლუნე ინტელიგენტების სიძულვილი, თავისი ძალისა და გამარჯვების რწმენა... არც ბუზლუნი დამარცხების გამო, არც ყოყოჩობა გამარჯვების შემდეგ... ფხიზლად აწონვა მტრის ძალებისა და პარტიის დაზღვევა შესაძლებელ აუცილებლობათაგან... თავისი პარტიის უმრავლესობის აზრის დაფასება... პრინციპიალური პოლიტიკა ყველაზე სწორი პოლიტიკაა... რწმენა პროლეტარიატის შემოქმედებითი ძალებისა და მისი კლასობრივი ინსტინქტის რევოლუციური მიზანშეწონილების... გაკვეთილების მიღება მასებისაგან. მასების მოქმედების გაგება, მასიური ბრძოლის პრაქტიკული გამოცდილების ყოველმხრივი შესწავლა“ და სხ.

ყოველივე ეს ლენინს ეხება, რევოლუციონერ, იდეალურ ლენინს, როგორც იგი სტალინს ესმის და წარმოუდგენია. ეს მისი „საზომია“. ამ საზომით ზომავს ყველას. სტალინი არავის ეტყვის: „იცანთავი შენი!“ იგი მკაცრად და პირდაპირ იტყვის: — მითხარი, როგორ გესმის ლენინი და გეტყვი, ვინ ხარ შენ! და ამ პირდაპირ კითხვას მრავალი გაურბის: ზოგი მარჯვნივ, ზოგიც მარცხნივ. სტალინი ლენინს ვერსად გაექცევა: იგი მთლად მასთან არის. დაიწყეთ სტალინის დახასიათება, და დაინახავთ, რომ თქვენც სწორედ იმავე ლექსიკონს ხმარობთ, რომელიც დამახასიათებელია სტალინის ბროშურისთვის ლენინზე. ლენინი უმაღლესი საზომია. და არსებობს სხვადასხვა საზომი ამ საზომთან მიახლოებისა. თვითეული ჩვენგანის

ფასი — პარტიული, რევოლუციური — დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენათ მივუახლოვდით ამ საზომს. ასე განისაზღვრება სტალინის ფასიც. პარტიამ იცის ეს ფასი. და მტკიცედ იცავს მას.

როცა „ტროცკიზმთან“ გააფთრებული ბრძოლა სწარმოებდა, ტროცკისტების ერთმა ჯგუფმა ჩემი „გათამაშება“ სცადა: გამომიგზავნა პაკეტი წარწერით: „კავკასიის მთები“. პაკეტი გავხსენი და შიგ... სტალინის პორტრეტი აღმოვაჩინე! ამ ვაჟბატონებმა თავიანთი სურვილის წინააღმდეგ მართალი სთქვეს სტალინზე. და ეს კაცი სავსებით „მთის მადნიდანაა“ ჩამოსხმული. მისი რევოლუციური გვარი გასაოცრად ეგუება მის არსებობას. ესაა ფოლადი! ესაა ფოლადის საომარი იარაღის გალქსილი პირი და არა სათამაშო ზამბარაკი, რომელსაც ზემოთ მოცეკვავე პოლიტიკური ჯამბაზი ჰქონდეს მიმაგრებული!

მე ვათავებ. თუმცა კიდევ მაქვს სათქმელი. გიამბობთ კიდევ ერთს შემთხვევას, რომლის დავიწყება დღემდე არ შემეძლია. მხიარული მოსაგონარიც არის.

1917 წელს, ივლისის გამოსვლის წინა დღით, „პრავდის“ რედაქციაში დღისით ჩვენ ორნი ვსხედვართ: სტალინი და მე. ტელეფონი აწკარუნებს. სტალინს მეზღვაურები ეძახიან, კრონშტადტელი ბიჭები. ისინი დაჟინებით კითხულობენ: დემონსტრაციაზე თოფებით გამოვიდეთ თუ არაო? მე თვალს არ ვაშორებ სტალინს. მეცინება. შეინტერესება, რას იტყვის სტალინი თოფებზე და ისიც ტელეფონში! სტალინმაც როგორღაც სასაცილოდ და თვალთმაქცურად შეიქმუნა სახე, უღვაშებზე ხელი მოისვა და დაუძახა:

— თოფები?... თქვენ უკეთ დაინახავთ, ამხანაგებო!.. აი ჩვენ, მწერლებს, ყოველთვის თან დაგვაქვს ფანქარი, როგორც ჩვენი იარაღი. ხოლო რაც შეეხება თქვენ იარაღს, თქვენს უკეთ დაინახავთ!..“

მე აღფრთოვანებული ვიყავი და გულიანად ვხარხარებდი საჯარძელში.

რასაკვირველია, ჩვენი ძმაბიჭები დემონსტრაციაზე თავიანთი „ფანქრებით“ გამოვიდნენ!

სტალინი ასეთი ოსტატი იყო გარკვეული, სადირექტივო პასუხებისა და დღემდე ოსტატად დარჩა. ამ ცოტა ხნის წინად მე მას (მაშ ვის, თუ არ მას?) ჩინეთის ამბები ვკითხე:

— როგორაა საქმე?

მან ისევე ეშმაკურად შექმუნა სახე, უღვაშებზე ხელი მოისვა და მითხრა:

— ჩვენი ვალახვა, დიად, ვალახვა უნდოდათ!

რომელი ეშმაკი გავგლახავს, როცა ასეთი ხელმძღვანელი გვუყავს!!

აგზ. სტალინის რჩეული წერილები

ამხ. სტალინის სიტყვა 'სკპ (ბ) ცეკას პლენუმზე
1928 წ. 19 ნოემბერს

მე ვილაპარაკებ, ამხანაგებო, სამ ძირითად საკითხზე, რომლებიც დასმულია პოლიტიურის თეზისებში. ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის საკითხზე და იმაზე, რომ უმთავრესი ფაქტორი ინდუსტრიალიზაციის საქმეში არის საწარმოო საშუალებათა წარმოების განვითარება იმგვარად, რომ უზრუნველყოფილ იქნას ამ განვითარების რაც შეიძლება სწრაფი ტემპი. შემდეგ ვილაპარაკებ იმ საკითხზე, რომ სოფლის მეურნეობის განვითარების ტემპი ძალიან ჩამორჩენილია ინდუსტრიის განვითარების ტემპისაგან და რომ ამიტომ ყველაზე უფრო მწვავე საკითხი ამჟამად ჩვენ შინაურ პოლიტიკაში არის სოფლის მეურნეობის საკითხი, განსაკუთრებით ხორბლეულის პრობლემის საკითხი, საკითხი იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა აღვადგინოთ და გარდავქმნათ სოფლის მეურნეობა ახალი ტექნიკის ნიადაგზე. ბოლოს, მესამე საკითხია—გადახრების, ორ ფრონტზე ბრძოლის საკითხი და საკითხი იმის შესახებ, რომ უმთავრესი საფრთხე ამჟამად არის შემარჯვენე საფრთხე.

ინდუსტრიის განვითარების ტემპის საკითხი.

ჩვენი თეზისების გამოსავალი წერტილია დებულება იმის შესახებ, რომ ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპი, საერთოდ, და საწარმოო საშუალებათა წარმოება, განსაკუთრებით, წარმოადგენს ძირითად საფუძველს, ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის გასაღებს, მთელი ჩვენი მეურნეობის სოციალისტური განვითარების ნიადაგზე გარდაქმნის გასაღებს. მაგრამ რას ნიშნავს ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპი? ეს ნიშნავს რაც შეიძლება მეტი კაპიტალური თანხების დაბანდებას მრეწველობაში. ეს კი იწვევს მთელი ჩვენი გეგმების—საბიუჯეტო და ბიუჯეტსგარეშე გეგმების—დაძაბვას. და მართლაც, ჩვენი საკონტროლო ციფრების დამახასიათებელ ნიშანს, უკანასკნელი სამი თვის განმავლობაში, რეკონსტრუქ-

ციის პერიოდში, წარმოადგენს ის, რომ ამ ციფრებს ვადგენთ და ვანხორციელებთ დაძაბული მდგომარეობის პირობებში.

თქვენ რომ აიღოთ ჩვენი საკონტროლო ციფრები, გადაათვალიეროთ ჩვენი საბიუჯეტო გეგმები, ესაუბროთ ჩვენს პარტიულ ამხანაგებს, როგორც იმათ, რომლებიც მუშაობენ პარტიული ორგანიზაციის ხაზით, ისე იმათ, რომლებიც ხელმძღვანელობენ საბჭოთა, სამეურნეო და კოოპერატიულ მშენებლობას, დაინახავთ, რომ ყველგან და ყველაფერში სჩანს ერთი დამახასიათებელი ნიშანი—ჩვენი გეგმების დაძაბვა.

იზადება კითხვა, გვესაჭიროება თუ არა ეს დაძაბული მუშაობა? ხომ არ შეიძლება იოლად წავიდეთ უამისოდ? განა არ შეიძლება მუშაობა უფრო ნელი ტემპით, უფრო „დამშვიდებულ“ პირობებში? ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპის აღება ხომ არ აიხსნება იმით, რომ პოლიტიურის და სახკომსაბჭოს წევრებს მოუსვენარი ხასიათი აქვთ? რასაკვირველია, არა. პოლიტიურში და სახკომსაბჭოში ფხიხელი და დამშვიდებული ხალხი ზის. აბსტრაქტულად, შინაურ და გარეშე პირობებისაგან განყენებით რომ ვილაპარაკოთ, რასაკვირველია, შეგვეძლო უფრო ნელი ტემპით სვლა. მაგრამ საქმე ისაა, რომ, ჯერ ერთი, შეუძლებელია განყენება შინაური და გარეშე პირობებისაგან, და მეორე, თუ გამოვალთ ჩვენს ირგვლივ არსებული პირობებიდან, არ შეიძლება არ აღვიაროთ, რომ სწორედ ეს პირობები გვიკარნახებს ჩვენი ინდუსტრიის განვითარების სწრაფ ტემპს. ნება მომეცით გადავიდე ამ პირობების, ამ შინაური და გარეშე ხასიათის პირობების განხილვაზე, რომლებიც გვიკარნახებენ ინდუსტრიის განვითარების სწრაფ ტემპს.

ჩვენ ხელისუფლებას დავებატრონეთ იმ ქვეყანაში, რომლის ტექნიკა საშინლად ჩამორჩენილია. მრავალრიცხოვან მსხვილ სამრეწველო ერთეულებთან ერთად, რომლებიც ცოტად თუ ბევრად უყრდნობიან ახალ ტექნიკას, ჩვენ ასობით და ათასობით გვაქვს ისეთი ფაბრიკები და ქარხნები, რომელთა ტექნიკა ვერავითარ კრიტიკას ვერ უძლებს თანამედროვე მიღწევათა თვალსაზრისით. ამავე დროს ჩვენ გვარტყიან კაპიტალისტური ქვეყნები, რომლებსაც აქვთ გაცილებით ჩვენზე უფრო განვითარებული სამრეწველო ტექნიკა. გადახედეთ კაპიტალისტურ ქვეყნებს და დაინახავთ, რომ იქ ტექნიკა არა მარტო მიდის წინ, არამედ პირდაპირ გარბის და უსწრებს სამრეწველო ტექნიკის ძველ ფორმებს, და აი, გამოდის, რომ ჩვენ, ერთის მხრივ, გვაქვს მთელ მსოფლიოში ყველაზე უფრო მოწინავე ხელისუფლება—საბჭოთა ხელისუფლება, ხოლო მეორეს მხრივ გვაქვს

მეტად ჩამორჩენილი ტექნიკა მრეწველობისა, რომელიც სოციალიზმის და საბჭ. ხელისუფლების ბაზას წარმოადგენს. ნუთუ ფიქრობთ, რომ სოციალიზმის საბოლოო გამარჯვების მიღწევა შეიძლება ამ წინააღმდეგობის არსებობის დროს? რა არის საჭირო იმისათვის, რომ მოვსპოთ ეს წინააღმდეგობა? ამისათვის უსათუოდ საჭიროა დავეწიოთ და გავუსწროთ განვითარებული კაპიტალისტური ქვეყნების მოწინავე ტექნიკას. მოწინავე კაპიტალისტურ ქვეყნებს ჩვენ დავეწიოთ და გავუსწარიოთ კიდევ ახალი პოლიტიკური—საბჭოთა—წყობილების დამყარების მხრივ. ეს კარგია. მაგრამ ეს ცოტაა. იმისათვის, რომ სოციალიზმს საბოლოო გამარჯვება მოგუბოვოთ, ჩვენ ჯერ კიდევ უნდა დავეწიოთ და გავუსწროთ ამ ქვეყნებს ტექნიკურ-ეკონომიური მხრივაც. ან მოვალწევთ ამას, ან გავგანადგურებენ. ეს მართალია არა მარტო სოციალიზმის შენების თვალსაზრისით. ეს მართალია კაპიტალისტური გარემოცვის პირობებში ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობის დაცვის თვალსაზრისითაც. შეუძლებელია ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობის დაცვა ისე, თუ არ გვექნება საკმაო სამრეწველო ბაზა თავდაცვისათვის. აი რისთვის გვესაჭიროება, აი რას გვიკარნახებს ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპი. ჩვენი ქვეყნის ტექნიკურ-ეკონომიური ჩამორჩენილობა ჩვენ მიერ არ არის გამოგონილი. ეს არის საუკუნოებრივი ჩამორჩენილობა, რომელიც შემკვიდრებოდა დავიტოვა ჩვენი ქვეყნის მთელმა ისტორიამ. ამ ჩამორჩენილობის მევენებლობას ვგრძნობდით წინადაც, რევოლუციამდეც, და რევოლუციის შემდეგაც. როცა პეტრე დიდი, რომელსაც საქმე ჰქონდა დასავლეთ ევროპის უფრო განვითარებულ ქვეყნებთან, გამალებით აშენებდა ქარხნებს და ფაბრიკებს ქვეყნის თავდაცვის გასაძლიერებლად, ეს იყო ერთგვარი ცდა იმისა, რომ გადაეღაზა ჩამორჩენილობის ფარგლები. მაგრამ სავსებით გასაგებია, რომ ვერცერთმა ძველმა კლასმა, ვერც ფეოდალურმა არისტოკრატამ და ვერც ბურჟუაზიამ, ვერ გადასწყვიტა ჩვენი ქვეყნის ჩამორჩენილობის ლიკვიდაციის ამოცანა. უფრო მეტიც. ამ კლასებმა არა თუ ვერ შესძლეს ამ ამოცანის გადაწყვეტა, არამედ ვერც კი დასვეს ეს ამოცანა რამდენიმე დამაკმაყოფილებელი ფორმით. ჩვენი ქვეყნის საუკუნოებრივი ჩამორჩენილობა შეიძლება მოვსპოთ მხოლოდ წარმატებითი სოციალისტური მშენებლობის ნიადაგზე. ჩამორჩენილობის ლიკვიდაცია შეუძლია მხოლოდ პროლეტარიატს, რომელმაც შექმნათავისი დიქტატურა და რომელსაც ხელთ უპყრია ქვეყნის ხელმძღვანელობა.

სისულელე იქნება თავის ნუგეში იმით, რომ რადგან ჩვენი ქვეყნის ჩამორჩენილობა ჩვენს მიერ არაა გამოვონილი და მემკვიდრეობად არის გადმოცემული ჩვენი ქვეყნის მთელი ისტორიის მიერ, ამიტომ არ შეგვიძლია და არ უნდა ვაგოთ პასუხი ამ ჩამორჩენილობისათვის.

ეს არ არის მართალი, ამხანაგებო. რაკი ჩვენ ჩავუდექით ხელისუფლებას და ვიკისრეთ ქვეყნის გარდაქმნა სოციალიზმის საფუძველზე, ჩვენ პასუხისმგებელი ვართ,—და უნდა ვაგოთ კიდევ პასუხი,—როგორც ცუდისათვის, ისე კარგისათვის. და სწორედ იმით, რომ პასუხს ვაგებთ ყველაფრისთვის, ჩვენ უნდა გადავლახოთ ჩვენი ტექნიკურ-ეკონომიური ჩამორჩენილობა, ჩვენ ეს აუცილებლად უნდა განვახორციელოთ, თუ მართლა გვინდა დავეწიოთ და გავუსწროთ მოწინავე კაპიტალისტურ ქვეყნებს. ამის გაკეთება კი შეგვიძლია მხოლოდ ჩვენ-ბოლშევიკებს, და არა სხვა ვისმეს. სწორედ იმისათვის, რომ განვახორციელოთ ეს ამოცანა, სისტემატიურად უნდა გავაძლიეროთ ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის ტემპი. რომ ჩვენ უკვე ვანხორციელებთ ინდუსტრიის განვითარების სწრაფ ტემპს, ამას ახლა ყველა ხედავს.

საკითხი იმის შესახებ, რომ დავეწიოთ და გავუსწროთ მოწინავე კაპიტალისტურ ქვეყნებს ტექნიკისა და ეკონომიკის მხრივ—ეს საკითხი ჩვენთვის, ბოლშევიკებისათვის, არაფერს ახალს და მოულოდნელს არ წარმოადგენს. ეს საკითხი ჩვენში დაისვა ჯერ კიდევ 1917 წელს, ოქტომბრის რევოლუციის წინა პერიოდში. ლენინმა იგი დასვა ჯერ კიდევ 1917 წლის სექტემბერში, ოქტომბრის რევოლუციის წინ, იმპერიალისტური ომის პერიოდში, თავის ბროშურაში „მოძვეალი კატასტროფა და როგორ ვებრძოლოთ მას“.

აი რას ამბობდა ლენინი ამის შესახებ: „რევოლუციამ გააკეთა ის, რომ რამდენიმე თვის განმავლობაში რუსეთი თავისი პოლიტიკური წყობილებით დაეწია მოწინავე ქვეყნებს. მაგრამ ეს ცოტაა. ომი დაუნდობელია და ის ულმობელად და პირდაპირ სვამს საკითხს: ან უნდა დავიღუპოთ, ან უნდა დავეწიოთ მოწინავე ქვეყნებს ეკონომიურადაც... უნდა დავიღუპოთ, ან უსწრაფესი ტემპით წავიდეთ წინ. ასე დააყენა საკითხი ისტორიამ“ (ტომი XIV, ნაწ. 2. გვ. 213).

აი როგორ აყენებდა ლენინი ჩვენი ტექნიკურ-ეკონომიური ჩამორჩენილობის ლიკვიდაციის საკითხს.

ლენინი ამას სწერდა ოქტომბრის რევოლუციის წინ, პროლეტარიატის გამარჯვების წინ, როცა ბოლშევიკებს ჯერ არ ჰქონდათ არც ძალა-უფლება, არც სოციალიზაციაქმნილი მრეწველობა, არც

კოოპერაციის ფართო ქსელი, რომელშიაც გაერთიანებულია მრავალი მილიონი გლეხობა, არც კოლექტიური მეურნეობები, არც საბჭოთა მეურნეობები. ეხლა, როცა ჩვენ გვაქვს ზოგიერთი არსებითი რამ იმისათვის, რომ საბოლოოდ დავსძლიოთ ჩვენი ტექნიკურ-ეკონომიური ჩამორჩენილობა, ჩვენ შეგვიძლია ლენინის სიტყვები დაახლოვებით ასე გამოვთქვათ: „ჩვენ დავეწიეთ და გავუსწარიტ მოწინავე პოლიტიკურ ქვეყნებს პოლიტიკურად, დავამყარეთ რა პროლეტარიატის დიქტატურა. მაგრამ ეს ცოტაა, და ჩვენ უნდა გამოვიყენოთ პროლეტარიატის დიქტატურა და ჩვენი სოციალიზაციაქმნილი მრეწველობა, ტრანსპორტი, საკრედიტო სისტემა, კოოპერაცია, კოლექტიური მეურნეობები, საბჭოთა მეურნეობები და სხვ. იმისათვის, რომ დავეწიოთ და გავუსწროთ მოწინავე კაპიტალისტურ ქვეყნებს ეკონომიურადაც“.

საკითხი ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპის შესახებ ჩვენში არ იქნებოდა დაყენებული ისე მწვავედ, როგორც ახლა დგას, ჩვენ რომ გვქონდეს ისეთივე განვითარებული მრეწველობა და ისეთივე განვითარებული ტექნიკა, როგორიც აქვს, მაგ., გერმანიას, ჩვენი ინდუსტრიის ხვედრითი წონა მთელს სახალხო მეურნეობაში ისეთივე მაღალი რომ იყოს, როგორიც იგი მაგ. გერმანიაშია. ამ პირობებში ჩვენ შეგვეძლო უფრო ნაკლებად სწრაფი ტემპით გაგვევითარებინა ინდუსტრია და არ შეგვეზინებოდა კაპიტალისტური ქვეყნებისაგან ჩამორჩენის, ვიქნებოდით რა დარწმუნებული, რომ ჩვენ ერთი დაკვრით გააუსწრებთ მათ. მაშინ ჩვენ აღარ გვექნებოდა ის სერიოზული ტექნიკურ-ეკონომიური ჩამორჩენილობა, რომელიც გვაქვს ამჟამად. მაგრამ საქმე ისაა, რომ ჩვენ ამ მხრივ გერმანიაზე დაბლა ვდგავართ, ჩვენ ჯერ კიდევ ბევრი გვაკლია იმისათვის, რომ დავეწიოთ მას ტექნიკურ-ეკონომიურად.

ინდუსტრიდეს განვითარების ტემპის სისწრაფის საკითხი ასე მწვავედ არ იდგებოდა მაშინაც, თუ პროლეტარიატის დიქტატურა მართო ჩვენს ქვეყანაში კი არ იქნებოდა, არამედ სხვა უფრო მოწინავე ქვეყნებშიც, მაგალითად, გერმანიასა და საფრანგეთში. ჩვენთვის რომ კაპიტალისტური გარემოცვა სერიოზულ საფრთხეს არ წარმოადგენდეს, მაშინ ჩვენი ქვეყნის ეკონომიური დამოკიდებულობის საკითხი უკანა რიგზე დაიწევდა, ჩვენ შეგვეძლო უფრო განვითარებული პროლეტარული სახელმწიფოების სისტემაში შეესულიყავით, შეგვეძლო მათგან მანქანები მიგველო ჩვენი მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობისათვის და მიგვეწოდებია მათთვის ნედლეული და სასურსათო პროდუქტები, მაშასადამე, შეგვეძლო ჩვენი ინდუსტრიის

განვითარება უფრო ნელის ტემპით გვეწარმოებია. მაგრამ თქვენ კარგად იცით, რომ ჩვენ ჯერ ასეთი პირობები არ გავგაჩნია, რომ ჩვენი ქვეყანა პროლეტარიატის დიქტატურის ჯერ ერთადერთი ქვეყანაა, იგი გარემოცულია კაპიტალისტური ქვეყნებით, რომელთაგან ბევრი ტენიკურ-ეკონომიურად ძალიან წინა სდგას ჩვენთან შედარებით.

ამიტომ, საკითხი იმის შესახებ, რომ დავეწიოთ და გავუსწოროთ ეკონომიურად დაწინაურებულ ქვეყნებს, ლენინს ჩვენი განვითარების სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხად მიაჩნდა.

ასეთია ის საგარეო პირობები, რომლებიც გვიკარნახებენ ჩვენი ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპის საჭიროებას, იმ ინდუსტრიისა, რომელიც წინ მიუძღვის მთელ ჩვენს სახალხო მეურნეობას.

მე მხედველობაში მაქვს ჩვენი მიწათმოქმედების, მისი ტექნიკის, მისი კულტურის მეტის-მეტი ჩამორჩენილობა. მე მხედველობაში მაქვს ის გარემოება, რომ ჩვენს ქვეყანაში უმრავლესობას შეადგენენ საქონლის წვრილი მწარმოებელნი თავიანთი დაქუცმაცებული სრულიად ჩამორჩენილი წარმოებით, რომელთან შედარებით ჩვენი მსხვილი სოციალისტური მრეწველობა ისე მოჩანს, როგორც ზღვაში ანოზიდული კუნძული, რომლის საფუძველი დღითი-დღე ფართოვდება. მაგრამ მაინც იგი ჯერ კიდევ კუნძულს წარმოადგენს. ჩვენში ჩვეულებრივ ამბობენ, რომ ინდუსტრია წინ უძღვის მთელ სახალხო მეურნეობას, სხვათა შორის, სოფლის მეურნეობასაც, რომ ინდუსტრია ის იარაღია, რომლის საშუალებითაც შეიძლება გარდავექმნათ ჩამორჩენილი, დაქუცმაცებული მიწათმოქმედება კოლექტივიზიმის საფუძველზე. ეს სავსებით მართალია. ამ აზრს ერთ წუთსაც არ უნდა გადავუხვიოთ. მაგრამ ისიც უნდა გვახსოვდეს, რომ თუ ინდუსტრია წინ უძღვის სოფლის მეურნეობას, სამაგიეროდ სოფლის მეურნეობა ინდუსტრიის განვითარებისათვის ბაზას წარმოადგენს— როგორც ინდუსტრიის პროდუქციის გამსაღებელი ბაზარიც, როგორც ნედლეულობისა და სურსათ-სანოვაგის მიმწოდებელიც, როგორც წყარო საექსპორტო რეზერვებისაც, რომლებიც საჭიროა იმისათვის, რომ შემოვიტანოთ მანქანა-იარაღი სახალხო მეურნეობის საჭიროებისათვის. შეიძლება თუ არა წინ წავეწიოთ ინდუსტრია, სოფლის მეურნეობა კი დავტოვოთ სრულიად ჩამორჩენილი ტენიკის, პირობებში, არ უზრუნველყოთ ინდუსტრიისათვის სასოფლო-სამეურნეო ბაზა, არ გარდავექმნათ სოფლის მეურნეობა და კვალდა-კვალ არ ავადვენოთ ინდუსტრიას? არა, არ შეიძლება. აქედან გამო-

მდინარეობს სოფლის მეურნეობის მაქსიმალური უზრუნველყოფის საჭიროება წარმოების იარაღით, წარმოების საშუალებებით, რომლებიც საჭიროა იმისათვის, რომ დავაჩქაროთ, წინ წაგწიოთ მისი რეკონსტრუქციის საქმე ახალ ტექნიკურ საფუძველზე. მაგრამ ამ ამოცანის განსორციელებისათვის საჭიროა ჩვენი ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპი. რასაკვირველია, დაქუცმაცებული, დაქსახული სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქცია გაცილებით უფრო ძნელი საქმეა, ვიდრე გაერთიანებული, ცენტრალიზაციაქმნილი სოციალისტური მრეწველობის რეკონსტრუქცია.

მაგრამ ეს ამოცანა ჩვენს წინაშე დგას და უნდა გადავჭრათ კიდევ. მისი გადაჭრა კი შეიძლება მხოლოდ მრეწველობის განვითარების სწრაფი ტემპის საფუძველზე. შეუძლებელია, რომ დაუსრულებლად, ე. ი. მეტის-მეტად დიდი ხნის განმავლობაში, საბჭოთა ხელისუფლებისა და სოციალისტური მშენებლობის ბაზას ორი სხვადასხვა საფუძველი წარმოადგენდეს—უაღრესად მსხვილი გაერთიანებული სოციალისტური მრეწველობა და უაღრესად დაქუცმაცებული ჩამორჩენილი წვრილსაქონლიანი გლეხური მეურნეობა. საჭიროა სოფლის მეურნეობის თანდათან, მაგრამ სისტემატიურად და ენერგიულად გადაყვანა ახალ ტექნიკურ ბაზაზე, მსხვილი წარმოების ბაზაზე და მისი გათანაბრება სოციალისტურ მრეწველობასთან. ჩვენ ან გადავჭრით ამ ამოცანას და მაშინ საბოლოო გამარჯვება უზრუნველყოფილი იქნება, ან დაეშორდებით ამ ამოცანას, ვერ გადავჭრით მას და მაშინ კაპიტალიზმის დაბრუნება შეიძლება აუცილებელი მოვლენა იყოს.

აი ამის შესახებ ლენინი რას ამბობს:

„სანამ ჩვენ წვრილ-გლეხურ ქვეყანაში ვცხოვრობთ,—რუსეთში კაპიტალიზმისათვის უფრო მტკიცე ეკონომიური ბაზა არსებობს, ვიდრე კომუნისმისათვის. ეს აუცილებლად უნდა გვახსოვდეს. ყველამ, ვისაც კი გულდასმით შეუდარებია ერთმანეთთან სოფლის ცხოვრება და ქალაქის ცხოვრება, კარგად იცის, რომ ჩვენ კაპიტალიზმის ფესვები არ ამოგვივლეჯია და შინაური მტრის საფუძველი და საძირკველი არ დაგვირღვევია. შინაური მტერი ეყრდნობა წვრილ მეურნეობას, და რომ ბოლო მოვუღოთ ამ მტერს, არსებობს ერთადერთი საშუალება—გადავიყვანოთ ჩვენი ქვეყნის მეურნეობა, სხვათა შორის, მიწათმოქმედებაც, ახალ ტექნიკურ ბაზაზე, თანამედროვე მსხვილი წარმოების ტექნიკურ ბაზაზე, ასეთ ბაზას კი წარმოადგენს მხოლოდ ელექტრონბ. კომუნისმი არის საბჭოთა ხელისუფლება, პლიუს მთელი ჩვენი ქვეყნის ელექტროფიკაცია.“ (მე-XIV ტომი, გვ. 427—428).

როგორც ხედავთ, ქვეყნის მეურნეობისათვის, სხვათა შორის, მიწათმოქმედებისათვის, საჭიროა გადასვლა ახალ ტექნიკურ ბაზაზე, იმ თანამედროვე მსხვილი წარმოების ტექნიკურ ბაზაზე, რომელიც ასე თუ ისე, პირდაპირ თუ არაპირდაპირ დაკავშირებულია ელექტროფიკაციის საქმესთან.

ეს სიტყვა ლენინმა წარმოსთქვა საბჭოთა პირველ ყრილობაზე, 1920 წლის დეკემბერში, ახალი ეკონომიური პოლიტიკის შემოღების წინ, როცა იგი ასაბუთებდა ეგრეთწოდებული ელექტროფიკაციის გეგმას. ზოგიერთი ამხანაგი ამის გამო ამბობს, რომ დებულებანი, რომლებიც გამოთქმულია ლენინის ამ ციტატაში, არ შეეფერებიან ახლანდელ სინამდვილესო. რატომ? იმიტომ, — გვეუბნებიან ისინი, — რომ მას შემდეგ ბევრმა წყალმა ჩაიარაო, ჩვენ ახლა გვაქვს განვითარებული სოციალისტური მრეწველობა, ჩვენ გვაქვს კოლმეურნეობანი, როგორც მასიური მოვლენა, ჩვენ გვაქვს ძველი და ახალი საბჭოთა მეურნეობანი, ჩვენ გვაქვს კოოპერატიული ორგანიზაციების დიდი ქსელი, ჩვენ გვაქვს გასაქირავებელი პუნქტები გლეხთა მეურნეობების საჭიროების დასაკმაყოფილებლად, ჩვენ ვიყენებთ კონტრაქტაციის მეთოდს, როგორც სოფელთან კავშირის ახალ ფორმას, ჩვენ შეგვიძლია ყოველივე ეს და მრავალი სხვა საშუალება გამოვიყენოთ იმისათვის, რომ სოფლის მეურნეობა თანდათან გადავიყვანოთ ახალი ტექნიკის ბაზაზე. ყოველივე ეს მართალია. მაგრამ მართალია ისიც, რომ, მიუხედავად ყოველივე ამისა, ჩვენ ჯერ ისევ ვრჩებით წვრილ-გლეხურ ქვეყნად, რომელშიაც სჭარბობს წვრილი წარმოება. ეს კი მთავარია. და ვიდრე ეს მთავარი მოვლენა რჩება, ძალაშია ლენინის თეზისი იმის შესახებ, რომ „სანამ ჩვენ წვრილ-გლეხურ ქვეყანაში ვცხოვრობთ, — კაპიტალიზმისათვის უფრო მტკიცე ეკონომიური ბაზა არსებობს, ვიდრე კომუნისმისათვის“ და რომ, მაშასადამე, კაპიტალიზმის რესტავრაციის საფრთხე არ არის ცალიერი ფრაზა.

ამასვე ამბობს ლენინი უფრო მკვეთრი ფორმით თავის ბროშურაში „სასურსათო გადასახადის შესახებ“, რომელიც დაწერილია ახალი ეკონომიური პოლიტიკის შემოღების შემდეგ (1921 წლის აპრილი მაისი).

„თუ იქნება ელექტროფიკაცია 10—20 წლის განმავლობაში, მაშინ სრულებით არ არის საშიში წვრილი მიწათმოქმედების ინდივიდუალიზმი და თავისუფალი ვაჭრობა მის ადგილობრივ ბრუნვაში. თუ ელექტროფიკაცია არ იქნება, მაშინ, სულერთია, ვერ ავცდებით კაპიტალიზმის დაბრუნებას“.

და შემდეგ იქვე:

„10—20 წლის განმავლობაში სწორი დამოკიდებულება გლახობასთან, და უზრუნველყოფილია გამარჯვება მსოფლიო მასშტაბით (კიდევაც რომ დაგვიანდენ პროლეტარული რევოლუციები, რომლებიც იზრდებიან), წინააღმდეგ შემთხვევაში 20—40 წლის განმავლობაში ტანჯვა და თეთრგვარდიელთა ტერორი“ (ლენინის კრებული, IV, გვ. 37).

აი როგორც მწვავედ სვამდა საკითხს ლენინი: ან ელექტროფიკაცია, ე. ი. „ჩვენი ქვეყნის მეურნეობის, კერძოდ მიწათმოქმედების, გადაყვანა თანამედროვე მსხვილი წარმოების ახალ ტექნიკურ საფუძველზე, ან კაპიტალიზმის დაბრუნება“.

აი როგორც ესმის ლენინს „გლახობასთან სწორი დამოკიდებულების“ საკითხი. აქ საქმე კი არ არის, რომ მოვეფეროთ გლახს და ამ მოფერებაში ვხედავდეთ გლახთან სწორი დამოკიდებულების საფუძველს, ვინაიდან მოფერებით ბევრი ვერაფერი გაკეთდება; საქმე ისაა, რომ დავეხმაროთ გლახს გადაიყვანოს თავისი მეურნეობა „თანამედროვე მსხვილი წარმოების ახალ ტექნიკურ საფუძველზე“, ვინაიდან ამაშია ძირითადი გზა სილატაკისაგან გლახობის დასახსნელად.

ხოლო ჩვენი მეურნეობის გადაყვანა ახალ ტექნიკურ საფუძველზე არ შეიძლება ჩვენი ინდუსტრიისა და, პირველ ყოვლისა, საწარმოო საშუალებათა წარმოების განვითარების სწრაფი ტემპის გარეშე.

ასეთი მდგომარეობაა შინაური პირობების მხრივ, რომლებიც ვეიკარნახებენ ინდუსტრიის განვითარების სწრაფ ტემპს.

აი, რა შინაგანი და გარეშე პირობებითაა გამოწვეული ჩვენი სახალხო მეურნეობის საკონტროლო ციფრების დაძაბვა.

აი, სად არის საძირკველი იმისა, რომ ჩვენი სამეურნეო გეგმები—საბიუჯეტო და ბიუჯეტსგარეშე—მიმდინარეობენ დაძაბულობის ნიშან ქვეშ, იმის ნიშან ქვეშ, რომ დიდ თანხებს ვაბანდებთ კაპიტალურ მშენებლობაში, რაც მიზნად ისახავს ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპის შენარჩუნებას.

შეიძლება შემეკითხონ, სად არის ეგ ნათქვამი, თეზისების რომელ ადგილასო.

ხმა: დიახ, სად არის ეგ ნათქვამი?

სტალინი: თეზისებში ამას მოწმობს ის კაპიტალური თანხები, რომლებიც 1928-29 წელს მრეწველობაში იქნება დაბანდებული. თეზისებს ხომ ჩვენ საკონტროლო ციფრების თეზისებს ვეძახით. ასეა, მგონი, ამხანაგებო?

ხმა: დიახ.

სტალინი: და, აი, ამ თეზისებში ნათქვამია, რომ 1928-29 წელს მრეწველობაში კაპიტალური სამუშაოებისათვის ჩვენ ვაბანდებთ 1.650.000.000 მანეთს. სხვანაირად რომ ვთქვათ, ჩვენ წელს მრეწველობაში დავაბანდებთ 330 მილიონით მეტს, ვიდრე შარშან. ამნაირად გამოდის, რომ ჩვენ არა მარტო ვინარჩუნებთ ინდუსტრიის განვითარების ტემპს, არამედ ვდგამთ ნაბიჯს წინ, როდესაც მრეწველობაში ვაბანდებთ უფრო მეტს, ვიდრე შარშან, ე. ი. როდესაც ვაღიღებთ კაპიტალურ სამუშაოებს მრეწველობაში როგორც აბსოლუტურად, ისე შედარებით. ეს მთავარი ღერძია სახალხო მეურნეობის საკონტროლო ციფრების თეზისებისა. ზოგიერთ ამხანაგს კი ეს მთავარი გარემოება გამოჩნდა. ყოველმხრივ, დაწვრილებით აკრიტიკებდნენ თეზისებს საკონტროლო ციფრების შესახებ, მაგრამ ყველაზე უფრო საყურადღებო გარემოება გამოჩნდა.

მარცვლეულის პრობლემა.

აქამდე მე ვლაპარაკობდი თეზისების პირველი ძირითადი საკითხის შესახებ—ინდუსტრიის განვითარების ტემპის შესახებ. გადავიდეთ ახლა მეორე ძირითად საკითხზე, მარცვლეულის პრობლემის საკითხზე. თეზისების დამახასიათებელი ნიშანი ის არის, რომ ისინი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ, საერთოდ, სოფლის მეურნეობისა და, კერძოდ, მარცვლეული მეურნეობის პრობლემას.

სწორია თუ არა თეზისების ასეთი გეზი? მე ვფიქრობ, რომ სწორია. ჯერ კიდევ ივლისის პლენუმზე ითქვა, რომ ჩვენი სახალხო მეურნეობის ყველაზე უფრო სუსტ მხარეს წარმოადგენს, საერთოდ, სოფლის მეურნეობისა და, კერძოდ, მარცვლეული მეურნეობის მეტი-მეტი ჩამორჩენილობა. როდესაც ამბობენ, ჩვენში სოფლის მეურნეობა მრეწველობას ჩამორჩება და ამ გარემოებას უჩივიან, ეს, რასაკვირველია, არ არის სერიოზული რამ. სოფლის მეურნეობა ყოველთვის ჩამორჩებოდა მრეწველობას და მომავალშიაც იგი ჩამორჩენილი იქნება. ეს განსაკუთრებით მართალია ჩვენს პირობებში, მრეწველობას მაქსიმალური კონცენტრაციისა და სოფლის მეურნეობის მაქსიმალური დაქუცმაცების პირობებში. ცხადია, რომ გაერთიანებული მრეწველობა უფრო სწრაფად განვითარდება, ვიდრე დაქუცმაცებული სოფლის მეურნეობა. აქედან, სხვათა შორის, გამომდინარეობს მრეწველობის ხელმძღვანელი როლი სოფლის მეურნეობის მიმართ. ამიტომ მრეწველობისაგან სოფლის მეურნეობის ჩვეულებრივი ჩამორჩენა ჯერ კიდევ არ იქნება საფუძველს, რომ დაიწვას მარცვლეულის პრობლემა. სოფლის მეურნეობისა და, კერძოდ,

მარცვლეული მეურნეობის პრობლემა მხოლოდ მაშინ იჩენს თავს, როდესაც სოფლის მეურნეობის ჩვეულებრივი ჩამორჩენა მისი განვითარების ტემპის მეტის-მეტ ჩანორჩენად გადაიქცევა. სახალხო მეურნეობის თანამედროვე მდგომარეობის დამახასიათებელი ნიშანი ის არის, რომ ჩვენ ვხედავთ ინდუსტრიის განვითარების ტემპისაგან მარცვლეული მეურნეობის განვითარების ტემპის მეტის-მეტად ჩამორჩენას, როგორც ფაქტს საბაზრო პურის მოთხოვნის კოლოსალური გადიდებისა იმ ქალაქებისა და სამრეწველო პუნქტების მხრივ, რომლებიც თანდათან იზრდებიან. ამასთან ამოცანას ის კი არ შეადგენს, რომ ინდუსტრიის განვითარების ტემპი დავიყვანოთ მარცვლეული მეურნეობის განვითარების დონემდე (ეს არევეს ყველა ჩვენს გეგმას და უკან დასწევს განვითარებას), არამედ ის, რომ მარცვლეული მეურნეობის განვითარება ავიყვანოთ ინდუსტრიის განვითარების ტემპამდე, ავიყვანოთ მარცვლეული მეურნეობის განვითარება იმ დონემდე, რომელიც უზრუნველყოფს მთელი სახალხო მეურნეობის, მრეწველობისა და მიწათმოქმედების სწრაფ წინსვლას. ჩვენ ან გადავჭრით ამ ამოცანას და ამით მარცვლეულის პრობლემა გადაიჭრება, ან ვერ გადავჭრით და მაშინ აუცილებელი იქნება კავშირის გაწყვეტა სოციალისტურ ქალაქსა და წერილ-გლეხურ სოფელს შორის. ასე დგას ჩვენში საკითხი, ამხანაგებო. ასეთია მარცვლეულის პრობლემის შინაარსი.

ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ ჩვენ საქმე გვაქვს მარცვლეული მეურნეობის განვითარების „შეჩერებასთან“, ან თუნდა მის „დეგრადაციასთან“? ამხ. ფრუმკინი სწორედ ასე სვამს საკითხს თავის მეორე წერილში, რომელიც, მისი მოთხოვნით, დღეს ჩვენ დავურიგეთ ცენტრ. კომიტეტისა და ცენტრალური საკონტროლო კომისიის წევრებს. იგი ამ წერილში პირდაპირ ამბობს, სოფლის მეურნეობაში „შეჩერებას“ ვხედავთო. „ჩვენ,—ამბობს იგი,—არ, შეგვიძლია და არც უნდა ვწეროთ პრესაში დეგრადაციის შესახებ, მაგრამ პარტიის შიგნით ჩვენ არ უნდა დავმალოთ, რომ ეს ჩამორჩენილობა დეგრადაციას ეთანაბრება“. სწორია თუ არა ამხ. ფრუმკინის ეს აზრი? რასაკვირველია, სწორი არ არის. ჩვენ, პოლიტიკურის წევრები, სრულებით არ ვეთანხებით მარცვლეული მეურნეობის მდგომარეობის საკითხის ასეთნაირად გაშუქებას.

მართლაც, რა არის დეგრადაცია და რაში უნდა გამოიხატოს იგი სოფლის მეურნეობაში? აშკარაა, ის უნდა გამოიხატოს სოფლის მეურნეობის უკან დახევაში, მის ჩამოქვეითებაში, მის დაბრუნებაში მეურნეობის ახალი ფორმებიდან ძველი, საშუალო საუკუნეების ფორ-

მეებისაკენ. ის უნდა გამოიხატოს, ვთქვათ, იმაში, რომ გლეხობა გადავიდეს მეურნეობის განვითარებული ფორმებიდან მარტივ ფორმებზე, გუთნიდან და მანქანიდან—კავზე, დაწმენდილი და კარგი ხარისხის თესლიდან—დაუწმენდავ და უჯიშო თესლზე, მიწათმოქმედების თანამედროვე კულტურიდან—დაბალ კულტურაზე და სხვა და სხვა. მაგრამ განა ჩვენ ვხედავთ ეხლა ასეთ ფაქტებს? განა ყველამ არ იცის, რომ გლეხობა ათი და ასიათასი კომლობისა, გადადის სამინდვროვანი სისტემიდან ოთხ და მრავალმინდვროვანი სისტემაზე, უჯიშო თესლიდან წმინდა ხარისხის თესლზე, კვიდან გუთანზე და მანქანაზე, მიწათმოქმედების დაბალი კულტურიდან მაღალ კულტურაზე? განა ეს დეგრადაციაა?

ამხ. ფრუმკინს თავისი თვალსაზრისის დასასაბუთებლად უყვარს პოლიტიკურად ამა თუ იმ წევრისათვის ხელის ჩავლება. სავსებით შესაძლოა, რომ იგი ამ შემთხვევაში შეეცდება ჩააელოს ხელი ამხ. ბუხარინს, რათა დაამტკიცოს, რომ ამხ. ბუხარინი „ამასვე“ ამბობდა თავის წერილში „ეკონომისტის“ შენიშვნები“, მაგრამ ამხ. ბუხარინი სრულებით არ ამბობდა „ამასვე“. ამხ. ბუხარინმა თავის წერილში დასვა განყენებული თეორიული საკითხი დეგრადაციის შესაძლებლობისა და საშიშროების შესახებ. თუ განყენებულად ვილაპარაკებთ, საკითხის ასე დასმა სავსებით შესაძლო და კანონზომილია. ხოლო რაგორ იქცევა ამხ. ფრუმკინი? ის განყენებულ საკითხს დეგრადაციის შესაძლებლობის შესახებ აქცევს სოფლის მეურნეობის დეგრადაციის ფაქტად. და ამას უწოდებს ის მარცვლეული მეურნეობის მდგომარეობის ანალიზს. ეს, ჩემის აზრით, სასაცილოა, ამხანაგებო.

კარგი რამეც იქნებოდა საბჭოთა ხელისუფლება, მას რომ დეგრადაციამდე მიეყვანა სოფლის მეურნეობა თავისი არსებობის მე-11 წლის თავზე. ასეთი ხელისუფლება დამხობის და არა მხარის დაჭერის ღირსი იქნებოდა. და მუშები დიდი ხნით ადრე დაამხობდნენ ასეთ ხელისუფლებას, მას რომ დეგრადაციამდე მიეყვანა სოფლის მეურნეობა.

ჩვენში არიან ყოველნაირი ბურჟუაზიული სპეცები, რომელნიც სიზმარშია ც კი ხედავენ, რომ ხდება სოფლის მეურნეობის დეგრადაცია. დეგრადაციის შესახებ მღეროდა ერთ დროს ტროცკიც. არ მეგონა, თუ ამხ. ფრუმკინიც ამ საეჭვო გზაზე დაადგებოდა.

რას ემყარება ამხ. ფრუმკინი, როცა დეგრადაციის შესახებ ლაპარაკობს? პირველ ყოვლისა იმას, რომ მიმდინარე წელს მარცვლეული კულტურების ნათესების სივრცე აღმოჩნდა უფრო ნაკლები,

ვიდრე წარსულ წელს. რით აიხსნება ეს ფაქტი? შეიძლება საბჭოთა ხელისუფლების პოლიტიკით? რასაკვირველია, არა. ეს აიხსნება შემოდგომის ნათესების დაღუპვით უკრაინის ველებიან ზოლში და ნაწილობრივ ჩრდილოეთ კავკასიაში და მიმდინარე წლის გვალვით უკრაინის იმავე რაიონში. რომ არ ყოფილიყო ეს კლიმატიურად არახელსაყრელი პირობები, რომელზედაც მთლიანად და საესებით დამოკიდებულია სოფლის მეურნეობა, ჩვენ მიმდინარე წელს მარცვლეული კულტურების ნათესი გვექნებოდა დაახლოვებით ერთი მილიონი დესეტინით უფრო მეტი, ვიდრე წარსულ წელს. შემდეგ ამხ. ფრუმკინს საბუთად მოჰყავს ის, რომ მიმდინარე წელს მარცვლეულის საერთო პროდუქცია მცირედით აღემატება (70 მილ. ფუთით) წარსული წლის პროდუქციას, ხოლო პური და ჭვავი 200 მილიონი ფუთით ნაკლებია. მერე რით აიხსნება ყველაფერი ეს? იმავე გვალვით და შემოდგომის ნათესის დაღუპვით ნაადრევი სიცივეებისაგან. რომ არ ყოფილიყო ეს არახელსაყრელი კლიმატიური პირობები, პურის საერთო პროდუქცია ჩვენში იქნებოდა სამასი მილიონი ფუთით მეტი, ვიდრე გასულ წელს. როგორ შეიძლება მხედველობაში არ შიილოთ ისეთი ფაქტორები, როგორცაა გვალვა, ნაადრევი ყინვები და სხვ., რომელთაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვთ მოსავლისთვის ამა თუ იმ რაიონში? ჩვენ ამჟამად დასახული გვაქვს ამოცანა—გავაფართოვოთ ნათესი სივრცე 7 პროცენტით, გავადიდოთ მოსავლიანობა 3 პროცენტით, გავადიდოთ მარცვლეული პროდუქტების საერთო პროდუქცია დაახლოვებით 10 პროცენტით. ექვს გარეშეა; ჩვენ მივიღებთ ყოველ ზომას ამ ამოცანების შესასრულებლად. მაგრამ შესაძლებელია, რომ, ჩვენ მიერ მიღებული ღონისძიებების მიუხედავად, ნაწილობრივი მოუსავლიანობა იყოს, ან ნაადრევი სიცივეები ან გვალვა ამა თუ იმ რაიონში; შესაძლებელია, რომ ამ გარემოებამ გამოიწვიოს მარცვლეული კულტურის საერთო პროდუქციის რამდენიმეთ შემცირება ჩვენ გეგმებთან შედარებით ან თვით მიმდინარე წლის საერთო პროდუქციასთან შედარებითაც.

იქნება თუ არა ეს იმის ნიშანი, რომ სოფლის მეურნეობა განიცდის „დეგრადაციას“, რომ ამ „დეგრადაციაში“ დამნაშავეა საბჭოთა ხელისუფლების პოლიტიკა, რომ ჩვენ „მოვუსპეთ“ გლეხს სამეურნეო სტიმული, „მოვუსპეთ“ მას სამეურნეო პერსპექტივა? (გამოტოვებულია) ასეთი გზა ან არხი სამია: მოსავლიანობის გადიდება და საშუალო შეძლების მეურნეობათა ნათესი სივრცეების გაფართოება,

კოლმეურნეობების შემდგომი განვითარება, ძველი კოლმეურნეობების გაფართოება და ახლების განვითარება.

ამაზე ლაპარაკი იყო ჯერ კიდევ ივლისის პლენუმის რეზოლუციაში. თეზისები იმეორებენ ივლისის პლენუმზე ნათქვამს, მაგრამ აყენებენ საკითხს უფრო კონკრეტულად, აძლევენ მას ციფრობრივ გამოხატულებას ამ საქმეში განსაზღვრული თანხების დაბანდების მხრივ. ანხ. ფრუჟკინმა აქაც იპოვა საბაბი, რომ გამოგვდავებოდა. ის ფიქრობს, რომ რადგან პირველი ადგილი ეთმობა ინდივიდუალურ მეურნეობას, ხოლო მეორე და მესამე კოლმეურნეობებს და საბჭოთა მეურნეობებს, ეს ნიშნავს მისი თვალსაზრისის გამარჯვებას. ეს სასაცილოა, ამხანაგებო. გასაგებია, რომ თუ საქმეს მივუღებთ სოფლის მეურნეობის ამა თუ იმ ფორმის ხვედრითი წონის თვალსაზრისით, პირველ ადგილზე უნდა დავაყენოთ ინდივიდუალური მეურნეობა, ვინაიდან ის გვაძლევს თითქმის ექვსჯერ უფრო მეტ საბაზრო პურს, ვიდრე კოლმეურნეობები და საბჭოთა მეურნეობები. მაგრამ თუ საქმეს მივუღებთ მეურნეობის თვალსაზრისით, იმ თვალსაზრისით, თუ მეურნეობის რომელი ფორმა არის ჩვენთვის ყველაზე უფრო მისაღები, მაშინ პირველ ადგილზე უნდა დავაყენოთ კოლმეურნეობები და საბჭოთა მეურნეობები, რომელნიც ინდივიდუალურ გლეხურ მეურნეობასთან შედარებით მეურნეობის უმაღლეს ტიპს წარმოადგენენ. ნუთუ კიდევ საჭიროა ამის მტკიცება, რომ ორივე ეს თვალსაზრისი ერთნაირად მისაღებია ჩვენთვის.

რა არის საჭირო იმისთვის, რომ გავაცხოველოთ მუშაობა ყველა ამ სამი მიმართულებით, რომ პრაქტიკულად მივალწიოთ სოფლის მეურნეობის—პირველ რიგში მარცვლეული მეურნეობის—განვითარების ტემპის გადიდება?

ამისათვის საჭიროა, პირველ ყოვლისა, ჩვენი პარტიული კადრების ყურადღება მიექცეს სოფლის მეურნეობას, განსაკუთრებით მარცვლეულის პრობლემის კონკრეტულ საკითხებს. თავი უნდა დავანებოთ საერთო ფრაზებს და ლაყბობას სოფლის მეურნეობის შესახებ და საერთოდ გადავიდეთ, ბოლოს, პრაქტიკული ღონისძიებების შემუშავებაზე მარცვლეული მეურნეობის გასაფართოებლად. დროა სიტყვიდან გადავიდეთ საქმეზე, ხელი მივყოთ, ბოლოს, კონკრეტულ საკითხს იმის შესახებ, თუ როგორ გავაუმჯობესოთ და განვაავითაროთ შემდეგში კოლექტიური და საბჭოთა მეურნეობები, როგორ გავუწიოთ კოლექტიურ და საბჭოთა მეურნეობებს დახმარება უკეთესი სათესლე მასალის და უკეთესი ჯიშის საქონლის მიწოდებით, როგორ მოვაწყოთ ორგანიზაციულად გლეხებისათვის მანქანებისა და

სხვა საწარმოო იარაღის მიწოდება გასაქირავებელი პუნქტებიდან, როგორ გავაფართოვოთ და გავაუმჯობესოთ კონტრაქტაციის საქმე და, საერთოდ, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაცია და სხვ.

ხმა: ეს პრაქტიციზმია.

სტალინი: ასეთი პრაქტიციზმი ჩვენთვის აუცილებლად საჭიროა, ეინაიდან მარცვლეულის პრობლემის უმნიშვნელოვანეს საკითხს ჩვენ ვერავითარ შემთხვევაში ვერ გადავჭრით ცალიერი ლაყბობით სოფლის მეურნეობის შესახებ საერთოდ. ცეკამ ამოცანად დაისახა მოაწყოს პურის დამამზადებელი რაიონების ძირითადი მუშაკების მოხსენებები სახ. კომისართა საბჭოში და პოლიტიბიუროში სოფლის მეურნეობის განვითარების საკითხების შესახებ.

ამ პლენუმზე თქვენ მოისმენთ ამხ. ანდრეევის მოხსენებას ჩრდილოეთ-კავკასიაში მარცვლეულის პრობლემის გადაჭრის გზების შესახებ. მე ვფიქრობ, რომ შემდგომ ჩვენ მოგვიხდება ასეთივე მოხსენებების მოსმენა უკრაინის, ვოლგის რაიონის, ციმბირის და სხვათა შესახებ. ეს აუცილებლად საჭიროა იმისათვის, რომ პარტიის ყურადღება მივაქციოთ მარცვლეულის პრობლემას და კონკრეტულად დავსვათ ჩვენი პარტიული კადრების წინაშე მარცვლეულის პრობლემასთან დაკავშირებული საკითხები.

გარდა ამისა, საჭიროა მივალწიოთ იმას, რომ ჩვენი პარტიული მუშაკები სოფლად თავის პრაქტიკულ საქმიანობაში გარკვევით არჩევდენ საშუალო გლეხს კულაკისაგან და არ ურევდენ მათ ერთმანეთში, არ ესხმოდენ თავს საშუალო გლეხს, როცა საჭიროა გალაშქრება კულაკის წინააღმდეგ. საჭიროა, ბოლოს, აღმოიფხვრას ეს, მეტი რომ არა ვსთქვათ, შეცდომები. ავიღოთ, მაგალითად, საკითხი ინდივიდუალური დაბეგვრის შესახებ. ჩვენ გვაქვს პოლიტიბიუროს დადგენილება და სათანადო კანონი ინდივიდუალური დაბეგვრის შესახებ გლეხობის არა უმეტეს 2—3 პროცენტისა, ე. ი. კულაკობის ყველაზე უფრო მდიდარი ნაწილისა. ხოლო რა ხდება სინამდვილეში? არის მრავალი რაიონი, სადაც იბეგრება 10—12 პროც. და შეიძლება მეტიც. ამგვარად, დაბეგვრა ვრცელდება საშუალო გლეხებზედაც. მე ვფიქრობ, დროა ბოლო მოეღოს ამ ბოროტმოქმედებას და, აი, იმის მაგივრად, რომ დასახონ კონკრეტული ღონისძიებანი ასეთი უმსგავსოების ლიკვიდაციისათვის, ჩვენი ძვირფასი კრიტიკოსები ვარჯიშობენ სიტყვებით და წინადადებას იძლევიან სიტყვებით: „კულაკების უფრო მდიდარი ნაწილი“ შევცვალოთ სიტყვებით: „კულაკების ყველაზე უფრო ზედა ფენა“. თითქოს ეს ერთი და იგივე არ იყოს! დამტკიცებულია, რომ კულაკი ჩვენში 5 პროცენტია. და—

მტკიცებულა, რომ კანონი ინდივიდუალობის მიხედვით ბეგრავს კომ-
ლების 2—3 პროცენტს, ე. ი. კულაკების ყველაზე უფრო მდიდარ
ნაწილს. დამტკიცებულა, რომ პრაქტიკაში ეს კანონი ირღვევა.
მრავალ რაიონში, ხოლო „კრიტიკოსები“, იმის მაგიერ, რომ დასა-
ხონ კონკრეტული ღონისძიებანი ამ მოვლენათა ლიკვიდაციისათვის,
აკრიტიკებენ სიტყვებს, მათ არ სურთ გაიგონ, რომ ამით ოდნავა-
დაც არ იცვლება საქმის მდგომარეობა.

ხმა: წინადადებას იძლევიან, დაიბეგროს ინდივიდუალურად
ყველა კულაკი.

სტალინი: მაშინ უნდა მოითხოვონ, გაუქმებულ იქნას კანონი
2—3 პროცენტისანი ინდივიდუალური დაბეგვის შესახებ. მე კი ჯერ-
ჯერობით არ გამიგონია, რომ ვინმეს მოეთხოვოს ამ კანონის გაუქ-
მება. ამბობენ, რომ ინდივიდუალური დაბეგვის თვითნებური გა-
ფართოება მიზნად ისახავს ადგილობრივი ბიუჯეტის შევსებას. მაგ-
რამ არ შეიძლება ადგილობრივი ბიუჯეტის შევსება კანონის დარღვე-
ვით, პარტიის დირექტივების დარღვევით. რევოლუციონური კანონიე-
რების გატარება ცხოვრებაში, პრაქტიკული დახმარება ღარიბ და საშუ-
ალო გლეხთა მეურნეობებისათვის კონტაქტაციის წესით და სხვა საგრ-
ძნობლად ვაძლიერებს გლეხის სამეურნეო სტიმულს. ამხ. ფრუმკინი
ფიქრობს, რომ ჩვენ ჩავკალით ან თითქმის ჩავკალით ეს სტიმული,
მოვუსპეთ გლეხობას სამეურნეო პერსპექტივა. ეს, რასაკვირველია, სი-
სულელეა. თუ ეს მართალია, მაშინ გაუგებარია, რაზე არის დაყრდნო-
ბილი მუშათა კლასისა და გლეხობის ძირითადი მასების კავშირი?
ხომ არ შეიძლება ვთქვათ, რომ ეს მორალური კავშირია? საჭიროა
გაგება, რომ მუშათა კლასისა და გლეხობის კავშირი არის ზნეა-
რიზზე დამყარებული კავშირი, ორი კლასის ინტერესების კავშირი,
მუშებისა და გლეხთა ძირითადი მასების კლასობრივი კავშირი, რო-
მელიც მიზნად ისახავს ურთიერთ სარგებლობას.

ჩვენი პარტია ჯერ კიდევ არსებობს, ჯერ კიდევ არ მომხდარა
მისი ლიკვიდაცია. საბჭოთა ხელისუფლება ჯერ კიდევ არსებობს,
ჯერ კიდევ არ მომხდარა მისი ლიკვიდაცია. და თუ არ გვეყოფა
სახსრები ადგილობრივ ბიუჯეტისათვის, უნდა დავესვათ საკითხი ად-
გილობრივი ბიუჯეტის შესახებ, და არა დავარღვიოთ კანონები და
პარტიის დირექტივები.

შემდეგ, საჭიროა ღარიბ და საშუალო ინდივიდუალურ მეურნე-
ობათა სტიმულის შემდგომი განვითარება. ვასაგებია, რომ თუ ჩვენ
ჩავკალით ან თითქმის ჩავკალით გლეხობის სამეურნეო სტიმული იმით,
რომ მოვუსპეთ გლეხებს სამეურნეო პერსპექტივები, ჩვენ აღარ გვე-

ქნებოდა შეკავშირება, ჩვენ აღარ გვექნებოდა მუშათა კლასის კავშირი გლეხობასთან. ცხადია, რომ აქ ლაპარაკი შეიძლება არა ღარიბ და საშუალო მასების სამეურნეო სტიმულის „შექმნაზე“ ან „აშვებაზე“, არამედ იმაზე, რომ გააძლიეროთ ეს სტიმული და მიეცეთ მას შემდგომი განვითარება მუშათა კლასის და გლეხობის ძირითადი მასების სასარგებლოდ. სწორედ ამას გვეუბნება თეზისები სახალხო მეურნეობის საკონტროლო ციფრების შესახებ.

ბოლოს, საჭიროა გაძლიერებულ იქნას სოფლის მომარაგება საქონლით. მე მხედველობაში მაქვს როგორც სამომხმარებლო საქონელი, ისე, განსაკუთრებით, საწარმოო სასიათის საქონელი (მანქანები, სასუქი და სხვა), რომლებსაც შეუძლიათ გააძლიერონ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოება. ვერ ვიტყვი, რომ ამ მხრივ ჩვენში ყოველივე რიგზე იყოს. თქვენ იცით, რომ ჯერ კიდევ ბოლო არ მოღებია საქონლის ნაკლებობას, და საეჭვოა, რომ მალე მოეღოს მას ბოლო. ჩვენში პარტიის ზოგიერთ წრეებში არსებობს ილიუზია იმის შესახებ, რომ ჩვენ ახლაც შეგვიძლია მოვახდინოთ საქონლის ნაკლებობის ლიკვიდაცია. სამწუხაროდ, ეს არ არის სწორი. მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ, რომ საქონლის ნაკლებობის მოვლენები დაკავშირებულია, ერთის მხრით, მუშათა და გლეხთა კეთილდღეობის ზრდასთან და იმასთან, რომ ძალიან იზრდება მოთხოვნილება იმ საქონელზე, რომელთა წარმოებაც მატულობს ყოველწლიურად, მაგრამ რომლებიც ვერ აკმაყოფილებენ მთელ მოთხოვნილებას, ხოლო მეორეს მხრით, მრეწველობის რეკონსტრუქციის დღევანდელ პერიოდთან. მრეწველობის რეკონსტრუქცია ნიშნავს სახსრების გადატანას მოხმარების საშუალებათა წარმოების დარგიდან საწარმოო საშუალებათა წარმოების დარგში. ამის გარეშე არ ხდება არც შეიძლება მოხდეს მრეწველობის სერიოზული რეკონსტრუქცია, განსაკუთრებით ჩვენს საბჭოთა პირობებში.

მაგრამ რას ნიშნავს ეს? ეს ნიშნავს იმას, რომ ფულს აბანდებენ ახალი წარმოების მშენებლობაში, იზრდება ქალაქებისა და ახალ მოხმარებელთა რაოდენობა იმ დროს, როდესაც ახალ წარმოებებს საქონლის ახალი მასა შეუძლიათ მოგვცენ მხოლოდ 3-4 წლის შემდეგ. ადვილად გასაგებია, რომ ეს გარემოება ხელს ვერ შეუწყობს საქონლის ნაკლებობის ლიკვიდაციას.

განა ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ ხელები უნდა დავიკრიფოთ და აღვიაროთ ჩვენი უძლურება საქონლის ნაკლებობის მოვლენების წინაშე? არა, ეს ამას არ ნიშნავს. საქმე ისაა, რომ ჩვენ შეგვიძლია და უნდა მივიღოთ კიდევ კონკრეტული ზომები იმისათვის, რომ შე-

ვასუსტოთ და შევანელოთ საქონლის ნაკლებობა. ეს შესაძლებელია, და ჩვენ ახლავე უნდა შევეუდგეთ ამ საქმეს. ამისათვის უნდა შევეუდგეთ მრეწველობის ისეთი დარგების გაძლიერებას, რომლებიც უშუალოდ არიან დაკავშირებული სოფლის მეურნეობის წარმოების განვითარებასთან (სტალინგრადის სატრაქტორო ქარხანა, როსტოვის სასოფლო-სამეურნეო მანქანების ქარხანა, ვორონეჟის ტრიერის ქარხანა და სხვ.). შემდეგ, ამისათვის საჭიროა შეძლებისდაგვარად გაძლიეროთ მრეწველობის ის დარგები, რომლებიც დაკავშირებული არიან დეფიციტიანი ხასიათის საქონლის მასის გადიდებასთან (მაუდი, მინა, ლურსმანი და სხვ.). ამხ. კუბიაკი ამბობდა, რომ, სახალხო მეურნეობის საკონტროლო ციფრების მიხედვით, ინდივიდუალურ გლეხურ მეურნეობას წელს ნაკლები თანხები ეძლევა, ვიდრე წარსულ წელს მიეცაო. მე ვფიქრობ, რომ ეს არ არის სწორი. ამხ. კუბიაკი, ეტყობა, მხედველობაში არ იღებს იმას, რომ კონტრაქტაციის წესით ჩვენ წელს 350 მილიონი მანეთის კრედიტს ვაძლევთ სოფელს (თითქმის ასი მილიონით მეტი, ვიდრე წარსულ წელს). თუ ამ გარემოებას ანგარიშს გავუწევთ,—მას კი არ შეიძლება არ გავწიოს ანგარიში,—გამოვა, რომ ინდივიდუალური გლეხური მეურნეობის განვითარებისათვის წელს ჩვენ გაცილებით უფრო მეტს ვიძლევით, ვიდრე წარსულ წელს მივეცით.

რაც შეეხება ძველ და ახალ საბჭოთა მეურნეობებს და კოლმეურნეობებს, ამ საქმეში წელს დაბანდებული იქნება 180 მილიონი მან. (რაც შარშანდელ რაოდენობას აღემატება 75 მილიონი მანეთით). განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს კოლმეურნეობებს, საბჭოთა მეურნეობებს და კონტრაქტაციის მეთოდებს. ყოველივე ეს არ შეგვიძლია განვიხილოთ როგორც მხოლოდ საშუალება ჩვენი რესურსების გაძლიერებისათვის საბაზრო პურის ხაზით. ამასთან ერთად, ისინი წარმოადგენენ მუშათა კლასისა და გლეხობის ძირითადი მასების კავშირის ახალ ფორმას. კონტრაქტაციის მეთოდზე უკვე საკმაოდ ითქვა და მე მასზე აღარ ვილაპარაკებ. ყველასათვის ცხადია, რომ მასიური კონტრაქტაციის მეთოდი აადვილებს ინდივიდუალურ გლეხურ მეურნეობათა გაერთიანების საქმეს, მას მუდმივობის ელემენტი შეაქვს სახელმწიფოს და უღებობის ურთიერთ დამოკიდებულებაში და, ამგვარად, იგი ამაგრებს კავშირს ქალაქსა და სოფელს შორის. მე მინდა თქვენი ყურადღება მივაქციო კოლმეურნეობებს, განსაკუთრებით საბჭოთა მეურნეობებს, როგორც ისეთ საშუალებას, რომელიც აადვილებს სოფლის მეურნეობის გარდაქმნას ახალი ტექნიკის ნიადაგზე, რევოლიუციას ახდენს გლეხობაში და

ენმარება მას უმეცრებიდან და რუტინიდან განთავისუფლების საქმეში. ტრაქტორების და დიდი სასოფლო-სამეურნეო მანქანების შეტანამ პურის რაიონებში არ შეიძლება გავლენა არ მოახდინოს მახლობელი სოფლების გლეხების მეურნეობაზე. თესლის, მანქანებისა და ტრაქტორების მიწოდებას გლეხის მეურნეობისათვის გლეხობა შეაფასებს, როგორც მუშათა სახელმწიფოს ძალისა და ძლიერების მაჩვენებელს, — იმ მუშათა სახელმწიფოს, რომელიც ცდილობს ფართოდ განავითაროს სოფლის მეურნეობა. ამ გარემოებას ჩვენ არ ვითვალისწინებდით დღემდე და ახლაც საქმოდ ვერ ვითვალისწინებთ. მაგრამ მე ვფიქრობ, რომ ეს არის მთავარი, რასაც კოლმეურნეობანი და საბჭოთა მეურნეობანი გვაძლევენ მარცვლეულის პრობლემის გადაწყვეტის საქმეში.

ასეთია საერთოდ, ის გზები და საშუალებანი, რომლებითაც უნდა განვითარდეს ჩვენი მუშაობა მარცვლეულის პრობლემის გადაწყვეტის საქმეში.

ბრძოლა გადახრებისა და მათთან შემარიგებლობის წინააღმდეგ.

ახლა გადავიდეთ ჩვენი თეზისების მესამე ძირითად საკითხზე — ლენინური ხაზიდან გადახრის საკითხზე.

გადახრების სოციალურ საფუძველს წარმოადგენს ის, რომ ჩვენს ქვეყანაში სჭარბობს წვრილი წარმოება, რომ წვრილი წარმოებიდან იზრდებიან კაპიტალისტური ელემენტები, რომ ჩვენი პარტია გარემოცულია წვრილ-ბურჟუაზიული სტიქიით და, ბოლოს, ის, რომ ეს სტიქია გავლენას ახდენს ჩვენი პარტიის ზოგიერთ ფენებზე. ყველა ამ გადახრას წვრილბურჟუაზიული ხასიათი აქვს.

რასი მდგომარეობს მემარჯვენე გადახრა, რაზედაა უმთავრესად ლაპარაკი აქ? საითკენ მიდის ეს გადახრა? ეს გადახრა მიდის ბურჟუაზიულ იდეოლოგიასთან შეგუების ხაზით, იმ ხაზით, რომ ჩვენი პოლიტიკა შეეგუოს „საბჭოთა“ ბურჟუაზიის გემოვნებასა და მოთხოვნილებებს.

რას გვემუქრება მემარჯვენე გადახრა, თუ ამ გადახრამ გაიმარჯვა ჩვენს პარტიაში? ეს იქნება ჩვენი პარტიის იდეური განადგურება, კაპიტალისტური ელემენტებისთვის ხელ-ფეხის გახსნა, კაპიტალიზმის რესტავრაციის შანსების გაზრდა, ან, როგორც ლენინი ამბობდა, „კაპიტალიზმისაკენ დაბრუნება“.

სად არის, უმთავრესად, მემარჯვენე გადახრის ტენდენცია? ჩვენს საბჭოთა, სამეურნეო, კოოპერატიულ, პროფესიონალურ აპა-

რატებში და აგრეთვე პარტიის აპარატში, განსაკურებით მის სოფლის ქვედა საფეხურებზე.

არიან თუ არა ჩვენი პარტიის წევრებს შორის ისეთები რომელნიც მემარჯვენე გადახრას გამოხატავენ? უსათუოდ არიან. ამხ. რიკოვმა მაგალითისათვის მრიყვანა შატუნოვსკი, რომელმაც „დნეპროსტროი“-ს მშენებლობის წინააღმდეგ გაილაშქრა. ექვს გარეშეა, რომ შატუნოვსკიმ დაუშვა გადახრა მარჯვნივ, გადახრა აშკარა ოპორტუნოზმისაკენ. მაგრამ მე მაინც ვფიქრობ, რომ შატუნოვსკი არ არის მემარჯვენე გადახრის, მისი ფიზიონომიის ტიპური დამახასიათებელი, მე ვფიქრობ, რომ აქ პირველობა ფრუმკინს ეკუთვნის (სიცილი). მე მხედველობაში მაქვს მისი პირველი წერილი (1928 წლის ივნისი) და შემდეგ მისი მეორე წერილი, რომელიც აქ დღეს დაურიგდა ცენტრ. კომიტეტის და ცენტრალური საკონტროლო კომისიის წევრებს (1928 წლის ნოემბერი).

გავარჩიოთ ეს წერილები. ავიღოთ პირველი წერილის „ძირითადი დებულებანი“.

1. „სოფელი, ღარიბი გლეხობის მცირე ნაწილს გარდა, ჩვენს წინააღმდეგაა განწყობილი“.

მართალია თუ არა ეს? ცხადია, რომ მართალი არ არის. ეს რომ მართალი იყოს, მაშინ სოფლისა და ქალაქის კავშირისაგან მოგონებაც კი აღარ დარჩებოდა. ხოლო იენისიდან (წერილი იენისშია დაწერილი) უკვე თითქმის ნახევარი წელი გავიდა და ყველა, ვინც არ დაბრმავებულა, ხედავს, რომ მუშათა კლასისა და გლეხობის ძირითადი მასის კავშირი რჩება და მტკიცდება. რისთვისსწერს ფრუმკინი ამ შეუსაბამობას? იმისთვის, რომ დააშინოს პარტია და დათმობის ვზაზე დააყენოს მემარჯვენე გადახრის მიმართ“.

2. „უკანასკნელ ხანებში აღებულმა გეზმა საშუალო გლეხობის ძირითად მასებს პერსპექტივები მოუსპო“.

მართალია თუ არა ეს? სრულებით არ არის მართალი. ცხადია, ამა წლის გაზაფხულზე რომ საშუალო შეძლების გლეხობაში სამეურნეო უიმედობა და უპერსპექტივობა ყოფილიყო, მაშინ საშუალო შეძლების გლეხი პურის წარმოების მთავარ რაიონებში არ შეუდგებოდა გაზაფხულის ნათესის გაფარდობას. ვინ არის ჩვენში დღეს პურის პროდუქტების მთავარი დამამზადებელი? სახელმწიფო და მასთან დაკავშირებული კოოპერაცია. ცხადია, საშუალო შეძლების მასები რომ სამეურნეო პერსპექტივებს მოკლებულნი იყვნენ, მათ რომ საბჭოთა ხელისუფლებასთან კავშირი გაწყვეტილი ჰქონდეთ, მაშინ ისინი არ დაიწყებდენ გაზაფხულის ნათესის გაფარ-

თოვებას სახელმწიფოს, როგორც პურის ძირითადი დამამზადებლის, გულსათვის. ამხ. ფრუმკინი აშკარა შეუსაბამობას ამბობს. აქაც ამხ. ფრუმკინი სცდილობს დააშინოს პარტია უპერსპექტივობის „საშინელებით“, რომ დათმობის გზაზე დააყენოს იგი მისი, ამხ. ფრუმკინის, თვალსაზრისის მიმართ.

3. „უნდა დაეუბრუნდეთ მე-14 და მე-15 პარტყრილობებს“.

ეჭვს გარეშეა, რომ მე-15 ყრილობა აქ არაფერ შუაშია. საქმე აქ მე-15 ყრილობაში კი არ არის, არამედ ლოზუნგში: უკან, მე-14 ყრილობისაკენ“. რას ნიშნავს ეს? ეს ნიშნავს კულაკის წინააღმდეგ შეტევის გაძლიერებაზე უარის თქმას (იხ. მე-15 ყრილობის რეზოლუცია).

ამას იმიტომ კი არ ვამბობ, რომ ავად მოვიხსენიო მე-14 ყრილობა. სრულებითაც არა. ამას იმიტომ ვამბობ, რომ როდესაც ამხ. ფრუმკინი მოგვიწოდებს დაეუბრუნდეთ მე-15 ყრილობას, ის უარჰყოფს იმ ნაბიჯს, რომელიც გადასდგა პარტიამ მე-14 ყრილობიდან მე-15 ყრილობამდე და ამ ნაბიჯის უარყოფით უკან ეწევა პარტიას. ცეკას ივლისის პლენუმს ჰქონდა მსჯელობა ამ საკითხზე. პლენუმმა პირდაპირ განაცხადა თავის რეზოლუციაში, რომ ის, ვინც ცდილობს გვერდი აუხვიოს მე-15 ყრილობის გადაწყვეტილებას „კულაკებზე შემდგომი შეტევის განვითარების“ შესახებ, წარმოადგენს „ბურჟუაზიული ტენდენციების გამოხატულებას ჩვენს ქვეყანაში“. პირდაპირ ვეტყვი ამხ. ფრუმკინს, როდესაც პოლიტიბურო ამუშავებდა ივლისის პლენუმის რეზოლიუციის ამ მუხლს, მას მხედველობაში ჰყავდა ამხ. ფრუმკინი და მისი პირველი წერილი.

4. „მაქსიმალური დახმარება უნდა გაეწიოს ლარიბ გლეხობას, რომელიც კოლექტივებში ერთიანდება“.

ჩვენი ძალღონისა და შესაძლებლობის მიხედვით ჩვენ ყოველთვის ვუწევდით მაქსიმალურ დახმარებას ლარიბ გლეხობას, რომელიც კოლექტივებში ერთიანდებოდა, და იმ ლარიბ გლეხობასაც, რომელიც კოლექტივებში არ შედიოდა. ამაში არაფერი არ არის ახალი. მე-15 ყრილობის გადაწყვეტილებათა სიახლე, მე-14 ყრილობასთან შედარებით, ამაში კი არ მდგომარეობს, არამედ იმაში, რომ მე-15 ყრილობამ კოლმეურნეობათა მშენებლობის ყოველმხრივ განვითარება დასახა ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სადღეისო ამოცანად. როდესაც ამხ. ფრუმკინი ლაპარაკობს კოლექტივებში შემავალი ლარიბი გლეხობისათვის მაქსიმალური დახმარების გაწევაზე, ის გვერდს უხვევს საქმის შინაარსს, გვერდს უხვევს პარტიის იმ ამოცანას კოლმეურნეობათა მშენებლობის ყოველმხრივ განვითარების შესახებ, რო-

მელიც დაგვისახა მე-15 ყრილობამ. არსებითად ამხ. ფრუმკინი იმის წინააღმდეგია, რომ ფართოდ განვითარდეს მუშაობა სოციალისტური სექტორის გასაძლიერებლად სოფლად კოლმეურნეობათა ხაზით.

5. „არ უნდა გაწარმოთ საბჭოთა მეურნეობების განვითარება დაკვირვითი და „ზედაკვრითი“ წესით“.

ამხ. ფრუმკინმა არ შეიძლება არ იცოდეს, რომ ჩვენ ვიწყებთ სერიოზულ მუშაობას ძველი საბჭოთა მეურნეობის გასაფართოებლად და ახლის შესაქმნელად. ამხ. ფრუმკინმა არ შეიძლება არ იცოდეს, რომ ჩვენ ამ საქმეში იმაზე ბევრად უფრო ნაკლებ თანხებს ვხარჯავთ, ვიდრე საჭიროა ვხარჯავდეთ, რომ ამისათვის რაიმე რეზერვი მოგვეპოვებოდეს. სიტყვები „დაკვირვითი და „ზედაკვრითი“ წესით“ ამხ. ფრუმკინს მოყვანილი აქვს იმისათვის, რომ „შიშის ზარი“ დასცეს ხალხს და ამით დაფაროს ის გარემოება, რომ მას არ სურს საბჭოთა მეურნეობების ცოტად თუ ბევრად სერიოზული განვითარება. ამხ. ფრუმკინი აქ არსებითად ილაშქრებს სოციალისტური სექტორის გაძლიერების წინააღმდეგ სოფლად საბჭოთა მეურნეობების ხაზით.

ახლა თავი მოუყარეთ ამხ. ფრუმკინის ამ დებულებებს და მიიღებთ იმ თაიგულს, რომელიც ახასიათებს მემარჯვენე გადახრას.

გადავიდეთ ამხ. ფრუმკინის მეორე წერილზე. რით განსხვავდება მეორე წერილი პირველისაგან? იმით, რომ ის აღრმავებს პირველი წერილის შეცდომებს. პირველ წერილში ლაპარაკი იყო საშუალო გლეხის მეურნეობის უპერსპექტივობაზე. მეორე წერილში კი ლაპარაკია სოფლის მეურნეობის „დეგრადაციაზე“. პირველ წერილში ლაპარაკია იმაზე, რომ უნდა დავუბრუნდეთ მე-14 ყრილობას იმ მხრივ, რომ შევასუსტოთ კულაკის წინააღმდეგ წარმოებული შეტევა, მეორე წერილში კი ლაპარაკია იმაზე, რომ „ჩვენ ხელი არ უნდა შევეშალოთ კულაკურ მეურნეობათა წარმოებას“. პირველ წერილში არაფერი არ არის ნათქვამი მრეწველობაზე, მეორე წერილი კი ანვითარებს „ახალ“ თეორიას იმის შესახებ, რომ რაც შეიძლება ნაკლები თანხები გავიღოთ სამრეწველო მშენებლობისათვის. მაგრამ არის ორი მუხლი, რომლის შესახებაც ორივე წერილში ერთნაირი აზრია გამოთქმული: კოლმეურნეობათა საკითხზე როგორც პირველ, ისე მეორე წერილში ამხ. ფრუმკინი ილაშქრებს კოლმეურნეობების და საბჭოთა მეურნეობების ფართო მშენებლობის წინააღმდეგ. აშკარაა, რომ მეორე წერილი არის პირველი წერილის შეცდომების გაღრმავება.

„დეგრადაციის“ თეორიაზე მე უკვე ვილაპარაკე. ექვს გარეშეა, რომ ეს თეორია არის იმ ბურჟუაზიული სპეცების მიერ გამოგონილი ამბავი, რომლებიც მზად არიან იყვირონ, საბჭოთა ხელისუფლება ილუპებაო. ამხ. ფრუმკინმა თავი შეაშინებინა იმ ბურჟუაზიულ სპეცებს, რომლებიც ფინსახკომის ირგვლივ არიან თავშეფარებულნი, და ახლა თითონ ცდილობს შეაშინოს პარტია, რათა იგი დათმობის გზას დაადგეს მემარჯვენე გადახრის მიმართ.

კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების შესახებაც საკმაოდ ვილაპარაკეთ. ამიტომ არ ღირს ნათქვამის განმეორება. განვიხილოთ ორი დანარჩენი მუხლი: კულაკური მეურნეობის შესახებ და მრეწველობის კაპიტალური ხარჯების შესახებ. კულაკური მეურნეობის შესახებ ამხ. ფრუმკინი ამბობს, რომ „ჩვენ ხელი არ უნდა შევეშალოთ კულაკურ მეურნეობათა წარმოებას“. რას ნიშნავს ეს? ეს იმას ნიშნავს, რომ ხელი არ უნდა შევეშალოთ კულაკს განავითაროს თავისი ექსპლოატატორული მეურნეობა. მაგრამ რას ნიშნავს ის, რომ ხელი არ შევეშალოთ კულაკს განავითაროს თავისი ექსპლოატატორული მეურნეობა? ეს ნიშნავს კაპიტალიზმისათვის ხელფეხის გახსნას სოფლად, მის განთავისუფლებას. გამოდის საფრანგეთის ლიბერალების ძველი ლოზუნგი: „ლესე ფერ, ლესე პასე“, ე. ი. ხელს ნუ შეუშლით ბურჟუაზიას აკეთოს თავისი საქმე, ხელს ნუ შეუშლით ბურჟუაზიას თავისუფლად იმოძრაოს. ამ ლოზუნგს აყენებდნენ საფრანგეთის ძველი ლიბერალები საფრანგეთის რევოლუციის და ფეოდალურ ხელისუფლებასთან ბრძოლის დროს, ვინაიდან ფეოდალური ხელისუფლება ავიწროვებდა ბურჟუაზიას და არ აძლევდა მას განვითარების საშუალებას. გამოდის, რომ სოციალისტური ლოზუნგიდან „კაპიტალისტური ელემენტების შეზღუდვის თანდათან გაძლიერების შესახებ“ (იხ. თეზისები საკონტრაოლო ციფრების შესახებ) ჩვენ უნდა დავუბრუნდეთ ბურჟუაზიულ ლოზუნგს--არ შევავიწროვოთ კაპიტალიზმის განვითარება სოფლად. როგორ, ნუთუ ჩვენ ვაპირებთ ბოლშევიკებიდან ლიბერალებად გადავიქცეთ? რა შეიძლება იყოს საერთო ამხ. ფრუმკინის ამ ბურჟუაზიულ ლოზუნგსა და პარტიის ხაზს შორის?

ამხ. ფრუმკინი: ამხ. სტალინო, სხვა მუხლებიც წაიკითხეთ.

ამხ. სტალინი: მე ვკითხულობ მთელ მუხლს. „ჩვენ ხელს არ უნდა ვუშლიდეთ არც კულაკურ მეურნეობათა წარმოებას, და ამავე დროს უნდა ვებრძოლოთ მათ ველურ ექსპლოატაციას“. ამხ. ფრუმკინო, ნუთუ გგონიათ, რომ ფრაზის მეორე ნახევარი კი არ აუარესებს საქმეს, არამედ აუმაჯობესებს მას? რას ნიშნავს ბრძოლა ველურ

ექსპლოატაციასთან? ველურ ექსპლოატაციასთან ბრძოლის ლოზუნგი ხომ ბურჟუაზიული რევოლუციის ლოზუნგია ექსპლოატაციის ფეოდალური და ნახევრად ფეოდალური მეთოდების წინააღმდეგ. ამ ლოზუნგს ჩვენ მართლაც ვაყენებდით, როდესაც ვამზადებდით ბურჟუაზიულ რევოლიუციას, მაშინ ჩვენ ვანსხვავებდით ექსპლოატაციის ველურ ფორმას, რომლის აღმოფხვრასაც ვცდილობდით, ექსპლოატაციის არაველური, ეგრეთწოდებული „პროგრესიული“ ფორმისაგან, რომლის შეზღუდვა ან მოსპობა მაშინ არ შეგვეძლო, რამდენადაც ბურჟუაზიული წყობილება კიდევ ძალაში რჩებოდა. მაგრამ მაშინ ჩვენ ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ რევოლუციას ვამზადებდით. ახლა ჩვენში, თუ არ ვცდები, სოციალისტური რევოლუციაა, რომელსაც მიზნად აქვს ექსპლოატაციის ყველა, როგორც ველური, ისე არაველური, ფორმის მოსპობა. ამხ. ფრუმკინო, ნუთუ თქვენ გინდათ, რომ სოციალისტური რევოლიუციის დროს, რომელსაც ჩვენ თანდათან ვანგითარებთ, უკან დავიხიოთ და დავუბრუნდეთ ბურჟუაზიული რევოლუციის ლოზუნგებს? როგორ შეიძლება, ამხ. ფრუმკინო, ასეთი სისულელის თქმა? შემდეგ. რას ნიშნავს ის, რომ ხელი არ შეგუშალოთ კულაკურ მეურნეობას? ეს ნიშნავს კულაკისათვის თავისუფლების მიცემას. მაგრამ რას ნიშნავს მისთვის თავისუფლების მიცემა? ეს ნიშნავს მისთვის ხელისუფლების მიცემას. როდესაც საფრანგეთის ბურჟუაზიული ლიბერალები მოითხოვდნენ ფეოდალური ხელისუფლებისაგან, რომ მას ხელი არ შეეშალა ბურჟუაზიის განვითარებისათვის, ამას ისინი გამოხატავდნენ კონკრეტულ მოთხოვნებში იმის შესახებ, რომ ბურჟუაზიას მისცემოდა ხელისუფლება. ისინი მართლაც იყვნენ. რომ ბურჟუაზიას ჰქონდეს სათანადო განვითარების საშუალება, მას უნდა ჰქონდეს ხელისუფლება; მაშასადამე, თუ ლოლიკას დაიცავთ, უნდა სთქვათ: „მიუშვით კულაკი ხელისუფლებასთან“, ვინაიდან, ხომ უნდა გავიგოთ, რომ არ შეიძლება არ შევავიწროვოთ კულაკური მეურნეობის განვითარება, როდესაც კულაკს ვართმევთ ხელისუფლებას და ამ ხელისუფლებას ვაძლევთ მუშათა კლასს. აი რა დასკვნებს ვღებულობთ, როდესაც ვკითხულობთ. ამხ. ფრუმკინის მეორე წერილს.

მრეწველობის კაპიტალური მშენებლობის შესახებ.

საკონტროლო ციფრების განხილვის დროს ჩვენ გვქონდა სამი ციფრი: ს. მ. უ. საბჭო მოითხოვდა 825 მილიონ მანეთს, სახელმწიფო საგვემო კომისია იძლეოდა 750 მილიონ მანეთს, ხოლო ფინსახკომი თანხმდებოდა გაცეა მხოლოდ 650 მილიონი მანეთი. რა

გადაწყვეტილება მიიღო ამ საკითხში ჩვენი პარტიის ცეკამ? მან განსაზღვრა ეს ციფრი 800 მილიონი მანეთით, ე. ი. სრული 150 მილიონი მანეთით მეტი იმ ციფრზე, რომელსაც ასახელებდა ფინსახკომი.

ფინანსთა სახალხო კომისარიატი რომ ცოტას იძლეოდა, ეს, რა თქმა უნდა, სრულებით არ არის გასაკვირველი. ფინანსთა სახალხო კომისარიატის სიძუნწე ყველასათვის ცნობილია, იგი არც შეიძლება ასეთი არ იყოს, მაგრამ ახლა საქმე ამაში არ არის: საქმე ისაა, რომ ამხ. ფრუმკინი იცავს ციფრს 650 მილიონ მანეთს არა სიძუნწით, არამედ „შესაძლებლობათა“ ახლად გამომცხვარი თეორიის თანახმად; იგი თავის მეორე წერილში და ფინანსთა სახალხო კომისარიატის ორგანოში დაბეჭდილ სპეციალურ წერილში ამტკიცებს, რომ უსათუოდ გავაუარესებთ ჩვენი მეურნეობის საქმეს, თუ სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს კაპიტალური მშენებლობისათვის 650 მილიონ მანეთზე მეტს მივცემთო. რას ნიშნავს ეს? ეს იმას ნიშნავს, რომ ამხ. ფრუმკინი ინდუსტრიალიზაციის განვითარების დღევანდელი ტემპის შენარჩუნების წინააღმდეგია. მას, ეტყობა, არ ესმის, რომ ამ ტემპის შენელება ნამდვილად გააუარესებს მთელი ჩვენი სახალხო მეურნეობის მდგომარეობას.

შეაერთეთ ახლა ეს ორი მუხლი ამხ. ფრუმკინის მეორე წერილში: მუხლი კულაკური მეურნეობის შესახებ და მუხლი მრეწველობის კაპიტალური მშენებლობის შესახებ, დაუმატეთ ამას „დერადაციის“ თეორია, და მიიღებთ მემარჯვენე გადახრის ფიზიონომიას.

თქვენ გინდათ იცოდეთ, რა არის მემარჯვენე გადახრა, როგორ გამოიყურება იგი? წაიკითხეთ ამხ. ფრუმკინის ორივე წერილი. შეისწავლეთ ისინი და გაიგებთ ამას. ასეთია მემარჯვენე გადახრის ფიზიონომია. მაგრამ თეზისები ლაპარაკობენ არა მარტო მემარჯვენე გადახრის შესახებ, ისინი ლაპარაკობენ აგრეთვე ეგრეთწოდებულ „მემარცხენე“ გადახრის შესახებაც. რა არის „მემარცხენე“ გადახრა? არსებობს თუ არა ნამდვილად ჩვენს პარტიაში ეგრეთწოდებული „მემარცხენე“ გადახრა. არსებობს თუ არა ჩვენს პარტიაში საშუალო გლეხობის წინააღმდეგ მიმართული ტენდენციები, როგორცაა ნათქვამი ჩვენს თეზისებში, ზეინდუსტრიალისტური ტენდენციები და სხვა? დიახ, არსებობს.

რა გვიჩვენებს ამ ტენდენციებს? ამ ტენდენციებს გვიჩვენებს ტროცკიზმისაკენ გადახრა. ამას ჯერ კიდევ ივლისის პლენუმი აღნიშნავდა. მე მხედველობაში მაქვს ივლისის პლენუმის ცნობილი რეზოლუცია პუტინის დამხადების პოლიტიკის შესახებ. ამ რეზოლუ-

ციაში ლაპარაკია ორ ფრონტზე ბრძოლის შესახებ: იმათ წინა-აღმდეგ, ვინც ცდილობს პარტიას დაახვეწოს უკან, მე-15 ყრილობიდან — ეს მემარჯვენეები არიან, და იმათ წინააღმდეგ, ვისაც სურს საგანგებო ზომები გადააქციოს პარტიის მუდმივ კურსად — ეს „მემარცხენე“ ტენდენციებია ტროცკიზმისაკენ. ცხადია, ტროცკიზმის ელემენტები, ტროცკისტული იდეოლოგიის ტენდენციები არსებობს ჩვენი პარტიის შიგნით. მგონი, დაახლოვებით 6.000 კაცმა მისცა ხმა ჩვენი პლატფორმის წინააღმდეგ დისკუსიის დროს, პარტიის მე-15 ყრილობის წინ.

ხმა: ათიათასმა.

სტალინი: თუ ათიათასმა კაცმა წინააღმდეგ მისცა ხმა, მე ვფიქრობ, რომ ორჯერ ათიათასმა ტროცკიზმის თანამგრძობმა პარტიის წევრმა სულ არ მიიღო მონაწილეობა კენჭის ყრაში, რადგან კრებებზე არ მოვიდა. ეს სწორედ ის ტროცკისტული ელემენტები არიან, რომლებიც პარტიიდან არ გამოსულან და საფიქრებელია, რომ ჯერ კიდევ არ განთავისუფლებულან ტროცკისტული იდეოლოგიისაგან. გარდა ამისა, მე ვფიქრობ, რომ ტროცკისტების ნაწილი, რომელიც შემდეგ ტროცკისტულ ორგანიზაციას ჩამოშორდა და პარტიაში დაბრუნდა, ჯერ კიდევ ვერ გამოსთხოვებია ტროცკისტულ იდეოლოგიას და, ალბად, უარს არ იტყვის, რომ თავისი აზრები გაავრცელოს პარტიის წევრთა შორის. ბოლოს, ჩვენ ვხედავთ ტროცკისტული ორგანიზაციის ერთგვარი ალორძინების ფაქტს ჩვენი პარტიის ზოგიერთ ორგანიზაციაში. ერთიმეორეს დაუმატეთ ყოველივე ეს, და მიიღებთ საჭირო ელემენტებს იმისათვის, რომ პარტიაში ტროცკიზმისაკენ გადახრა დავიწახოთ.

ჩვენ ვამბობთ: სადაც არსებობს მემარჯვენე გადახრა, იქ „მემარცხენე“ გადახრაც უნდა იყოს. „მემარცხენე“ გადახრა მემარჯვენე გადახრის ჩრდილია. ლენინი ამბობდა (მხედველობაში ჰყავდა „ოტ-ზოვისტები“), რომ „მემარცხენეები“ იგივე მენშევიკები არიან, მხოლოდ სახეშეცვლილნი. ეს სრულიად მართალია. იგივე უნდა ითქვას ახლანდელი „მემარცხენეების“ შესახებაც. ტროცკიზმისაკენ გადახრილი პირები არსებითად იგივე მემარჯვენეები არიან, მხოლოდ სახეშეცვლილნი, ისეთი მემარჯვენეები, რომლებიც „მემარცხენე“ ფრაზას ეფარებიან. აქედან გამომდინარეობს ბრძოლა ორ ფრონტზე — მემარჯვენე გადახრის წინააღმდეგ და „მემარცხენე“ გადახრის წინააღმდეგ.

შეიძლება სთქვან: თუ „მემარცხენე“ გადახრა არსებითად იგივე მემარჯვენე ოპორტუნისტული გადახრაა, მაშინ სადღაა მათ შორის

განსხვავება, სად არის აქ ორი ფრონტი? მართლაც, თუ მემარჯვენეების გამარჯვება ნიშნავს კაპიტალიზმის რესტავრაციის შანსების გადიდებას და „მემარცხენეების“ გამარჯვებაც იმავე შედეგებს გამოიწვევს, მაშინ რაღა განსხვავებაა მათ შორის? რატომ უწოდებენ ზოგს მემარჯვენეებს, ზოგს „მემარცხენეებს“? და თუ მათ შორის განსხვავება არსებობს, რაში მდგომარეობს ეს განსხვავება? განა მართალი არ არის, რომ ორივე გადახრას ერთიდაიგივე სოციალური ფესვი აქვს, ორივე გადახრა წვრილ-ბურჟუაზიული გადახრაა? განა მართალი არ არის, რომ ორივე გადახრა, თუ გამარჯვებენ, ერთსადაიმავე შედეგებს გამოიწვევს? სადღაა განსხვავება მათ შორის?

განსხვავება ის არის, რომ მათ სხვადასხვანაირი პლატფორმა აქვთ, სხვადასხვანაირი მოთხოვნანი; სხვადასხვანაირი მიდგომა და ხერხი. თუ, მაგალითად, მემარჯვენეები ამბობენ: „საჭირო არ იყო დნებროსტროის აგება“, „მემარცხენეები“, პირიქით, გაიძახიან: „რას გვეყოფა ერთი დნებროსტროი, მოიტათ ყოველწლიურად თითო-თითო დნებროსტროი“ (სიცილი). მაშინ უნდა აღვივაროთ, რომ განსხვავება, უეჭველია, არსებობს. თუ მემარჯვენეები ამბობენ: „ხელს ნუ ახლებ კულაკს, მიეცი განვითარების თავისუფლება“, „მემარცხენეები“, პირიქით, გაიძახიან: „ჰკა არა მარტო კულაკს, არამედ საშუალო გლეხსაც, რადგან ისიც ისეთივე კერძო მესაკუთრეა, როგორც კულაკი“, — მაშინ უნდა აღვივაროთ, რომ განსხვავება, უეჭველია, არსებობს. თუ მემარჯვენეები ამბობენ: „გავიჩნდა სიძნელები, დრო არის უკან დავიხიოთ“, „მემარცხენეები“, პირიქით, გაიძახიან: „რის სიძნელე, რა სიძნელე, რას მიქვიან სიძნელები, გავსწიოთ წინ, წინ, რაც ძალ-ლონე გვაქვს“ (სიცილი). მაშინ უნდა აღვივაროთ, რომ განსხვავება, უეჭველია, არსებობს.

აი „მემარცხენეთა“ სპეციფიური პლატფორმისა და სპეციფიური ხერხების სურათი. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ ხანდახან „მემარცხენეები“ ახერხებენ მუშების გადაბირებას მემარცხენე მყვირალა ფრაზებით და თავის დასახვას მემარჯვენეთა ყველაზე უფრო სასტიკ მოწინააღმდეგეებად, თუმცა მთელმა ქვეყანამ იცის, რომ მათი, „მემარცხენეების“, სოციალური ფესვები იგივეა, რაც მემარჯვენეებისა, და რომ ისინი ხშირად ბლოკს კრავენ მემარჯვენეებთან ლენინური ხაზის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

აი რათ არის ჩვენთვის, ლენინელებისათვის, სავალდებულო ბრძოლა ორ ფრონტზე — როგორც მემარჯვენე გადახრისა, ისე „მემარცხენე“ გადახრის წინააღმდეგ.

მაგრამ თუ ტროცკისტული ტენდენცია წარმოადგენს „მემარცხენე“ გადახრას, ხომ არ ნიშნავს ეს იმას, რომ „მემარცხენეები“ ლენინიზმზე უფრო მარცხნივ დგანან? არა, არ ნიშნავს. ლენინიზმი არის ყველაზე უფრო მემარცხენე (უწინწყლებოდ) მიმდინარეობა მსოფლიო მუშათა მოძრაობაში. ჩვენ, ლენინელები, იმპერიალისტური ომის დასაწყისი პერიოდის მეორე ინტერნაციონალში შევდიოდით როგორც სოციალ-დემოკრატების უკიდურესი მემარცხენე ფრაქცია. ჩვენ არ დავრჩით მეორე ინტერნაციონალში და ვკადაგებდით გათიშვას მეორე ინტერნაციონალში იმიტომ, რომ სწორედ ჩვენ, როგორც უკიდურეს მემარცხენე ფრაქციას, არ გვინდოდა მარქსიზმის წვრილ-ბურჟუაზიულ მოღალატეებთან, სოციალ-პაციფისტებთან და სოციალ-შოვინისტებთან ერთად ყოფნა. ეს ტაქტიკა, ეს იდეოლოგია დაედო შემდგომ საფუძვლად მთელი მსოფლიოს ბოლშევიკურ პარტიებს. ჩვენს პარტიაში ჩვენ, ლენინელები, ერთადერთი მემარცხენეები (უწინწყლებოდ) ვართ. ამიტომ ჩვენ, ლენინელები, არც „მემარცხენეები“ ვართ და არც მემარჯვენეები ჩვენს პარტიაში. ჩვენ ვართ მარქსისტ-ლენინელების პარტია და ჩვენს პარტიაში ვებრძვით არა მარტო იმათ, ვისაც ვუწოდებთ აშკარა ოპორტუნისტულ გადახრებს, არამედ იმათაც, რომელთაც სურთ იყვნენ მარქსიზმზე უფრო „მემარცხენეები“, ლენინიზმზე უფრო „მემარცხენეები“ და რომლებიც თავიანთ მემარჯვენე ოპორტუნისტულ ბუნებას ჰფარავენ მყვირალა მემარცხენე ფრაზებით. ყველასთვის ცხადია, რომ როცა იმ ხალხს, რომელიც ჯერ კიდევ არ განთავისუფლებულა ტროცკისტული ტენდენციებისაგან, უწოდებენ „მემარცხენეებს“, — ეს უნდა გავიგოთ ირონიულად. ლენინი „მემარცხენე კომუნისტებს“ მემარცხენეებს უწოდებდა ხან წინწყლებში, ხან უწინწყლებოდ. მაგრამ ყველასათვის გასაგებია, რომ მემარცხენეებს ლენინი მათ უწოდებდა ირონიულად და ამით ხაზს უსვამდა იმას, რომ ისინი მემარცხენეები არიან მხოლოდ სიტყვით, საქმით კი წვრილ-ბურჟუაზიულ მემარჯვენე ტენდენციებს წარმოადგენენ.

ტროცკისტული ელემენტების რომელ მემარცხენეობაზე (უწინწყლებოდ) შეიძლება ლაპარაკი, თუ ისინი ჯერ კიდევ გუშინ ერთიანდებოდნენ მთლიან ანტილენინურ ბლოკში აშკარა ოპორტუნისტულ ელემენტებთან, პირდაპირ და უშუალოდ უკავშირდებოდნენ ქვეყნის ანტისაბჭოთა ფენებს? განა ეს ფაქტი არ არის, რომ ჩვენ ჯერ კიდევ გუშინ „მემარცხენეებისა“ და მემარჯვენეების აშკარა ბლოკი გვქონდა ლენინის პარტიის წინააღმდეგ და ამ ბლოკს უსათუოდ მხარს უჭერდნენ ბურჟუაზიული ელემენტები? და განა ეს იმას არ ამტკიც-

ცებს, რომ ეს „მემარცხენეები“ და მემარჯვენეები მთლიან ბლოკში ვერ გაერთიანდებოდნენ, მათ რომ საერთო სოციალური საფუძვლები და საერთო ოპორტუნისტული ბუნება არ ჰქონოდათ? ტროცკისტების ბლოკი ერთი წლის წინათ დაიშალა. მემარჯვენეთა ნაწილი, შატუნოვსკის მსგავსნი, ბლოკს ჩამოშორდა, მაშასადამე, მემარჯვენე ბლოკისტები ამიერიდან გამოვლენ როგორც მემარჯვენეები, ხოლო „მემარცხენეები“ თავიანთ მემარჯვენეობას მემარცხენე ფრაზებით დამალავენ. მაგრამ რა გარანტია გვაქვს ჩვენ, რომ „მემარცხენეები“ და მემარჯვენეები ისევ არ მონახავენ ერთმანეთს? (სიცილი). ცხადია, არ არის და არც შეიძლება იყოს ამის გარანტია.

მაგრამ თუ ჩვენ ვიცავთ ორ ფრონტზე ბრძოლის ლოზუნგს, ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ ჩვენ ამით ვიცავთ ცენტრალიზმის იდეას ჩვენს პარტიაში? რას ნიშნავს ბრძოლა ორ ფრონტზე? არის თუ არა ეს ცენტრალიზმი? თქვენ იცით, რომ ტროცკისტები სწორედ ასე გვიხატავენ საქმეს: არიან „მემარცხენეები“ — ეს ჩვენ, ტროცკისტები, „ნამდვილი ლენინელები“, ვართო, არიან „მემარჯვენეები“, ეს ყველა დანარჩენები არიანო და, დასასრულ, არიან ცენტრალისტები, რომელნიც „მემარცხენეებსა“ და „მემარჯვენეებს“ შუა ქანაობენო. შეიძლება თუ არა სწორად ჩაითვალოს ასეთი შეხედულება ჩვენს პარტიაზე? ცხადია, რომ არ შეიძლება. ასე შეუძლიათ ლაპარაკი მხოლოდ იმ ადამიანებს, რომელთაც ყველა ცნება არევიათ და რომელთაც მარქსიზმთან დიდი ხანია კავშირი გაუწყვეტიათ.

ასე შეუძლიათ ლაპარაკი მხოლოდ იმ ადამიანებს, რომელთაც ვერ დაუნახავთ და არ ესმით პრინციპიალური განსხვავება ომის წინა დროის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიასა, როგორც პროლეტარული და წვრილბურჟუაზიული ინტერესების ბლოკის პარტიასა, და კომუნისტურ პარტიას შორის, რომელიც არის რევოლუციონური პროლეტარიატის მონოლიტური პარტია.

ცენტრიზმი არ არის სივრცესთან დაკავშირებული ცნება: ერთ ადგილას, ვთქვათ, სხედან მემარჯვენეები, მეორე ადგილას „მემარცხენეები“, შუაში კი ცენტრალისტები არიან. ცენტრიზმი პოლიტიკური ცნებაა. მისი იდეოლოგია, ერთი პარტიის შემადგენლობაში წვრილი ბურჟუაზიული ინტერესებისათვის პროლეტარული ინტერესების დაქვემდებარების იდეოლოგიაა. ეს იდეოლოგია უცხოა ლენინიზმისათვის და მისი საწინააღმდეგო. ცენტრიზმი ბუნებრივი მოვლენა იყო ომის წინა დროის მე-2 ინტერნაციონალისათვის. იქ იყვნენ მემარჯვენეები (უმრავლესობა), იყვნენ მემარცხენეები (უწინწყობოდ) და იყვნენ ცენტრისტები, რომელთა მთელ პოლიტიკას

შეადგენდა მემარცხენე ფრაზებით მემარჯვენეთა ოპორტუნიზმის შე-
ლამაზება და მემარჯვენეებისათვის მემარცხენეთა დაქვემდებარება.
რაში მდგომარეობდა მაშინ პოლიტიკა მემარცხენეებისა, რომელთა
ძირითად კადრს ბოლშევიკები შეადგენდნენ? გადამჭრელ ბრძოლაში
ცენტრისტებთან, ბრძოლაში მემარჯვენეებთან გათიშვისათვის (გან-
საკუთრებით იმპერიალისტური ომის დაწყების შემდეგ) და ახალი
რევოლუციონური ინტერნაციონალის შექმნაში ნამდვილი მემარ-
ცხენე, ნამდვილი პროლეტარული ელემენტებისაგან.

რატომ შეიქნა მაშინ შესაძლებელი აღმოცენებულიყო მეორე
ინტერნაციონალის შიგნით ასეთი დამოკიდებულება და მისდამი ბოლ-
შევიკების ასეთი პოლიტიკა? იმიტომ, რომ მაშინ მეორე ინტერნა-
ციონალი იყო პროლეტარული და წვრილბურჟუაზიული ინტერესე-
ბის ბლოკის პარტია, წვრილბურჟუაზიული სოციალ-პაციფისტებისა
და სოციალ-შოვინისტების გულის მამებელი.

იმიტომ, რომ ბოლშევიკებს მაშინ არ შეეძლოთ არ გაელაშ-
ქრათ ცენტრისტების წინააღმდეგ, რომელნიც ცდილობდნენ პროლე-
ტარული ელემენტები დაემორჩილებიან წვრილი ბურჟუაზიის ინტე-
რესებისათვის, იმიტომ, რომ ბოლშევიკები ვალდებულნი იყვნენ მა-
შინ ექადაგათ გათიშვის იდეა, ვინაიდან უამისოდ პროლეტარები
ვერ შესძლებდნენ საკუთარი რევოლუციონურ-მარქსისტული პარტიის
ჩამოყალიბებას.

შეიძლება თუ არა იმის მტკიცება, რომ ჩვენს პარტიაში ისე-
თივე ძალთა განწყობილებაა და რომ მასში უნდა ტარდებოდეს ისე-
თივე პოლიტიკა, როგორ პოლიტიკასაც ატარებდნენ ბოლშევიკები
მეორე ინტერნაციონალის პარტიებში მსოფლიო ომამდე? აშკარაა,
რომ არ შეიძლება. არ შეიძლება, ვინაიდან ეს იქნებოდა იმის არ
გაგება, თუ რა პრინციპიალური განსხვავებაა პროლეტარული და
წვრილ-ბურჟუაზიული ელემენტების ბლოკის პარტიასა და რევოლუ-
ციონური პროლეტარიატის მონოლიტურ პარტიას შორის. იქ (სო-
ციალ-დემოკრატიულ პარტიაში) იყო ერთი განსაზღვრული კლასობ-
რივი საფუძველი. აქ (კომუნისტურ პარტიაში) არის სრულიად სხვა
კლასობრივი საფუძველი. იქ (სოციალ-დემოკრატიულ პარტიაში)
ცენტრიზმი ბუნებრივი მოვლენა იყო, ვინაიდან სხვადასხვა ინტერე-
სების ბლოკის პარტიას არ შეუძლია გვერდი აუხვიოს ცენტრიზმს,
და ბოლშევიკები მოვალენი იყვნენ ეწარმოებინათ გათიშვის პოლი-
ტიკა. აქ (კომუნისტების პარტიაში) ცენტრიზმი უაზრო და შეუთავ-
სებელია ლენინური პარტიის საფუძველბთან, ვინაიდან კომუნისტური
პარტია არის პროლეტარიატის მონოლიტური პარტია და არა სხვა-

დასხვაგვარი კლასობრივი ელემენტების ბლოკის პარტია. და ვინაიდან ჩვენს პარტიაში გაბატონებულ ძალას წარმოადგენს მსოფლიო მუშათა მოძრაობის ყველაზე უფრო მემარცხენე მიმდინარეობა (ლენინელები), ამიტომ ჩვენი პარტიის გათიშვის პოლიტიკას არა აქვს და არც შეიძლება ჰქონდეს რაიმე გამართლება ლენინიზმის თვალსაზრისით.

ხმა: შესაძლოა თუ არა ჩვენში პარტიის გათიშვა?

სტალინი: საქმე ეხება არა გათიშვის შესაძლებლობას, არამედ იმას, რომ გათიშვის პოლიტიკა ჩვენს მონოლიტურს პარტიაში არ შეიძლება გამართლებულ იქნეს ლენინიზმის თვალსაზრისით. ვისაც არ ესმის ეს პრინციპიალური განსხვავება, ის მიდის ლენინიზმის წინააღმდეგ, ის კავშირს სწყვეტს ლენინიზმთან.

აი რატომ ვფიქრობ მე, რომ მხოლოდ ჭკუიდან შეშლილ ხალხს და იმათ, ვინც დაჰკარგა მარქსიზმის უკანასკნელი ნაშთები, შეუძლიათ სერიოზულად ამტკიცონ, რომ ჩვენი პარტიის პოლიტიკა, ორ ფრონტზე ბრძოლის პოლიტიკა — არის ცენტრიზმის პოლიტიკა. ლენინი ჩვენს პარტიაში ყოველთვის იბრძოდა ორ ფრონტზე, როგორც „მემარცხენე“, ისე აშკარა მენშევიკური გადახრების წინააღმდეგ. გადაათვალიერეთ ლენინის ბროშურა „მემარცხენეობის საწყმაწვილო სენის შესახებ კომუნისმში“, გადაათვალიერეთ ჩვენი პარტიის ისტორია, და დაინახავთ, რომ ჩვენი პარტია იბრძებოდა და მაგრდებოდა როგორც მემარჯვენე, ისე „მემარცხენე“ გადახრებთან ბრძოლაში. ბრძოლა ოტზოვისტებთან და „მემარცხენე“ კომუნისტებთან, ერთის მხრივ, და ბრძოლა აშკარა ოპორტუნისტულ გადახრასთან ოქტომბრის რევოლუციამდე, ოქტომბრის რევოლუციის დროს და მის შემდეგ — მეორეს მხრივ, — აი რა საფეხურები გაიარა ჩვენმა პარტიამ თავის განვითარებაში. ყველას კარგად ახსოვს ლენინის სიტყვები იმის შესახებ, რომ ჩვენ უნდა ვიბრძოლოთ როგორც ოპორტუნისმის, ისე „მემარცხენე“ დოქტრინიორების წინააღმდეგ.

ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ ლენინი იყო ცენტრისტი, რომ იგი აწარმოებდა ცენტრიზმის პოლიტიკას? ცხადია, რომ არ ნიშნავს.

მაშ რას წარმოადგენენ ჩვენი მემარჯვენე და „მემარცხენე“ უკლონისტები? რაც შეეხება მემარჯვენე გადახრას, ეს, რასაკვირველია, არ არის ისეთი მოვლენა, როგორიც იყო ომის წინადროინდელი პერიოდის სოციალ-დემოკრატების ოპორტუნისმი. გადახრა ოპორტუნისმისაკენ ჯერ კიდევ არ არის ოპორტუნისმი. ჩვენ ვიცით, რომ ლენინი თავის დროზე განმარტავდა გადახრის ცნებას. მარჯვნივ გადახრა არის ისეთი რამ, რაიც ჯერ კიდევ არ ჩამოყალიბებულია

ოპორტუნიზმის სახით და რაიც შეიძლება გამოსწორებულ იქნას, ამიტომ არ შეიძლება მარჯვენე გადახრა მიჩნეულ იქნას დამთავრებულ ოპორტუნიზმად. რაც შეეხება „მემარცხენე“ გადახრას, იგი პირდაპირ საწინააღმდეგოა იმისა, რასაც წარმოადგენდნენ ომის წინ უკიდურესი მემარცხენეები მეორე ინტერნაციონალში, ე. ი. ბოლშევიკები. „მემარცხენე“ გადახრის მომხრენი არა თუ არ არიან მემარცხენეები, არამედ არსებითად ისინი მემარჯვენე უკლონისტები არიან, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ისინი თავის ნამდვილ სახეს ჰფარავენ მემარცხენე ფრაზებით. პარტიის წინააღმდეგ ბოროტმოქმედება იქნება, რომ არ დავინახოთ ის ძირითადი განსხვავება, რომელიც არსებობს „მემარცხენე“ უკლონისტებსა და ნამდვილ ლენინელებს — ერთადერთ მემარცხენეებს (უწინწყლებოდ) შორის ჩვენს პარტიაში.

ხმა: გადახრების ლეგალიზაცია?

სტალინი: თუ აშკარა ბრძოლა გადახრებთან არის ლეგალიზაცია, მაშინ უნდა აღვიაროთ, რომ ლენინმა დიდი ხანია მოახდინა მათი „ლეგალიზაცია“.

ეს უკლონისტები, მემარჯვენე და „მემარცხენე“ უკლონისტები, შესდგებიან სხვადასხვაგვარი ელემენტებისაგან, რომლებიც გამოხატავენ წვრილ-ბურჟუაზიული სტიქიის გავლენას პარტიაზე და პარტიის ზოგიერთი ფენების გახრწნას. ესენი არიან სხვა პარტიებიდან გამოსულები, პარტიაში ტროცკისტული ტენდენციების მატარებლები, ყოფილი ფრაქციების ნამსხვრევები, პარტიის ისეთი წევრები, რომლებიც გაბიუროკრატების გზაზე დგანან ან უკვე გაბიუროკრატდენ სახელმწიფო, სამეურნეო, კოლექტიურ და პროფკავშირთა აპარატებში, ისეთი წევრები, რომლებიც უკავშირდებიან ამ აპარატების აშკარა ბურჟუაზიულ ელემენტებს, პარტიის შეძლებული წევრები ჩვენს სასოფლო ორგანიზაციებში, რომლებიც უკავშირდებიან კულაკებს და სხვ. ასეთია ის ნიადაგი, რომელიც ჰკვებავენ გადახრებს ლენინური ხაზიდან. ცხადია, რომ არაფერი ნამდვილი მემარცხენე, არაფერი ლენინური არ შეუძლიათ შეითვისონ ამ ელემენტებმა. მათ შეუძლიათ ასახრდონ მხოლოდ აშკარა ოპორტუნისტული გადახრად ან ეგრეთწოდებული „მემარცხენე“ გადახრა, რომელიც თავის ოპორტუნიზმს მემარცხენე ფრაზებით ჰფარავს.

აი რატომ არის ბრძოლა ორ ფრონტზე პარტიის ერთადერთი სწორი პოლიტიკა.

შემდეგ. მართალია თუ არა თეზისებში გამოთქმული აზრი, რომ მემარჯვენე გადახრასთან ბრძოლის ძირითადი მეთოდი უნდა

იყოს გაშლილი იდეოლოგიური ბრძოლის მეთოდი? მე ვფიქრობ, რომ მართალია, კარგი იქნება მოვიგონოთ აქ ტროცკიზმთან ბრძოლის გამოცდილება. რით დავიწყეთ მასთან ბრძოლა? იქნებ საორგანიზაციო დასკვნებით? არა, რასაკვირველია, არა, ეს ბრძოლა ჩვენ დავიწყეთ იდეოლოგიური ბრძოლით. ეს ბრძოლა სწარმოებდა 1918 წლიდან 1925 წლამდე. ჯერ კიდევ 1924 წელს ჩვენმა პარტიამ, ხოლო 1925 წელს კომინტერნის მე-V კონგრესმა გამოიტანა რეზოლუცია ტროცკიზმის, როგორც წვრილბურჟუაზიული გადახრის, შესახებ. მაგრამ ტროცკი მაინც იჯდა ჩვენთან ცეკაში და პოლიტიბიუროში. ფაქტია თუ არა ეს? მაშასადამე, ტროცკის და ტროცკისტებს „ვითმენდით“ ცეკას შემადგენლობაში.

რატომ დავტოვეთ ისინი პარტიის ხელმძღვანელი ორგანოების შემადგენლობაში? იმიტომ, რომ ტროცკისტები მაშინ, მიუხედავად პარტიასთან უთანხმოებისა, დემორჩილენ ცეკას გადაწყვეტილებებს და ლოიალურნი დარჩენ.

როდის გამოვიყვანეთ რამდენადმე ფართო მასშტაბით საორგანიზაციო დასკვნები? მხოლოდ მას შემდეგ, როცა ტროცკისტები დაირაზმენ ფრაქციის სახით, როცა შექმნეს თავიანთი ფრაქციული ცენტრი, როცა თავიანთი ფრაქცია გადააქციეს ახალ პარტიად და მოუწოდებდნენ ხალხს ანტისაბჭოთა დემონსტრაციისაკენ. მე ვფიქრობ, რომ ამავე გზას უნდა დავადგეთ მემარჯვენე გადახრასთან ბრძოლაში. მემარჯვენე გადახრა არ არის ჩამოყალიბებული რამ, თუმცა იგი ძლიერდება პარტიაში. მხოლოდ ახლა სწარმოებს ამ გადახრის ჩამოყალიბება. აქვთ თუ არა უკლონისტებს ფრაქცია? ვფიქრობ, რომ არა. შეიძლება თუ არა ითქვას, რომ ისინი არ ემორჩილებიან ჩვენი პარტიის გადაწყვეტილებას? მე ვფიქრობ, რომ ჩვენ ჯერ არა გვაქვს საფუძველი დავდოთ მათ ბრალი ამაში.

შეიძლება თუ არა იმის მტკიცება, რომ მემარჯვენე უკლონისტები აუცილებლად შექმნიან თავიანთ ფრაქციას? მე ამაში ეჭვი შემაქვს. აქედან დასკვნა: მემარჯვენე გადახრასთან ბრძოლის ძირითადი მეთოდი დღევანდელს სტალიაში უნდა იყოს გაშლილი იდეოლოგიური ბრძოლის მეთოდი. ეს მით უფრო სწორია, რომ ჩვენი პარტიის ზოგიერთ წევრებს აქვს ამის საწინააღმდეგო ტენდენცია, ტენდენცია იმისა, რომ ბრძოლა მემარჯვენე გადახრასთან დაიწყოს არა იდეოლოგიური ბრძოლით, არამედ საორგანიზაციო დასკვნებით. ისინი პირდაპირ ამბობენ: მოგვეცი თ ხელში მემარჯვენეები — ათი ან ოცი კაცი, ჩვენ მათ მყისვე გავუსწორდებით და ამგვარად ბოლოს მოვუღებთ მემარჯვენე გადახრასო. მე ვფიქრობ, ამხანაგებო, რომ

ასეთი აზრი არ არის სწორი და სახიფათოა. სწორედ იმისათვის, რომ არ გავყვეთ ასეთ აზრებს და ბრძოლა მემარჯვენე გადახრასთან დავაყენოთ სწორ ნიადაგზე, სწორედ ამიტომ საჭიროა აშკარად და გადაჭრით ვთქვათ, რომ მემარჯვენე გადახრასთან ჩვენი ბრძოლის ძირითადი მეთოდი ამჟამად იდეოლოგიური ბრძოლაა.

ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ ჩვენ უარვყოფთ ყოველგვარ საორგანიზაციო დასკვნებს? არა, არ ნიშნავს: მაგრამ ეს უსათუოდ ნიშნავს იმას, რომ საორგანიზაციო დასკვნები აქ დამოკიდებულ როლს უნდა თამაშობდნენ, და თუ არ არის ფაქტი მემარჯვენე უკლონისტების მხრივ პარტიული გადაწყვეტილებების დარღვევისა, მაშინ ჩვენ არ უნდა გავდევნოთ ისინი ამა თუ იმ ხელმძღვანელი ორგანიზაციებიდან და დაწესებულებებიდან.

ხმა: მოსკოვის, პრაქტიკა?

სტალინი: მე ვფიქრობ, რომ მოსკოვის ხელმძღვანელ ამხანაგებს შორის ჩვენ არა გვყვანან მემარჯვენეები. იქ იყო მემარჯვენე განწყობილებებისადმი არასწორი დამოკიდებულება. შეიძლება ითქვას, რომ იქ იყო შემარბიებლობის ტენდენცია. მე ვერ ვიტყვი, რომ მოსკოვის კომიტეტში მემარჯვენე გადახრა იყო.

ხმა: საორგანიზაციო ბრძოლა ხომ იყო?

სტალინი: საორგანიზაციო ბრძოლა იყო, მაგრამ მას მეორეხარისხოვანი ადგილი ეჭირა, ეს ბრძოლა იყო იმიტომ, რომ მოსკოვში თვითკრიტიკის ნიადაგზე სწარმოებს გადარჩევა და სარაიონო აქტივებს უფლება აქვთ გადააყენონ თავიანთი მდივნები (სიცილი).

ხმა: განა მდივნების გადარჩევა ჩვენში გამოცხადებული იყო?

სტალინი: მდივნების გადარჩევა არავის აუკრძალავს. არსებობს ცეკას ივნისის მოწოდება; რომელშიაც პირდაპირაა ნათქვამი, რომ თვითკრიტიკის განვითარება ცალიერ სიტყვად დარჩება, თუ ქვედა ორგანიზაციები უზრუნველყოფილნი არ იქნებიან უფლებით გადააყენონ ესა თუ ის მდივანი და ესა თუ ის კომიტეტი. რა შევიძლიათ სთქვათ ამის წინააღმდეგ?

ხმა: პარტკონფერენციამდე?

სტალინი: დიახ, თუნდაც პარტკონფერენციამდე. მე ცბიერ ღიმილს ვხედავ ზოგიერთი ამხანაგის სახეზე. ეს კარგი არ არის, ამხანაგებო. მე ვხედავ, რომ ზოგიერთ თქვენთაგანს უღიღესი სურვილი აქვს რაც შეიძლება მალე მოხსნას ადგილებიდან მემარჯვენე გადახრის ესა თუ ის წარმომადგენელნი. მაგრამ ეს არ არის საკითხის გადაჭრა. ძვირფასო ამხანაგებო, რა თქმა უნდა, თანამდებობიდან მოხსნა უფრო ადვილია, ვიდრე ფართო მოფიქრებული ახსნა-განმარ-

ტებითი კამპანიის ჩატარება მემარჯვენე გადახრის შესახებ, მემარჯვენე საფრთხისა და მასთან ბრძოლის შესახებ. მაგრამ უადვილესი ყოველთვის როდია საუკეთესო, აბა გაისარჯეთ და მოაწყეთ ფართო ახსნა-განმარტებითი კამპანია მემარჯვენე საფრთხის წინააღმდეგ, ნუ დაინანებთ ამისათვის დროს, და მაშინ დაინახავთ, რომ რაც უფრო ფართო და ღრმაა კამპანია, მით უარესია ეს მემარჯვენე გადახრისათვის. სწორედ ამიტომ მე ვფიქრობ, რომ ჩვენს ბრძოლაში მემარჯვენე გადახრის წინააღმდეგ ცენტრალური ადგილი უნდა ექიროს იდეოლოგიურ ბრძოლას.

რაც შეეხება მოსკოვის კომიტეტს, მე არ ვიცი, რალა უნდა დაემატოს იმას, რაც სთქვა ამხ. უგლანოვმა თავის საბოლოო სიტყვაში მოსკოვის კომიტეტისა და მოსკოვის საკონტროლო კომისიის პლენუმზე. მან პირდაპირ განაცხადა: თუ ცოტა ისტორიას გავიხსენებთ, თუ გავიხსენებთ, როგორ ვებრძოდი მე 1927 წელს ლენინგრადში ზინოვიევს, მაშინ „შებლა“ ცოტა უფრო დიდი იყო. მაშინ ჩვენ იმიტომ გავიმარჯვეთ, რომ მართალნი ვიყავით. ახლა იმიტომ დავმარცხდით, რომ შევეცდითო. გამოდის, რომ ამხ. უგლანოვი ახლა ისეთსავე ბრძოლას აწარმოებდა, როგორც თავის დროზე იბრძოდა ზინოვიევის წინააღმდეგ. ვას წინააღმდეგ იბრძოდა იგი უკანასკნელ დროს? რა საფუძველზე შეიძლებოდა ამ ბრძოლის წარმოება? როგორც ჩანს, მემარჯვენე გადახრასთან შემარიგებელი დამოკიდებულების საფუძველზე.

ამიტომ თეზისები სავსებით სწორედ აღნიშნავენ, რომ ჩვენი პარტიის ერთ-ერთ მორიგ ამოცანას წარმოადგენს ბრძოლა ლენინური ხაზიდან გადახრებისადმი შემარიგებელ დამოკიდებულებასთან, განსაკუთრებით კი — მემარჯვენე გადახრისადმი შემარიგებელ დამოკიდებულებასთან.

ბოლოს, უკანასკნელი საკითხი. თეზისებში ლაპარაკია იმის შესახებ, რომ ჩვენ დღევანდელი მომენტისათვის განსაკუთრებით უნდა აღვნიშნოთ ბრძოლის საჭიროება მემარჯვენე გადახრასთან. რას ნიშნავს ეს? ეს იმას ნიშნავს, რომ მემარჯვენე საფრთხე ამჟამად მთავარ საფრთხეს წარმოადგენს ჩვენს პარტიაში. ტროცკისტულ ტენდენციებთან ბრძოლა, ბრძოლა ენერგიული, უკვე ათეული წელიწადია სწარმოებს. ამ ბრძოლის შედეგია ტროცკიზმის მთავარი კადრების განადგურება. ვერ ვიტყვით, რომ ბრძოლა აშკარა ოპორტუნისტულ გადახრასთან უკანასკნელ ხანებში ისევე ინტენსიურად სწარმოებდა. ინტენსიურად არ სწარმოებდა იმიტომ, რომ მემარჯვენე გადახრა ჩამოყალიბებისა და კრისტალიზაციის პერიოდში იმყოფე-

ბოდა წვრილ-ბურჟუაზიული სტიქიის გაძლიერების გამო, ხოლო ამ სტიქიამ თავი იჩინა პურის დამზადების სიძნელეებთან დაკავშირებით, ამიტომ ბრძოლა უმთავრესად უნდა მივმართოთ მემარჯვენე გადახრის წინააღმდეგ.

ჩემი სიტყვის დასასრულ მინდა, ამხანაგებო, კიდევ ერთი ფაქტი აღვნიშნო, რომლის შესახებაც არ მილაპარაკნია, მაგრამ რომელსაც, ჩემის აზრით, დიდი მნიშვნელობა აქვს. ჩვენ, პოლიტიურის წევრებმა, წარმოგიდგინეთ ჩვენი თეზისები საკონტროლო ციფრების შესახებ. მე ჩემს სიტყვაში ამ თეზისებს ვიცავდი, როგორც უქველად სწორს და შეუმცდარს. მე არაფერს ვამბობ ზოგიერთი შესწორების შესახებ, რომელიც შეიძლება შეტანილ იქნას ამ თეზისებში. მაგრამ, რომ ამ თეზისების უმთავრესი ნაწილი სწორია და უზრუნველყოფს ლენინური ხაზის შეუმცდარ გატარებას, — ეს ყოველ ექვს გარეშეა. და აი, მე უნდა განვიცხადოთ, რომ ეს თეზისები ჩვენ, პოლიტიურად, ერთხმად მივიღეთ.

მე ვფიქრობ, რომ ამ ფაქტს თავისი მნიშვნელობა აქვს იმ ხმების გამო, რომლებსაც ჩვენს რიგებში ავრცელებენ ჩვენი პარტიის არაკეთილის მსურველნი, მოწინააღმდეგენი და მტრები. მე მხედველობაში მაქვს ხმები იმის შესახებ, თითქოს ჩვენში, პოლიტიურად, იყოს მემარჯვენე გადახრა, „მემარცხენე“ გადახრა, შემარიგებლობა და კიდევ, ეშმაკმა უწყის; რა. დაე, ეს თეზისები კიდევ მეასე და ასპირველი დამამტკიცებელი საბუთი იყოს იმისა, რომ პოლიტიურად ჩვენ ყველანი ერთნი ვართ და ბოლომდე ერთნი დავრჩებით. მე ვისურვებდი, რომ ამ პლენუმამც ერთხმად მიიღოს ეს თეზისები საფუძვლად. (ტაში).

სტალინი.

აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის პოლიტიკური ამოცანების შესახებ.

აღმოსავლეთის მშრომელთა კომუნისტური უნივერსიტეტის სტუდენტთა კრებაზე 1925 წლის 18 მაისს წარმოთქმული სიტყვა.

ამხანაგებო! ნება მიბოძეთ, უპირველეს ყოვლისა, მოგილოცოთ აღმოსავლეთის მშრომელთა კომუნისტური უნივერსიტეტის არსებობის 4 წელი. ზედმეტიც არის ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ მე ვუსურვებ თქვენს უნივერსიტეტს ყოველგვარ გამარჯვებას აღმოსავლეთისთვის კომუნისტური კადრების შექმნის ძნელ გზაზე.

შემდეგ, ნება მიბოძეა ბოდიში მოვიხადო, რომ ძალიან იშვიათად ვარ ხოლმე აქ, თუმც მოვალე ვარ ხშირად ვიყო. რას იზამ, დატვირთულობა არ მაძლევს საშუალებას უფრო ხშირად მოვინახულოთ ხოლმე.

ახლა კი გადავიდეთ აღმოსავლეთის მშრომელთა უნივერსიტეტის პოლიტიკურ ამოცანებზე.

თუ ანალიზს გავუკეთებთ აღმოსავლეთის მშრომელთა უნივერსიტეტის შემადგენლობას, შეუძლებელია არ შევამჩნიოთ ამ შემადგენლობის ერთგვარი ორგანობა. ეს უნივერსიტეტია გამაერთიანებელი აღმოსავლეთის არა ნაკლებ 50 ეროვნებისა და ეთნოგრაფიული ჯგუფისა. უნივერსიტეტის მსმენელები, ყველა ისინი—აღმოსავლეთის შვილები არიან. მაგრამ ეს განსაზღვრა ჯერ კიდევ არ იძლევა რაიმე ნათელს და დასრულებულს. საქმე ისაა, რომ უნივერსიტეტის მსმენელებს შორის არის ორი ძირითადი ჯგუფი, რომელნიც განვითარების სრულიად სხვადასხვა პირობების ორ რიგს წარმოადგენენ. პირველი ჯგუფია ჩვენთან საბჭოთა აღმოსავლეთიდან მოსულნი, იმ ქვეყნებიდან მოსულნი, სადაც უკვე აღარ არის ბურჟუაზიის ხელისუფლება, იმპერიალისტური ჩაგვრა დამხობილია, ხელისუფლება კი მუშების ხელშია. მსმენელების მეორე ჯგუფს წარმოადგენენ ჩვენთან კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნებიდან მოსულნი, იმ ქვეყნებიდან, სადაც ჯერ კიდევ მეფობს კაპიტალიზმი, სადაც იმპერიალისტურმა ჩაგვრამ მთელი თავისი ძალ-ლონე შეინარჩუნა და სადაც საჭიროა დამოუკიდებლობის მოპოვება და იმპერიალისტების განდევნა.

ამრიგად, ჩვენს წინაშეა ორი აღმოსავლეთი, რომელთაც სხვადასხვაგვარი ცხოვრება აქვთ და სხვადასხვაგვარ პირობებში ვითარდებიან.

ზედმეტია ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ მსმენელთა შემადგენლობის ამ ორგვარ ხასიათს არ შეუძლია თავისი დალი არ დაასვას აღმოსავლეთის მშრომელთა უნივერსიტეტის მუშაობას. სწორედ ამით აიხსნება ის, რომ ეს უნივერსიტეტი ცალი ფეხით საბჭოთა ნიადაგზეა, მეორე ფეხით—კოლონიების და დამოკიდებული ქვეყნების ნიადაგზე.

ამიტომ უნივერსიტეტის მოღვაწეობას ორი ხაზი აქვს; ერთი ხაზის მიზანია—შექმნას კადრები, რომლებსაც შეეძლებათ აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკების საჭიროებათა დაკმაყოფილება, მეორე ხაზის კი— შექმნა ისეთი კადრების, რომლებსაც შეეძლებათ დააკმაყოფილონ აღმოსავლეთის კოლონიალური დამოკიდებული ქვეყნების მშრომელი მასების რევოლუციონური მოთხოვნილებანი.

აქედანვე გამომდინარეობს ორგვარი ამოცანები, რომელიც დგას აღმოსავლეთის მშრომელთა უნივერსიტეტის წინაშე.
განვიხილოთ ამკუ-ს ეს ამოცანები ცალ-ცალკე.

I. ამკუ-ს ამოცანები აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკების მიმართ.

რაში მდგომარეობს ამ ქვეყნების, ამ რესპუბლიკების არსებობის თავისებურობანი, რით განსხვავდებიან ისინი კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნებიდან?

უპირველეს ყოვლისა იმაში, რომ ეს რესპუბლიკები თავისუფალი არიან იმპერიალისტური ჩაგვრისაგან.

მეორე—იმაში, რომ ისინი ვითარდებიან და ხდება მათი, როგორც ნაციების, კონსოლიდაცია არა ბურჟუაზიული წესების ეგიდის ქვეშ. ეს უმავალითო ფაქტია ისტორიაში, მაგრამ მაინც ფაქტია.

მესამე—იმაში, რომ რადგან ისინი ნაკლებად არიან განვითარებული მრეწველობის მხრივ, მათ შეუძლიათ თავის განვითარებაში მთლიანად და სავსებით დაეყრდნონ საბჭოთა კავშირის სამრეწველო პროლეტარიატის დახმარებას.

მეოთხე—იმაში, რომ, არიან რა თავისუფალნი კოლონიალური ჩაგვრისაგან და იცავს მათ პროლეტარიატის დიქტატურა, არიან წევრნი საბჭოთა კავშირის,—ამ რესპუბლიკებს შეუძლიათ და კიდევ უნდა ეზიარონ ჩვენი ქვეყნის სოციალისტურ მშენებლობას.

ძირითადი ამოცანაა—გავაადვილოთ ისე საქმე, რომ ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის მშენებლობას ვაზიაროთ ამ რესპუბლიკების მუშები და გლეხები, შევქმნათ და განვაავითაროთ ის წინანამძღვრები ამ რესპუბლიკების არსებობის განსაკუთრებულ პირობებთან შეფარდებით, რომელთაც შეუძლიათ ამ ზიარების წინ წაწევა და დაჩქარება.

აქედანვე გამომდინარეობს მორიგი ამოცანები, რომელიც დგას საბჭოთა აღმოსავლეთის აქტიურ მუშაკთა წინაშე.

1) შექმნა აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებში სამრეწველო კერების, როგორც მუშათა კლასის ირგვლივ გლეხების შემჭიდროების ბაზების. თქვენ იცით, რომ ეს საქმე უკვე დაწყებულია და თანდათან წინ წავა საბჭოთა კავშირის სამეურნეო ზრდის მიხედვით. ამ რესპუბლიკებში არის სხვადასხვა სახის ნედლეული, რაც იმის თავდებია, რომ დადგება დრო, როდესაც ეს საქმე დასრულდება.

2) სასოფლო მეურნეობის ფეხზე წამოყენება და, უპირველეს ყოვლისა, მორწყვის. თქვენ იცით, რომ ეს საქმეც წაწეულია წინ, ყოველ შემთხვევაში ამიერკავკასიასა და თურქესტანში.

3) გაუმჯობესება და წინ წაწევა გლეხების და შინამრეწველთა ფართო მასების კოოპერატიული გაერთიანების საქმისა, რომელიც წარმოადგენს საბჭოთა სამეურნეო აღმშენებლობის საერთო სისტემაში აღმოსავლეთის რესპუბლიკების ჩართვის ყველაზე უფრო სწორ გზას.

4) საბჭოების დაახლოვება მასებთან, შემადგენლობის მიხედვით მათთვის ნაციონალური სახის მიცემა და ამრიგად დანერგვა ნაციონალურ-საბჭოთა საზოგადოებრივობისა, რომელიც მშრომელი მასებისთვის ახლობელი და გასაგებია.

5) ნაციონალური კულტურის განვითარება, მშობლიურ ენაზე როგორც საერთო განვითარების, ისე პროფესიონალურ-ტექნიკური ხასიათის კურსების და სკოლების ფართო ქსელის მოწყობა—ადგილობრივი პირებისაგან საბჭოთა-პარტიულ და პროფესიონალურ-სამეურნეო კადრების მოსამზადებლად.

ამ ამოცანების შესრულება—აი სწორედ ეს ნიშნავს აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებში სოციალისტური აღმშენებლობის საქმის გაადვილებას.

ლაპარაკობენ საბჭოთა აღმოსავლეთის სამაგალითო რესპუბლიკების შესახებ. მაგრამ რა არის სამაგალითო რესპუბლიკა? სამაგალითო რესპუბლიკა არის ისეთი რესპუბლიკა, რომელიც ყველა ამ ამოცანას პატიოსნად და კეთილ-სინდისიერად ასრულებს, თანაც ამით განმათავისუფლებელი მოძრაობით იზიდავს მეზობელი კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნების მუშებსა და გლეხებს.

მე ზემოთ ვლაპარაკობდი ეროვნებათა მშრომელ მასებთან საბჭოების დაახლოების შესახებ—საბჭოების ნაციონალიზაციის შესახებ. მაგრამ რას ნიშნავს ეს და როგორ გამოიხატება პრაქტიკაში? მე ვფიქრობ, რომ მასებთან ასეთი დაახლოების ნიმუშად შეიძლება ჩავთვალოთ თურქესტანში ახლახან დასრულებული ნაციონალური გამოიჯვნა. ბურჟუაზიულ პრესას ეს გამოიჯვნა „ბოლშევიკურ ეშმაკობად“ მიაჩნია. მაგრამ ცხადია, რომ ეს „ეშმაკობა“ კი არ იყო, არამედ აქ გამოიხატა თურქესტანის და უზბეკისტანის ხალხთა მასების უღრმესი მისწრაფება ჰქონოდათ ხელისუფლების თავისი ორგანოები, მათთვის ახლობელი და გასაგები. რევოლუციის წინა ეპოქაში ეს ორივე ქვეყანა ნაწილ-ნაწილ დაგლიჯეს სხვადასხვა სახანოებმა და სახელმწიფოებმა და ეს ნაწილები ძალის მქონეთა ექსპლოატატორული მახინაციებისთვის ხელსაყრელ ასპარეზს წარმოადგენდა. ახლა დადგა მომენტი, როდესაც შესაძლო გახდა ამ დაქუცმაცებული ნაწილების გაერთიანება დამოუკიდებელ სახელმწიფოებად იმისთვის, რომ დაეუახლოვოთ და დაუუკავშიროთ უზბეკისტანისა და თურქმენისტანის მშრომელი

მასები ხელისუფლების ორგანოებს. თურქესტანის გამიჯვნა, უპირველეს ყოვლისა, არის ამ ქვეყნების დაქუცმაცებულ ნაწილების გაერთიანება დამოუკიდებელ სახელმწიფოებად. თუ შემდგომ ამ სახელმწიფოებმა მოისურვეს საბჭოთა კავშირში შესვლა, როგორც მისმა სრულუფლებიანმა წევრებმა, ეს მხოლოდ იმას ამბობს, რომ ბოლშევიკებმა იპოვნეს აღმოსავლეთის ხალხთა მასების უღრმეს მისწრაფებათა გასაღები, საბჭოთა კავშირი კი არის მსოფლიოში ერთადერთი ნებაყოფლობითი გაერთიანება სხვადასხვა ეროვნების მშრომელთა მასებისა. იმისთვის, რომ პოლონეთი გაეერთიანებინა, ბურჟუაზიას მთელი რიგი ომი დასჭირდა, თურქმენისტანისა და უზბეკისტანის გაერთიანებისთვის კი კომუნისტებს მხოლოდ რამდენიმე თვის განმარტებითი პროპაგანდა დასჭირდათ.

აი როგორ უნდა დაუუახლოვოთ მართვა-გამგეობის ორგანოები, ამ შემთხვევაში საბჭოები სხვადასხვა ეროვნების ფართო მშრომელ მასებს.

აი სად არის იმის დამამტკიცებელი საბუთი, რომ ბოლშევიკების ეროვნული პოლიტიკა არის ერთადერთი სწორი პოლიტიკა.

შემდეგ, მე ვლადპარაკობდი აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებში ნაციონალური კულტურის აღორძინების შესახებ. მაგრამ რა არის ნაციონალური კულტურა? როგორ შევათავსოთ ის პროლეტარულ კულტურასთან? განა ლენინი ჯერ კიდევ ომამდე არ ამბობდა, რომ ჩვენ ორი კულტურა გვაქვს—ბურჟუაზიული და სოციალისტური, რომ ნაციონალური კულტურის ლოზუნგი არის რეაქციონური ლოზუნგი ბურჟუაზიისა, რომელიც ცდილობს მოწამლოს ნაციონალიზმის შხამით მშრომელთა შეგნება? როგორ შევათავსოთ ნაციონალური კულტურის მშენებლობა, მშობლიურ ენაზე სკოლების განვითარება და ადგილობრივ პირთაგან კადრების მომზადება სოციალიზმის მშენებლობასთან, პროლეტარული კულტურის მშენებლობასთან? ხომ არ არის აქ გაუვალე წინააღმდეგობა? რასაკვირველია, არა! ჩვენ პროლეტარულ კულტურას ვაშენებთ. ეს საესებით სწორია. მაგრამ სწორია ისიც, რომ პროლეტარული კულტურა, თავისი შინაარსით სოციალისტური, სხვადასხვა სახით და გზით გამოიხატება სოციალისტურ აღმშენებლობაში ჩაბმულ სხვადასხვა ხალხთან, ენის, ყოფა-ცხოვრების და სხვა განსხვავებებთან დაკავშირებით. პროლეტარული თავისი შინაარსით, ნაციონალური ფორმით,—ასეთია ის საერთო საკაცობრიო კულტურა, რომლისკენაც მიდის სოციალიზმი. პროლეტარული კულტურა კი არ აუქმებს ნაციონალურ კულტურას, მას შინაარსს აძლევს. და პირიქით, ნაციონალური კულტურა კი არ აუქმებს

პროლეტარულ კულტურას, ფორმას აძლევს მას. ნაციონალური კულტურის ლოზუნგი ბურჟუაზიული ლოზუნგი იყო, სანამ ხელისუფალი ბურჟუაზია იყო და ნაციების კონსოლიდაცია ბურჟუაზიული წესების ეგიდის ქვეშ ხდებოდა. ნაციონალური კულტურის ლოზუნგი პროლეტარულ ლოზუნგად იქცა, როდესაც ძალა-უფლება პროლეტარიატმა აიღო ხელში და ნაციების კონსოლიდაციამ საბჭოთა ხელისუფლების ეგიდის ქვეშ იწყო მიმდინარეობა. ვინც ვერ გაიგო ორი სხვადასხვაგვარი მდგომარეობა-პირობის ეს პრინციპული განსხვავებთ, ის ვერასოდეს ვერ გაიგებს ვერც ლენინიზმს, ვერც ნაციონალური საკითხის რაობას ლენინიზმის თვალსაზრისით.

ლაპარაკობენ (მაგალითად, კაუტსკი), სოციალიზმის პერიოდში ერთი მთლიანი საერთო საკაცობრიო ენა შეიქმნება და ყველა დანარჩენი ენა მოკვდება. მე ნაკლებად მწამს ეს თეორია საყოველთაო ენის შესახებ. გამოცდილება, ყოველ შემთხვევაში, ამ თეორიის სასარგებლოდ კი არ ლაპარაკობს, არამედ მის საწინააღმდეგოდ. აქამდე ისე იყო, რომ სოციალისტური რევოლუცია კი არ ამცირებდა, ამრავლებდა ენების რიცხვს, ვინაიდან ის, შეარხევდა რა კაცობრიობის უღრმეს ქვედა ფენებს და გამოიყვანდა მათ პოლიტიკურ სცენაზე, ახალი ცხოვრებისთვის აფხიზლებდა მთელ რიგ ერებს, წინათ უცნობებს ან ნაკლებად ცნობილთ. ვინ იფიქრებდა, რომ მეფის ძველი რუსეთი შეიცავდა არა ნაკლებ 50 ეროვნებისა და ეთნოგრაფიული ჯგუფებისა? მაგრამ ოქტომბრის რევოლუციამ, დაგლიჯა რა ძველი ბორკილები და სცენაზე გამოიყვანა მთელი რიგი დავიწყებული ერები და ხალხები, მისცა მათ ახალი ცხოვრება და ახალი განვითარება. ამჟამად ინდოეთის შესახებ ლაპარაკობენ, როგორც ერთი მთლიანის შესახებ. მაგრამ, ეჭვი არ არის, თუ ინდოეთმა განიცადა რევოლუციონური ქარტახილი, სცენაზე გამოვლენ წინათ უცნობი ათეული ერები, რომლებსაც თავისი ენა, თავისი განსაკუთრებული კულტურა აქვთ. და თუ საქმე ეხება სხვადასხვა ერის ზიარებას პროლეტარულ კულტურასთან, ძალიან ნაკლებ შეიძლება შეეჭვება, რომ ეს ზიარება ჩატარდება ამ ეროვნებათა ენისა და ყოფა-ცხოვრების შესატყვის ფორმებში.

ამას წინათ მივიღე ბურიატი ამხანაგებისაგან წერილი, სადაც მთხოვენ განმარტო საერთო საკაცობრიო და ნაციონალურ კულტურათა ურთიერთობის სერიოზული და ძნელი საკითხები. აი ეს წერილიც:

„დაბეჯითებით გთხოვთ. განმარტოთ ჩვენთვის ძალიან სერიოზული და ძნელი შემდეგი კითხვები. კომუნისტური პარტიის საბოლოო მიზანია მთლიანი საერთო საკაცობრიო კულტურა. როგორ არის წარმოდგენილი ნაციონალური კულტურები-

დან, ჩვენი ცალკეული ავტონომიური რესპუბლიკების ფარგლებში რომ ვითარდება, მთლიან საერთო საკაცობრიო კულტურაზე გადასვლა? როგორ უნდა მოხდეს ცალკეულ ნაციონალურ კულტურათა (ენა და სხვ.) თავისებურებათა ასიმილაცია“?

მე ვფიქრობ, რომ ყოველივე ზემოთქმული გამოდგებოდა ბუ-რიაცი ამხანაგების შეშფოთებული კითხვის პასუხად.

ბურიატი ამხანაგები აყენებენ საერთო საკაცობრიო პროლეტარული კულტურის შენების პროცესში ცალკეულ ეროვნებათა ასიმილაციის საკითხს. უეჭველია, რომ ზოგიერთ ეროვნებებს შეიძლება შეეხოს და ალბათ უეჭველადაც შეეხება ასიმილაციის პროცესი. ასეთი პროცესები წინათაც ყოფილა. მაგრამ საქმე ისაა, რომ ზოგიერთი ერების ასიმილაციის პროცესი კი არ უარყოფს, არამედ გულისხმობს საწინააღმდეგო პროცესსაც— მთელ რიგ მძლავრ ეროვნებათა გაძლიერებასა და განვითარებას, ვინაიდან ასიმილაციის ნაწილობრივი პროცესი არის ეროვნებათა განვითარების საერთო პროცესის შედეგი. სწორედ ამიტომ ზოგიერთი ცალკეული ეროვნების შესაძლებელი ასიმილაცია კი არ ასუსტებს, არამედ ამტკიცებს იმ სავსებით სწორ დებულებას, რომ პროლეტარული საერთო საკაცობრიო კულტურა კი არ უარყოფს; არამედ გულისხმობს და ჰკვებავს ნაციონალურ კულტურას ისე, როგორც ნაციონალური კულტურაც კი არ აუქმებს, არამედ ავსებს და ამდიდრებს საერთო საკაცობრიო პროლეტარულ კულტურას.

ასეთია, საერთოდ, ის მორიგი ამოცანები, რომელიც დგას აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკების აქტიურ მუშაკთა წინაშე:

ასეთია ამ ამოცანების ხასიათი და შინაარსი.

საჭიროა სამეურნეო მშენებლობის გაძლიერების და გლეხების მიმართ ახალ დათმობათა დამდგარი პერიოდის გამოყენება, რომ წინ წაესწიოთ ამ ამოცანათა შესრულება და ამით გავუადვილოთ აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებს, რომელნიც უმთავრესად საგლეხო-ქვეყნებს წარმოადგენენ, საკითხი—ეზიარონ საბჭოთა კავშირში სოციალიზმის მშენებლობას.

ამბობენ, რომ საგლეხო საკითხში პარტიის ახალი პოლიტიკა, რომელიც იძლევა მთელ რიგ დათმობებს (მოკლევადიანი იჯარა, დაქირავებული შრომის დაშვება), უკან დახევის ერთგვარ ელემენტებსაც შეიცავს. მართალია თუ არა ეს? დიას, მართალია. მაგრამ ესაა უკან დახევის ისეთი ელემენტები, რომლებიც დაეუშვით მაშინ, როდესაც შენარჩუნებული გვაქვს მეტად დიდი უპირატესობა პარტიისა და საბჭოთა ხელისუფლების ძალ-ღონის მხარეზე. მტკიცე ვალიუტა, მრეწველობა, რომელიც თანდათან ვითარდება, ტრანსპორტი, რო-

მელიც აგრეთვე ვითარდება, კრედიტის სისტემა, რომელიც თანდათან მტკიცდება და რომლის მეოხებითაც, შეღავათიანი კრედიტით, შესაძლოა მოსახლეობის რომელი ფენისაც გნებავთ გაკოტრება ან უმაღლეს საფეხურზე აყვანა ისე, რომ ამით არ იქნეს გამოწვეული თუნდაც ოდნავი შერყევაც კი,—ყოველივე ეს ისეთი რეზერვებია პროლეტარული დიქტატურის ხელში, რომლების საფუძველზე ფრონტის ერთ უბანში უკან დახევის ზოგიერთ ელემენტებს მხოლოდ და მხოლოდ შეუძლია მთელ ფრონტზე შეტევის მომზადების გაადვილება. სწორედ ამიტომ, ზოგიერთმა ახალმა დათმობამ, პარტიის მიერ გლეხობის მიმართ დაშვებულმა, კი არ უნდა გააძნელოს, არამედ უნდა გააადვილოს მოცემულ პომენტში ის საქმე, რომ გლეხობა ეზიაროს სოციალისტურ აღმშენებლობას.

რა მნიშვნელობა შეიძლება ექნეს ამ გარემოებას აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებისთვის? მას შეიძლება ექნეს მხოლოდ ის მნიშვნელობა, რომ იგი მისცემს ამ რესპუბლიკების აქტიურ მუშაკებს ახალ იარაღს, რომელიც გააადვილებს და დააჩქარებს საბჭოთა სამეურნეო განვითარების საერთო სისტემასთან ამ ქვეყნების დაკავშირების საქმეს.

ასეთი კავშირი აქვს ერთმანეთთან პარტიის პოლიტიკას სოფლად და იმ ამოცანებს, რომელიც დგას საბჭოთა აღმოსავლეთის აქტიური მუშაკების წინაშე.

ამასთან დაკავშირებით აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის ამოცანა აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკების მიმართ შემდეგში გამოიხატება, მან უნდა მოუშალოს ამ რესპუბლიკებს კადრები იმ მიმართულებით. რომ უზრუნველყოფილი იყოს ზემოაღნიშნულ მორიგ ამოცანათა შესრულება.

აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტს არ შეუძლია მოწყდეს ცხოვრებას. ის არ არის და არც შეუძლია იყოს ისეთი დაწესებულება, რომელიც ცხოვრების ზევით დგას. ის რეალურ ცხოვრებასთან უნდა იყოს დაკავშირებული თავისი არსებობის ყველა ფესვით. მას არ შეუძლია, ამის გამო, განზე გაუდგეს აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკების წინაშე მდგარ მორიგ ამოცანებს. აი ამიტომ აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის ამოცანაა ამ რესპუბლიკების მორიგ ამოცანათა მხედველობაში მიღება მათთვის სათანადო კადრების აღზრდის დროს.

ამასთანავე მხედველობაში უნდა მივიღოთ საბჭოთა აღმოსავლეთის აქტიური მუშაკების პრაქტიკის ორი განხრა, რომლების წინააღმდეგ ბრძოლა ამ უნივერსიტეტის კედლებში აუცილებელია, რომ

აღვზარდოთ საბჭოთა აღმოსავლეთისთვის ნამდვილ რევოლუციონერთა ნამდვილი კადრები.

პირველი განხრა წარმოადგენს გამარტივებას, იმ ამოცანების გამარტივებას, რომლების შესახებ ვლაპარაკობდი ზემოთ, იმის ცდას, რომ მექანიკურად გადანერგონ სამეურნეო აღმშენებლობის ნიმუშები, საესებით გასაგები და გამოსადეგნი საბჭოთა კავშირის ცენტრში, მაგრამ სრულიად შეუფერებელნი ე. წ. განაპირა კუთხეების განვითარების პირობებისთვის. იმ ამხანაგებს, რომლებსაც ეს განხრა აქვთ, არ ესმით ორი რამ. მათ არ ესმით, რომ პირობები ცენტრში და „განაპირა კუთხეებში“ ერთნაირი არ არის და სრულიადაც არ არის იგივე. მათ არ ესმით, გარდა ამისა, რომ თვით აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკები ერთგვაროვანი არ არის, რომ ზოგიერთი მათგანი, მაგალითად, საქართველო და სომხეთი, ნაციონალური ჩამოყალიბების უმაღლეს საფეხურზე დგას, ზოგიერთი კი, მაგ., ჩეჩენთი და ყაბარდო, ნაციონალური ჩამოყალიბების უდაბლეს საფეხურზე დგას, მესამეებს კი, მაგ., ყირგიზსტანს, ამ ორ უკიდურესობას შორის საშუალო მდგომარეობა უჭირავს. ამ ამხანაგებს არ ესმით, რომ თუ არ შევეგუეთ ადგილობრივ პირობებს, თუ გულდასმით არ აღვრიცხეთ თითოეული ქვეყნის ყველა და ყოველგვარი თავისებურება, ისე შეუძებელია რაიმე სერიოზულის აშენება. ამ განხრის შედეგია მასებისაგან ჩამოშორება და მემარცხენე ფრაზიორებად გადაქცევა. აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის ამოცანაა — ისე აღვზარდოს კადრები, რომ ამ გამარტივების წინააღმდეგ შეურიგებელი ბრძოლის წყურვილი ჩაუნერგოს.

მეორე განხრა კი, პირიქით, წარმოადგენს ადგილობრივ თავისებურებათა გაზვიადებას, იმ საერთოსა და მთავარის მივიწყებას, რაც აკავშირებს აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებს საბჭოთა კავშირის სამრეწველო რაიონებთან, სოციალისტური ამოცანების მიჩქმალვას, ვიწრო და შემოფარგლული ნაციონალიზმის ამოცანებთან შეგუებას. ის ამხანაგები, რომლებსაც ეს განხრა აქვთ, ნაკლებად ზრუნავენ თავისი ქვეყნის შინაგანი აღმშენებლობის შესახებ, მათ უმჯობესად მიაჩნიათ ეს განვითარება მოვლენათა ბუნებრივ მიმდინარეობას მიანებონ. მათთვის მთავარია არა შინაგანი აღმშენებლობა, არამედ „სავარეო“ პოლიტიკა, თავისი რესპუბლიკის საზღვრების გაფართოება, გარემოცულ რესპუბლიკებთან დავა, მეზობლებისაგან ზედმეტი ნაჭრის წაგლეჯის სურვილი, რომ ამრიგად მოსაწონი გახდენ თავისი ქვეყნის ბურჟუაზიული ნაციონალისტებისთვის. ამ განხრის შედეგია სოციალიზმიდან ჩამოშორება და ჩვეულებრივ ბურჟუაზიულ

ნაციონალისტებად გადაქცევა. აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის ამოცანაა, ისე აღზარდოს კადრები, რომ ამ ფარული ნაციონალიზმის წინააღმდეგ შეურიგებელი ბრძოლის წყურვილი ჩაუნერგოს.

ასეთია აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის ამოცანები აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკების მიმართ.

II. აღმოსავლეთის მშრომელთა კომუნისტური უნივერსიტეტის ამოცანები აღმოსავლეთის კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნების მიმართ.

გადავიდეთ მეორე საკითხზე — აღმოსავლეთის მშრომელთა კომუნისტური უნივერსიტეტის ამოცანებზე აღმოსავლეთის კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნების მიმართ.

რაში მდგომარეობს ამ ქვეყნების არსებობის და განვითარების დამახასიათებელი თავისებურებანი, რითაც განსხვავდებიან აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებისაგან?

პირველი — იმაში, რომ ეს ქვეყნები იმპერიალიზმის მიერ ჩაგვრის პირობებში ცხოვრობენ და ვითარდებიან.

მეორე — იმაში, რომ ორმაგი ჩაგვრა, ჩაგვრა უინაგანი (თავის ბურჟუაზიისაგან) და ჩაგვრა საგარეო (უცხო იმპერიალისტური ბურჟუაზიისაგან) ამწვაებს და აღრმავებს ამ ქვეყნებში რევოლუციონურ კრიზისს.

მესამე — იმაში, რომ ამ ქვეყნებში ზოგან, მაგ. ინდოეთში, კაპიტალიზმი ჩქარი ტემპით იზრდება და ჰქმნის და აყალიბებს მკვიდრთა პროლეტარების ცოტად თუ ბევრად მრავალრიცხოვან კლასს.

მეოთხე — იმაში, რომ რევოლუციონური მოძრაობის ზრდასთან ერთად ამ ქვეყნების ნაციონალური ბურჟუაზია ორ ნაწილად იყოფა — რევოლუციონურ (წვრილი ბურჟუაზია) და შემთანხმებელ ბურჟუაზიად (მსხვილი ბურჟუაზია); პირველი განაგრძობს რევოლუციონურ ბრძოლას, მეორე კი ბლოკს ჰკრავს იმპერიალიზმთან.

მეხუთე — იმაში, რომ იმპერიალისტური ბლოკის გვერდით ამ ქვეყნებში იქმნება მეორე ბლოკიც, მუშებისა და რევოლუციონური წვრილი ბურჟუაზიის ბლოკი, ანტიიმპერიალისტური ბლოკი, რომელიც მიზნად ისახავს იმპერიალიზმისაგან სრულ განთავისუფლებას.

მექვსე — იმაში, რომ ამ ქვეყნებში პროლეტარიატის ჰეგემონიის და შემთანხმებელი ნაციონალური ბურჟუაზიის გავლენისაგან

ხალხთა მასების განთავისუფლების საკითხი თანდათან უფრო და უფრო ცოცხალ ხასიათს იღებს.

მეშვიდე — იმაში, რომ ეს გარემოება საგრძნობლად აადვილებს ამ ქვეყნების განმათავისუფლებელ — ნაციონალური მოძრაობის და დასავლეთის მოწინავე ქვეყნების პროლეტარული მოძრაობის დაკავშირების საქმეს.

აქედან სამი დასკვნა მაინც გამომდინარეობს:

1) შეუძლებელია იმპერიალიზმისაგან განთავისუფლება კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნებისა, თუ ძლევამოსილი რევოლუცია არ მოხდა: დამოუკიდებლობას მუქთად არავენ მოგცემს.

2) შეუძლებელია რევოლუციის წინ წაწევა და კაპიტალისტურად განვითარებული კოლონიების და დამოკიდებული ქვეყნების სრული დამოუკიდებლობის მოპოვება, თუ არ მოხდა შემთანხმებელი ნაციონალური ბურჟუაზიის იზოლიაცია, თუ არ განვითავისუფლეთ წვრილ-ბურჟუაზიული რევოლუციონური მასები ამ ბურჟუაზიის გავლენისაგან, თუ არ განვახორციელეთ პროლეტარიატის ჰეგემონია, არ დავაორგანიზეთ მუშათა კლასის მოწინავე ელემენტები დამოუკიდებელ კომუნისტურ პარტიაში.

3) შეუძლებელია კოლონიალურ და დამოკიდებულ ქვეყნებში მტკიცე გამარჯვების მოპოვება, თუ რეალური კავშირი არ იქნა ამ ქვეყნების განმათავისუფლებელ მოძრაობასა და დასავლეთის მოწინავე ქვეყნების პროლეტარულ მოძრაობას შორის.

კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნების კომუნისტების ძირითადი ამოცანაა — თავის რევოლუციონურ მუშაობას ეს დასკვნები დაუდონ გამოსავლად.

რაში მდგომარეობს კოლონიების და დამოკიდებული ქვეყნების რევოლუციონური მოძრაობის ძირითადი ამოცანები ამ გარემოებებთან დაკავშირებით?

მოცემულ მომენტში კოლონიების და დამოკიდებული ქვეყნების თავისებურება იმაში მდგომარეობს, რომ მთლიანი და ყოვლის შემცველი კოლონიალური აღმოსავლეთი აღარ არსებობს ბუნებაში. წინათ კოლონიალური აღმოსავლეთი წარმოდგენილი ჰქონდათ, როგორც მთლიანი და ერთსახოვანი რამ. ახლა ეს წარმოდგენა უკვე აღარ შეესაბამება სინამდვილეს. ახლა ჩვენ, სულ მცირე რომ ვთქვათ, სამი კატეგორიის კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნები მაინც გვაქვს. პირველი — ისეთი ქვეყნები, როგორც, მაგალითად, მაროკო, რომლებსაც არა ჰყავთ ან თითქმის არა ჰყავთ თავისი პროლეტარიატი და მრეწველობის მხრივ სრულიად განუვითარებელი არიან;

მეორე — ქვეყნები, როგორც, მაგ., ჩინეთი და ეგვიპტე; მრეწველობის მხრივ ნაკლებ განვითარებულნი, რომლებსაც შედარებით მცირერიცხოვანი პროლეტარიატი ჰყავთ; მესამე — ქვეყნები, როგორც, მაგ., ინდოეთი, კაპიტალისტურად ცოტად თუ ბევრად განვითარებულნი, რომლებსაც ჰყავთ ცოტად თუ ბევრად მრავალრიცხოვანი ნაციონალური პროლეტარიატი.

ცხადია, ყველა ამ ქვეყნის ერთმანეთთან გატოლება შეუძლებელია.

მაროკოს მსგავს ქვეყნებში, სადაც ნაციონალურ ბურჟუაზიას ჯერ კიდევ არა აქვს რევოლუციონურ და შემთანხმებელ პარტიებად გაყოფის საფუძველი, კომუნისტური ელემენტების ამოცანაა — მიიღონ ყოველგვარი ზომა, რომ შექმნან მთლიანი ნაციონალური ფრონტი იმპერიალიზმის წინააღმდეგ. კომუნისტური ელემენტების გამოყოფა მთლიან პარტიად ასეთ ქვეყნებში შესაძლებელია მხოლოდ იმპერიალიზმთან ბრძოლის პროცესში, განსაკუთრებით კი — იმპერიალიზმის წინააღმდეგ ძლევამოსილი რევოლუციონური ბრძოლის შემდეგ.

ეგვიპტისა და ჩინეთის მსგავს ქვეყნებში, სადაც ნაციონალური ბურჟუაზია უკვე გაიყო რევოლუციონურ და შემთანხმებელ პარტიებად, მაგრამ სადაც ბურჟუაზიის შემთანხმებელ ნაწილს ჯერ კიდევ არ შეუძლია იმპერიალიზმთან შეკავშირება, კომუნისტებს უკვე არ შეუძლიათ მიზნად დაისახონ იმპერიალიზმის წინააღმდეგ მთლიანი ნაციონალური ფრონტის შექმნა. მთლიანი ნაციონალური ფრონტის პოლიტიკიდან ასეთ ქვეყნებში კომუნისტები მუშებისა და წვრილი ბურჟუაზიის რევოლუციონური ბლოკის პოლიტიკაზე უნდა გადავიდნენ. ასეთ ქვეყნებში ამ ბლოკმა შეიძლება მიიღოს მთლიანი პარტიის, მუშურ-გლეხური პარტიის სახე, როგორც მაგ., „გომინდან“, იმ პირობით კი, რომ ეს თავისებური პარტია ნამდვილად წარმოადგენდეს ორი ძალის, კომუნისტური პარტიისა და რევოლუციონური წვრილი ბურჟუაზიის პარტიის ბლოკს. ნაციონალური ბურჟუაზიის მერყეობის და არათანმიმდევრობის მხილება და იმპერიალიზმის წინააღმდეგ მდგარი ბრძოლა — აი, ამ ბლოკის ამოცანები. ასეთი ორშემადგენლობიანი პარტია საჭიროა და მიზანშეწონილი, თუ-კი ის ხელ-ფეხს არ უბორკავს კომპარტიას, თუ არ ზღუდავს კომპარტიის საავიტაციო და საპროპაგანდო მუშაობას, თუ ის ხელს არ უშლის კომპარტიის ირგვლივ პროლეტარების შემჭიდროებას, თუ ის უადვილებს კომპარტიას რევოლუციონური მოძრაობის ფაქტიურ ხელმძღვანელობას. ასეთი ორშემადგენლობიანი პარტია არაა საჭირო და მიზანშეწონილი, თუ ის არ შეესაბამება ყველა ამ პირობას, ვინაიდან მას შე-

უძლია წაგვიყვანოს ბურჟუაზიის რიგებში კომუნისტური ელემენტების გათქვეფის გზით, შეუძლია კომპარტიას დააკარგვინოს პროლეტარული არმია.

ცოტა სხვაგვარადაა საქმე ინდოეთის მსგავს ქვეყნებში. ისეთი კოლონიების, როგორცაა ინდოეთი, არსებობის ძირითადი და ახალი პირობები მართო ის კი არ არის, რომ ნაციონალური ბურჟუაზია გაიყო რევოლუციონურ და შემთანხმებელ პარტიებად, არამედ, უპირველეს ყოვლისა, ის, რომ ამ ბურჟუაზიის შემთანხმებელმა ნაწილმა უკვე მოასწრო ძირითად საკითხებში იმპერიალიზმთან შეთანხმება. ბურჟუაზიის ეს ნაწილი, რომელსაც რევოლუციის უფრო ეშინია, ვიდრე იმპერიალიზმის, რომელიც უფრო მეტად ზრუნავს თავისი ქიხის ინტერესებზე, ვიდრე თავისი საკუთარი სამშობლოს ინტერესებზე, რომელიც ყველაზე უფრო მდიდარი და გავლენიანია, — ორივე ფეხით დგას რევოლუციის შეურიგებელ მტერთა ბანაკში, მას ბლოკი აქვს იმპერიალიზმიან შეკრული საკუთარი ქვეყნის ძუშების და გლეხების წინააღმდეგ.

შეუძლებელია მივალწიოთ რევოლუციის განარჯვებას, თუ ეს ბლოკი არ დავშაღეთ. მაგრამ ამ ბლოკის დასაშლელად საჭიროა ბრძოლის ცეცხლი მივმართოთ შემთანხმებელი ნაციონალური ბურჟუაზიის წინააღმდეგ, ვამხილოთ მისი გამცემლობა, განვათავისუფლოთ მშრომელი მასები მისი გავლენისაგან და სისტემატიურად ვამზადოთ პროლეტარიატის ჰეგემონიისთვის აუცილებელი პირობები. სხვანაირად რომ ვთქვათ, საქმე იმას ეხება, რომ ისეთ კოლონიებში, როგორცაა ინდოეთი, უნდა მოვამზადოთ პროლეტარიატი განმათავისუფლებელი მოძრაობის ბელადის როლისთვის, ნაბიჯ-ნაბიჯ უნდა დავახევიოთ ამ საპატიო თანამდებობიდან ბურჟუაზიას და მის შათირებს. რევოლუციონური ანტიიმპერიალისტური ბლოკის შექმნა და ამ ბლოკში პროლეტარიატის ჰეგემონიის უზრუნველყოფა — ასეთია ამოცანა. ამ ბლოკს შეუძლია, მაგრამ სავალდებულო როდი არის ყოველთვის მიიღოს მთლიანი მუშურ-გლეხური პარტიის, ფორმალურად მთლიანი პლატფორმით შეკავშირებული პარტიის, სახე-ასეთ ქვეყნებში კომპარტიის დამოუკიდებლობა უნდა იყოს კომუნიზმის მოწინავე ელემენტების ძირითადი ლოზუნგი, ვინაიდან მხოლოდ კომუნისტურ პარტიას შეუძლია პროლეტარიატის ჰეგემონიის მომზადება და გატარება. მაგრამ კომპარტიას შეუძლია და კიდევ უნდა შეჰკრას აშკარა ბლოკი ბურჟუაზიის რევოლუციონურ ფრთასთან იმისთვის, რომ, მოახდენს რა ნაციონალური ბურჟუაზიის იზოლაციას, თან გაიყოლიოს ქალაქის და სოფლის წვრილი ბურჟუა-

ზიის მთლიანი მასები იმპერიალიზმის წინააღმდეგ წარმოებულ ბრძოლაში.

აქედან გამომდინარეობს კაპიტალისტურად განვითარებულ კოლონიებში და დამოკიდებულ ქვეყნებში რევოლუციონური მოძრაობის მორიგი ამოცანები:

1) მუშათა კლასის საუკეთესო ელემენტების გადაბირება კომუნიზმის მხარეზე და დამოუკიდებელ კომუნისტურ პარტიათა შექმნა.

2) მუშების, გლეხების და რევოლუციონური ინტელიგენციის ნაციონალურ-რევოლუციონური ბლოკის შექმნა შემთანხმებელი ნაციონალური ბურჟუაზიისა და იმპერიალიზმის ბლოკის წინააღმდეგ.

3) ამ ბლოკში პროლეტარიატის ჰეგემონიის უზრუნველყოფა.

4) ბრძოლა შეთანხმებული ნაციონალური ბურჟუაზიის გავლენისაგან ქალაქისა და სოფლის წვრილი ბურჟუაზიის განთავისუფლებისათვის.

5) განმათავისუფლებელი მოძრაობის და მოწინავე ქვეყნების პროლეტარული მოძრაობის კავშირის უზრუნველყოფა.

ასეთია კოლონიალური და აღმოსავლეთის დამოკიდებული ქვეყნების აქტიური მუშაკების წინაშე მდგომი მორიგი საკითხების სამი ჯგუფი:

ამ ამოცანებს განსაკუთრებით სერიოზული ხასიათი და განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა ეძლევა, თუ მათ განვიხილავთ ახლანდელი საერთაშორისო მდგომარეობის თვალსაზრისით. საერთაშორისო მდგომარეობას მოცემულ მომენტში ახასიათებს რევოლუციონური მოძრაობის დროებით მიწყნარების პერიოდი. მაგრამ რა არის მიწყნარება, რას უნდა მოასწავებდეს იგი მოცემულ მომენტში? ის მხოლოდ უნდა მოასწავებდეს დასავლეთის მუშებზე და აღმოსავლეთის კოლონიებზე და, უპირველეს ყოვლისა, საბჭოთა კავშირზე, როგორც ყველა ქვეყნის რევოლუციონური მოძრაობის მებაირახტრეზე, ძალდატანების გაძლიერებას. ეჭვიც კი არ უნდა გვეპარებოდეს იმაში, რომ საბჭოთა კავშირზე ამ ძალდატანების მზადება უკვე დაიწყო იმპერიალისტების რიგებში. საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ესტონიაში მომხდარ აჯანყებასთან დაკავშირებით ცილისწამების კამპანიის ჩატარება, გაიძვერულად ამხედრება საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ სოფიაში მომხდარ აფეთქებასთან დაკავშირებით, ბურჟუაზიული პრესის საერთო გალაშქრება ჩვენი ქვეყნის წინააღმდეგ, — ყოველივე ეს თავდასხმის მოსამზადებელი ეტაპია. ეს არის საზოგადოებრივი აზრის საარტილერიო მომზადება, რომლის მიზანია შეაჩვიოს ობივტელები საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ გამოსვლას და შექმნას მორალური წინა-

მძღვრები ინტერვენციისთვის. რა გამოვა სიცრუისა და ცილისწამების ამ კამპანიიდან, გაბედავენ თუ არა იმპერიალისტები სერიოზულ თავდასხმას, — ეს ვნახოთ. მაგრამ რომ ეს გამოსვლები კარგს არაფერს უქადის კოლონიებს, ამაში შეეჭვება მგონი არც არის საჭირო. ამიტომ იმპერიალიზმის მხრივ შემოტევაზე პასუხის გასაცემად რევოლუციის გაერთიანებული ძალების მიერ კონტრშეტევის მომზადების საკითხი დღის მიუცილებელი საკითხია.

აი რატომ ეძლევა მოცემულ მომენტში განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა კოლონიებსა და დამოკიდებულ ქვეყნებში რევოლუციონური მოძრაობის ძირითადი ამოცანების უეჭველად შესრულებას.

რას წარმოადგენს აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის მისია კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნების მიმართ ამ გარეშობებთან დაკავშირებით? ეს მისიაა — ამ ქვეყნების რევოლუციონური განვითარების ყოველი თავისებურობის მიღება მხედველობაში და ამ ქვეყნებიდან მოსული კადრების აღზრდა ისე, რომ უზრუნველყოფილი იყოს ზემოაღნიშნულ სხვადასხვაგვარ მორიგ ამოცანათა შესრულება.

აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტში არის დაახლოებით 10 სხვადასხვა ჯგუფი მსმენელებისა, რომლებიც ჩვენთან მოვიდნენ კოლონიალური და დამოკიდებული ქვეყნებიდან. ყველამ იცის, რომ ამ ამხანაგებს სწყურიათ სინათლე და ცოდნა. აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის ამოცანაა გამოსჭედოს მათგან ნამდვილი რევოლუციონერები, ლენინიზმის თეორიით აღჭურვილნი, ლენინიზმის პრაქტიკული გამოცდილების და კოლონიებისა და დამოკიდებული ქვეყნების გამათავისუფლებელი მოძრაობის ძირითადი ამოცანების არა იძულებით, არამედ სულით და გულით შესრულების უნარის მქონენი.

ამასთანავე საჭიროა მხედველობაში მივიღოთ კოლონიალური აღმოსავლეთის აქტიური მუშაკების პრაქტიკის ორი განხრა, რომლების წინააღმდეგ ბრძოლა აუცილებელია იმისათვის, რომ აღვზარდოთ მართლაც რევოლუციონური კადრები.

პირველი განხრაა — შეფასების დროს რევოლუციონურ შესაძლებლობათა შემცირება და მთლიანი, ყველაფრის შემცველი ნაციონალური ფრონტის იდეის გადაჭარბებული შეფასება კოლონიებსა და დამოკიდებულ ქვეყნებში, მიუხედავად იმისა, თუ რა მდგომარეობაშია და განვითარების რომელ-საფეხურზეა ეს ქვეყნები. ეს არის მარჯვნივ გადახრა, რომელიც საშიშარია იმ მხრივ, რომ შეუძლია გამოიწვიოს რევოლუციონური მოძრაობის მოდუნება და ბურჟუაზიული ნაციონალისტების საერთო გუნდში კომუნისტური ელემენტების გა-

თქვეფა. ამ განხრის წინააღმდეგ მეტგარი ბრძოლაა აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის პირდაპირი მოვალეობა.

მეორე განხრა — რევოლუციონური მოძრაობის შესაძლებლობათა გადაჭარბებული წარმოდგენა და იმპერიალიზმის წინააღმდეგ მუშათა კლასის რევოლუციონურ ბურჟუაზიასთან დაკავშირების საქმის ჯეროვანად შეუფასებლობა. ეს განხრა აქვთ, მგონი, კომუნისტებს იავაზე, რომლებმაც ამასწინედ შეცდომით წამოაყენეს თავისი ქვეყნისთვის საბჭოთა ხელისუფლების ლოზუნგი. ეს არის მემარცხენე გადახრა, რომელიც ბადებს მასებისგან ჩამოშორების და სექტად კომპარტიის გადაქცევის საშიშროებას. ამ განხრის წინააღმდეგ მეტგარი ბრძოლაა კოლონიებისათვის და აღმოსავლეთის დამოკიდებული ქვეყნებისთვის ნამდვილი რევოლუციონური კადრების აღზრდის აუცილებელი პირობა.

ასეთია, საერთოდ, აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის პოლიტიკური ამოცანები საბჭოთა და კოლონიალური აღმოსავლეთის მიმართ.

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტი შესძლებს ამ ამოცანების ღირსეულად შესრულებას.

დამატება

მუშურ-გლეხური მთავრობის საკითხის შესახებ.

(პასუხად ამხ. დმიტრიევს).

ამხანაგო დმიტრიევო!

ა/წ. 14 იანვარს „ბოლშევიკისადმი“ მიმართული თქვენი წერილი მუშურ-გლეხური მთავრობის საკითხის შესახებ გამომიგზავნეს ც. კ-ში პასუხისათვის. გადამეტებული დატვირთულობის გამო დაგვიანებით გიპასუხებთ, რისთვისაც ბოდიშს ვიხდი.

1) არ შეიძლება საკითხის ისე დაყენება, როგორცაა ზოგიერთი ამხანაგი აყენებს: „მუშურ-გლეხური მთავრობა — ფაქტიურად, თუ როგორც სააგიტაციო ლოზუნგი“. არ შეიძლება ლაპარაკი, რომ თუმცა ჩვენში მუშურ-გლეხური მთავრობა ნამდვილად არ არსებობს, მაგრამ ამის მიუხედავად ჩვენ შეგვიძლია ვილაპარაკოთ მუშურ-გლეხურ მთავრობაზე, როგორც სააგიტაციო ლოზუნგზე. საკითხის ასე დაყენებით გამოდის, რომ ჩვენს პარტიას შეუძლია წამოაყენოს ხოლმე შინაგანად-ყალბი ლოზუნგები, რომლებიც ნამდვილად უშინაარსოა, რომლებიც თვითონ პარტიას არ სჯერა, მაგრამ რომ-

ლებსაც პარტია აყენებს იმისათვის, რომ მასები მოატყუოს. ასეთი საქციელი შეუძლიათ ჩაიდინონ ესერებმა, მენშევიკებმა. ბურჟუაზიულმა დემოკრატებმა, ვინაიდან სიტყვასა და საქმეს შორის ზღვარი და მასების მოტყუება ამ მომაკვდავ პარტიათა ერთი უმთავრესი იარაღთაგანია. მაგრამ საკითხის ასე დაყენება არ შეუძლია არასოდეს, არავითარ გარემოებაში, ჩვენს პარტიას, ვინაიდან ჩვენი პარტია მარქსისტული, ლენინური, აღმავალი პარტიაა: იგი თავის ძალას იმით ღებულობს, რომ მისი სიტყვა საქმეს არ შორდება; იგი არ ატყუებს მასებს, იგი ამ მასებს მხოლოდ სიმართლეს ელაპარაკება და თავის პოლიტიკას აშენებს არა დემაგოგიაზე, არამედ კლასობრივ ძალთა მეციერულ ანალიზზე. საკითხი ასე უნდა დაისვას: ჩვენში ან არ არსებობს მუშურ-გლეხური მთავრობა, — და მაშინ მუშურ-გლეხური მთავრობის ლოზუნგი უნდა უკუეგდოთ, როგორც გამოუსადეგარი და ყალბი ლოზუნგი; ან ჩვენში ნამდვილად არის მუშურ-გლეხური მთავრობა, ამნაირი მთავრობის არსებობა ეფარდება კლასობრივ ძალთა მდგომარეობს, — და მაშინ მუშურ-გლეხური მთავრობის ლოზუნგი მართებული და რევოლუციონური ლოზუნგია. ერთი, ან მეორე. აქ, ამხ. დმიტრიევო, საჭიროა არჩევანი.

2) მუშურ-გლეხური მთავრობის ლოზუნგს თქვენ უწოდებთ ამხ. სტალინის „ფორმულას“. ეს სრულიად არაა მართალი. ნამდვილად ეს ლოზუნგი, ანუ, ღუ ვნებავთ, „ფორმულა“ — ლენინის ლოზუნგია და არა სხვისი ვისიმე. მე მხოლოდ განვიმეორე იგი „კითხვა-პასუხში“. აიღეთ ლენინის თხზულებათა მე-XV ტომი — გვ. 12, 14, 16, 38, 52, 79, 348; მე-XVI ტომის გვ. 28, 29, 315; მე-XVIII ტომი, ნაწ. I, — გვ. 96, სადაც ლენინი საბჭოთა ხელისუფლებას „მუშურ-გლეხურ მთავრობას“ უწოდებს. აიღეთ მე-XV ტომი — გვ. 228, 322, 340, 341, 345; მე-XVI ტომი — გვ. 95, 164, 301, 303, 307, 378, 379; მე-XVII ტომი — გვ. 56, 105, 320, 340, 403, 419, 420; მე-XVIII ტომი, ნაწ. I, — გვ. 94, 111, 223, სადაც ლენინი საბჭოთა ხელისუფლებას „მუშურ-გლეხურ ხელისუფლებას“ უწოდებს; აიღეთ ყველა ეს და აგრეთვე ლენინის ზოგიერთი სხვა ნაწარმოები და თქვენ მიხვდებით, რომ მუშურ-გლეხური მთავრობის ლოზუნგი, ანუ „ფორმულა“ — ესაა ლოზუნგი, ანუ „ფორმულა“ ლენინისა და სხვისი არავისი.

3) თქვენი უმთავრესი შეცდომა ისაა, რომ ერთმანეთში ურევთ: 1) ჩვენი მთავრობის საკითხსა და ჩვენი სახელმწიფოს საკითხს; 2) ჩვენი სახელმწიფოს და ჩვენი მთავრობის კლასობრივი ბუნების საკითხსა და ჩვენი მთავრობის საყოველღეო პოლიტიკის საკითხს.

არ შეიძლება აღრევა და, მაშასადამე, ჩვენი სახელმწიფოს გაიგეგება ჩვენს მთავრობასთან. ჩვენი სახელმწიფო არის პროლეტართა კლასის ჩამოყალიბება სახელმწიფო ხელისუფლებად, რომლის მიზანია ექსპლოატატორთა წინააღმდეგობის დათრგუნვა, სოციალისტური მეურნეობის მოწყობა, კლასთა ლიკვიდაციის მოხდენა და სხვა. ჩვენი მთავრობა არის კენწერო ამ სახელმწიფოებრივი ორგანიზაციისა, მისი ხელმძღვანელი კენწერო. მთავრობა შეიძლება შესცდეს. შეიძლება მან ისეთი შეცდომებიც ჩაიდინოს, რომელნიც პროლეტარიატის დიქტატურას დროებითი დაღუპვით დაემუქრებინან; მაგრამ ეს ჯერ კიდევ არ ნიშნავს, რომ პროლეტარული დიქტატურა, როგორც გარდამავალ პერიოდში სახელმწიფოს შენების პრინციპი, — სწორი არაა, ან მცდარია. ეს მხოლოდ იმის ნიშანი იქნება, რომ ხელმძღვანელი კენწერო არ ვარგებულა, რომ ხელმძღვანელი კენწეროს პოლიტიკა, მთავრობის პოლიტიკა — არ ეფარდება პროლეტარიატის დიქტატურას, რომ ეს პოლიტიკა უნდა შეიცვალოს პროლეტარიატის დიქტატურის მოთხოვნილებებთან შეფარდებით. თავისი კლასობრივი ბუნებით სახელმწიფო და მთავრობა ერთგვარნი არიან; მაგრამ მთავრობა უკვე მარტო თავისი მოცულობით განი-რჩევა და იგი ვერ ჰფარავს სახელმწიფოს. ისინი ერთმანეთთან ორგანიულად არიან დაკავშირებული, მაგრამ ეს სრულიადაც იმას არ ნიშნავს, თითქოს შესაძლებელი იყოს მათი ერთმანეთში დომხალი-ვით არევა.

თქვენ ჰხედავთ, რომ არ შეიძლება აღრევა ჩვენი სახელმწიფოს საკითხისა ჩვენი მთავრობის საკითხში, როგორც არ შეიძლება ერთმანეთში აურიოთ პროლეტართა კლასის ხელმძღვანელი კენწეროს საკითხი.

მაგრამ კიდევ უფრო შეუწყნარებელია ჩვენი სახელმწიფოს და ჩვენი მთავრობის კლასობრივი ბუნების საკითხის აღრევა ჩვენი მთავრობის საყოველღეო პოლიტიკის საკითხში. ჩვენი სახელმწიფოს და ჩვენი მთავრობის კლასობრივი ბუნება თავისთავად ნათელია — იგი პროლეტარულია. ჩვენი სახელმწიფოს და მთავრობის მიზნებიც ცხადია, — ესაა ექსპლოატატორთა წინააღმდეგობის დათრგუნვა, სოციალისტური სახელმწიფოს ორგანიზაცია, კლასთა მოსპობა და სხვა. ყველაფერი ეს ცხადია. მაშასადამე, ამ შემთხვევაში რას წარმოადგენს ჩვენი მთავრობის საყოველღეო პოლიტიკის საკითხი? ეს არის საკითხი იმ გზათა და საშუალებათა შესახებ, რომელთა მეშვეობით შესაძლებელია განვახორციელოთ პროლეტარული დიქტატურის კლასობრივი მიზნები ჩვენს გლეხურ ქვეყანაში. პროლეტარული სახელ-

მწიფო აუცილებელია იმისათვის, რომ დავთრგუნოთ ექსპლოატატორთა წინააღმდეგობა, მოვაწყოთ სოციალისტური მეურნეობა, მოვსპოთ კლასები და სხვა. ჩვენი მთავრობა კი აუცილებელია, გარდა ყველაფერ ზემოხსენებულისა, იმისათვისაც, რომ გაითვალისწინოს ის **გზები და საშუალებანი** (საყოველღეო პოლიტიკა), ურომლებოდაც წარმოუდგენელია ამ ამოცანათა შესრულება ჩვენს ქვეყანაში, სადაც პროლეტარიატი უმცირესობას წარმოადგენს, სადაც დიდი უმრავლესობა — გლეხობაა. რანაირია ეს გზები და საშუალებები, რას წარმოადგენენ ისინი? უმთავრესად ეს არის ის ღონისძიებები, რომლებიც მიმართულია მუშებისა და გლეხთა ძირითადი მასის კავშირს შენარჩუნებისა და განმტკიცებისკენ, მიმართულია ამ კავშირში ხელისუფლების სათავეში მყოფი პროლეტარიატის **ხელმძღვანელი** როლის შენარჩუნებისა და განმტკიცებისაკენ. მგონი საჭიროო არაა იმის მტკიცება, რომ ამნაირი კავშირის გარეშე და ამნაირი კავშირის უქონლად—ჩვენი მთავრობა უმწეო იქნებოდა და საშუალება არ გვექნებოდა პროლეტარიატის დიქტატურის ის ამოცანები გაგვეხორციელებინა, რომელზედაც ახლა ვლაპარაკობდი. რამდენ ხანს იარსებებს ეს კავშირი, ეს გადაბმულობა და რა დრომდე გაგრძელდება საბჭოთა მთავრობის პოლიტიკა ამ კავშირის, ამ გადაბმულობის განმტკიცებისაკენ მიმართული? ცხადია, იმ დრომდე, ვიდრე კლასები არსებობენ და ვიდრე იარსებებს მთავრობა, როგორც კლასობრივი საზოგადოების, როგორც პროლეტარიატის დიქტატურის გამომხატველი. ამასთან ერთად მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ, რომ: 1) მუშათა და გლეხთა კავშირი გვესაჭიროება არა გლეხობის დატოვებისათვის, როგორც კლასისა, არამედ მის შესაცვლელად და იმნაირად გარდასაქმნელად, ჯაიკ სოციალისტური აღმშენებლობის გამარჯვების ინტერესებს შეესაბამება; 2) საბჭოთა მთავრობის პოლიტიკას, მიმართულს ამ კავშირის განმტკიცებისკენ, მიზნად აქვს არა გამაგრება, არამედ კლასთა მოსპობა, კლასთა მოსპობის ტემპის დაჩქარება. ამიტომ ლენინი სავსებით მართალი იყო, როდესაც სწერდა:

„დიქტატურის უმაღლესი პრინციპი — ესაა გლეხობასთან პროლეტარის კავშირის შენარჩუნება, რათა პროლეტარიატმა შეინარჩუნოს ხელმძღვანელი როლი და სახელმწიფო ხელისუფლება“ (ტ. XVIII, ნ. I, გვ. 331).

ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ ლენინის სწორედ ეს დებულება და არა სხვა რაიმე—არის საბჭოთა მთავრობის სახელმძღვანელო ხაზი მის საყოველღეო პოლიტიკაში; საბჭოთა მთავრობის პოლიტიკა განვითარების არსებულ სტადიაში, არსებითად,—ესაა სწორედ

მუშათა და გლეხობის ძირითადი მასის **ამნაირი** კავშირის შენარჩუნებისა და განმტკიცების პოლიტიკა. **ამ აზრით**,—და მხოლოდ ამ აზრით და არა თავისი კლასობრივი ბუნების მხრით, —საბჭოთა მთავრობა არის **მუშურ-გლეხური** მთავრობა. ვინც ამას არ სცნობს, იგი ლენინიზმის გზას ასცდება, გადაბმულობის იდეის, პროლეტარიატისა და გლეხობის მშრომელ მასათა კავშირის იდეის უარყოფის გზას აღდგება. ამის უარყოფა ნიშნავს იმას, რომ კავშირი მივიჩნიოთ მახინჯად და არა რეალურ რევოლუციონურ საქმედ, ნიშნავს იმის თქმას, რომ ჩვენ ახალი ეკონომიური პოლიტიკა („ნეპ“) შემოვიღეთ „სააგიტაციოდ“ და არა გლეხობის ძირითად მასებთან ერთად სოციალისტური მშენებლობისათვის. ამის არცნობა იმის თქმას ნიშნავს, რომ ჩვენს რევოლუციას არ შეუძლია გლეხობის ძირითადი მასების ძირითადი ინტერესების დაკმაყოფილება, რომ ეს ინტერესები შეურიგებელ წინააღმდეგობაშია პროლეტარიატის ინტერესებთან, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია და არც უნდა ვაშენებდეთ სოციალიზმს გლეხობის ძირითად მასებთან ერთად; რომ ლენინის კოოპერატიული გეგმა გამოუსადეგარია; რომ მენშევიკები და მათი დამკაშები მართალნი არიან და სხვა. საკმარისია ამ საკითხების მხოლოდ დასმა, რომ მიეხვედეთ კავშირის კარდინალურ საკითხისადმი „სააგიტაციო“ მიდგომის მთელ სიღამბლეს და არარაობას. აი, რატომ იყო, რომ „კითხვა-პასუხში“ მე ვამბობდი: მუშურ-გლეხური მთავრობის ლოზუნგი „სადემოკრატია“, „სააგიტაციო“ მანევრი კი არაა, არამედ აუცილებლად სწორი და რევოლუციონური ლოზუნგია მეთქი.

მოკლედ: ერთია სახელმწიფოს და მთავრობის კლასობრივი ბუნების საკითხი, რომელიც ჩვენი რევოლუციის განვითარების ძირითად მიზნებს განსაზღვრავს, და მეორეა—მთავრობის საყოველღეო პოლიტიკის საკითხი, ამ პოლიტიკის იმ **გზებისა და საშუალებათა** საკითხი, რომლებიც ამ მიზნების განსახორციელებლად არის საჭირო. ორი საკითხი აუცილებლად ერთმანეთზეა გადაბმული. მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ ისინი ერთი და იგივე არიან, რომ შეიძლება მათი ერთმანეთში აღრევა.

თქვენ ხედავთ, რომ არ შეიძლება სახელმწიფოს და მთავრობის კლასობრივი ბუნების საკითხისა და მთავრობის საყოველღეო პოლიტიკის საკითხის ერთმანეთში აღრევა.

შეიძლება გვითხრან, რომ აქ წინააღმდეგობაა: როგორ შეიძლება თავისი კლასობრივი ბუნებით პროლეტარულ მთავრობას მუშურ-გლეხური მთავრობა ვუწოდოთ. მაგრამ წინააღმდეგობა აქ მოჩვენებითია. ნამდვილად რომ ითქვას, აქ ისეთივე „წინააღმდეგობაა“,

როგორი წინააღმდეგობის დანახვაც სურთ ზოგიერთ ჩვენებურ სიბრძნისმოყვარულთ ლენინის ორ ფორმულას შორის პროლეტარიატის დიქტატურის შესახებ. ლენინის პირველი ფორმულა გვეუბნება: „პროლეტარიატის დიქტატურა—ესაა ერთი კლასის ხელისუფლება“ (ტ. XVI, გვ. 282); მეორე ფორმულაში კი ნათქვამია: „პროლეტარიატის დიქტატურა—ესაა მშრომელთა ავანგარდის, პროლეტარიატის და მშრომელთა მრავალრიცხოვან არაპროლეტარულ ფენათა (წვრილი ბურჟუაზია, წვრილი მეპატრონენი, გლეხობა, ინტელიგენცია და სხვა) კლასობრივი კავშირის განსაკუთრებული ფორმა“—(ტ. XVI, გვ. 241). განა არის რაიმე წინააღმდეგობა ამ ორ ფორმულას შორის? რასაკვირველია, არა. როგორ ვალწევთ ამნაირ შემთხვევაში, ერთი კლასის (პროლეტარიატის) დიქტატურას, ვთქვათ, გლეხობის ძირითად მასასთან კლასობრივი კავშირის დროს? ვალწევთ ამ კავშირში ხელისუფლების სათავეში მდგომი პროლეტარიატის („მშრომელთა ავანგარდის“) ხელმძღვანელი როლის განხორციელებით. ერთი კლასის, პროლეტართა კლასის ხელისუფლება, განხორციელებული გლეხობის ძირითად მასასთან ამ კლასის კავშირით პირველის სახელმწიფო ხელმძღვანელობის სახით—აი, ამ ორი ფორმულის ძირითადი აზრი. სად არის აქ წინააღმდეგობა? მერე რას ნიშნავს გლეხობის ძირითადი მასის მიმართ პროლეტარიატის სახელმწიფოებრივი ხელმძღვანელობა? ეს ისეთივე ხელმძღვანელობაა თუ არა, როგორც იყო, მაგალითად, ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის პერიოდში, როდესაც ჩვენ მივისწრაფოდით პროლეტარიატისა და გლეხობის დიქტატურისკენ? არა, ეს არაა ასეთი ხელმძღვანელობა. გლეხობის მიმართ პროლეტარიატის სახელმწიფოებრივი ხელმძღვანელობა—ესაა ხელმძღვანელობა პროლეტარიატის დიქტატურის დროს. პროლეტარიატის მხრით სახელმწიფოებრივი ხელმძღვანელობა ნიშნავს, რომ: 1) ბურჟუაზია უკვე დამხობილია, 2) ხელისუფლების სათავეში პროლეტარიატი დგას; 3) პროლეტარიატი ხელისუფლებას არც ერთ კლასს არ უწილადებს; 4) პროლეტარიატი აშენებს სოციალიზმს და აუყოლებია გლეხობის ძირითადი მასები. ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის და პროლეტარიატის და გლეხობის დიქტატურის დროს პროლეტარიატის ხელმძღვანელობა ნიშნავს, რომ: ა) კაპიტალიზმი კვლავ დარჩენილა, როგორც საფუძველი; ბ) ხელისუფლების სათავეში დგას რევოლუციონურ-დემოკრატიული ბურჟუაზია, რომელიც ხელისუფლების შემადგენლობის უმრავლესობას წარმოადგენს; გ) დემოკრატიული ბურჟუაზია ხელისუფლებას უწილადებს პროლეტარიატს;

დ) პროლეტარიატი გლახობას ათავისუფლებს ბურჟუაზიულ პარტიათა გავლენასაგან, იდეურ-პოლიტიკურად უხელმძღვანელებს მას და კაპიტალიზმის დასამხობად ბრძოლას ამზადებს. როგორც ხედავთ, აქ ძირითადი განსხვავებაა.

იგივე უნდა ითქვას მუშურ-გლეხური მთავრობის შესახებ. რა წინააღმდეგობა უნდა იყოს იმაში, რომ ჩვენი მთავრობის პროლეტარული ბუნება და აქედან გამომდინარე სოციალისტური ამოცანები არა თუ ხელს უშლის, არამედ, პირიქით, ხელს უწყობს, უეჭველად უწყობს ხელს მუშათა და გლეხთა კავშირის შენარჩუნებისა და განმტკიცების პოლიტიკის გატარებას? იმიტომ რომ ეს არის უმნიშვნელოვანესი საშუალება პროლეტარული დიქტატურის სოციალისტური კლასობრივი ამოცანების მისაღწევად ჩვენს გლეხურ ქვეყანაში და ამიტომვე ამ მთავრობას მუშურ-გლეხური მთავრობა ეწოდება. განაცხადი არაა, რომ ლენინი მართალი იყო, როდესაც მუშურ-გლეხური მთავრობის ლოზუნგს აყენებდა და ჩვენს მთავრობას მუშურ-გლეხურ მთავრობას უწოდებდა?

საერთოდ უნდა ითქვას, რომ „პროლეტარიატის დიქტატურის“ სისტემა, რომლის მეშვეობითაც ხორციელდება ჩვენს ქვეყანაში ერთი კლასის—პროლეტარიატის—ხელისუფლება, — საკმაოდ რთული საქმეა. მე ვიცი, ზოგიერთ ამხანაგს არ მოსწონს, ემწუთხება ეს სირთულე, რომ ბევრი მათგანი, „ძალთა ნაკლები ხარჯვის პრინციპის“ თვალსაზრისით, ამჯობინებდა საქმე ჰქონოდა უფრო მარტივსა და უფრო იოლ სისტემასთან. მაგრამ რას იზამ: ჯერ ერთი, ლენინიზმს უნდა ლებულობდეს იმ სახით, რაგვარადაც იგი ნამდვილად არსებობს (არ შეიძლება ლენინიზმის გამარტივება და გავულგარება); მეორე მხრით, ისტორია გვიდასტურებს, რომ ყველაზე მარტივი და ყველაზე იოლი „თეორიები“ სრულიადაც ყოველთვის ყველაზე სწორი როდია.

4) წერილში აქვენ სჩივით:

„ამ საკითხის გამაშუქებელი ყველა ამხანაგის შეცოდება ისაა, რომ ისინი ლაპარაკობენ ან მხოლოდ მთავრობაზე, ან მხოლოდ სახელმწიფოზე. ამიტომ ვერ იძლევიან საბოლოო პასუხს და სრულიად უშვებენ მხედველობიდან, თუ რა დამოკიდებულება უნდა იყოს ამ ორ ცნებას შორის“.

მე ვადასტურებ, რომ ჩვენს ხელმძღვანელ ამხანაგებს მართლაც აქვთ ასეთი „შეცოდება“, განსაკუთრებით თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ ზოგიერთ არც თუ ძალიან გულმოდგინე „მკითხველს“ არ სურს კარგად ჩაუკვირდეს ლენინის თხზულებებს და მოითხოვს, რომ მას თვითეული ფრაზა კარგად გადაულეკონ. მაგრამ რას იზამ: ჯერ ერთი, ჩვენი ხელმძღვანელი ამხანაგები მოუცლენი

და ძალიან გადატვირთულნი არიან მიმდინარე მოზაობით. მათ საშუალება არა აქვთ შეუდგენ ლენინიზმის განმარტებას, ასე ვთქვათ, მუხლ-მუხლად. მეორე მხრით, ხომ უნდა დაუტოვოთ რამ „მკითხველებსაც“, რომელნიც, ბოლოს და ბოლოს, უნდა გადავიდნენ ლენინის თხზულებათა იოლი კითხვიდან ლენინიზმის სერიოზულ შესწავლაზე. ხოლო უნდა ითქვას, რომ „მკითხველთა“ მხრით ლენინიზმის სერიოზული შესწავლა თუ არ იქნა, თქვენისთანა საჩივრის მსგავსი საჩივრები და „გაუგებრობა“—ყოველთვის იქნება.

ავილოთ, მაგალითად, ჩვენი სახელმწიფოს საკითხი, ცხადია, ჩვენი სახელმწიფო, როგორც თავისი კლასობრივი ბუნებით, ისე თავისი პროგრამით, თავისი ძირითადი ამოცანებით, თავისი მოქმედებით, თავისი საქმიანობით—პროლეტარული სახელმწიფო, მუშური სახელმწიფოა, თუმცა ერთგვარი „ბიუროკრატიული გადამახინჯებით“. გაიხსენეთ ლენინის განმარტება:

„მუშური სახელმწიფო აბსტრაქციაა. ნამდვილად კი ჩვენ გვაქვს სახელმწიფო, ჯერ ერთი იმ თავისებურობით, რომ ჩვენს ქვეყანაში სჭარბობს არა მუშათა, არამედ გლეხთა მოსახლეობა და, მეორე მხრით, მუშური სახელმწიფო ბიუროკრატიული გადამახინჯებით“ (ტომი მე-XVIII, ნ. I, გვ. 23).

ამაში ეჭვის შეტანა მენშევიკებს, ესერებსა და ზოგიერთ ჩვენს ოპოზიციონერს თუ შეუძლია. ლენინს არა ერთხელ განუმარტავს, რომ ჩვენი სახელმწიფო არის პროლეტარული დიქტატურის სახელმწიფო, ხოლო პროლეტარული დიქტატურა არის ერთი კლასის, პროლეტარიატის ხელისუფლება. ეს დიდი ხანია ცნობილია. მიუხედავად ამისა, ბევრი „მკითხველია“ ისეთი, რომ ლენინს უსაყვედურებს იმის გამო, იგი ჩვენს სახელმწიფოს ხანდახან „მუშურ-გლეხურს“ უწოდებდაო. თუმცა ძნელი არაა იმის მიხვედრა, რომ ლენინს მხედველობაში ჰქონდა არა ჩვენი სახელმწიფოს კლასობრივი ბუნების განმარტება, მით უმეტეს, არა ამ სახელმწიფოს პროლეტარული ბუნების უარყოფა, არამედ ის, რომ საბჭოთა სახელმწიფოს პროლეტარულ ბუნებას მოსდევს პროლეტარიატისა და გლეხობის ძირითადი მასების დაკავშირების ატცილებლობა, რის გამოც საბჭოთა მთავრობის პოლიტიკა მიმართული უნდა იყოს ამ დაკავშირების განმტკიცებისკენ. ავილოთ, მაგალითად, მე-XV ტომი—გვ. 55, მე-XVII ტომი—გვ. 26, 54, 420; მე-XVIII ტომი—ნაწ. I, გვ. 12, 111, 119, 380. ყველა ამ ნაშრომში, აგრეთვე სხვა თავის ნაწარმოებში, ლენინი ჩვენს სახელმწიფოს განმარტავს, როგორც „მუშურ-გლეხურ“ სახელმწიფოს. მაგრამ უცნაური იქნება ვერ მიხვდეთ, რომ ლენინს ყველა ამ შემთხვევაში მხედველობაში აქვს არა ჩვენი სახელმწიფოს კლასო-

ბრივი ბუნების დახასიათება, არამედ განმარტება კავშირის გამაგრების იმ პოლიტიკისა, რომელიც ჩვენი სახელმწიფოს პროლეტარული ბუნებიდან და ჩვენი გლეხური ქვეყნის პირობებში სოციალისტური ამოცანებიდან გამომდინარეობს. ამ პირობითი და შემოფარგლული აზრით, და მხოლოდ ამ მხრით შეიძლება ლაპარაკი „მუშურ-გლეხურ“ სახელმწიფოზე და სწორედ ასე სჩადის ლენინი თავის ნაშრომთა ზემოხსენებულ ადგილებში. რაც შეეხება ჩვენი სახელმწიფოს კლასობრივ ბუნებას, როგორც უკვე ვთქვით ზემოთ, ლენინმა ამის შესახებ ისეთი უზუსტესი ფორმულირება მოგვცა, რომელიც ყოველგვარ ეჭვს სპობს: მუშური სახელმწიფო ბიუროკრატიული გადამახინჯებით ისეთ ქვეყანაში, სადაც გლეხთა მოსახლეობა სჭარბობსო. მგონია, ნათელია. მიუხედავად ამისა, ზოგიერთი „მკითხველი“, რომელიც ასოებს „კითხულობს“ და არ სურს წანაკითხის აზრის გაგება, ჯერ კიდევ განაგრძობს ჩივილს: ლენინმა „ავებაზნია“ ჩვენი სახელმწიფოს ბუნების საკითხში, ხოლო „ბოწაფეებს“ არ სურთ „აბნეულობა“ „განგვიმარტონო“. ცოტა სასაცილო ამბავია, ამხ. დმიტრიევი...

თქვენ მკითხებით: სადაა ამ „გაუგებრობათაგან“ გამოსავალიო. გამოსავალი, ჩემის აზრით, ერთია: ესაა ლენინის შესწავლა არა ცალკე ციტატების მიხედვით, არამედ არსებითად, შესწავლა სერიოზული და გულმოდგინე. სხვა გამოსავალს ვერ ვხედავ.

გლეხთა საკითხზე პარტიის სამი ძირითადი ლოზუნგის შესახებ

(პასუხად ამხ. იან-სკის).

ამხ. იან-სკო!

თქვენი წერილი, რასაკვირველია, თავის დროზე მივიღე. გიპასუხებთ ცოტაოდენი დაგვიანებით, რისთვისაც ბოდიშს ვიხდი.

1) ლენინი ამბობს:—„ყოველი რევოლუციისათვის უმთავრესია სახელმწიფო ხელისუფლების საკითხიო (იხ. ტ. XIV, ნ. 2, გვ. 192). რომელი კლასის, ან კლასების ხელთაა ხელისუფლება; რომელი კლასი, ან კლასები უნდა იქნენ დამხობილნი, რომელმა კლასმა, თუ კლასებმა უნდა აიღონ ხელისუფლება,—ესაა „ყოველი რევოლუციის უმთავრესი საკითხი“.

პარტიის ძირითად სტრატეგიულ ლოზუნგებს, რომელთაც ძალა აქვთ რევოლუციის მთელი პერიოდის ან ამა თუ იმ ეტაპისთვის, შეუძლებელია ვუწოდოთ ძირითადი ლოზუნგები, თუ ისინი მთლად და ერთობლივ ლენინის ამ კარდინალურ თეზისს არ ეყრდნობიან. ძირითადი ლოზუნგები შეიძლება სწორი იყოს მხოლოდ შემდეგ შემთხვევაში: თუ ისინი აგებული არიან კლასობრივ ძალთა მარქსისტულ ანალიზზე; თუ ისინი კლასობრივი ბრძოლის ფრონტზე რევოლუციონურ ძალთა განწყობის სწორ სქემას გვისახავენ; თუ ისინი ხელს გვიწყობენ რევოლუციის გამარჯვებისათვის ბრძოლის ფრონტთან მასების მიყვანაში, მიყვანაში ახალი კლასის მიერ ხელისუფლების დაპყრობისათვის წარმოებულ ბრძოლის ფრონტთან; თუ ისინი უადვილებენ პარტიას ხალხის ფართო მასებისაგან ფართო და მძლავრი პოლიტიკური არმიის შედგენას, რაიც ამ ამოცანის შესრულებისათვის აუცილებელია.

რევოლუციის ამა თუ იმ ეტაპის განმავლობაში შეიძლება იყოს დამარცხება და უკანდახევა, მარცხი და ცალკე ტაქტიკული შეცდომები; მაგრამ ეს კიდევ იმას როდი ნიშნავს, რომ ძირითადი სტრატეგიული ლოზუნგი სწორი არაა. ასე, მაგალითად, ჩვენი რევოლუციის პირველი ეტაპის ძირითადი ლოზუნგი:—„მთელ გლებობასთან ერთად, მეფისა და მემამულეების წინააღმდეგ და ბურჟუაზიის ნეიტრალიზაცია ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის გასამარჯვებლად“,—სავსებით სწორი იყო, მიუხედავად იმისა, რომ 1905 წლის რევოლუციამ მარცხი განიცადა.

მაშასადამე, არ შეიძლება ერთმანეთში ავურიოთ პარტიის ძირითადი ლოზუნგის საკითხი და რევოლუციის დამარცხებანი, ან მარცხი მისი განვითარების ამა თუ იმ საფეხურზე.

შეიძლება ისე მოხდეს, რომ რევოლუციის მსვლელობაში პარტიის ძირითად ლოზუნგს უკვე მოჰყვეს ძველი კლასებისა, თუ ძველი კლასის დამხობა, მაგრამ რევოლუციის ამ ლოზუნგიდან გამომდინარე მთელი რიგი არსებითი მოთხოვნები ჯერ კიდევ არ იყოს განხორციელებული, ან მათი განხორციელება გაჭინურდეს მთელი პერიოდის განმავლობაში; შეიძლება მათ განსახორციელებლად ახალი რევოლუცია იყოს საჭირო; მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ ძირითადი ლოზუნგი სწორი არ იყო. ასე, მაგალითად, 1917 წ. თებერვლის რევოლუციამ დაამხო ცარიზმი და მემამულეები, მაგრამ მას არ მოჰყოლია მემამულეთა მიწების კონფისკაცია და სხვა. მაგრამ ეს როდი ნიშნავს, რომ ჩვენი ძირითადი ლოზუნგი რევოლუციის პირველი ეტაპის დროს—სწორი არ იყო. ან კიდევ: ოქტომბრის რევო-

ლუციამ განახორციელა ბურჟუაზიის დამხობა და ძალაუფლების გადასვლა პროლეტარიატის ხელში, მაგრამ მას არ მოჰყოლია უცხად: 1) ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა საზოგადოდ და 2) სოფლად კულაკების იზოლაცია. კერძოდ ეს საქმე გაჭიანურდა განსახლვრული პერიოდის განმავლობაში. მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ რევოლუციის **მეორე** ეტაპის ძირითადი ჩვენი ლოზუნგი:—„ულარიბეს გლეხობასთან ერთად წინააღმდეგ კაპიტალიზმისა ქალაქად და სოფლად, საშუალო გლეხობის ნეიტრალიზაცია,— პროლეტარიატის ხელისუფლებისათვის“—სწორი არ იყო.

მაშასადამე, არ შეიძლება ერთმანეთში ავურთიოთ პარტიის ძირითადი ლოზუნგის საკითხი და ამ ლოზუნგიდან გამომდინარე ამა თუ იმ მოთხოვნათა განხორციელების ვადისა და ფორმის საკითხი.

ამიტომ არ შეიძლება ჩვენი პარტიის სტრატეგიული ლოზუნგების შეფასება რევოლუციონური მოძრაობის ამა თუ იმ პერიოდში ეპიზოდური გამარჯვებათა თუ დამარცხებათა თვალსაზრისით. მითუმეტეს არ შეიძლება მისი შეფასება ამ ლოზუნგებიდან გამომდინარე ამა თუ იმ მოთხოვნათა განხორციელების ვადისა თუ ფორმის თვალსაზრისით. პარტიის სტრატეგიული ლოზუნგები შეიძლება შეფასებულ იქნას მხოლოდ კლასობრივ ძალთა და რევოლუციის გამარჯვების, ახალი კლასის ხელში ხელისუფლების გადასვლისათვის ბრძოლის ფრონტზე რევოლუციის ძალთა მართებულად განწყობის მარქსისტული ანალიზის თვალსაზრისით.

თქვენი შეცდომა, ამხ. იან-სკო, ის არის, რომ თქვენ გვერდი აგიხვევიათ ამ უმნიშვნელოვანესი მეთოდოლოგიური საკითხისათვის, ან ვერ გაგივიათ იგი.

2) წერილში თქვენ სწერთ:

„მართალია თუ არა მტკიცება, რომ ჩვენ მივდიოდით მთელ გლეხობასთან შეკავშირებულნი მხოლოდ ოქტომბრამდე? არა, არ არის მართალი. „მთელ გლეხობასთან კავშირის“ ლოზუნგი ძალაში იყო ოქტომბრამდე, ოქტომბრის მომენტში და ოქტომბრის შემდგომ პირველ პერიოდში, რამდენადაც მთელი გლეხობა დაინტერესებული იყო ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანაში“.

ამნაირად, ამ ციტატიდან ისე გამოდის, რომ პარტიის სტრატეგიული ლოზუნგი რევოლუციის **პირველი** ეტაპისათვის (1905 წ.—1917 წ.), როდესაც საქმე ეხებოდა მეფე-მემამულეთა ხელისუფლების დამხობას და პროლეტარიატისა და გლეხობის დიქტატურის დამყარებას, არ **განიჩეოდა** რევოლუციის **მეორე** ეტაპის (1917 წ. თებერვალი—1917 წ. ოქტომბერი) ლოზუნგისაგან, როდესაც საქმე

უკვე ბურჟუაზიის დამხობასა და პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარებას ეხებოდა. მაშასადამე, თქვენ უარჰყოფთ ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ რევოლუციასა და პროლეტარულ-სოციალისტურ რევოლუციას შორის ძირითად განსხვავებას. ხოლო ეს შეცდომა იმიტომ მოგდით, რომ არ გსურთ მიხედეთ სულ უბრალო რასმე: სტრატეგიულ ლოზუნგის ძირითადი თემა არის ხელისუფლების საკითხი რევოლუციის არსებულ პერიოდში, საკითხი იმისა, თუ **რომელი** კლასი იმხობა და **რომელი** კლასის ხელში გადადის ძალა-უფლება. არა მგონია საჭირო იყოს იმის მტკიცება, რომ თქვენ აქ ძირეულად შემცდარი ხართ.

თქვენ ამბობთ: ოქტომბრის მომენტსა და ოქტომბრის შემგდომ პირველ მომენტში ჩვენ ვატარებდით „მთელ გლახობასთან კავშირის“ ლოზუნგს, რამდენადაც მთელი გლახობა იყო დანტერესებული ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანაშიო. მაგრამ ვინ მოგახსენათ, რომ ოქტომბრის გადატრიალება და ოქტომბრის რევოლუცია ამოიწურებოდა, ან თავის ძირითად ამოცანად ისახავდა ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანას? საიდან მოიტანეთ ეს? განა ბურჟუაზიის ხელისუფლების დამხობა და პროლეტარიატის დიქტატურის დამარცხება შეიძლება ბურჟუაზიული რევოლუციის ფარგლებში დავატიოთ? განა პროლეტარიატის დიქტატურის მოპოება ბურჟუაზიული რევოლუციის ფარგლებიდან გამოსვლა არაა? როგორ შეიძლება იმის მტკიცება, რომ კულაკებს (ისინიც ხომ გლახები არიან!) შეეძლოთ მხარი დაეჭირათ ბურჟუაზიის დამხობისა და პროლეტარიატისადმი ხელისუფლების გადასვლისათვის? როგორ შეიძლება იმის უარყოფა, რომ მიწის ნაციონალიზაციის, მიწის კერძო საკუთრების მოსპობის, მიწის ყიდვა-გაყიდვის აკრძალვის დეკრეტი და სხვა, მიუხედავად იმისა, რომ იგი შეუძლებელია სოციალისტურ დეკრეტად მივიჩნიოთ,—ჩვენ გაგვყავდა კულაკთან **ბრძოლით** და არა მასთან კავშირით? როგორ შეიძლება იმის მტკიცება, რომ კულაკებს (ისინიც გლახები არიან) მხარი დაეჭიროსთ საბჭოთა ხელისუფლების დეკრეტებისათვის ფაბრიკა-ქარხნების, რკინის გზების, ბანკებისა და სხვათა ექსპროპრიაციის შესახებ, ან პროლეტარიატის ლოზუნგისათვის იმპერიალისტური ომის სამოქალაქო ომად დაქცევის შესახებ? როგორ შეიძლება იმის მტკიცება, რომ ოქტომბრის რევოლუციაში **ძირითადია** არა ეს და მათი მსგავსი აქტები, არა ბურჟუაზიის დამხობა და პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარება, არამედ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა?

უდავოა, ოქტომბრის რევოლუციის ერთერთი მთავარი ამოცანა—ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა იყო; ოქტომბრის რევოლუციის დაუხმარებლად ბურჟუაზიული რევოლუცია ბოლომდე ვერ იქნებოდა მიყვანილი ისევე, როგორადაც თვით ოქტომბრის რევოლუციის განმტკიცებაც შეუძლებელი იყო უიმისოდ, რომ ბურჟუაზიული რევოლუცია ბოლომდე არ მიგვეყვანა. რამდენადაც ოქტომბრის რევოლუციას ბოლომდე მიჰყავდა ბურჟუაზიული რევოლუცია, მას თანაგრძნობით უნდა შეხვედროდა მთელი გლეხობა. ყველაფერი ეს უდავოა. მაგრამ განა შესაძლებელია ამ მოსახრებით იმის მტკიცება, რომ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა ოქტომბრის რევოლუციის მსვლელობაში წარმოებული მოვლენა კი არა, არამედ მისი პირობა და მისი ძირითადი მიზანი იყო? როგორ გამოგვპარათ ოქტომბრის რევოლუციის უმთავრესი მიზანი, —ბურჟუაზიის ხელისუფლების დამხობა, პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარება, იმპერიალისტური ომის გადაქცევა სამოქალაქო ომად, კაპიტალისტების ექსპროპრიაცია და სხვა? და თუ სტრატეგიული ლოზუნგის მთავარი თემა არის ყოველი რევოლუციის უმთავრესი საკითხი, ე. ი. ერთი კლასის ხელიდან ძალა-უფლებების მეორე კლასის ხელში გადასვლის საკითხი, განა აქედან ცხადი არაა, რომ არ შეიძლება ერთმანეთში ავურიოთ პროლეტარული ხელისუფლების მიერ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანის საკითხი და ბურჟუაზიის დამხობის, თვით ამ პროლეტარული ხელისუფლების დაპყრობის საკითხი, ე. ი. ის საკითხი, რომელიც რევოლუციის მეორე ეტაპში სტრატეგიული ლოზუნგის უმთავრესი თემა იყო.

პროლეტარიატის დიქტატურის ერთი უდიდესი მიღწევათაგანი ისაა, რომ მან ბოლომდე მიიყვანა ბურჟუაზიული რევოლუცია და ძირიან-ფესვიანად ამოაგდო შუასაუკუნოებრივი სიბინძურე. სოფლისათვის ამას უმთავრესი და ჭეშმარიტად გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა. უამისოდ შეუძლებელი გახდებოდა გლეხთა ომების შეერთება პროლეტარულ რევოლუციასთან, რაზედაც ლაპარაკობდა მარქსი გასული საუკუნის მეორე ნახევარში. უამისოდ თვით პროლეტარულ რევოლუციასაც ვერ განვამტკიცებდით. ამასთანავე მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ შემდეგი მნიშვნელოვანი გარემოება. ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა ერთბაში აქტი როდია. იგი გაჭიანურდა მთელი პერიოდის განმავლობაში, ჩაითრია არა მარტო 1918 წლის ნაწილები, როგორც ამტკიცებთ თქვენს წერილში, არამედ ჩაითრია 1919 წ. ნაწილებიც (ვოლგის მხარე—ურალი).

აგრეთვე 1919 — 1920 წ. (უკრაინა). მხედველობაში მაქვს კოლჩაკისა და დენიკინის შემოტევა, როდესაც მთელი გლებობის წინაშე წამოიჭრა მემამულეთა ხელისუფლების აღდგენის საშიშროება და როდესაც იგი მართლაც რომ **მთლიანად** იძულებული გახდა შემჭიდროებულიყო საბჭოთა ხელისუფლების გარშემო, რომ უზრუნველყო ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა და ამ რევოლუციის ნაყოფი შეენარჩუნებინა. ცოცხალი ცხოვრების პროცესების ეს სირთულე და მრავალფეროვანება, ეს „უცნაური“ გადახლართვა ერთმანეთში დიქტატურის უშუალო—სოციალისტური ამოცანებისა და ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანისა, — ყოველთვის თვალწინ უნდა გვქონდეს, რომ მართებულად გავიგოთ ლენინის როგორც ყველა ზემოხსენებული ციტატი, ისე პარტიული ლოზუნგების განხორციელების მექანიკა. შეიძლება თუ არა ითქვას, რომ ეს გადახლართვა მოწმობს რევოლუციის მეორე ეტაპში პარტიის ლოზუნგის უსწორობას, რომ ეს ლოზუნგი არაფრით განსხვავდება რევოლუციის პირველი ეტაპის ლოზუნგისაგან? არა, არ შეიძლება ითქვას. პირიქით, ეს გადახლართვა მხოლოდ ადასტურებს პარტიის ლოზუნგის სისწორეს მეორე ეტაპში: უღარიბეს გლებობასთან ერთად კაპიტალისტური ბურჟუაზიის წინააღმდეგ ქალაქად და სოფლად, პროლეტარიატის დიქტატურისთვის და სხვა. რატომ? რომ ბოლომდე მიგვეყვანა ბურჟუაზიული რევოლუცია, საჭირო იყო ოქტომბერში ჯერ ბურჟუაზიის ხელისუფლება დაგვემხო და პროლეტარიატის ხელისუფლება დაგვედგინა; ვინაიდან მხოლოდ ამნაირ ხელისუფლებას შეეძლო ბოლომდე მიეყვანა ბურჟუაზიული რევოლუცია. ხოლო რომ ოქტომბერში პროლეტარიატის ხელისუფლება დაგვემყარებინა, საჭირო იყო ოქტომბრისათვის შეგვემზადებინა და დაგვეარსა სათანადო პოლიტიკური არმია, რომელიც შესძლებდა ბურჟუაზია დაემხო, პროლეტარიატის ხელისუფლება დაემყარებინა. ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ ამნაირი პოლიტიკური არმიის შემზადება და დარაზმვა ჩვენ შეგვეძლო მხოლოდ ლოზუნგით: პროლეტარიატის კავშირი უღარიბეს გლებობასთან ბურჟუაზიის წინააღმდეგ, პროლეტარიატის დიქტატურისათვის. ცხადია, ამნაირი სტრატეგიული ლოზუნგის გარეშე, რომელსაც ჩვენ ვატარებდით 1917 წ. აპრილიდან 1917 წ. ოქტომბრამდე, ჩვენ არ შეგვეძლო ამნაირი პოლიტიკური არმია გვყოლოდა; მაშასადამე, ვერ გავიმარჯვებდით ოქტომბერში, ვერ დავამხობდით ბურჟუაზიის ხელისუფლებას და, მაშასადამე, ვერ მოვახერხებდით ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანას.

აი, რატომ არ შეიძლება ერთმანეთს დაეუპირდაპიროთ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა და რევოლუციის მეორე ეტაპის სტრატეგიულ ლოზუნგი, რომელსაც მიზნად ჰქონდა დასახული პროლეტარიატის მიერ ხელისუფლების დაპყრობის უზრუნველყოფა.

არის მხოლოდ ერთი საშუალება ყველა ამ „წინააღმდეგობის“ თავიდან ასაცილებლად. ესაა აღიარება ძირითადი განსხვავების რევოლუციის (ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუცია) პირველი ეტაპის სტრატეგიულ ლოზუნგსა და რევოლუციის მეორე ეტაპის (პროლეტარული რევოლუცია) სტრატეგიულ ლოზუნგს შორის, აღიარება იმისა, რომ რევოლუციის პირველი ეტაპის დროს ჩვენ მივდიოდით მთელ გლეხობასთან ერთად ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ რევოლუციის გულისთვის, რევოლუციის მეორე ეტაპის დროს კი ჩვენ მივდიოდით უღარიბეს გლეხობასთან ერთად კაპიტალის წინააღმდეგ პროლეტარული რევოლუციისათვის. ამისი აღიარება კი აუცილებელია, ვინაიდან ამას გვაიძულებს რევოლუციის პირველი და მეორე ეტაპის დროს არსებულ კლასობრივ ძალთა ანალიზი. წინააღმდეგ შემთხვევაში შეუძლებელი გახდება ახსნა იმ ფაქტისა, რომ 1917 წლის თებერვლამდე ჩვენ ვმუშაობდით პროლეტარიატისა და გლეხობის რევოლუციონურ-დემოკრატიული ლოზუნგით, ხოლო 1917 წლის თებერვლის შემდეგ ეს ლოზუნგი შეეცვალეთ პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის სოციალისტური ლოზუნგით. დამეთანხმეთ, ამხ. იანსკო, რომ ერთი ლოზუნგის მეორე ლოზუნგით შეცვლა 1917 წ. მარტ-აპრილში შეუძლებელია ავხსნათ თქვენბი სქემის მიხედვით.

პარტიის ამ ორი სტრატეგიული ლოზუნგის ძირითადი განსხვავება ლენინმა აღნიშნა ჯერ კიდევ თავის ბროშურაში „ორი ტაქტიკა“. ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის შემზადებისათვის პარტიის ლოზუნგზე მან შემდეგნაირად ჩამოაყალიბა:

„პროლეტარიატმა ბოლომდე უნდა მიიყვანოს დემოკრატიული გადატრიალება, შეიერთოს გლეხობის მასა, რომ ძალით გასრისოს თვითმპყრობელობის წინააღმდეგობა და ბურჟუაზიის მერყეობა უვნებელჰყოს (იხ. ტ. VI, გვ. 371).

სხვანაირად რომ ვთქვათ: მთელ გლეხობასთან ერთად თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ და ბურჟუაზიის ნეიტრალიზაცია — დემოკრატიული გადატრიალებისათვის.

რაც შეეხება პარტიის ლოზუნგს სოციალისტური რევოლუციის შემზადების პერიოდისათვის, იგი ლენინმა ასე ჩამოაყალიბა:

„პროლეტარიატმა უნდა მოახდინოს სოციალისტური გადატრიალება, შეიერთოს მოსახლეობის ნახევრად პროლეტარული ელემენტები, რათა ძალით დათრგუნოს ბურჟუაზიის წინააღმდეგობა და უვნებელჰყოს გლენობისა და წვრილი ბურჟუაზიის მერყეობა“ (იხ. იქვე).

სხვანაირად რომ ვთქვათ: უღარიბეს გლენობასთან და საერთოდ მოსახლეობის ნახევრად პროლეტარულ ფენებთან ერთად ბურჟუაზიის წინააღმდეგ ისე, რომ წვრილი ბურჟუაზია ქალაქად და სოფლად ნეიტრალიზებულ იქნეს—სოციალისტური გადატრიალებებისთვის. ეს იყო 1905 წელს.

1917 წ. აპრილში ლენინი, ახასიათებდა რა მაშინდელ პოლიტიკურ მდგომარეობას, როგორც პროლეტარიატისა და გლენობის რევოლუციონურ-დემოკრატიული დიქტატურის გადახსართვის ბურჟუაზიულ რეალურ ხელისუფლებასთან, ამბობდა:

„მიმდინარე მომენტის თავისებურება რუსეთში ისაა, რომ ხდება გადასვლა პირველი ეტაპიდან, რომელმაც პროლეტარიატის ნაკლებად შეგნებულობისა და დარაზმულობის გამო ხელისუფლება ბურჟუაზიას არგუნა, მის მეორე ეტაპში, რომელმაც ხელისუფლება პროლეტარიატისა და გლენობის უღარიბეს ფენებს უნდა არგუნოს“ (იხ. ლენინის „აპრილის თვისები“. ტ. XIV, ნ. I, გვ. 17—18).

1917 წლის აგვისტოს დამლევეს, როდესაც ოქტომბრისათვის გაცხარებული მზადება სწარმოებდა, ლენინი სპეციალურ სტატიაში „მუშები და გლენები“, სწერდა:

„მხოლოდ პროლეტარიატს და გლენობას შეუძლიათ მონარქიის დამხობა,—ასეთი იყო მაშინდელი დროის მიხედვით (მხედველობაში აქვს 1905 წელი. ი. სტ.) ძირითადი განმარტება ჩვენი კლასობრივი პოლიტიკისა. და ეს განმარტება სწორი იყო. 1917 წლის თებერვალმა და მარტმა ერთხელ კიდევ ზედმეტად დაადასტურა ეს.

მხოლოდ პროლეტარიატი, რომელიც ხელმძღვანელობს უღარიბეს გლენობას (ნახევრადპროლეტარებს, როგორც ჩვენი პროგრამა ამბობს) შესძლებს ომი დემოკრატიულის ზავით გაათავოს, მის მიერ მოყენებული კრილობანი მოაშუშოს, დაიწყოს მართლაც საჭირო და გადაუდებელი ნაბიჯების გადადგმა სოციალიზმისაკენ,—ასეთია ჩვენი კლასობრივი პოლიტიკის განმარტება აშკარად (იხ. ტ. XIV, ნ. II, გვ. 82).

ეს არ უნდა გავიგოთ ისე, თითქო ახლა გვექონდეს პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლენობის დიქტატურა. რასაკვირველია, ეს ასე როდია. ოქტომბრისკენ ჩვენ მივდიოდით პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლენობის დიქტატურის ლოზუნგით და ჩვენ იგი ფორმალურად განვახორციელეთ კიდევაც ოქტომბერში, რამდენადაც ბლოკი გვექონდა მემარცხენე ესერებთან და ვუნაწილებდით მათ ხელისუფლებას, თუმცა ფაქტიურად ჩვენ მაშინაც პროლეტარიატის დი-

ქტატურა გვექონდა, ვინაიდან ბოლშევიკები უმრავლესობას წარმოვადგენდით. მაგრამ პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურა დასრულდა ფორმალურად მაშინ, როდესაც მემარცხენე ესერებმა „პუტჩი“ მოახდინეს, როდესაც მემარცხენე ესერებთან ბლოკი ჩაიშალა, როდესაც ხელმძღვანელობა მთლიანად და სრულად ერთი პარტიის, ჩვენი პარტიის ხელში გადმოვიდა, იმ პარტიისა, რომელიც არ უნაწილებს და არც შეუძლია გაუნაწილოს სახელმწიფოს ხელმძღვანელობა რომელსამე სხვა პარტიას. სწორედ ამას ეწოდება ჩვენში პროლეტარიატის დიქტატურა.

ბოლოს, 1918 წლის ნოემბერში, რეტროსპექტიულად იხილავდა რა რევოლუციის განვლილ პერიოდს, ლენინი სწერდა:

„დიად, ჩვენი რევოლუცია ბურჟუაზიულია, ვიდრე ჩვენ მივდივართ მთელ გლეხობასთან ერთად. ეს ჩვენ ცხადზე უცხადესად გვესმოდა, ეს ათასჯერ და ათი ათასჯერ გვითქვამს 1905 წ., არასოდეს არ ვცდილვართ ამ ისტორიული პროცესის აუცილებლობაზე გადავგებთარყავით, ან დეკრეტებით მისი გაბათილება მოგვედომებინა... მაგრამ 1917 წელს, აპრილის თვიდან, ოქტომბრის რევოლუციაზე ბევრად დიდი ხნის წინ, ჩვენს მიერ ხელისუფლების აღებაამდე, ჩვენ აშკარად ვეუბნებოდით და ვფხსნიდით ხალხს: რევოლუცია შეუძლებელია ახლა ამაზე შეჩერდეს, ვინაიდან ჩვენმა ქვეყანამ წინ წაიწია, ნაბიჯი წადგა წინ კაპიტალიზმმა, გაუგონრად გაიზარდა გაპარტახება, რომელიც შოთხოვს (სულ ერთია, სურს ეს ვისმე, თუ არა), დიად, მოითხოვს სოციალიზმისაკენ ნაბიჯების გადადგმას. ვინაიდან სხვანაირად შეუძლებელია ომისაგან დატანჯული ქვეყნის ხსნა, სხვანაირად შეუძლებელია — მშოომელთა და ექსპლოატორებულთა ტანჯვის შემსუბუქება. სწორედ ისე გამოვიდა, როგორც ჩვენ ვამბობთ. რევოლუციის მსვლელობამ დადასტურა ჩვენი მსჯელობის მართებულობა. ჯერ „მთელ გლეხობასთან“ ერთად მონარქიის წინააღმდეგ, მემამულეების, შუასაუკუნოებრივობის წინააღმდეგ (და ამდენადვე რევოლუცია ბურჟუაზიული, ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რჩება), შემდგომ კი უღარიბეს გლეხობასთან, ნახევრადპროლეტარიატთან, ყველა ექსპლოატორებულთან ერთად—წინააღმდეგ კაპიტალიზმისა, სხვათა შორის, წინააღმდეგ სოფლის მდიდრებისა, კულაკებისა, სპეკულიანტებისა და ამდენადვე რევოლუცია სოციალისტური ხდება“ (იხ. ტ. XV, გვ. 507).

როგორც ჰხედავთ, ლენინი არა ერთხელ უსვამდა ხაზს იმ ღრმა განსხვავებას, რომელიც არსებობს ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის შემზადების პერიოდის პირველ სტრატეგიულ ლოზუნგსა და ოქტომბრის შემზადების პერიოდის სტრატეგიულ ლოზუნგს შორის. იქ იყო ლოზუნგი: მთელ გლეხობასთან ერთად თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ, აქ კი იყო ლოზუნგი: უღარიბეს გლეხობასთან ერთად ბურჟუაზიის წინააღმდეგ.

ფაქტია, რომ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა გაჭიანურდა ოქტომბრის შემდგომი მთელი პერიოდის განმავლობაში; რომ, რამდენადაც ჩვენ ბოლომდე მიგვყავდა ბურჟუაზიული რესპუბლიკა, შეუძლებელი იყო „მთელი“ გლეხოზა თანაგრძნობით არ შეგვხვედროდა. ეს ფაქტია, მაგრამ იგი, როგორც უკვე ზემოთ ვთქვი, იოტისოდენადაც ვერ აბათილებს იმ ძირითად დებულებას, რომ ოქტომბრისაკენ მივიდიოდით და ოქტომბერში ჩვენ გავიძარჯვეთ უღარიბეს გლეხოზასთან ერთად, რომ ბურჟუაზიის ხელისუფლება დავამხეთ და პროლეტარიატის დიქტატურა დავამყარეთ (რომლის ერთ-ერთ ამოცანას ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა შეადგენდა) უღარიბეს გლეხოზასთან ერთად; კულაკები კი (ისინიც გლეხები არიან) წინააღმდეგობას გვიწევდენ, ხოლო საშუალო გლეხოზა მერყეობდა.

მგონია, ცხადია.

ვ) წერილში შემდგომ თქვენ სწერთ:

„სწორია თუ არა მტკიცება, რომ „ოქტომბერს ჩვენ მივადექით ლოზუნგით: — სოფლის ღარიბებთან კავშირი და საშუალო გლეხის ნეიტრალიზაცია? არა, არ არის სწორი. ზემომოყვანილი მოსახურებებისა და ლენინის ხსენებული ამონაწერების მიხედვით ცხადია, რომ ეს ლოზუნგი შეიძლება აღძრულიყო მხოლოდ მაშინ, როდესაც „გლეხოზის შიგნით კლასობრივი დანაწილება მომწიფდა“ (ლენინი), ე. ი. „1918 წ. ზაფხულსა და შემოდგომას“.

ამ ციტატიდან გამოდის, რომ პარტია საშუალო გლეხის ნეიტრალიზაციას დაადგა არა ოქტომბრის შემზადების პერიოდში და ოქტომბრის დროს, არამედ ოქტომბრის შემდეგ, განსაკუთრებით 1918 წლის შემდეგ, ღარიბთა კომიტეტების შემდგომ. ეს სრულიად შართალი არაა, ამხ. იან-სკო. პირიქით, საშუალო გლეხოზის პოლიტიკა კი არ დაწყებულა, მოთავდა ღარიბთა კომიტეტების, 1918 წლის შემდეგ. საშუალო გლეხოზის ნეიტრალიზაციის პოლიტიკა გავაბათილეთ (და არა შემოვიღეთ) პრაქტიკაში სწორედ 1918 წლის შემდეგ. სწორედ 1918 წლის შემდეგ იყო, 1919 წლის მარტში, რომ ლენინმა, გახსნა რა ჩვენი პარტიის მე-VIII ყრილობა, სთქვა:

„ძველი დროის სოციალიზმის საუკეთესო წარმომადგენელი, — როდესაც მათ ჯერ კიდევ სწამდათ რევოლუცია და თეორიულად ემსახურებოდნენ მას, — ლაპარაკობდნენ გლეხოზის ნეიტრალიზაციაზე, ე. ი. ლაპარაკობდნენ იმაზე, რომ ეს საშუალო გლეხოზა გადაგვექცია ისეთ საზოგადოებრივ ფენად, რომელიც პროლეტარიატ-ს რევოლუციას აქტიურად თუ არ დაენმარებოდა, ყოველ შემთხვევაში მუშაობაში ხელს მაინც არ შეგვიშლიდა. ამოცანის ეს განყენებული, თეორიული დაყენება ჩვენთვის საცხებით ცხადია. მაგრამ იგი არ არის საკმაო. ჩვენ სოციალისტური მშენებლობის ისეთ სტა-

დიაში შევედით, როდესაც საჭიროა კონკრეტულად, დეტალურად, სოფლად მუშაობის გამოცდილების მიხედვით, შევიმუშავოთ ის ძირითადი წესები და მითითებანი, რითაც უნდა ვიხელმძღვანელოთ იმისათვის, რომ საშუალო გლეხობის მიმართ მტკიცე კავშირის ნიადაგზე დავდგეთ“ (იხ. ტ. XVI, გვ. 94).

როგორც ხედავთ, გამოდის სრულიად საწინააღმდეგო იმისა, რასაც თქვენს წერილში ლაპარაკობთ; ჩვენს **ნამდვილს** პარტიულ პრაქტიკას თქვენ ყირამალა აყენებთ, ნეიტრალიზაციის **დასაწყისს** და მის **დასასრულს** ერთმანეთში ურევთ.

საშუალო გლეხი ბუზღუნებდა და მერყეობდა რევოლუციისა და კონტრრევოლუციის შორის იქამდე, ვიდრე ბურჟუაზიას ჩამოვაგდებდით, ვიდრე საბჭოთა ხელისუფლება ჯერ კიდევ არ განმტკიცებულყო, რის გამოც საჭირო ხდებოდა მისი ნეიტრალიზაციის მოხდენა. საშუალო გლეხმა პირი ჩვენსკენ იბრუნა მაშინ, როდესაც დარწმუნდა, რომ ბურჟუაზიაც „სერიოზულად“ არის დამხობილი, რომ საბჭოთა ხელისუფლება მაგრდება, კულაკს ამარცხებენ, წითელი არმია სამოქალაქო ფრონტებზე გამარჯვებას იწყებს. სწორედ ამნაირი გარდატეხის შემდეგ შეიქნა შესაძლებელი მესამე სტრატეგიული ლოზუნგი, რომელიც პარტიას ლენინმა მიაწოდა მე-VIII ყრილობაზე: ღარიბებზე დაყრდნობითა და საშუალო გლეხობასთან კავშირის დამყარების გზით — გავსწიოთ წინ, სოციალისტური მშენებლობისაკენ.

როგორ დაივიწყეთ ეს საყოველთაოდ ცნობილი ფაქტი?

თქვენი წერილიდან ისიც გამომდინარეობს, რომ პროლეტარულ რევოლუციაზე გადასვლისას და ამ რევოლუციის გამარჯვების შემდგომ **პირველ დღეებში** საშუალო გლეხობის ნეიტრალიზაციის პოლიტიკა სწორი არაა, უვარგისია და ამიტომ მიუღებელია. ეს **სრულიად არაა მართალი**, ამხ. იან-სკო. საქმე სწორედ პირუკმოდაა. საშუალო გლეხი ყველაზე მეტად მერყეობს სწორედ ბურჟუაზიის ხელისუფლების დამხობის დროს და პროლეტარიატის ხელისუფლების განმტკიცებამდე. სწორედ ამ პერიოდშია აუცილებელი ღარიბებთან კავშირი და საშუალო გლეხობის ნეიტრალიზაცია.

დაჟინებით იცავთ რა თქვენს შეცდომას, თქვენ ამტკიცებთ: გლეხობის საკითხს დიდი მნიშვნელობა აქვს არა მარტო ჩვენი ქვეყნისათვის, არამედ სხვა ქვეყნებისთვისაც, რომელნიც „ცოტად თუ ბევრად ოქტომბრის წინადროის რუსეთის ეკონომიკას მოგვაგონებენ“. რასაკვირველია, ეს მართალია. მაგრამ, აი, ლენინი კომინტერნის მე-II კონგრესისადმი აგრარული საკითხის თაობაზე წარმოდგენილ თავის თეზისებში რას ამბობს იმაზე, თუ როგორი უნდა იყოს სა-

შუალო გლებობის მიმართ პოლიტიკა პროლეტარული პარტიებისა-პროლეტარიატის მიერ ხელისუფლებას დაპყრობის პერიოდში. განსაზღვრავს რა უღარიბეს გლებობას, ანუ, უფრო სწორედ რომ ითქვას, „მშრომელთა და ექსპლოატირებულ კლასებს სოფლად“, როგორც ცალკე ჯგუფს, რომელიც სასოფლო-სამეურნეო მუშათაგან, ნახევრადპროლეტართა, ანუ პარცელურ გლებთა და წვრილი გლებობისაგან შედგება, გადადის რა შემდგომ საშუალო გლებობის საკითხზე, როგორც სოფლის განსაკუთრებულ ჯგუფზე, ლენინი ამბობს:

„საშუალო გლებობად“ ეკონომიური გაგებით ვგულისხმობთ იმ წვრილ მიწათმოქმედებს, რომელნიც საკუთრების, ან იჯარის სახით ჰქვოდათ პატარ-პატარა ნაკერ მიწებს, მაგრამ იმდენს მაინც, რომ კაპიტალიზმის პირობებში ისინი იძლევიან, საერთოდ, არა მარტო ოჯახისა და მეურნეობის ცოტადენს საკვებს, არამედ ზედმეტი პროდუქტის მიღების საშუალებასაც; ეს ზედმეტი პროდუქტი, ყოველ შემთხვევაში კარგმოსავლიან წლებში, შეიძლება კაპიტალად იქცეს; ვგულისხმობთ ისეთ გლებებს, რომელნიც ძალიან ხშირად მიმართავენ გარეშე სამუშაო ძალის დაქირავებასაც... რევოლუციონურ პროლეტარიატს არ შეუძლია ამოცანად დაისახოს, — ყოველ შემთხვევაში უახლოესი დროისათვის და პროლეტარიატის დიქტატურის დასაწყისი პერიოდისთვის, — ამ ფენის თავისადმი მიმხრობა. იგი უნდა დასჯერდეს მისი ნეიტრალიზაციის ამოცანას, ე. ი. აიძულოს იგი აქტიური დახმარება არგაუწიოს ბურჟუაზიას პროლეტარიატთან ბრძოლის დროს (იხ. კომინტერნის მე-II კონგრესის სტენოგრაფიული ანგარიში, გვ. 610—611).

ყველაფერ ამის შემდგომ როგორ შეიძლება იმის მტკიცება, რომ საშუალო გლებობის ნეიტრალიზაციას ჩვენში შეიძლებოდა „თავი ეჩინა“ „მხოლოდ“ „1918 წლის ზაფხულსა და შემოდგომაზე“, ე. ი. საბჭოთა ხელისუფლების, პროლეტარიატის ხელისუფლების გადამწყვეტ წარმატებათა შემდგომ?

როგორც ხედავთ, სოციალისტურ რევოლუციაზე გადასვლისა და პროლეტარიატის ხელისუფლების განმტკიცების მომენტისათვის პროლეტარულ პარტიათა სტრატეგიული ლოზუნგის საკითხი ისევე, როგორადაც საშუალო გლების ნეიტრალიზაციის საკითხი, არც ისე მარტივია, როგორც თქვენ წარმოგიდგენიათ.

4) ყველაფერ ზემოხსენებულიდან ცხადია, რომ ლენინის თხზულებიდან თქვენს მიერ მოყვანილი ციტატები ყოველად შეუძლებელია დაეუპირდაპიროთ რევოლუციის მეორე ეტაპისთვის პარტიის მიერ წამოყენებულ ძირითად ლოზუნგს, ვინაიდან ეს ციტატები: ა) ეხება პარტიის არა ოქტომბრის წინ არსებულ ძირითად ლოზუნგს, არამედ ოქტომბრის შემდგომ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანას; ბ) ეს ციტატები კი არ არღვევს, ადასტურებს ამ ლოზუნგის

სისწორეს. მე უკვე ვთქვი ზემოთ და ახლა იძულებული ვარ გავიმეორო: რევოლუციის მეორე ეტაპისათვის, პროლეტარიატის მიერ ხელისუფლების აღებაჲდღე პარტიისაგან წამოყენებულ სტრატეგიულ ლოზუნგს, რომლის მთავარი საკითხია ხელისუფლების საკითხი, შეუძლებელია დაეუპირდაპიროთ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანის ამოცანა, რომელსაც ვანხორციელებდით პროლეტარიატის მიერ ხელისუფლების აღების შემდეგს პერიოდში.

5) თქვენ ლაპარაკობთ ამხ. მოლოტოვის ცნობილ სტატიაზე „პრავდა“-ში „ბურჟუაზიული რევოლუციის შესახებ ჩვენს ქვეყანაში“ (1927 წ. 12/III), რომელმაც თურმე „წაგებიძვათ“ მოგემართნათ ჩემთვის განმარტებისათვის. მე არ ვიცი, როგორ კითხულობთ, ამხ. იან-სკო, სტატიებს. მეც წავიკითხე ამხ. მოლოტოვის სტატია და მგონია, რომ იგი სრულიად არაფრით ეწინააღმდეგება იმას, რაც მე ვთქვი გლეხობის თაობაზე პარტიის ლოზუნგების შესახებ ჩვენი პარტიის მე-XIV ყრილობაზე გაკეთებულ მოხსენებაში. ამხ. მოლოტოვი თავის სტატიაში ეხება არა ოქტომბრის პერიოდის ძირითად ლოზუნგს, არამედ იმას, რომ, რამდენადაც ოქტომბრის შემდეგ პარტიას ბოლომდე მიჰყავდა ბურჟუაზიული რევოლუცია, მას მთელი გლეხობა თანაუგრძნობდა. მაგრამ, როგორც ზემოთ უკვე აღვნიშნე, ამ ფაქტის აღიარება არა თუ უარჰყოფს, არამედ, პირიქით, ადასტურებს ძირითადი დებულების სისწორეს: ბურჟუაზიის ხელისუფლება დაევამხეთ და პროლეტარიატის დიქტატურა დაევამყარეთ უღარიბეს გლეხობასთან ერთად ქალაქის და სოფლის ბურჟუაზიის წინააღმდეგ და საშუალო გლეხობის ნეიტრალიზაციის მოხდენის გზით; უამისოდ ჩვენ ბოლომდე ვერ მივიყვანდით ბურჟუაზიულ რევოლუციას.

ოქტომბრის შემჯავლების პერიოდში პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურის ლოზუნგის შესახებ.

(პასუხად ამხ. პ.-ს.)

ამხ. პ.!

მე მგონია, თქვენი წერილი ა/წლის 2 მაისის თარიღით არ იძლევა არც საბუბს, არც საბუთს იმისას, რომ დაწვრილებით, ასე ვთქვათ, მუხლობრივ გიპასუხოთ. ნამდვილად რომ ითქვას, თქვენი

წერილი განსაკუთრებით ახალს ვერას გვეუბნება ამხ. იან-სკის წერილთან შედარებით. ხოლო თუ მე მაინც გიპასუხებთ, იმიტომ რომ თქვენი წერილი შეიცავს 1917 წ. აპრილ-მაისის „კამენევშიჩის“ აშკარა რესტავრაციის ზოგიერთ ელემენტს. მარტო „კამენევშიჩის“ ამ ელემენტების დასარღვევად საჭიროდ მიმაჩნია მოკლედ გავცეთ პასუხი თქვენს წერილზე.

1. თქვენ ამბობთ წერილში: „თებერვლიდან ოქტომბრამდე ჩვენ ნამდვილად გვქონდა ლოზუნგი **მთელ** გლეხობასთან კავშირისა“, „თებერვლიდან ოქტომბრამდე პერიოდში პარტია ესარჩლებოდა და იცავდა გლეხობის მიმართ თავის **ძველს** ლოზუნგს — **მთელ** გლეხობასთან კავშირი ერთობლივო“.

გამოდის, ჯერ ერთი, რომ ოქტომბრის შემხადების პერიოდში (აპრილი-ოქტომბერი) ბოლშევიკებს მიზნად არ ჰქონიათ მიჯნის გავლება უღარიბეს გლეხობასა და შეძლებულ გლეხთა შორის, რომ ისინი ლებულობდნენ გლეხობას, როგორც მთლიან რასმე.

მეორე მხრით გამოდის, რომ ოქტომბრის შემხადების პერიოდში ბოლშევიკებს თავისი ძველი ლოზუნგი — „პროლეტარიატისა და გლეხობის დიქტატურა“ არ შეუცვლიათ ახალი ლოზუნგით — „პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურა“, არამედ დარჩენილან იმ ძველ პოზიციებზე, რომელიც ლენინმა მოგვცა 1905 წ. ბროშურაში „ორი ტაქტიკა“.

მესამე მხრით ისე გამოდის, რომ ოქტომბრის შემხადების პერიოდში (1917 წ. მარტი-ოქტომბერი) საბჭოების მერყეობასა და შემთანხმებლობასთან ბრძოლის ბოლშევიკური პოლიტიკა, ბრძოლის პოლიტიკა საბჭოებსა და ფრონტზე საშუალო გლეხობის მერყეობასთან, ბრძოლა მერყეობასა და შემთანხმებლობასთან, ასეთი მწვავე სახე რომ მიიღო ივლისის დღეებში, როდესაც საბჭოები ესერ და მენშევიკ შემთანხმებლების მეთაურობით ბოლშევიკების იზოლაციის მიზნით კონტრრევოლუციონური გენერლების ფეხის ხმას აჰყენენ, — დიად, გამოდის, რომ ამ მერყეობასთან და გლეხობის განსაზღვრული ფენების შემთანხმებლობასთან ბოლშევიკური ბრძოლა — უსაგნოა და საჭირო არ იყო აბსოლუტურად.

ბოლოს, ისიც გამოდის, რომ კამენევი მართალი იყო, როდესაც 1917 წ. აპრილ-მაისში იცავდა პროლეტარიატის და გლეხების დიქტატურის ლოზუნგს, ხოლო ლენინი, რომელსაც ეს ლოზუნგი უკვე მოძველებულად მიაჩნდა და რომელმაც პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურის ახალი ლოზუნგი წამოაყენა, — არ იყო მართალი.

საკმაოა მხოლოდ დაყენება ამ საკითხებისა, რომ მივხვდეთ მთელი თქვენი წერილის შეუსაბამობას.

მაგრამ ვინაიდან თქვენ დიდი მოყვარული ყოფილხართ ლენინის თხზულებებიდან ცალკე ციტატებისა, მივმართოთ ციტატებს.

დიდი შრომა როდი დაგვეჭირდება იმის დასამტკიცებლად, რომ თებერვლის გადატრიალების შემდგომ რუსეთის აგრარულ ურთიერთობებში, რევოლუციის შემდგომი განვითარების თვალსაზრისით, ლენინს ახალ რადმე მიაჩნდა არა პროლეტარიატისა და გლეხობის ინტერესების ერთობა საზოგადოდ, არამედ უღარიბესი გლეხობისა და შეძლებული გლეხობის გათიშვა, რომელთაგან პირველი, ე. ი. უღარიბესი გლეხობა, პროლეტარიატისაკენ მიიწევდა, ხოლო მეორე, ე. ი. შეძლებული გლეხობა, — დროებითს მთავრობას მისდევდა.

აი რას ამბობდა ამის შესახებ ლენინი 1918 წ. აპრილში, ეკამათებოდა რა კამენევსა და მის ამყოლებს.

„პროლეტარულ პარტიას არ შეშვენის ამ ჟამად იმედები დაამყაროს გლეხობის ინტერესებთან ერთობას“ (იხ. 1917 წ. აპრილის კონფერენციაზე, წარმოთქმული სიტყვა ლენინისა, ტ. XIV, ნ. 2, გვ. 417).

შემდგომ:

„მოელ რიგ გლეხთა ყრილობების გადაწყვეტილებებში უკვე ახლავე ვხედავთ იმ აზრს, რომ საჭიროა აგრარული საკითხის გადაწყვეტას მოვუცადოთ დამფუძნებელ კრებამდე, — ეს არის შეძლებული გლეხობის გამარჯვება *), რომელიც კადეტებისაკენ იხრება“ (იხ. ლენინის სიტყვა 1917 წ. აპრილის პეტროგრადის საერთო საქალაქო კონფერენციაზე, ტ. XX, ნ. 2, გვ. 107).

შემდგომ კიდევ:

„შესაძლებელია გლეხობამ ხელთ იგდოს მთელი მიწები და მთელი ხელისუფლება. მე არა თუ ვივიწყებ ამ შესაძლებლობას, არა თუ ჩემს ჰორიზონტს ვზღუდავ მხოლოდ დღევანდელი დღით, არამედ პირდაპირ და ზუსტად ვაყალიბებ აგრარულ პროგრამას და ახალ გარემოებასაც ვღებულობ მხედველობაში. ეს ახალი გარემოებაა უფრო ღრმა გამოთიშვა *) მოჯამაგირეებისა და უღარიბესი გლეხებისა მეპატრონე-გლეხებისაგან“ (იხ. ლენინის აპრილის სტატია „წერილები ტაქტიკაზე“, ტ. XIV, ნაწ. 1, გვ. 30).

აი, რა მიაჩნდა ლენინს ახლად და მნიშვნელოვანად თებერვლის რევოლუციის შემდეგ სოფლად შექმნილ გარემოებაში.

აი, რა ჰქონდა მხედველობაში ლენინს 1917 წ. თებერვლის შემდგომ პერიოდში პარტიის პოლიტიკის განსაზღვრის დროს.

ეს მდგომარეობა ჰქონდა მხედველობაში ლენინს, როდესაც 1917 წ. აპრილის პეტროგრადის საერთო საქალაქო კონფერენციაზე ამბობდა:

*) კურსივი ჩემია. ი. სტ.

„მხოლოდ აქ, ადგილობრივ გავიგეთ, რომ მ. და ჯ. დ. საბჭოს ხელი-სუფლება დროებითი მთავრობისათვის გადაუცია, მ. და ჯ. დ. საბჭო — არის განხორციელება პროლეტარიატისა და ჯარისკაცების დიქტატურისა, ჯარისკაცებში უმრავლესობა გლახობაა. სწორედ ეს არის პროლეტარიატი-სა და გლახების დიქტატურა. მაგრამ ეს „დიქტატურა“ ბურჟუაზიას შესთან-ხმებია. აი, აქ საჭიროა გადასინჯვა „ძველი“ ბოლშევიზმისა*“). (იხ. მე-XX ტ., ნაწ. 2, გვ. 107).

ეს მდგომარეობავე ჰქონდა მხედველობაში ლენინს, როდესაც 1917 წ. აპრილს სწერდა:

„ვინც ახლა მხოლოდ პროლეტარიატისა და გლახობის რევოლუცი-ონურ-დემოკრატიულ დიქტატურაზე ლაპარაკობს, იგი ცხოვრებას ჩამო-რჩენია; ამის გამო იგი საქმით წვრილი ბურჟუაზიისაკენ გადასულა წინაღ-მდეგ პროლეტარული კლასობრივი ბრძოლისა; ასეთები რევოლუციის წი-ნადროს „ბოლშევიკურ“ იშვიათობათა არქივს უნდა ჩაბარდენ (შეიძლება მას დავარქვათ: „ძველი ბოლშევიკების არქივი“). იხ. ტ. XIV, ნ. 1 გვ. 29)

სწორედ ამ ნიადაგზე წარმოიშვა პროლეტარიატისა და ულა-რიბესი გლახობის დიქტატურის ლოზუნგი ძველი ლოზუნგის — პრო-ლეტარიატის და გლახობის დიქტატურის ლოზუნგის **მაგივრად**.

შეიძლება სთქვათ, როგორადაც ამბობთ კიდევ თქვენს წერილ-ში, რომ ეს არის ტროცკისტული გადახტომა გლახთა ჯერ მოუთა-ვებელ რევოლუციაზე. მაგრამ ეს იმდენადვე დამაჯერებელი იქნება, რამდენადც დამაჯერებელი იყო ამნაირივე შეპასუხება კამენევისა, მიმართული 1917 წ. აპრილში ლენინის წინააღმდეგ. ლენინს სავეს-ბით გათვალისწინებული ჰქონდა ეს, როდესაც სწერდა:

„ტროცკიზმი—ესაა „მეფე არ გვინდა, ბოლო მთავრობა მუშური იყოს“. ეს არაა სწორი. წვრილი ბურჟუაზია არსებობს, მას ვერ მოსაობ. მაგრამ მასში ორი ნაწილია. მისი უღარიბესი*) ნაწილი მუშათა კლასთან ერთად ივლის“. (იხ. ტ. მე-XX, ნ. 2, გვ. 112).

ამხ. კამენევის მაშინდელი და ამხ. პ.-ს ახლანდელი შეცდომა-ის არის, რომ უნარი არ გაქვთ შეამჩნიოთ და ხაზი გაუსვათ წვრილ-ლი ბურჟუაზიის ორი ნაწილს შორის არსებულ განსხვავებას, ამ შე-მთხვევაში განსხვავებას გლახობაში; უნარი არ გაქვთ გლახობის მთე-ლი მასიდან **გამოჰყოთ** უღარიბესი ნაწილი გლახობისა და ამაზე **ააგოთ** პარტიის პოლიტიკა 1917 წ. რევოლუციის პირველი ეტაპი-დან მეორეში გადასვლის პირობებში; მათ არ აქვთ უნარი აქედან ახალი ლოზუნგი **გამოიყვანონ**, მეორე სტრატეგიული ლოზუნგი პარ-ტიისა—პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლახობის დიქტატურის შესახებ.

*) კურსივი ჩემია. ი. სტ.

თვალი გადაეხელოთ გულმოდგინედ „პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურის“ ლოზუნგის პრაქტიკულ ისტორიას 1917 წ. აპრილიდან ოქტომბრამდე ლენინის ნაშრომებში.

1917 წლის აპრილი.

„მომდინარე მომენტის თავისებურება რუსეთში ისაა, რომ ხდება გადასვლა რევოლუციის პირველი*, ეტაპიდან, რომელმაც პროლეტარიატის ნაკლებად შეგნებულობისა და დარაზმულობის გამო ხელისუფლება ბურჟუაზიას არგუნა, — მის მეორე ეტაპში, რომელმაც ხელისუფლება პროლეტარიატისა და გლეხობის უღარიბეს ფენებს უნდა არგუნოს* (იხ. ლენინის „აპრილის თეზისები“, ტ. XIV, ნაწ. I, გვ. 17—18).

1917 წ. ივლისი.

„მხოლოდ რევოლუციონურ მუშებს, თუ მათ უღარიბესი გლეხები*) დაუჭერენ მხარს, შეუძლიათ გასტეხონ კაპიტალისტების წინააღმდეგობა, წაიყვანონ ხალხი მიწის მოსაპოვებლად გამარჯვებულად, სრული თავისუფლებისაკენ, შიმშილობაზე გამარჯვებისაკენ, ომზე გამარჯვებისაკენ, სამართლიან და მტკიცე ზავისაკენ“ (იხ. ტ. XIV, ნ. 2, გვ. 42—43).

1917 წ. აგვისტო:

„მხოლოდ პროლეტარიატი, რომელიც ხელმძღვანელობს უღარიბეს გლეხობას*) (ნახევრადპროლეტარებს, როგორც ჩვენი პროგრამა ამბობს), შესძლებს დაამთავროს ომი დემოკრატიული ზავით, მოაშუშოს მისი იარაღი, დაიწყოს მართლაც აუცილებელი და გადაუდებელი ნაბიჯების გადადგმა სოციალიზმისაკენ—ასეთია ჩვენი კლასობრივი პოლიტიკის განმარტება ამჟამად“ (იხ. ტ. XIV, ნ. 2, გვ. 82).

1917 წ. სექტემბერი:

„მხოლოდ პროლეტარებსა და უღარიბესი გლეხების*) დიქტატურას შეუძლია გასტეხოს კაპიტალისტების წინააღმდეგობა, გამოიჩინოს მართლაც ხელისუფლების დიადი გამბედაობა და გადამჭრელობა, უზრუნველყოს მასების ალტაცებული, თავგანწირული, ქვეშაობრივად გვირგვინი მხარის დაჭერა როგორც არმიასა, ისე გლეხობაში (იხ. ტ. XIV, ნ. 2, გვ. 108).

1917 წლის სექტემბერ-ოქტომბერი, ბრომურა „შეინარჩუნებენ თუ ვერა ბოლშევიკები ხელისუფლებას“. ლენინი ეკამათება „Новая Жизнь“-ს:

„ან ბურჟუაზიის ხელისუფლება, რასაც თქვენ დიდი ხანია აღარ იცავთ და რაზედაც თვით ბურჟუაზიაც ვერ გაბედავს კონიტი დასძრას, რადგან იცის, რომ ხალხმა ასეთი ხელისუფლება ერთის შეტევით დაამხო და დაამხო ახლაც სამკეცად უფრო გადაჭრით და დაუნდობლად. ან*) წვრილი ბურჟუაზიის ხელისუფლება, ე. ი. ისი კოალიცია*) (კავშირი, შეთანხმება) ბურჟუაზიასთან, ვინაიდან დამოუკიდებლად და თავისთავად წვრილ ბურჟუაზიის ხელისუფლება არ სურს და არ შეუძლია მოიპოვოს, როგორც ამას ამტკიცებს ყველა რევოლუციის გამოცდილება, ამტკიცებს ეკონომიური მეცნიერება, ამტკიცებს, რომ კაპიტალისტურ ქვეყანაში შეიძლება იდგე ან

*) კურსივი ჩემია. ი. სტ.

კაპიტალის, ან შრომის მხარეზე, მაგრამ საშუალო პოზიციაზე დგომა არ შეიძლება. ამ კოალიციამ რუსეთში ნახევარი წლის განმავლობაში მრავალი ხერხი სცადა, მაგრამ ია მაინც დაემხო. ან*), ბოლოს, მთელი ხელისუფლება პროლეტარებს და ულარბებს გლეხობას, ბურჟუაზიის წინააღმდეგ, რომ დამსხვრეულ იქნას მისი წინააღმდეგობა. ეს ჯერ კიდევ არ არის ნასინჯი და თქვენ, „ბატონებო“ „НОВАЯ ЖИЗНЬ“-იდან, გზას უბნევთ ხალხს და შიშით შეპყრობილი ბურჟუაზიის წინაშე, მასაც აშინებთ. სხვა რაიმეს მოგონებაც კი შეუძლებელია“ (იხ. ტ. XIV, ნ. 2, გვ. 248).

ასეთია ფაქტები.

თქვენ „დამშვიდებით“ გვერდს უვლით ყველა ამ ფაქტსა და მოვლენას ოქტომბრისათვის მზადების ისტორიიდან, „დამშვიდებით“ შლით ბოლშევიზმის ისტორიაში ოქტომბრისათვის მზადების პერიოდში ბოლშევიკების ბრძოლას იმ „მეურნე-გლეხების“ მერყეობასა და შემთანხმებლობასთან, რომელნიც დამშვიდებით ისხდენ მაშინ საბჭოებში, „დამშვიდებით“ მარხავთ ლენინის ლოზუნგს პროლეტარიატისა და ლარბი გლეხობის დიქტატურის შესახებ და ამავდროს გგონიათ, რომ ეს არ არის ძალმომრეობა ისტორიაზე, ლენინიზმზე.

ამ ციტატებიდან, რომელთა რიცხვიც შეიძლება გავადიდოთ, თქვენ უნდა ხედავდეთ, ამხ. პ., რომ 1917 წ. თებერვლის შემდეგ ბოლშევიკები ეყრდნობოდნენ არა გლეხობას მთლიანად, არამედ მის ულარბებს ნაწილს; ისინი მიდიოდნენ ოქტომბრისაკენ არა პროლეტარიატისა და გლეხობის დიქტატურის ძველი ლოზუნგით, არამედ ახალი ლოზუნგით, პროლეტარიატისა და ულარბესი გლეხობის დიქტატურის ლოზუნგით.

აქედან ჩანს, რომ ბოლშევიკები ამ ლოზუნგს ატარებდნენ საბჭოების მერყეობასა და შემთანხმებლობასთან ბრძოლაში, გლეხობის იმ ნაწილის მერყეობასა და შემთანხმებლობასთან ბრძოლაში, რომელიც საბჭოებში იყო მოკალათებული და აგრეთვე წვრილბურჟუაზიული დემოკრატიის ცნობილი პარტიების—ესერებისა და მენშევიკების მერყეობასა და შემთანხმებლობასთან ბრძოლაში.

აქედან ჩანს, რომ პროლეტარიატისა და ულარბესი გლეხობის დიქტატურის ლოზუნგის ვარგზე ჩვენ ვერ შევკრებდით საკმაოდ ძლიერ პოლიტიკურ არმიას, რომელიც შესძლებდა ესერებისა და მენშევიკების შემთანხმებლობის დაძლევას, გლეხობის გარკვეული ნაწილის მერყეობის ნეიტრალიზაციას, ბურჟუაზიული ხელისუფლების დამხობას და ამრიგად ბურჟუაზიული რევოლიუციის დასრულებას.

აქედანვე სჩანს, რომ „ოქტომბრისაკენ ჩვენ მივიდიოდით და გაქვიმარჯვეთ ოქტომბერში ულარბეს გლეხობასთან. ერთად კულაკების

*) კურსივი ჩემია. ი. სტ.

(ესეც ხომ გლახობაა) წინააღმდეგობისა და საშუალო გლახობის მერყეობის პირობებში“ (იხ. ჩემი პასუხი ამხ. იან-სკისადმი).

გამოდის ამგვარად, რომ 1916 წ. აპრილში ისე, როგორც ოქტომბრისათვის მზადების მთელი პერიოდის განმავლობაში, მართალი იყო ლენინი და არა კამენევი; ხოლო თქვენ, ამხ. პ., რომელიც ახლა „კამენევიზმის“ რესტავრაციას ცდილობთ, ამით თითქოს არც თუ ისეთ კარგ კომპანიაში ხვდებით.

2) წინააღმდეგ ყოველივე ზემოთქმულისა, თქვენ მოგყავთ ლენინის სიტყვები იმის შესახებ, რომ 1917 წ. ჩვენ ავიღეთ ხელისუფლება მთელი გლახობის დახმარებით. რომ ჩვენ ხელისუფლება ავიღეთ მთელი გლახობის განსაზღვრული დახმარებით, ეს სავსებით სწორია. მაგრამ თქვენ გამოგრჩათ ერთი „წვრილმანი“, მთელი გლახობა გვეხმარებოდა ჩვენ ოქტომბერში და ოქტომბრის შემდეგ მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც ჩვენ ბოლომდე მიგვყავდა ბურჟუაზიული რევოლუცია. ეს ფრიად მნიშვნელოვანი „წვრილმანია“, რომელიც ამ შემთხვევაში საკითხს სწყვეტს. ასეთი მნიშვნელოვანი „წვრილმანის“ „დავიწყება“ და მიფუჩეჩება, ამრიგად უმთავრესი საკითხის მიჩქმალვა შეუწყნარებელია ბოლშევიკისათვის, ამხ. პ.

თქვენი წერილიდან ჩანს, რომ თქვენ ლენინის სიტყვებს მთელი გლახობის დახმარების შესახებ უპირისპირებთ პარტიის ლოზუნგს—„პროლეტარიატისა და ულარიბესი გლახობის დიქტატურის შესახებ“, რომელიც იმავე ლენინმა მოგვცა. მაგრამ იმისათვის, რომ დაუპირისპიროთ ლენინის ეს სიტყვები ზემომოყვანილ ციტატებს ლენინის თხზულებიდან, იმისათვის, რომ საფუძველი გქონდეთ უარყოფით ლენინის ზემოაღნიშნული ციტატები პროლეტარიატისა და ულარიბესი გლახობის დიქტატურის შესახებ თქვენ მიერ მოყვანილი ლენინის სიტყვებით გლახობაზე მთლიანად,—ამისათვის საჭიროა დაამტკიცოთ ყოველ შემთხვევაში ორი რამ მაინც.

პირველი: საჭიროა დაამტკიცოთ, რომ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა უმთავრესია ოქტომბრის რევოლუციაში. ლენინის შეხედულებით ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა „დამატებითი“ პროდუქტია ოქტომბრის რევოლუციისა, რომელმაც „გზადაგზა“ გადაწყვიტა ეს საკითხი. საჭიროა, უპირველეს ყოვლისა, გააბათილოთ ლენინის ეს დებულება და დაამტკიცოთ, რომ უმთავრესია რევოლუციაში არა ბურჟუაზიის ხელისუფლების დამხობა და პროლეტარიატის ხელისუფლების დამყარება, არამედ ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა. სცადეთ ერთი და დაამტკიცეთ ეს, ამხ. პ.! მაშინ მე მზად ვარ აღვიარო, რომ პარტიის

ლოზუნგს 1917 წ. აპრილიდან-ოქტომბრამდე შეადგენდა არა პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურა, არამედ პროლეტარიატისა და გლეხობის დიქტატურა. თქვენი წერილიდან ჩანს, რომ თქვენ შესაძლებლად არ მიგაჩნიათ ეს სახიფათოზე უფრო უარესი ამოცანა ბკისროთ და ცდილობთ მაინც „გაკვირით“ დაამტკიცოთ, რომ ოქტომბრის რევოლუციის ერთ-ერთ უდიდეს საკითხში, ზავის საკითხში, თითქოს ჩვენ მხარს გვიჭერდა მთელი გლეხობა მთლიანად. ეს, რა თქმა უნდა, შეცდომაა. ეს აზრი საყვებით შემცდარია, ამხ. პ.! ზავის საკითხში თქვენ ობივატელურ თვალსაზრისზე დგახართ. ნამდვილად ზავის საკითხი ჩვენთვის მაშინ ხელისუფლების საკითხი იყო; ვინაიდან მხოლოდ პროლეტარიატის ხელში ხელისუფლების გადასვლით იყო შესაძლებელი იმპერიალისტური ომიდან თავის დაღწევა. თქვენ ალბათ დაგავიწყდათ ლენინის სიტყვები, რომ „ომის მოთავება შეიძლება მხოლოდ ძალაუფლების გადასვლით მეორე კლასის ხელში“, რომ „ძირს ომი —არ ნიშნავს ხიშტის გადაგდებას, არამედ ეს ნიშნავს ძალაუფლების გადასვლას მეორე კლასის ხელში“ (იხ. ლენინის სიტყვა პეტროგრადის საერთო-საქალაქო კონფერენციაზე 1917 წ. აპრილში. ტ. XX, ნაწ. 2., გვ. 112 და 109).

ამრიგად ორში ერთი: ან თქვენ უნდა დაამტკიცოთ, რომ უმთავრესი ოქტომბრის რევოლუციაში არის ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა, ან თქვენ ამას ვერ დაამტკიცებთ, — და მაშინ, თავისთავად ცხადია დასკვნა, რომ გლეხობას მთლიანად შეეძლო ჩვენთვის მხარი დაეჭირა ოქტომბერში იმდენად, რამდენადაც ჩვენ ბურჟუაზიული რევოლუცია ბოლომდე მიგვყავდა.

მეორე: თქვენ უნდა დაამტკიცოთ, რომ ბოლშევიკებს შეეძლოთ მთელი გლეხობის მომხრობა ოქტომბერსა და ოქტომბრის შემდეგ იმდენად, რამდენადაც მათ ბოლომდე მიჰყავდათ ბურჟუაზიული რევოლუცია, პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურის ლოზუნგის სისტემატიური ჩატარების გარეშე ოქტომბრისათვის მხადების მთელი პერიოდის განმავლობაში. გარეშე წვრილბურჟუაზიული პარტიების წინააღმდეგ სისტემატიური ბრძოლისა, რომელიც ამ ლოზუნგიდან გამომდინარეობს, გარეშე გლეხობის გარკვეული წრეების და საბჭოებში მათი წარმომადგენლობის მერყეობის სისტემატიურად გამომჟღავნებისა; რომელიც იმავე ლოზუნგიდან გამომდინარეობს. სცადეთ ერთი, ამხ. პ., ამის დამტკიცება. მართლაც, როგორ მოვახერხეთ მთელი გლეხობის მომხრობა ოქტომბერში და ოქტომბრის შემდეგ? მოვახერხეთ იმით, რომ ჩვენ შესაძლებლობა მოგვეცა ბურჟუაზიული რევოლუცია ბოლომდე მიგვეყვანა. როგორ

მივიღეთ ჩვენ ასეთი შესაძლებლობა? ასეთი შესაძლებლობა მივიღეთ იმით, რომ დავამხეთ ბურჟუაზიული ხელისუფლება და შევცვალეთ იგი პროლეტარიატის ხელისუფლებით, რომელსაც ერთად-ერთს შეეძლო ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანა. როგორ შევძელით ბურჟუაზიული ხელისუფლების დამხობა და პროლეტარიატის ხელისუფლების დამყარება? ეს შევძელით იმიტომ, რომ ჩვენ ვამზადებთ ოქტომბერს—პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურის ლოზუნგით, ვეყრდნობოდით ამ ლოზუნგს და სისტემატიურად ვებრძოდით წვრილბურჟუაზიული პარტიების შემთანხმებლობას, იმიტომ რომ სისტემატიურად ვებრძოდით საშუალო გლეხობის მერყეობას საბჭოებში და მხოლოდ ამ ლოზუნგით შეგვეძლო დაგვეძლია საშუალო გლეხობის მერყეობა, დაგვემსხვრია წვრილბურჟუაზიული პარტიების შემთანხმებლობა და შეგვეკრიბა ისეთი პოლიტიკური არმია, რომელსაც უნარი ექნებოდა ებრძოლნა პროლეტარიატის ხელისუფლების მოპოებისთვის. ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ ამ წინასწარი პირობების გარეშე, რომელთაც განსაზღვრეს ოქტომბრის რევოლუციის ბედი, ჩვენ ვერ შევძლებდით გლეხობის მომხრობას მთლიანად ვერც ოქტომბერში, ვერც ოქტომბრის შემდეგ.

აი, როგორ უნდა გავიგოთ, ამხ. პ., გლეხთა ომების გაერთიანება პროლეტარულ რევოლუციასთან.

აი, რატომ არის, რომ, როგორც ოქტომბერში, ისე ოქტომბრის შემდეგ, მთელი გლეხობის მოძრაობის დაპირისპირება პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურის ლოზუნგით ოქტომბრის მომზადების ფაქტისადმი—იმას ნიშნავს, რომ ლენინის სრულიად არაფერი გავგეგებათ.

თქვენი ძირითადი შეცდომა, ამხ. პ., ისაა, რომ თქვენ ვერ გაიგეთ ის ფაქტი, რომ ოქტომბრის რევოლუციის მსვლელობაში სოციალისტური ამოცანები გადაეხლართა ბურჟუაზიული რევოლუციის ბოლომდე მიყვანის ამოცანებს, ვერ გაიგეთ ოქტომბრის რევოლუციის ცალკე მოთხოვნათა განხორციელების მექანიკა, რომელიც გამომდინარეობს პარტიის, მეორე სტრატეგიული ლოზუნგიდან პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის დიქტატურის შესახებ.

თქვენი წერილის მიხედვით შეიძლება იფიქროს კაცმა, რომ ჩვენ კი არ დავუმორჩილეთ გლეხობა პროლეტარული რევოლუციის სამსახურს, არამედ, პირიქით, „გლეხობამ მთლიანად“, კულაკების ჩათვლით, თავის მსახურად აქცია ბოლშევიკები. ცუდად წავიდოდნენ ბოლშევიკების საქმე, ისინი რომ ასე იოლად „შედიოდნენ“ არაპროლეტარული კლასების სამსახურში.

1907 წ. აპრილის „კამენევშიჩინა“, — აი, რა გაბოროდიკებსთ, ამხ. პ.!

3) თქვენ ამტკიცებთ, რომ სტალინი ვერ ხედავს განსხვავებას 1905 წლისა და 1917 წ. თებერვლის პირობებს შორის. ეს, რა თქმა უნდა, სერიოზული ამბავი როდია.

მე ასეთი რამ არ მითქვამს და არც შემეძლო მეტყვა. მე ჩემს წერილში ვლაპარაკობდი იმაზე, რომ პარტიის ლოზუნგმა პროლეტარიატისა და გლეხობის დიქტატურის შესახებ 1905 წელს თავის განხორციელება და დადასტურება ჰპოვა 1917 წლის თებერვლის რევოლუციაში. და ეს, რა თქმა უნდა, მართალია. სწორედ ასე ასურათებდა მდგომარეობას ლენინი თავის წერილში „გლეხები და მუშები“ 1917 წ. აგვისტოში:

„მოლოდ პროლეტარიატს და გლეხობას შეუძლიათ მონარქიის დამოხრა, — ასეთი იყო რეზოლუციის დროის მიხედვით (მხედველობაში აქვს 1905 წ. ი. სტ.) ძირითადი განმარტება ჩვენი კლასობრივი პოლიტიკისა და ეს განმარტება სწორი იყო. 1917 წლი თებერვალმა და მარტმა ერთხელ კიდევ დაადასტურა ეს“*) (იხ. ტ. XIV, ნ. 2, გვ. 82).

თქვენ მხოლოდ კინკლაობას იწყებთ, მეტის მეტად „დიალექტიურ“ ამხანაგო.

4) თქვენ ცდილობთ, შემდეგ, გამოამყლანოთ სტალინის წინააღმდეგობანი; მის თეზისს, საშუალო გლეხობასთან შეთანხმების შესახებ **ოქტომბრამდე**, თქვენ უპირისპირებთ ციტატას „ლენინის საკითხები“—დან, სადაც ნათქვამია, რომ შესაძლებელია სოციალიზმის მშენებლობა გლეხობასთან ერთად **პროლეტარიატის დიქტატურის განმტკიცების შემდეგ**. დიდი შრომა არ არის საჭირო, რომ დავამტკიცოთ აბსოლუტურად არამეცნიერული ხასიათი თქვენს მიერ ორი სხვადასხვანაირი მოვლენის გაიგივებისა. საშუალო გლეხი **ოქტომბრამდე**, როცა ხელისუფლება ბურჟუაზიას ეკუთვნოდა, და საშუალო გლეხი პროლეტარიატის დიქტატურის განმტკიცების შემდეგ, როცა ბურჟუაზია უკვე ექსპროპრიაციაქმნილია, კოოპერაცია განვითარებული და წარმოების ძირითადი იარაღები პროლეტარიატის ხელშია, — ორი სხვადასხვა მოვლენაა. ამ ორი სხვადასხვაგვარად საშუალო გლეხის გაიგივება და ერთ სიბრტყეზე მათი მოთავსება, — ეს იმას ნიშნავს, რომ მოვლენები განიხილო ისტორიული პირობების გარეშე და სრულიად დაკარგო ყოველგვარი პერსპექტივა. ეს წააგავს ციტატებში თარიღისა და პერიოდების არევის ზინოვიევისებურ მანერას. თუ კი ამას „რევოლუციონური დიალექტიკა“ ჰქვია,

*) კურსივრ ჩემია. ი. სტ.

მაშინ უნდა აღვიაროთ, რომ ამხ. პ. ამგვარი დიალექტიკის რეკორდსმენია.

5) დანარჩენ საკითხებს არ ვეხები; რადგან ვფიქრობ, ისინი უკვე ამოწურულია წერილში ამხ. იან-სკისადმი.

ლენინი საშუალო გლეხთან კავშირის საკითხის შესახებ

(პასუხად ამხ. ს. - ს).

ამხ. ს.!

არ არის მართალი, თითქოს ლენინის ლოზუნგი: „გვექონდეს უნარი საშუალო გლეხთან შეთანხმების მიღწევისა, ერთს წუთსაც ნუ ავიღებთ ხელს კულაკთან პრძოლაზე და მტკიცედ დავეყრდნოთ მხოლოდ ლატაკებს“, მოცემული პიტირიმ სოროკინის შესახებ ცნობილ სტატიაში, — იყოს „ლარიბთა კომიტეტების პერიოდის“ ლოზუნგი, ჯოზუნგი „საშუალო გლეხობის ეგრეთწოდებული ნეიტრალიზაციის პერიოდისა“. **ეს სრულიად არაა მართალი**. ლარიბთა კომიტეტები დაარსდა 1918 წლის ივნისს. 1918 წლის ოქტომბრის დამლევისათვის ჩვენ უკვე გვექონდა სოფლად უპირატესი მდგომარეობა წინააღმდეგ კულაკებისა, გვექონდა გლეხის **შემოტრიალება** საბჭოთა ხელისუფლებისაკენ. ამ შემოტრიალების ნიადაგზე აღმოცენდა ც. კ. - ს გადაწყვეტილება საბჭოთა და ლარიბთა კომიტეტებს შორის ორხელისუფლებიანობის მოსპობის, სათემო და სასოფლო საბჭოების ხელახალი არჩევნების, ახლად არჩეულ საბჭოებში ლარიბთა კომიტეტების გათქვეფის და, მაშასადამე, ლარიბთა კომიტეტების ლიკვიდაციის შესახებ. ამ გადაწყვეტილების საბჭოთა წესით ჩამოყალიბება, როგორც ცნობილია, მოხდა 1918 წ. 9 ნოემბერს საბჭოთა მე-VI ყრილობაზე. მხედველობაში მაქვს 1918 წ. 9 ნოემბრის დადგენილება საბჭოთა მე-VI ყრილობისა სასოფლო და სათემო საბჭოების ხელახალი არჩევნებისა და საბჭოებში ლარიბთა კომიტეტების გათქვეფის შესახებ. ხოლო როდის დაიბეჭდა ლენინის სტატია — „პიტირიმ სოროკინის ძვირფასი აღსარებანი“, რომელშიაც მან საშუალო გლეხობის ნეიტრალიზაციის ლოზუნგის მაგივრად გამოაცხადა მასთან შეთანხმების ლოზუნგი? იგი დაიბეჭდა 1918 წ. 21 ნოემბერს, ე. ი. საბჭოთა მე-VI ყრილობის ზემოხსენებული დადგენილების თითქმის ორი კვირის შემდეგ. ამ სტატიაში ლენინი აშკარად ამბობს, რომ საშუალო გლეხობასთან შეთანხმების

პოლიტიკას გვიკარნახებს ამ საშუალო გლეხის შემოტრიალება ჩვენსაკენ. აი, ლენინის სიტყვები:

„სოფლად ჩვენი ამოცანაა — მოვსპოთ მემამულე, გავტეხოთ ექსპლოატატორისა და სპეკულიანტ-კულაკის წინააღმდეგობა. ამ საქმეში ჩვენ შეგვიძლია დავეყრდნოთ მხოლოდ ნახევრად პროლეტარებს, „ლარიბებს“, მაგრამ საშუალო გლეხი ჩვენი მტერი როდია. იგი მერყეობდა, მჭრყეობს და კვლავაც იმერყეებს: მერყეებზე ზემოქმედების ამოცანა და ექსპლოატატორის დამხობის, აქტიური მტრის დამარცხების ამოცანა — ერთი და იგივე როდია. გვქონდეს უნარი საშუალო გლეხთან შეთანხმების მიღწევისა, ერთს წუთსაც ნუ ავიღებთ ხელს კულაკთან ბრძოლაზე და მტკიცედ დავეყრდნოთ მხოლოდ ლარიბებს, — ესაა მომენტის ამოცანა, ვინაიდან ახლა საშუალო გლეხის ჩვენსკენ შემოტრიალება აუცილებელია*) ზემოხსენებული მიზეზების გამო“ (ტ. XV, გვ. 564).

რა გამომდინარეობს აქედან?

აქედან გამომდინარეობს ის, რომ ლენინის ლოზუნგი ეხება არა ძველს პერიოდს, არა ლარიბთა კომიტეტების და საშუალო გლეხობის ნეიტრალიზაციის პერიოდს, არამედ ახალ პერიოდს, საშუალო გლეხობასთან შეთანხმების პერიოდს. იგი, მაშასადამე, გამოხატავს არა ძველი პერიოდის დასასრულს, არამედ ახალის დასაწყისს.

მაგრამ თქვენი მტკიცება ლენინის ლოზუნგის შესახებ სწორი არაა არა მარტო ფორმალურად, არა მარტო, ასე ვთქვათ, ქრონოლოგიური მხრით; იგი სწორი არაა არსებითადაც. ცნობილია, რომ ლენინის ლოზუნგი საშუალო გლეხობასთან შეთანხმების შესახებ, როგორც ახალი ლოზუნგი, საერთო პარტიული ხაზით დადასტურდა ჩვენი პარტიის მე-VIII ყრილობაზე (1919 წ. მარტი). ცნობილია, რომ ჩვენი პარტიის მე-VIII ყრილობა სწორედ ის ყრილობაა, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა საშუალო გლეხობასთან მტკიცე კავშირის ჩვენს პოლიტიკას. ცნობილია, რომ ჩვენი პროგრამაც, სრ. საკავშ. კომპარტიის პროგრამა, ნიღებულ იქნა სწორედ პარტიის მე-VIII ყრილობაზევე. ცნობილია, რომ ამ პროგრამაში არის სპეციალური მუხლები სოფლად არსებულ სხვადასხვა დაჯგუფებათადმი პარტიის დამოკიდებულების შესახებ: ლარიბებთან, საშუალო გლეხობასთან, კულაკებთან დამოკიდებულების თაობაზე. რა არის ნათქვამი ს. ს. კ. პ. პროგრამის ამ მუხლებში სოფლად არსებულ სოციალურ დაჯგუფებათა და მათდამი პარტიის დამოკიდებულების შესახებ? ისმინეთ.

*) კურსივი ჩემია. ი. სტ.

„მთელ თავის მუშაობაში სოფლად რ. კ. პ. წინანდებურად ეყრდნობა მის პროლეტარულსა და ნახევრად პროლეტარულ ძალებს, რაზმავს მათ, უწინარეს ყოვლისა, დამოუკიდებელ ძალად, აარსებს რა სოფლად პარტიულ უჯრედებს, ღარიბთა ორგანიზაციებს, პროლეტარებისა და ნახევრად პროლეტარების განსაკუთრებული ტიპის პროფესიონალურ კავშირებსა და სხვა, ყოველგვარად უახლოებს მათ ქალაქის პროლეტარიატს და ათავისუფლებს რა მათ სოფლის ბურჟუაზიისა და წვრილ მესაკუთრული ინტერესების გავლენისაგან.

კულაკების, სოფლის ბურჟუაზიის მიმართ რ. კ. პ. პოლიტიკა — ესაა გადაჭრელი ბრძოლა მათ ექსპლოატატორულ შიდრეკილებათა წინააღმდეგ, ესაა საბჭოთა პოლიტიკისადმი მათი წინააღმდეგობის დაძლევა.

საშუალო გლეხობის მიმართ რ. კ. პ. პოლიტიკა — ესაა მისი თანდათან და გეგმაშეწონილი ჩათრევა სოციალისტური მშენებლობის მუშაობაში. პარტია თავის ამოცანად ისახავს ჩამოაშოროს იგი კულაკებს, მისი საჭიროებისადმი გულისხმიერი დამოკიდებულებით გადაიბიროს იგი მუშათა კლასის მხარეზე და მის ჩამორჩენილობას ებრძოდეს იდეური ზეგავლენის ღონისძიებებით და არა დათრგუნვის ღონისძიებებით. იგი ყველა იმ შემთხვევაში, როდესაც ეხებიან (საშუალო გლეხობის) სასიცოცხლო ინტერესებს, უნდა ესწრაფებოდეს მასთან პრაქტიკული შეთანხმებისაკენ *) და დათმობის გზას ადგებოდეს სოციალისტურ გარდაქმნათა საშუალებების განსაზღვრის დროს **) („რ. კ. პ. მე-VIII ყრილობა“, სტენოგრაფიული ან-ში, გვ. 351).

აბა, სცადეთ ერთი და გამონახეთ ოღნავი, თუნდაც სიტყვიერი განსხვავება მაინც პროგრამის ამ მუხლებსა და ლენინის ლოზუნგს შორის! თქვენ ამნაირ განსხვავებას ვერ აღმოაჩენთ, ვინაიდან იგი არ არსებობს ბუნებაში. ესეც ცოტაა. ყოველ ეჭვს გარეშეა, რომ ლენინის ლოზუნგი არა თუ ეწინააღმდეგება მე-VIII ყრილობის დადგენილებებს საშუალო გლეხის შესახებ, არამედ, პირიქით, — ამ დადგენილებათა ფრიად ზუსტი და ფრიად მოხერხებული ფორმულირებაა. მერე ხომ ფაქტია, რომ საკ. კომპ. პროგრამა მიღებულია 1919 წ. მარტში პარტიის მე-VIII ყრილობის მიერ, რომელმაც სპეციალურად განიხილა საშუალო გლეხობის საკითხი; პიტირიმ სოროკინის წინააღმდეგ ლენინის სტატია კი, რომელშიაც გამოცხადებულია საშუალო გლეხთან შეთანხმების ლოზუნგი, დაიბეჭდა პირველად 1918 წლის ნოემბერში, პარტიის მე-VIII ყრილობის ოთხი თვით ადრე.

განა ცხადი არაა, რომ პარტიის მე-VIII ყრილობამ მთლად და სავსებით დაადასტურა ლენინის ლოზუნგი, გამოცხადებული პიტირიმ სოროკინის წინააღმდეგ მიმართულ წერილში, როგორც ისეთი ლოზუნგი, რომლითაც პარტია ვალდებულია იხელმძღვანელოს

*) კურსივი ჩემია. ი. სტ.

სოფლად მუშაობის დროს სოციალისტური მშენებლობის მთელი ახლანდელი პერიოდის განმავლობაში?

რა არის ლენინის ლოზუნგის მარტივი?

ლენინის ლოზუნგის მარტივი ისაა, რომ იგი შესანიშნავი სინცხადით შეიცავს სოფლად პარტიული მუშაობის სამგვარმთლიან ამოცანას, გამოხატულს ერთს მოკლე ფორმულაში: ა) დაეყრდენ ღარიბებს; ბ) მოაწყე შეთანხმება საშუალო გლეხობასთან; გ) ერთს წუთსაც ნუ შესწყვეტ კულაკთან ბრძოლას. სცადეთ ერთი, და ამ ფორმულიდან აიღეთ მხოლოდ ერთი მისი ნაწილი აწინდელ მომენტში სოფლად მუშაობისათვის, დაივიწყეთ მისი დანარჩენი ნაწილები, და თქვენ უეჭველად ჩიხში მოემწყვდევით. შესაძლებელია თუ არა სოციალისტური მშენებლობის აწინდელი ფაზის პირობებში საშუალო გლეხობასთან ნამდვილი და მტკიცე შეთანხმების მოწყობა ისე, რომ ღარიბებს არ დაეყრდნო და კულაკთან ბრძოლა არ აწარმოო? შეუძლებელია. შესაძლებელია თუ არა აწინდელი განვითარების პერიოდში კულაკთან წარმატებით ბრძოლა ისე, რომ ღარიბებს არ დაეყრდნო და საშუალო გლეხობასთან შეთანხმება არ გექნეს? შეუძლებელია. განა შეიძლება ამაზე უფრო ხერხიანად გამოხატო განსაზოგადოებული ლოზუნგით სოფლად პარტიული მუშაობის სამგვარმთლიანი ამოცანა? მე მგონია, ლენინის ლოზუნგი ამ ამოცანის ყველაზე მოხერხებული გამოხატულებაა. უნდა აღვიაროთ, რომ ლენინზე უკეთესად ვერც იტყვი...

რატომ არის აუცილებლად საჭირო ხაზი გაესვას ლენინის ლოზუნგის მიზანშეწონილებას სწორედ ახლა, სოფლად მუშაობის სწორედ აწინდელ პირობებში?

იმიტომ რომ სწორედ ახლა ემჩნევა ზოგიერთ ამხანაგს ტენდენცია—სოფლად პარტიული მუშაობის სამგვარმთლიანი ამოცანა დაფლიტოს და ეს ნაწილები ერთმანეთს დააშოროს. ეს სავსებით დაადანტურა პურის დამზადების პრაქტიკამ ა/წლის იანვარ-თებერვალში. საშუალო გლეხობასთან რომ შეთანხმება უნდა მოვახდინოთ—ეს ყოველმა ბოლშევიკმა იცის. მაგრამ თუ როგორ მოახერხოს ეს შეთანხმება—ეს უკვე ყველას როდი ესმის. საშუალო გლეხობასთან შეთანხმებას ზოგიერთი ფიქრობს კულაკთან ბრძოლაზე ხელის აღებით, ან ამ ბრძოლის შესუსტების გზით: შეიძლება კულაკთან ბრძოლამ დააფრთხოს საშუალო გლეხობის ერთი ნაწილი, მისი შეძლებული ნაწილი. ზოგიერთი ფიქრობს საშუალო გლეხობასთან შეთანხმების მოწყობას ღარიბთა ორგანიზაციაზე ხელის აღებით, ან საამისო მუშაობის შესუსტების გზით: ღარიბთა ორგანიზაცია ღარიბების გამოცალკევებას

იწვევს; ამ გამოცალკევებას კი საშუალო გლეხობის დაფრთხობა შეუძლიაო. სწორი ხაზიდან ამ გადახვევის შედეგია ის, რომ ჩვენ ვივიწყებდ მარქსისტულ დებულებას: საშუალო გლეხობა არის მერყევიკლასი; მასთან შეთანხმება მხოლოდ იმ პირობით იქნება მტკიცე, თუ კულაკებს გადაჭრით შევებრძოლებით და ლარიბთა შორის მუშაობას გავაძლიერებთ. თუ ასე არ იქნა, საშუალო გლეხობა შესაძლებელია კულაკებისაკენ გადაქანდეს, როგორც ძლიერისაკენ. გაიხსენეთ ლენინის სიტყვები, მის მიერ პარტიის მე-VIII ყრილობაზე წარმოთქმული:

„აუცილებლად საჭიროა გავარკვიოთ ჩვენი დამოკიდებულება იმ კლასთან, რომელსაც გარკვეული მყარი მდგომარეობა არ აქვს *). პროლეტარიატის მასა სოციალიზმის მომხრეა, ბურჟუაზია მასიურად — სოციალიზმის მოწინააღმდეგეა: ამ ორ კლასს შორის დამოკიდებულების გამორკვევა ადვილია. ხოლო როდესაც ჩვენ ისეთ კლასზე გადავდივართ, როგორცაა საშუალო გლეხობა, ვხედავთ, რომ ეს ისეთი კლასია, რომელიც მერყეობს. იგი ნაწილობრივად მესაკუთრეა, ნაწილობრივად მუშაკი. იგი არ ეწევა სხვა მშრდმელთა წარმომადგენლების ექსპლოატაციას. მას ათეული წლობით უხდებოდა უდიდესი ვაკირვებით შეენარჩუნებინა თავისი მდგომარეობა; მან თავის თავზე გამოსცადა მემამულეებისა და კაპიტალისტების ექსპლოატაცია, და იმავე დროს იგი — მესაკუთრეა. ამიტომ ჩვენი დამოკიდებულება ამ მერყევი კლასისადმი — უდიდეს სიძნელეს წარმოადგენს“ („რ. კ. პ. მე-VIII ყრილობა“, სტენოგრ. ან-ში, გვ. 300).

მაგრამ არის სწორი ხაზიდან სხვაგვარი გადახვევაც, ზემოხსენებულზე არა ნაკლებ საშიშარი. მოხდება ხოლმე, რომ კულაკთან ბრძოლას აწარმოებენ, მაგრამ ისე უხეიროდ და უაზროდ, რომ ხშირად მათი ლახვარი საშუალო გლეხობასა და ლარიბსაც ხვდება. ამის შედეგია ის, რომ კულაკი ხელუხლებელი რჩება, საშუალო გლეხობასთან კავშირი იზარება, ხოლო ლარიბთა ნაწილი დროებით უვარდება ხელში კულაკს, რომელიც საბჭოთა პოლიტიკის ძირის გამოთხრის პოლიტიკას აწარმოებს. ისეც მოხდება ხოლმე, რომ ცდილობენ კულაკებთან ბრძოლა კულაკების ეკონომიურად მოსპობად („раскулачивание“), ხოლო პურის დამზადების საქმე — სასურსათო გაწერად გადააქციონ. ავიწყდებათ, რომ ჩვენს პირობებში კულაკების მოსპობა სიბრყევეა, ხოლო სასურსათო გაწერა საშუალო გლეხობასთან კავშირს კი არა, ბრძოლას ნიშნავს.

რისგან წარმოსდგება პარტიული ხაზიდან ეს გადახვევები?

იმის გაუგებლობისაგან, რომ სოფლად პარტიული მუშაობის სამეგარმთლიანი ამოცანა მთლიანი და განუყოფელი ამოცანაა. იმის

*) კურსივი ჩემია; ი. სტ.

გაუგებლობისაგან, რომ არ შეიძლება კულაკებთან ბრძოლის ამოცანა დააშორო საშუალო გლეხთან შეთანხმების ამოცანას, ხოლო, ორივე ეს ამოცანა—დააშორო სოფლად პარტიის დასაყრდენად ლარობთა გადაქცევის ამოცანას *).

რა არის საჭირო იმისათვის, რომ სოფლად ჩვენი მიმდინარე მუშაობის მსვლელობის დროს ეს ორი ამოცანა ერთმანეთს დაშორებული არ იყოს?

ამისათვის საჭიროა ყოველ შემთხვევაში ისეთი სახელმძღვანელო ლოზუნგის წამოყენება, რომელიც ყველა ამ ამოცანას ერთ ფორ-

*) აქედან გამომდინარეობს, რომ სწორი ხაზიდან გადახვევა მუშათა და გლეხთა კავშირის საქმეს ორგვარ საფრთხეს უქმნის: საფრთხეს იმათ მხრივ, რომელნიც ფიქრობენ, ვთქვათ, პურის დამზადების საქმეში ხმარებული დროებითი საგანგებო ღონისძიებანი გადააქციონ პარტიის მუდმივ, ან ხანგრძლივ კურსად; საფრთხეს იმათ მხრივ, რომელნიც ფიქრობენ საგანგებო ღონისძიებათა მოხსნა გამოიყენონ კულაკის გასათავისუფლებლად, ვაჭრობის სრული თავისუფლების გამოსაცხადებლად ისე, რომ მას სახელმწიფოს სავაჭრო ორგანოები არ აწესრიგებდნენ. ამიტომ საჭიროა სწორი ხაზის დასაცავად ორ ფრონტზე ბრძოლა.

ესარგებლობ შემთხვევით იმის აღსანიშნავად, რომ ჩვენი პრესა ყოველთვის როდი იცავს ამ წესს და ერთგვარ ცალმხრივობას იჩენს. მოხდება ხოლმე, რომ ამხილებენ, მაგალითად, იმათ, ვისაც სურთ პურის დამზადების საქმეში ხმარებული დროებითი ხასიათის მქონე საგანგებო ღონისძიებანი გადააქციონ პარტიის მუდმივ კურსად და გლეხობასთან კავშირისათვის საფრთხეს ჰქმნიან. ეს ძალიან კარგი რამ არის. მაგრამ არ ვარგა და არაა მართებული, როდესაც ამავე დროს საქმარის ყურადღებას არ აქცევენ და არ ამხილებენ იმათ, რომელნიც გლეხობასთან კავშირს საფრთხეს უქადიან სხვა მხრიდან, არ ამხილებენ იმათ, რომელნიც წვრილბურჟუაზიულ სტიქიას მისდევენ, მოითხოვენ სოფლის კაპიტალისტურ ელემენტებთან ბრძოლის შეწყობასა და ვაჭრობის სრული თავისუფლების შემოღებას ისე, რომ სახელმწიფომ აღარ ითამაშოს მომწესრიგებლის როლი; ამაირად გლეხობასთან კავშირს ისინი მეორე მხრიდან უთხრიან ძირს. ეს კი უკვე არ ვარგა. ეს—ცალმხრივობაა.

ისიც მოხდება ხოლმე, რომ ამხილებენ იმათ, რომელნიც, ვთქვათ, უარყოფენ ინდივიდუალური წვრილი და საშუალო გლეხური მეურნეობების ამალღების შესაძლებლობასა და მიზანშეწონილობას, იმ მეურნეობებისა, რომლებიც აწინდელი სტადიის დროს სოფლის მეურნეობის ბაზას წარმოადგენს. ეს ძალიან კარგი საქმეა. მაგრამ არ ვარგა და უმართებულა, როდესაც ამავე დროსვე არ ამხილებენ იმათ, რომელნიც ამცირებენ კოლმეურნეობათა და საბჭოთა მეურნეობების მნიშვნელობას და ვერ ჰხედავენ, რომ ინდივიდუალური წვრილი და საშუალო გლეხური მეურნეობის ამალღების ამოცანა პრაქტიკულად შეესებულ უნდა იქნეს კოლმეურნეობათა და საბჭოთა მეურნეობების მშენებლობის ამალღების ამოცანით. ეს უკვე ცალმხრივობაა.

რომ უზრუნველყვით სწორი ხაზი, საჭიროა ვაწარმოოთ ბრძოლა ორ ფრონტზე და ყოველგვარი ცალმხრივობა უკუვაგდეთ.

მულად გააერთიანებს, რომელიც, მაშასადამე, არ დაუშვებს ამ ამოცანათა ერთი-ერთმანეთისაგან დაშორებას.

გვაქვს თუ არა პარტიულ არსენალში ასეთი ფორმულა, ასეთი ლოზუნგი?

ღიად, გვაქვს. ასეთი ფორმულაა ლენინის ლოზუნგი: „ვიქონით უნარი საშუალო გლეხთან შეთანხმების მიღწევისა, ერთს წუთსაც ნუ ავიღებთ ხელს კულაკთან ბრძოლაზე და მტკიცედ დავეყრდნოთ მხოლოდ ღარიბებს“.

აი, რატომ ვფიქრობ, რომ ეს ლოზუნგი ყველაზე მეტად მიზანშეწონილი და ყოვლისშემცველი ლოზუნგია, რომ საჭიროა წინ წამოვაცენოთ იგი **სწორედ ახლა**, სოფლად მუშაობის **სწორედ არსებული პირობების დროს**.

ლენინის ლოზუნგი თქვენ „ოპოზიციონურ“ ლოზუნგად მიგაჩნიათ და გვეკითხებით თქვენს წერილში: „როგორ მოხდა, რომ... ეს ოპოზიციონური ლოზუნგი დაიბეჭდა 1928 წ. 1 მაისისათვის „პრავდა“-ში... რით უნდა ავხსნათ ამ ლოზუნგის წამოყენება საკ. კომპ. ც. კ. ორგანო „პრავდის“ ფურცლებზე, ტექნიკური ბექდვითი შეცდომა არის ეს, თუ საშუალო გლეხის საკითხში ოპოზიციის წინაშე კომპრომისია?“ მრისხანედ არის ნათქვამი, რას იზამს! მაგრამ „მოსახვევებში“ მაინც ფრთხილად იყავით, ამხ. ს.: თქვენი სიფიცხის პატრონი შეიძლება იმ დასკვნამდეც კი მიხვიდეთ, რომ მოითხოვოთ ჩვენი პროგრამის დაბეჭდვის **აკრძალვა**, იმ პროგრამისა, რომელიც მთლიანად ადასტურებს ლენინის ლოზუნგებს (ფაქტია!), რომელიც არსებითად ლენინის მიერ (მგონია, ოპოზიციონერი არ უნდა იყოს!) არის შემუშავებული და მიღებულია პარტიის მე-VIII ყრილობის მიერ (არც იგი იყო ოპოზიციონერი!). მეტი პატივისცემა გქონდეთ ჩვენი პროგრამის ცნობილი პუნქტებისადმი სოფლად სოციალური დაჯგუფებების შესახებ! იქონიეთ მეტი პატივისცემა პარტიის მე-VIII ყრილობის გადაწყვეტილებისადმი საშუალო გლეხობის შესახებ... რაც შეეხება თქვენს ფრაზას „საშუალო გლეხის შესახებ ოპოზიციასთან კომპრომისზე“, მე მგონია ეს ფრაზა არ ღირს კამათად: იგი თქვენ, ალბათ, გაცხარების დროს წამოგვცდათ.

თქვენ, მგონია, გაფიქრებთ ის გარემოება, რომ ლენინის ლოზუნგსა და საკ. კომპ. პროგრამაში, რომელიც პარტიის მე-VIII ყრილობაზეა მიღებული, ლაპარაკია საშუალო გლეხთან **შეთანხმებაზე**, მე-VIII ყრილობის გახსნაზე წარმოთქმულ თავის სიტყვაში კი ლენინი ლაპარაკობდა საშუალო გლეხთან **მტკიცე კავშირზე**. ალბათ, თქვენ ამაში ერთგვარ წინააღმდეგობას ხედავთ — თქვენ, ალბათ,

იმასაც ფიქრობთ, რომ საშუალო გლეხთან **შეთანხმების** პოლიტიკა არის მასთან **კავშირისაგან** ერთნაირი ჩამოშორება. ეს არაა მართალი, ამხ. ს. ეს დიდი შეცდომაა. ასე ფიქრი შეუძლიათ მხოლოდ ისეთ ადამიანებს, რომელთაც ლოზუნგის მხოლოდ ასოების წაკითხვის უნარი აქვთ, ხოლო ამ ლოზუნგის აზრის მიხვედრისა კი არა. ასე ფიქრი შეუძლიათ მხოლოდ იმ ადამიანებს, რომელთაც არ იციან საშუალო გლეხთან კავშირის, მასთან შეთანხმების ლოზუნგის ისტორია. ამის ფიქრი შეუძლიათ მხოლოდ ისეთ ადამიანებს, რომელთაც აზრად მოუვათ: ლენინი მე-VIII ყრილობის გახსნისას წარმოთქმულ სიტყვაში ლაპარაკობდა საშუალო გლეხთან „მტკიცე კავშირზე“, შემდგომ კი **დაშორდა** საკუთარ თავს და **იმავე** ყრილობაზე წარმოთქმულ მეორე სიტყვასა და მე-VIII ყრილობის მიერ მიღებულ პარტიულ პროგრამაში სთქვა, — ჩვენ ახლა საშუალო გლეხთან „შეთანხმების“ პოლიტიკა გვესაჭიროებაო.

რაშია აქ საქმე? საქმე ისაა, რომ ლენინი და, მე-VIII ყრილობის სახით, პარტია „შეთანხმებისა“ და „კავშირის“ ცნებებს შორის **არავითარ განსხვავებას** არ გულისხმობენ. საქმე ისაა, რომ ყველგან, მე-VIII ყრილობაზე წარმოთქმულ ყველა თავის სიტყვაში „კავშირისა“ და „შეთანხმებას“ შორის **თანაბრობის ნიშანს** სვამს. იგივე უნდა ითქვას მე-VIII ყრილობის რეზოლუციაზე „საშუალო გლეხობისადმი დამოკიდებულების შესახებ“, რომელშიაც ცნებები „შეთანხმებისა“ და „კავშირისა“ **თანაბრად** არის მოხსენებული. და ვინაიდან ლენინსა და პარტიას საშუალო გლეხთან შეთანხმების პოლიტიკა შემთხვევითად და სწრაფწარმავალად კი არა, არამედ **სახანგრძლივო** პოლიტიკად მიაჩნიათ, მათ ყოველგვარი საფუძველი ჰქონდათ და აქვთ საშუალო გლეხთან პოლიტიკას საშუალო გლეხთან მტკიცე კავშირის პოლიტიკა უწოდონ და, პირიქით, საშუალო გლეხთან მტკიცე კავშირის პოლიტიკას — მასთან შეთანხმების პოლიტიკა დაუძახონ. საკმარისია პარტიის მე-VIII ყრილობის სტენოგრაფიული ანგარიში და ყრილობის მიერ საშუალო გლეხის შესახებ მიღებულ რეზოლუცია გაიცნოთ, რომ ამაში დარწმუნდეთ.

აი, მე-VIII ყრილობაზე ლენინის მიერ წარმოთქმული სიტყვის ნაწყვეტი:

„ფრიად ხშირად, საბჭოთა მუშაკების გამოუცდლობისა და საკითხის სიძნელის გამო, კულაკების წინააღმდეგ მიმართული მახვილი საშუალო გლეხობას ხედებოდა ხოლმე. აქ ფრიად ბევრი შეცოდება ჩავიდინეთ. ამ მხრით დაკარგილი გამოცდილება ხელს შეგვიწყობს ყოველი ღონე ვიხმ აროთ, რომ ასეთი რამ მომავალში თავიდან ავიცილოთ. აი ამოცანა, რომელიც ჩვენს წინაშე დგას არა თეორიულად, არამედ პრაქტიკულად. თქვენ

ჩინებულად იცით, რომ ეს ამოცანა ძნელია. ჩვენ არ მოგვებოება ისეთი დოვლათი, რომ საშუალო გლეხობას მივცეთ; ის კი — მატერიალისტი, პრაქტიკოსია და მოითხოვს ასეთს კონკრეტულ მატერიალურ დოვლათს. რის მიცემაც ახლა ჩვენ არ შეგვიძლია და ურომლისობაც ჩვენმა ქვეყანამ უნდა აიტანოს, აიტანოს შესაღებელია კიდევ თვეები მძიმე ბრძოლისა, რომელიც ახლა სრულს გამარჯვებას გვიქადის. მაგრამ ჩვენ ბევრი რისამე გაკეთება შეგვიძლია ჩვენს ადრინასტრატიულ პრაქტიკაში; შეგვიძლია გავაუმჯობესოთ აპარატი, გამოვასწოროთ მრავალი ბოროტმოქმედება. ჩვენ შეგვიძლია და უნდა გამოვასწოროთ და გავმართოთ ჩვენი პარტიის ხაზი, რომელიც საქმარისად არ მიდიოდა საშუალო გლეხობასთან კავშირის, შეთანხმებისკენ* („რ. კ. პ. მე-VIII ყრილობა“, სტენოგრაფ. ან-ში, გვ. 20).

თქვენ ხედავთ, რომ ლენინი ერთმანეთისაგან სრულიად არ ანსხვავებს „შეთანხმებასა“ და „კავშირს“.

აი, კიდევ ნაწყვეტები „საშუალო გლეხობისადმი დამოკიდებულებაზე“ მე-VIII ყრილობის მიერ მიღებული რეზოლუციიდან:

საშუალო გლეხობის აღრევა კულაკებში, მათზე ცოტად თუ ბევრად კულაკების წინააღმდეგ მიმართულ ღონისძიებათა გავრცელება, — ნიშნავს არა მარტო საბჭოთა ხელისუფლების ყველა დეკრეტებისა და მთელი მისი პოლიტიკის ფრიად უხეშად დარღვევას, არამედ ეს არის დარღვევა კომუნისტების ყველა ძირითადი პრინციპისა, იმ პრინციპებისა, რომლებიც გვითითებენ საშუალო გლეხობასთან პროლეტარიატის შეთანხმებაზე ბურჟუაზიის დასაწმენად პროლეტარიატის გადამწყვეტი ბრძოლის პერიოდში, იმ შეთანხმებაზე, რომელიც ყოველგვარი ექსპლუატაციის მოსპობაზე უმტკივნეულოდ გადასვლის ერთ-ერთი პირობათაგანია.

საშუალო გლეხობა, რომელსაც შედარებით მტკიცე ეკონომიური ფესვები აქვს (სამრეწველოსაგან სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ჩამორჩენილობის გამო არა თუ რუსეთში, არამედ მოწინავე კაპიტალისტურ ქვეყნებშიაც), კიდევ დიდხანს იარსებებს პროლეტარული რევოლუციის დაწყების შემდეგაც. ამიტომ სოფლად საბჭოთა მუშაკების, აგრეთვე პარტიის მოღვაწეთა ტაქტიკა ნავარაუდევია უნდა იყოს საშუალო გლეხობასთან თანამშრომლობის ხანგრძლივი პერიოდისთვის...

...ანაირად, საბჭოთა ხელისუფლების სავესებით მართებული პოლიტიკა სოფლად უზრუნველყოფს საშუალო გლეხობასთან ძლიერამოსილი პროლეტარიატის კავშირსა და შეთანხმებას.

„მუშურ-გლეხური მთავრობისა და კომუნისტური პარტიის პოლიტიკა ამიერიდანაც საშუალო გლეხობასთან პროლეტარიატისა და უღარიბესი გლეხობის შეთანხმების გზით უნდა ვიდოდეს“) („რ. კ. პ. მე-VIII ყრილობა“, სტენოგრაფ. ან-ში, გვ. 370—372).

როგორც ხედავთ, არც რეზოლუცია ანსხვავებს ერთმანეთისაგან „შეთანხმებასა“ და „კავშირს“.

ზედმეტი არაა აღინიშნოს, რომ მე-VIII ყრილობის ამ რეზოლუციისაში ერთი სიტყვაც არ არის ნათქვამი საშუალო გლეხობასთან

*) კურსივი ჩემია. ი. სტ.

„მტკიცე კავშირზე“. განა ეს იმას ნიშნავს, რომ ამით რეზოლუცია **შორდება** საშუალო გლეხობასთან „მტკიცე კავშირის“ პოლიტიკას? არა, არ ნიშნავს. ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ რეზოლუციას ერთ-დაიგივეთ მიაჩნია „შეთანხმებისა“, „თანამშრომლობისა“ და „მტკიცე კავშირის“ ცნება. ეს გასაგებებია: შეუძლებელია საშუალო გლეხობასთან „კავშირი“, თუ მასთან „შეთანხმება“ არ გექნათ; ხოლო საშუალო გლეხობასთან კავშირი შეუძლებელია „მტკიცე“ იყოს, თუ არ არის მასთან „სახანგრძლივო“ შეთანხმება და თანამშრომლობა. ასეთია ფაქტები.

ორში ერთია: ან ლენინი და პარტიის მე-VIII ყრილობა დაშორდნ საშუალო გლეხთან „მტკიცე კავშირის“ შესახებ ლენინის განცხადებას, ან საჭიროა უკუვაგდოთ ეს არასერიოზული ვარაუდი და აღვიაროთ, რომ ლენინი და პარტიის მე-VIII ყრილობა „შეთანხმებისა“ და „მტკიცე კავშირის“ ცნებათა შორის **არავითარ** განსხვავებას არ გულისხმობენ.

მაშ ასე: ვისაც არ სურს ცალიერი ასოთმჭამლობის მსხვერპლი გახდეს, ვისაც უნდა ჩახვდეს ლენინის ლოზუნგის აზრს, იმ ლოზუნგისა, რომელიც გვეუბნება: დაეყრდნე ღარიბებს, შეუთანხმდი საშუალო გლეხობას და ებრძოლე კულაკებსო, — იგი ვერ გაიგებს, ვერ მიხვდება, რომ საშუალო გლეხობასთან **შეთანხმების** პოლიტიკა მასთან **მტკიცე კავშირის** პოლიტიკაა.

თქვენი შეცდომა ისაა, რომ თქვენ ვერ მიუხვდით ოპოზიციის ემპაკურს ფანდს და აპყევით მის პროვოკაციას, გაებით მოწინააღმდეგისაგან დაგებულ ხაფანგში. ოპოზიციონური ჟულიკები გაპყვირიან და ყიჟინობენ, გვარწმუნებენ: ჩვენ მომხრენი ვართ საშუალო გლეხთან შეთანხმების შესახებ ლენინის ლოზუნგისაო; თანაც ისინი პროვოკატორულად და გადაკვრით გვაგრძნობინებენ — საშუალო გლეხთან „შეთანხმება“ სხვაა, ხოლო მასთან „მტკიცე კავშირი“ კიდევ სხვაო. ამით მათ ორი კურდღლის მოკვლა სურთ: ჯერ ერთი, მათ უნდათ დაფარონ საშუალო გლეხობის მიმართ თავისი პოზიცია, რომელიც საშუალო გლეხობასთან შეთანხმება კი არა, „საშუალო გლეხობასთან **გათიშვაა**“ (იხ. ოპოზიციონერი სმირნოვის ცნობილი სიტყვა, ჩემს მიერ მოსკოვის გუბკონფერენციაზე გამოქვეყნებული); მეორე მხრით მათ სურთ მიამიტი ბოლშევიკები დაიჭირონ „შეთანხმებასა“ და „კავშირს“ შორის **მოჩვენებით** განსხვავებაზე, საბოლოოდ გზა აუბნიონ და ლენინს ჩამოაშორონ.

მერე რას სჩადიან ამის პასუხად ზოგიერთი ჩვენი ამხანაგები? იმის მაგივრად, რომ ნილაბი ჩამოხადონ ოპოზიციონერ არამზადებს, იმის მაგივრად, რომ ამხილონ იმაში, რომ ისინი პარტიას ატყუებენ თავისი ნამდვილი პოლიტიკის შესახებ, — დიად, ყველაფერ ამის მა-

გივრად, ისინი მათ ანკესზე ეგებიან, ხაფანგში ებმებიან და ლენინისაგან ჩამოშორების ნებას აძლევენ. ოპოზიციონერები ხმაურობენ ლენინის ლოზუნგის შესახებ, ოპოზიციონერებს თავი ლენინის ლოზუნგის მომხრედ მოაქვთ, — მაშასადამე, უნდა გავემიჯნო ამ ლოზუნგს, რომ ოპოზიციაში არავინ ამრიოს, თუ არა და „ოპოზიციასთან კომპრომისი“ დამბრალდებაო, — ასეთია ამ ამხანაგების ლოლიკა!

ეს ოპოზიციის ყულიკური ფანდების ერთად-ერთი მაგალითი როდია. აიღეთ, მაგალითად, თვითკრიტიკის ლოზუნგი. ბოლშევიკებმა არ შეიძლება არ იცოდნენ, რომ თვითკრიტიკის ლოზუნგი ჩვენი პარტიული მოქმედების, პროლეტარული დიქტატურის გამაგრების საფუძველია, კადრების აღზრდის ბოლშევიკური მეთოდის სული და გულია. ოპოზიცია ყიჟინას სცემს და გვარწმუნებს: თვითკრიტიკის ლოზუნგი ჩვენ, ოპოზიციამ მოვიგონეთ; პარტიამ ჩვენ წაგვგლიჯა ეს ლოზუნგი და ამნაირად პარტიამ ოპოზიციის წინაშე კაპიტულიაცია მოახდინაო. ასე რომ იქცევა, ოპოზიციას სურს მიაღწიოს ყოველ შემთხვევაში ორ რასმე მაინც: ჯერ ერთი, მას უნდა მოატყუოს მუშათა კლასი და დაუმალოს, რომ ოპოზიციის თვითკრიტიკას პარტიულობის დარღვევა აქვს მიზნად, ხოლო ბოლშევიკურ თვითკრიტიკის მიზანი — პარტიულობის გამაგრებაა. მათ შორის უფსკრულია. ხოლო მეორე მხრით, ოპოზიციონერებს სურთ მიამიტი ხალხი ანკესზე წამოაგონ და იძულებული გახადონ გაემიჯნონ თვითკრიტიკის პარტიულ ლოზუნგს.

მერე როგორ ეხმაურებიან ამას ზოგიერთი ამხანაგები? იმის მაგივრად, რომ ნილაბი ჩამოხადონ ოპოზიციის არამზადებს და დაიცვან ბოლშევიკური თვითკრიტიკის ლოზუნგი, — ისინი ხაფანგში მიძვრებიან, უკუაგდებენ თავის თავს თვითკრიტიკის ლოზუნგისაგან, ოპოზიციის სტვირზე ცეკვავენ... და კაპიტულიაციას ახდენენ მათს წინაშე, ფიქრობენ კი, რომ ოპოზიციას ემიჯნებიან.

ამნაირი მაგალითების დასახელება ფრიად ბლომად შეგვიძლია.

მაგრამ ჩვენ არ შეგვიძლია ჩვენი მუშაობის დროს ვისიმე სტვირზე ვცეკვავდეთ. მით უმეტეს არ შეგვიძლია ჩვენს მუშაობაში ვიხელმძღვანელოთ იმით, თუ რას ამბობენ ჩვენზე ოპოზიციონერები. ჩვენ ჩვენის გზით უნდა ვიაროთ და უკუვაგდოთ ხოლმე როგორც ოპოზიციის ყულიკური ხრიკები, ისე შეცდომები ზოგიერთი ბოლშევიკებისა, რომელნიც ოპოზიციონერთა პროვოკაციას აპყლიან. გაიხსენეთ მარქსის სიტყვები: „გაჰყე შენს გზას, დაე ადამიანებმა, რაც სურთ, ის ილაპარაკონ“!

**განათლების სახალხო კომისარიატის სოციალ-
ური აღზრდის მთავარმართველობის კოლეგიის
დადგენილებანი ამხ. სტალინის დაბადებიდან
50 წლის იუბილეს აღსანიშნავად.**

1. სოფლის ახალგაზრდობის სკოლებში მოსწავლე მოჯამაგირე და უღარიბესი გლეხობის შვილებისათვის დაწესდეს ამხ. სტალინის სახელობის 130 სტიპენდია.

2. დაკმაყოფილებულ იქნეს ტფილისის პედაგოგიური სადგურისა და პირველი საცდელ-საჩვენებელი სკოლის მოწაფეთა და მასწავლებელთა შუამდგომლობა ამ დაწესებულებისათვის ამხ. სტალინის სახელწოდების მიეკუთვნების შესახებ.

3. ამხ. სტალინის სახელწოდება მიეკუთვნოს პედაგოგიური სადგურის შემადგენლობაში შემავალ სოფლად მომუშავე სკოლებს—სახელდობრ:

ა) კახეთის ოლქის სოფ. შრომის სოფლის ახალგაზრდობის სკოლას.

ბ) გორის ოლქის სამთავისის კომუნის საბავშვო ბაღს.

გ) კახეთის ოლქის თელავის 4-წლედს.

4. ამხ. სტალინის სახელწოდება მიეკუთვნოს აგრეთვე:

ა) რკ. გზ. საქარხნო-საფაბრიკო 7-წლედს (ტფილისის მე-10 რკ. გზ. სკ.).

ბ) ბათუმის რკ. გზის 7-წლედს.

გ) გორის ოლქის სოფ. ქვემო-ჭალის სოფლის ახ. სკოლას.

5. ჟურნალ „ახალი სკოლისაკენ“-ის მორიგ ნომერში გაშუქებულ იქნას ამხ. სტალინის ცხოვრება და მოღვაწეობა. ამავე ნომერში მოთავსებულ იქნას მისივე რჩეული წერილები.

ხელისმოწერითა საუბრადღებოდ.

როგორც წარსულ წელს, ამ წლიდანაც ხელისმოწერა ჟურნალზე მიიღება ოქტომბრიდან ოქტომბრამდე და ისევ „დაუსწრებელი კურსების“ მასალით. ამის გამო ჟურნალი წრეულსაც ეღირება წელიწადში (12 ნომერი, დამატებით) 5 მანეთი.

ერთ წელზე ნაკლები ვადით ჟურნალის გამოწერა არ შეიძლება.

ცალკე ნომრები არ იყიდება.

არ შეიძლება აგრეთვე „დაუსწრებელი კურსების“ მასალის ცალკე გამოწერა.

ხელისმოწერის პირობები შემდეგია:

1. გამოწერისას არა ნაკლებ 2 მანეთისა.
2. შემდეგი გადასახადი (1 მან.) არა უგვიანეს თებერვლისა.
3. შემდეგი (1 მან.)—მარტ-აპრილში.
4. 1 მან. არა უგვიანეს მაისისა.

ჟურნალის წესიერი მიღებისათვის ვთხოვთ ერთიდამივე სკოლის მასწავლებლებს ერთად გამოიწერონ ჟურნალი.

წარსული წლების დარჩენილი ვალი უნდა ახალი გამოწერის წინ იყოს განაღდებული.

შენიშვნა: ვთხოვთ ამხანაგებს დაწვრილებით აღნიშნონ ხოლმე ფულის გადმოსაგზავნ ბლანკზე, ჟურნალის რამდენ კომპლექტს იწერენ და რამისამართით უნდა გაეგზავნოთ ჟურნალი. ვთხოვთ გამოწერისას სრული თანხა გამოგზავნონ ზემოაღნიშნული პირობის მიხედვით.

სარედაქციო კოლეგია.

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

	83-
სტალინი (სურათი)	150
შისალმება სტალინს საქართველოს განსახკომი.	151
საკავშირო კომპარტიუს (ბ) ცეკა და ც. ს. კ. ამხ. სტალინს	152
სტალინი „პრავდა“	155
იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინი „პრავდა“	157
ლენინის დროშის ქვეშ	163
სტალინი და პარტია ლ. კაგანოვიჩი.	170
სტალინი და წითელი არმია კ. ვოროშილოვი.	177
სტალინი და ლენინური პარტიის ეროვნული პოლიტიკა ნ. პოპოვი.	199
ამხ. ი. სტალინის დაბადების 50 წ. თავი ს. ორჯონიკიძე	210
ლენინის ყველაზე შეუღრეკელი და საუკეთესო მოწაფე მახარაძე	213
ი. ბ. სტალინი, როგორც ლენინიზმის თეორეტიკოსი ვ. ადო- ფ. რატსკი.	218
სტალინი — ამოცანა მის. კოლცოვი	226
ნაკვთები დემიან ბედნი.	229

ამხ. სტალინის რჩეული წერილები.

ამხ. სტალინის სიტყვა სკპ (ბ) ცეკას პლენუმზე 1928 წ. 19 ნოემბერს.	236
აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის პოლიტიკური ამო- ცანების შესახებ.	271
მუშურ-გლეხური მთავრობის საკითხის შესახებ.	286
გლეხთა საკითხზე პარტიის სამი ძირითადი ლოზუნგის შესახებ	294
ოქტომბრის შემზადების პერიოდში პროლეტარიატისა და ულარიბესი გლეხობის დიქტატურის ლოზუნგის შესახებ	306
ლენინი საშუალო გლეხთან კავშირის შესახებ	316
განათლების სახალხო კომისარიატის სოცალზრდის მთავარმარ- თველობის კოლეგიის დადგენილებანი ამხ. სტალინის დაბადებიდან 50 წ. იუბილეს აღსანიშნავად.	327

პასუხისმგებელი რედაქტორი მარიამ ორახელაშვილი
პასუხისმგებელი მდივანი შ. სიხარულიძე.